

Hei, meitä natotetaan!

Esko Seppänen

Hei, meitä
natotetaan!

Ajassa liikkuu

Esko Seppänen: Hei, meitä natotetaan!

©: Esko Seppänen 2002

Taitto: Risto Uljas

Painopaikka: Gummerus Kirjapaino Oy,
Jyväskylä 2002

ISBN ???

Tämän kirjan julkaisemiseen on käytetty Euroopan yhtyneen vasemmiston/Pohjoismaiden vihreän vasemmiston (GUE/NGL) europarlamenttiryhmän tiedotusmäärärahoja.

Suuri shakkipeli

Syyskuun 11. päivänä 2001 maailman poliittinen tasapaino muuttui. Esiin putkahti voimia, joiden olemassaolosta emme olleet osanneet tietää. Edellisen kerran esiintyi yhtä suurta poliittisten mannerlaattojen liikettä kymmenkunta vuotta sitten neuvostoimperiumin hajotessa.

New Yorkin pommi-iskun jälkeen USA:n presidentti **George W. Bush**, joka on luonut suuren omaisuutensa öljytuotoilla, sanoi uhkaavasti ja pahaenteisesti: "Jokaisen kansakunnan kautta maailman on nyt tehtävä valinta: olette joko meidän puolellamme tai terroristien puolella." USA on hänelle "maailman vapain maa".

Maailman vapain maa on toisen maailmansodan jälkeen osallistunut seuraaviin sotiin, joita se ei suinkaan ole aina käynyt itsepuolustukseksi ja jotka se useimmissa tapauksissa on itse aloittanut:

Kiina (1945-46, 1949-53), Korea (1950-53), Guatemala (1954, 1967-69), Indonesia (1958), Kuuba (1959-60), Belgian Kongo (1964), Peru (1965), Laos (1964-73), Vietnam (1961-73), Kambodzha (1969-70), Grenada (1983), Libya (1986), El Salvador (1980-luku), Nigaracua (1980-luku), Panama (1989), Irak (1991-99), Bosnia (1995), Sudan (1998), Jugoslavia (1999) ja Afganistan (2001-).

Vaikka USA:n eurooppalaiset liittolaismaat ovat heristäneet sille vähän sormeja ja antaneet ymmärtää, et-

tei Afganistanin sotatoimia pitäisi laajentaa muualle, lista jatkunee ehkä seuraavaan tapaan: Irak (2002-), Somalia (2002-), Jemen (2002-)...

Kun USA:n presidentti sanoo, että "vapautamme maailman pahantekijöistä", se merkitsee ristiretkeä islaminuskoista maailmaa vastaan. Italian pääministeri **Silvio Berlusconi** sanoo sen vielä suoremmin: "Länsiarvot on tarkoitettu leviämään itään ja valloittamaan uusia kansoja."

Käydään uskonsotaa hyvän puolesta pahaa vastaan, jossa molemmilla puolilla on tukena oma Jumala. Pahasta ei aina tiedä, mitä se tarkalleen ottaen on ja missä sitä on.

Ei ole kuitenkaan epäilystä siitä, että New Yorkin terrori-iskun uhrit olivat viattomia siihen USA:n pahuuteen, jota vastaan terroristit hyökkäsivät. Attentaatti oli kansainvälinen rikos, mutta ei sotaa. Siitä kirjoitti heti terrori-iskun jälkeen kansainvälisen oikeuden asiantuntija **Robin Theurkauf** International Herald Tribunissa näin:

Jos emme käytä sanaa "sota", mitä sanaa meidän on käytettävä? Parempi nimi olisi "kansainvälinen rikos". Lyhyellä aikavälillä etusijalle pitäisi asettaa se, että etsitään rikolliset ja tuodaan heidät oikeuden eteen. Taivotteena pitää olla oikeuden toteutuminen, ei kosto. Tätä tehtävää ei ole viisasta jättää sotaväelle vaan siirtää se tutkintaan poliisille.

Robin Theurkauf menetti WTC-iskussa aviomiehensä Tomin ja hän on nyt kolmen pojan yksinhuoltaja. Hän ei ole heittämässä historian roskakoriin niitä kansalaisoikeuksia ja -vapauksia, jotka on saavutettu vuosikymmenten poliittisella taistelulla ja joita vastaan hyökätään terrorismin vastustamisen varjolla.

Osama bin Laden on ollut mitä ilmeisimmin kansainvälinen terroristijohtaja. Ainakin hän ylisti New Yorkin murhia ja halusi jakaa henkisen isyyden terroriteon kanssa. Kun hän ja hänen Tshetsheniassa, Kosovossa ja Kashmirissa karaistunut uskonsoturiarmeijansa eli-

vät Afganistanissa ja olivat liitossa afgaanikansaa terrorisoineiden talebanien kanssa, ei ole epäilystä siitä, etteivätkö jotkut pahat ihmiset asuneet Afganistanissa. Al-Qaida-verkosto ei kuitenkaan ole valtio, jolla olisi Afganistanin maantieteelliset rajat, eikä se tuhoudu pommittamalla Afganistania. Nukkuvat terroristit odottavat uutta herätystä.

Saudi-arabialainen miljonääri bin Laden, joka halusi perverssillä tavalla vapauttaa kotimaansa USA:n sotajoukkojen läsnäolosta (toisin kuin saksalaiset haluavat), sanoo tunnetulla videonauhalla: "Minut määrättiin taistelemaan niin kauan kuin kansa sanoo, ettei ole muuta jumalaa kuin Allah ja hänen profeettansa Muhammed." On muitakin, jotka kuvittelevat tulleen määrätyiksi.

Pitäisi ratkaista Palestiina-ongelma. Vaikka arabeillekin luvattiin siellä oma valtio, vain juutalaisille annettu lupaus lunastettiin, ja se on tapahtunut palestiinalaisten kustannuksella. Israelin tapahtumilla on Afganistania enemmän vaikutusta Saudi-Arabiaan, joka hallitsee maailman öljyvaroja - ja rahoittaa palestiinalaisten ääriyhmiä taistelua Israelia vastaan niin kuin se rahoitti myös talebaneja.

Pahasta on tehty brändi: islamilainen fundamentalismi. Osama bin Ladenin tuotemerkki on sellainen islamitulkinta, jossa uskontekoja ovat myös murhat ja itsemurhat, vaikka niitä ei yleisesti hyväksytä islamilaisuudessa. Bin Laden ei ole henkilö, jolla olisi islamin uskoon pohjaava oikeus nostattaa uskovaiset pyhään sotaan.

Monia tosiuskovaisia houkuteltiin Afganistaniin taistelemaan amerikkalaisia vastaan, mutta perillä he huommasivat joutuneensa sisällissodan häviävälle osapuolelle. Silloin se oli liian myöhäistä. Vastassa oli ylivoimainen vihollinen, jonka voimaa kasvatti paikallinen sodankäyntitapa siirtyä ajoissa voittajien puolelle. USA:n sotakoneen ja rahan voimaa osoittaa se, että se sai afgaanit taistelemaan puolestaan al-Quidan tuhoamiseksi. Tuhansia uskovaisia on tapettu, eikä siinä ole aina noudatettu vuoden 1949 Geneven konventioiden määräyk-

siä sodankäynnin pelisäännöistä. On ollut käytössä vilhin lännen laki: elävänä tai kuolleen, mieluiten kuolleen.

Afganistanissa ei kuitenkaan ole kysymys vain hyvästä ja pahasta, vaan myös vallasta maailman suurimpaan yhtenäiseen maa-alueeseen Euraasiaan, erityisesti sen keskiaasialaisiin osiin. Presidentti Jimmy Carterin ulkopoliittinen neuvonantaja **Zbigniew Brzezinski** kirjoittaa kirjassaan *The Grand Chessboard* seuraavalla tavalla:

*On pidettävä kiinni Amerikan kaksoisintressistä: lyhyellä aikavälillä sen on säilyttävä ainoana globaalisenä voimana, joka on pitkällä aikavälillä muutettava yhä enemmän institutionalisoiduksi maailmanlaajuiseksi yhteistyöksi. Sitä terminologiaa käyttäen, joka muistuttaa karkeammista muinaisten imperiumien ajoista, suurvallalla on kolme geostrategista pakkoa: estää vasallien yhteenotot ja ylläpitää niiden joukossa turvallisuusrippuvuutta, pitää alamaiset sopeutuvina ja suojeltui-
na sekä estää barbaareja liittoutumasta keskenään.*

Brzezinskille maailma on shakkilauta, jota pelaavat geostrategiset pelaajat. Geostrategia on suunnitelma, jolla pyritään voittamaan vastustajat.

Brzezinski on merkittävä valtiomies. Hänen sanotaan olleen sen strategian henkinen isä, jolla tuhottiin Neuvostoliitto pakottamalla se asevarusteluun USA:ta vastaan. USA toimi Afganistanissa kuin Neuvostoliitto Vietnamissa: se tuki kilpailevan suurvallan vastustajia. Afganistanista tehtiin Neuvostoliitolle Vietnam.

Lontoolaisen Bertrand Russelin rauhansäätiö on kustantanut kirjan *Sota on rauha*. Se on saanut nimensä intialaisen rauhantutkijan **Arundhati Roy** artikkelista, jossa hän toteaa, että sota on yhtä paljon rauhaa kuin siat ovat hevosia tai tytöt ovat poikia. Roy vastaa kirjassa epäsuorasti sekä Bushille että Brzezinskille seuraavalla tavalla:

Kaikella kunnioituksella presidentti Bushia kohtaan, mutta maailman ihmisten ei tarvitse valita Talebanin ja USA:n hallituksen välillä. Koko inhimillisen sivistyksen

kauneus, meidän taiteemme, musiikkimme ja kirjallisuutemme, on muualla kuin näiden kahden fundamentalistisen, ideologisen navan välissä. On yhtä vähän mahdollista se, että kaikki maailman ihmiset voivat tulla keskiluokkaisiksi kuluttajiksi, kuin että heidät kaikki voidaan sulkea yhden erityisen uskonnon piiriin. Kysymys ei ole niin paljon asetelmasta hyvä vastaan paha tai islam vastaan kristinusko kuin elämisen tilasta. Kysymys on siitä, kuinka samaan tilaan saadaan sopimaan moninaisuus, kuinka saadaan hillityksi pyrkimys kohden hegemoniaa, mitä tahansa hegemoniaa, taloudellista, sotilaallista, kielellistä, uskonnollista ja kulttuurista. Jokainen ekologi voi kertoa, kuinka vaarallinen ja helposti rikkoutuva on monokulttuuri.

Royn mielestään terroristit tarvitsevat USA:n imperiaalisuutta samoin kuin USA terrorismia. Ne ovat kuin kaksoiset, eikä amerikkalainen maailmanvalta voisi laajeta ilman terroristeja. Molemmilla on katkaistavanaan käärmeen pää, molemmilla on apuna Jumala, molemmat tekevät jaon hyviin ja pahoihin, molemmat tekevät poliittisia rikoksia, molemmat ovat hampaisiin asti aseistautuneita ja molemmilla on joukkotuhoaseet.

USA ja sen eurooppalaiset liittolaiset sanovat, että ne ovat liimautuneet toisiinsa yhteisen arvoperustan kautta. Ei voida sanoa, että arvot olisivat "oikeita", mutta USA on julistanut ne oikeiksi, ja sillä on käytössä keinoja alistaa muut näiden arvojen noudattajiksi. Jos joku ei ulkomailta noudata näitä arvoja, hänet voi USA julistaa lainsuojattomaksi ja tuomita sotilastuomioistuimesaan vaikka kuolemaan.

Kun USA tulkitsi ensimmäisen kerran toisen maailmansodan jälkeen Naton perustamissopimuksen 5. artiklaa niin, että sotaliiton jäsenmaiden oli yhdessä ruvettava puolustautumaan hyökkääjää vastaan, kyseessä ei ollut sotilaallinen vaan poliittinen avunpyyntö, itse asiassa taisteluhuuto. Sotakirves kaivettiin maasta. Pantiin täytäntöön sitä, että "jokaisen kansakunnan kautta maailman on nyt tehtävä valinta: olette joko meidän puolellamme tai terroristien puolella".

Kaikkien oli oltava USA:n puolella. Vaihtoehtoja ei ollut edes kaukana USA:n rajojen ulkopuolella.

Saksalainen viikkolehti Der Spiegel kertoo, miten opettaja Petra S. oli tullut sanoneeksi koulussa historian tunnilla siihen tapaan, että "lopultakin on USA saanut opetuksen".

Näin ei olisi saanut sanoa. Hän kertoo lehdessä, miten "yksi ainoa lause on maksanut minulle melkein koko olemassaoloni, yksi ainoa lause." Hänet siirrettiin lasten vanhempien vaatimuksesta opettajaksi toiseen kouluun, eikä täysi virkakielto ollut kaukana. "Lause on muuttanut elämäni ja kiinnittyy minuun kuin vanha purukumi."

Samoin kävi opettaja Christa B:lle, joka vertasi Afganistanin pommituksia toisen maailmansodan loppuvaiheen Dresdenin pommituksiin. Siellähän englantilaiset ja amerikkalaiset tappoivat sodan jo ratkettua kymmeniätuhansia siviilejä.

Samassa Der Spiegelissä Zbigniew Brzezinski, jonka edellä siteerattu kirja on kuin käynnissä olevien tapahtumien käsikirjoitus, myöntää muutamia USA:n virheitä. Kun USA oli ensin rahoittanut Afganistanin ja Pakistanin sotamenot, näitä maita ei olisi pitänyt jättää oman onnensa nojaan heti Neuvostoliiton kukistumisen jälkeen. USA:lla oli "moraalinen velvollisuus auttaa niitä, joita oli tuettu sodassa Neuvostoliittoa vastaan".

Brzezinskin ollessa virassa kylmän sodan aikaan vuonna 1979 Pakistanin salainen palvelu (ISI) aloitti CIA:n tuella ensimmäisen suuren USA:n sotilaallisen operaation Vietnamin jälkeen. Tarkoitus oli valjastaa afgaanien vastarinta maailmanlaajuisen kommunismin vastaisen strategian käyttöön. Piti saada afgaanit dzihadiin, pyhään sotaan. Toivottiin, että se vetäisi muut muslimimaat mukaan konfliktiin. Sillä tavalla piti Neuvostoliitto saada entistä enemmän destabilisoiduksi ja alttiiksi järjestelmän muutokselle. Neuvostoliitto oli USA:n presidentille *pahan valtakunta*. Tänäpäin se on al-Qaida (jonka sanotaan olevan läsnä 60 maassa). Suurvallalla pitää aina olla joku vihollinen, vastapuoli.

CIA rahoitti ja toi Afganistaniin tuhansia muslimisotilaita neljästäkymmenestä islamilaisesta maasta taistelemaan neuvostovaltaa vastaan. Rahaa tuli myös Saudi-Arabiasta.

Afgaaneilla oli sotaan myös omarahoitusosuus, ja ISI:n suojeluksessa joka puolelle Afganistania perustettiin heroiinilaboratorioita. Muutamassa vuodessa siitä tuli maailman suurin heroiinintuottaja maailman suurimmille markkinoille: USA:n kaduille.

Taleban on Pakistanin salaisen palvelun luomus, joka rahoitettiin USA:n rahalla. USA:n ja Pakistanin yhteistyöllä Afganistanista tuli neuvostokommunismin hautausmaa ja ponnahduslauta Amerikan yksinapaiselle maailmanhallinnalle.

Pohjoinen liitto, jonka sotilaat olivat viime kädessä vastuussa talebanien sotilaallisesta tuhoamisesta, ovat eri heimoa kuin Etelä-Afganistanin pataanit. He taas ovat samaa heimoa kuin monet pakistanilaiset. Pakistanille pohjoisen liiton voitto sodassa sopii huonosti, ja sen takia osa uusien konfliktien siemenistä on kylvetty tähän ristiriitaan, joka koettelee myös Pakistanin poliittista vakautta. Pakistanissa on paljon niitä, jotka katsovat väriä ihmisten nousseen valtaan Afganistanissa.

Se, millaiset suhteet Venäjällä on Afganistanin uusiin vallanpitäjiin, on epäselvää. Mutta pikemminkin kuin Venäjä sodan suurin voittaja on USA. Pitkän päälle on näiden maiden välille syntyneessä shakkiottelussa *Euraasiasta*, jonka muodostavat Eurooppa ja Aasia ja johon kuuluvat yhtä lailla EU, Venäjä ja Kiina.

Ken hallitsee Euraasiaa, hallitsee maailmaa, sanottiin aikaan, jolloin kilpailtiin maailman maa-alueista. Se, jolla olivat voittoisimmat ja raaimmat maavoimat, hallitsi tilaa. Hallinnan kautta se sai oikeuden alueiden luonnonvaroihin.

Kaspian meren mannerjalustan ja Keski-Aasian öljyvarojen suuruus ymmärrettiin vasta muutamia vuosia sitten, Neuvostoliiton jo hajottua. Vuonna 1998 USA:n varapresidentti **Dick Cheney**, joka on luonut suuren omaisuutensa öljyteollisuudessa, sanoi: "En osaa aja-

tella aikaa, jolloin joku alue on noussut yllättäen niin strategisesti merkittäväksi kuin Kaspian meren alue. Tilaisuudet ovat syntyneet ikään kuin yhden yön aikana.”

Öljy on tärkein nappula USA:n shakkipeleissä. USA sai syyskuun tapahtumien jälkeen rajoittamattoman pääsyn tälle siihen saakka siltä suljetulle Euraasian alueelle. Brzezinskin mukaan taloudellinen palkinto on tavoittelemisen arvoinen: ”suunnaton luonnonkaasun ja öljyreservien keskittymä sijaitsee alueella, samoin tärkeitä mineraaleja, mukaan luettuna kultaa”. Alueella on enemmän öljyä kuin Kuwaitissa, Meksikon lahdella ja Pohjanmerellä yhteensä.

Brzezinskin mukaan ”Amerikan tärkein etu on auttaa varmistamaan, ettei yksikään valta pääse valvomaan tätä geopoliittista tilaa ja että maailmalaajuisella yhteisöllä on esteetön rahan ja talouden pääsy alueelle”. ”Kuka tahansa, joka valvoo tai hallitsee pääsyä alueelle voittaa mitä todennäköisimmin geopoliittisen ja taloudellisen palkinnon.” Strategisen pelin nappuloita ovat uudet öljy- ja kaasuputket, jotka on saatava kulkemaan ohi Venäjän. ”Jos toinen putkilinja kulkee Kaspian meren läpi Azerbaidzhanin ja siitä edelleen Turkin läpi Välimerelle ja toinen kulkee Afganistanista Arabian merelle, yhdelläkään vallalla ei ole monopolia alueelle pääsyyntä.”

Kun amerikkalainen öljy-yhtiö Unocal halusi rakentaa öljyputken pohjoisesta Afganistanin läpi etelään, talebanien johtajia kävi neuvottelemassa asiasta USA:ssa. Maan hallintokoneisto ei silloin syyttänyt talebaneja ihmisoikeusrikkomuksista tai terroristien suojelusta, mutta naisjärjestöt syyttivät naisten oikeuksien tukahduttamisesta, ja öljyputki kaatui silloin siihen. Kun hallitus katseli vaieten terroria, jonka ensimmäisiä uhreja olivat afgaaninaiset, amerikkalaiset kanssasisaret olivat heille solidaarisempia.

Silloin vaiettiin terrorismista, nyt vaietaan demokratiasta, kun öljy puhuu.

Brzezinskin shakkilaudalla USA:n strategiaan kuuluu se, että varotaan vihamielisiä koalitioita, joista vaaralli-

sin olisi Kiinan, Venäjän ja Iranin yhteistyö. Hänestä on tärkeää, ettei USA:ta anneta ajaa ulos Euroopasta eikä sen erotuomarin roolia heikennetä. ”Ilman jatkuvaa ja suunnitelmallista amerikkalaista puuttumista asioihin maailmanlaajuiset epäjärjestyksen voimat voivat ennen pitkää tulla hallitsemaan maailmannäyttämöä.”

USA on nyt saavuttanut sotilaallisen läsnäolon alueella. Sen vakiinnuttamisen näkökulmasta talebanien kukistuminen tapahtui ehkä liian nopeasti. Monilla lieene käynyt mielessä ajatus, että USA on kaiken aikaa tiennyt bin Ladenin olinpaikan ja varonut tappamasta häntä. Se on tehnyt mahdolliseksi muiden talebanien ja arabitaistelijoiden tappamisen sen sijasta, että olisi tarvinnut ottaa vankeja ja perustaa sota-oikeuksia. Lännen julkinen mielipide olisi saattanut ruveta vaatimaan sotatoimien lopettamista siinä vaiheessa, kun bin Laden oli tapettu. Jatkuva sotiminen vakiinnutti USA:n läsnäoloa.

Neuvostoliitto erotti 70 vuotta Euroopan Aasiasta (ja myös yhdisti ne toisiinsa). Kun sitä ei enää ole, tilanne on muuttunut. Imperiumin tilalle on tullut Venäjä, jonka päällimmäisin etu ei ole yhdistää maanosia toisiinsa. Sille syntyy geopoliittinen ongelma, kun syyskuun tapahtumien jälkeen maanosien välille avautuu uusia reittejä, jotka kulkevat ohi Venäjän.

USA ei halua päästää Venäjää hallitsemaan uudelleen Keski-Aasiaa, johon sillä on tsaarien ajalta periytyvät historialliset suhteet ja jossa se on monissa maissa edelleen läsnä. Venäjän tuskin annetaan koota näitä entisiä neuvostotasavaltoja miksikään slaavijohtoiseksi Itsenäisten valtioiden liitoksi, vaan niiden itsenäisyyttä tuetaan lännestä poliittisesti, taloudellisesti ja myös sotilaallisesti.

Euraasiassa voivat olla törmäyskurssilla itään laajeneva Eurooppa, johon USA on sitoutunut Naton kautta, ja länteen päin vahvistuva Kiina. Venäjä on siinä välissä. Ei tiedetä, millaisen roolin se ottaa itselleen, eikä se tiedä sitä itsekään. Sen oma itsetuntemus on imperiumin päättymisen jälkeen hakusessa, ja pitkään onkin. Kii-

nalle on sen sijaan jo kasvanut suurvaltaidentiteetti. Se on maailmanlaajuisesti merkittävämpi valtio kuin Venäjä.

Saattaa käydä niin, että tulevaisuudessa Venäjä ja Kiina taistelevat ystävällisistä suhteista USA:han - ja sen suojeluksesta. Taistellaan Siperian luonnonvarojen käytöstä. Asukasluvultaan Venäjään verrattuna kymmenkertainen Kiina tähyää Siperiassa niiden suuntaan.

Miksi USA voitti Afganistanissa sodan, jonka Neuvostoliitto hävisi?

Brzezinskin mukaan "USA voitti, koska sillä on paljon suurempi sotilaallinen voima kuin Neuvostoliitolla oli". Se ei ole vain maavalta niin kuin Venäjä vaan myös ilman, merien ja ennen pitkää myös avaruuden herra. USA on vahvin - ja ainoa - maailmanlaajuinen voima ja toimija.

Jos vallalla on neljä ulottuvuutta, sotilaallinen, taloudellinen, teknologinen ja kulttuurinen, USA on jokaisella näistä osa-alueista ylivoimainen muihin verrattuna. "Amerikka on nyt Euraasian erotuomari ilman että yksikään tärkeä euraasialainen asia on ratkaistavissa ilman Amerikan osanottoa tai vastoin Amerikan etua."

"Ensimmäistä kertaa historian aikana yksi maa on todellinen maailmanlaajuinen voima, tämä maailmanmitassa voimakkain valtio ei ole yksikään euraasialainen maa ja maapallon keskeisellä toiminta-areenalla Euraasiassa hallitsevassa asemassa on alueen ulkopuolinen voima", kirjoitti Brzezinski jo ennen talebanien valtaannousua ja tuhoa.

Jos syyskuun 11. päivää 2001 ei olisi ollut, se olisi pitänyt keksiä.

Euraasian Balkan

Zbigniew Brzezinski käyttää käsitettä Euraasian Balkan.

Oikealle Balkanille on tunnusomaista se, että siellä on sovittamattomia etnisiä konflikteja. Siellä ovat suurvallat läsnä, vaikka niillä itsellään ei ole lisämaan tar-

vetta. Jos joku muu alue balkanisoituu, se merkitsee yhteiskuntien hajoamista ja ihmisten särkymistä.

Euraasian Balkanilla Brzezinski tarkoittaa entisiä neuvostotasavaltoja Kazhakstania, Uzbekistania, Turkmenistania, Tadžikistania ja Kirgistania sekä Afganistania ja Kaukasuksen entisiä neuvostotasavaltoja Azerbaidžania, Georgiaa ja Armeniaa. Ne ovat kansallisuuksien ja uskontojen sekahedelmäsoppa. Ne saattavat balkanisoitua niiden tapahtumien seurauksena, jotka ovat käynnistyneet ja jotka päättyvät taisteluun öljystä.

Neuvostoliiton hajotessa tasavaltujen johtajille, jotka olivat kaikkivaltiaan kommunistisen puolueen vastuushenkilöitä, tuli eteen outo tilanne: itsenäisten valtioiden kansakuntaistaminen.

Useat Keski-Aasian tasavallat olivat etnisesti kirjava lauma ihmisiä, ja johtavassa asemassa olivat olleet venäläiset, vaikka he olivat kaikkialla vähemmistönä. Niinpä heidän vanhojen asemiensa heikkenemiselle on demografiset perusteet. Uzbekistanissa uzbekeja on 80 % ja venäläisiä vain 6 %. Turkmenistanissa turkmeneja on 77 % ja venäläisiä vain 7 %. Vain Kazhakstan on heterogenisempi, sillä kazakeja on väestöstä puolet ja venäläisiä 30 %.

Kazhakstan on hyvä esimerkki neuvostoajan "kansainvälisyydestä". Siellä kaikki ne saivat kansalaisuuden, jotka asuivat maassa Neuvostoliiton romahtaessa. Aluksi ei puhuttu kansallisuuksista vaan euraasialaisista.

Kansallisuuteen perustuva valtaväestö on vähitellen ottanut johtavan roolin, mutta sillä ei ole aina ollut siihen tarvittavaa kansallista itsetuntemusta. Niinpä uusista tasavalloista on tullut kansallisvaltioita ilman syviä etnisiä juuria.

Tasavallat eivät ole löytäneet identiteettiä uskonnosta, vaikka islamilaisuus onkin noussut esille ateismin varjosta. Keskusvalta on kuitenkin maallinen regimentti, ja se on kaikkialla aloittanut taistelu islamilaisia ääriaineksia vastaan. Uskovaisia on nimitelty terroristeiksi.

Kaikki Keski-Aasian itsenäiset tasavallat ovat totalitaarisia valtioita, joissa kansat kuuluvat maailman alistetuimpiin. Neuvostoajasta niille jäi perinnöksi keskuvallan kova käsi.

Voidaan ajatella, että varsinainen vallankumous ei Keski-Aasiassa tapahtunut Neuvostoliiton hajotessa, vaan 11.9.2001. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan näiden maiden valtiollisella eliitillä on nyt vaihtoehtoja ja tilaa toimia myös Venäjän etua vastaan. Siksi seuraava kirjoitus Helsingin Sanomissa 1.12.2001 tuntuu kovin oudolta. Kirjoittajana on pakistanilais-kanadalainen kirjailija Eric S. Margolis, jonka näkemys saattaa kuvastaa Afganistanin jatkosodan suurimman häviäjän Pakistanin islamilaisnäkökantaa.

Pakistan ja Yhdysvallat ovat pitkään yrittäneet rakentaa öljyputkistoa, joka kulkisi suoraan Uzbekistanin Termezistä etelään Kabuliin ja sitten alas Pakistaniin Arabianmeren satamiin Karachiin ja Gwadariin. Reittiä ei voida kuitenkaan rakentaa ilman vakaata ja länsimaista myötäilevää Afganistania.

Kun Pakistan syyskuussa hylkäsi liittolaisensa Taleban-liikkeen ja siirtyi Yhdysvaltojen puolelle, Islamabad ja Washington alkoivat vakaasti perustaa Kabuliin amerikkalaismielisen hallituksen ja avata tien pakistanilais-amerikkalaiselle putkistolle.

Bushin hallinto keskittyi repimään Afganistanin kapaleiksi etsiessään bin Ladenia eikä siksi huomannut, että venäläiset olivat valtaamassa puolta Afganistania.

Venäjä saavutti voiton välikätensä Pohjoisen liiton avulla. Vuodesta 1990 liittoa tukenut Moskova aseisti sen uudelleen syyskuun 11. päivän jälkeen. Washingtonin ja Islamabadin raivoksi Venäjä hoputti Pohjoisen liiton Kabuliin täysin vastoin Bushin määräyksiä. Pohjoinen liitto on nyt Afganistanin hallitseva voima.

Venäläiset ovat palauttaneet vaikutusvaltansa Afganistaniin, saaneet hyvityksen Yhdysvalloille kärsimästään tappiosta ja lyöneet siististi Bushin hallinnon, joka korkean teknologian sotavoimastaan huolimatta ymmärtää Afganistania kovin vähän.

Voi sen ehkä noinkin nähdä, mutta kummalliselta tuntuu tämä näkökulma.

Pakistanissa on yritetty saada jalansijaa Venäjän reivillä ja siinä tarkoituksessa on perustettu ja varustettu Uzbekistanin islamilainen liike, joka taisteli Afganistanissa talebanien puolella Uzbekistanin maallista - ja korruptoitunutta - valtaa vastaan.

*Uzbekistanissa ei tunneta demokratiaa. Presidentin ja parlamentin vaalit ovat olleet seremonioita eivätkä kilpailua valituksi tulemisesta. Parlamentti kutsutaan neljä kertaa vuodessa lyhyeen istuntoon, eivätkä vuoden 1999 vaalit olleet ulkomaisten tarkkailijoiden mukaan vapaat eivätkä rehelliset. Presidentti on **Islam Karimov** valittu itsensä vuonna 2000 elinikäiseksi presidentiksi.*

Kansalaisjärjestö Human Rights Watch sanoo, että Uzbekistan on yksi maailman pahimpia sortovaltioita omia kansalaisiaan kohtaan. Maassa sallitaan vain hallituksen hyväksymä uskonnollinen toiminta, ja muu on rikollisuutta ja terrorismia. On tuhansia poliittisia vankeja, ja varsinkin imaami Nazarovin kannattajia vastaan on nostettu tekaistuja syytteitä. Salainen palvelu on kätkenyt toisinajattelijoiden tavaroihin huumeita, ammuksia ja uskonnollisia lehtisiä, joiden hallussapidosta heitä on sitten syytetty. Tavallisia ovat 20 vuoden vankeilatuomiot. Niin pitkiä vankeusrangaistuksia ei ole kirjattu EU:n uusiin terroristilakeihin.

Uzbekistanin presidentti **Islam Karimov** on aktiivisesti tehnyt pesäeroa Venäjään ja flirttaillut Yhdysvaltojen suuntaan.

Turkmenistanissa presidentti **Saparmurat Nijazov** on niin ikään entinen puoluepamppu. Myös hän on johtanut maata koko sen itsenäisyyden ajan. Ensin hän valitti itsensä presidentiksi kansanäänestyksessä, jossa ei ollut muita ehdokkaita, sitten vaaleissa, joissa hän sai "99,5 %" äänistä, sitten poikkeuslailla ja viimeksi vuonna 2000 jälleen poikkeuslailla, jossa hänelle siunattiin elinikäinen johtajuus. Hän kutsuu itseään nimellä Turkmenbashi (Turkmenien Isä) tai Turkmenbashi Suuri.

Presidentti toivoo avoimesti muiden kuin turkmenien lähtevän maasta.

Maassa on vain yksi puolue, Turkmenistanin demokraattinen puolue, joka jatkaa kommunistisen puolueen toimintaa. Vain se asettaa vaaleihin ehdokkaita. Vuoden 1999 parlamenttivaalien 104 ehdokkaasta, jotka kilpailivat 50 paikasta, jokainen oli hallituksen asettama. Äänestysprosentti oli "98,9 %".

Turkmenistanissa on maailman kolmanneksi suurimmat kaasuvarat ja öljyä riittävästi turvaamaan USA:n kulutus 30 vuodeksi (ja kaikkien kehitysmaiden kulutus 200 vuodeksi). Ei ihme, jos USA on kiinnostunut turvaamaan sen johtajien vallan taistelussa islamilaista oikeaa ja myös vähemmän oikeaa terrorismia vastaan. Kamppailleen kuljetusputkistojen suunnasta.

Turkmenistan on kaikkein kielteisien venäläisväestölle, vaikka maan populaarikulttuuri tulee Venäjältä. Hallituksella on täysi monopoli televisioon, internetiin ja lehdistöön.

Kazhakstanissa presidentti **Nursultan Nazarbajev** on naapurimaidensa tapaan huudattanut itsensä elinikäiseen valtaan. Sitä varten säädettiin parlamentissa vuonna 2000 "laki maan ensimmäisestä presidentistä", jossa määriteltiin hänen etuoikeuksikseen muun muassa täydellinen immuniteetti rikossyytteitä vastaan.

Valtaan hän tuli hajottamalla parlamentin ja suorittamalla kansäänestyksen vallansiirrosta itselleen. Vuoden 1999 parlamenttivaaleissa ulkomaiset tarkkailijat olivat yksimielisiä vaalivilpistä hänen Otan-puolueensa (Isänmaa) hyväksi.

Vuoteen 1996 saakka Kazhakstanin valtiolla ei ollut yhtään ulkomaista pankkitiliä, vaan kaikki öljyrahat kulkivat sen johtajien henkilökohtaisten tilien kautta. Siinä on mitä ilmeisimmin syntynyt hävikkiä, jota on tutkittu lahjusepäilyjen takia USA:ssa ja Sveitsissä sen jälkeen, kun Nazarbajev ajautui välirikoon entisen pääministerinsä Ahezda Kazhegelgin kanssa. Tämä on muutannut maasta ja syyttää presidenttiä korruptiosta, jossa osallisina ovat lännen öljy-yhtiöt ja niiden agenttina yh-

dysvaltalainen liikemies James Gaffen. Öljyrahaa on virrannut maasta ainakin sata miljoonaa euroa (yli puoli miljardia entistä markkaa) erilaisten kuoriyhtiöiden kautta kansainvälisiin veroparatiiseihin perustetuille säätiöille, joita hallitsevat johtavat poliitikot. Muutamia vuosia sitten englantilainen The Guardian arvioi presidentin maailman 8. rikkaimmaksi mieheksi ja Financial Times 25. rikkaimmaksi.

Kazhakstanin valtion suurimpia kauppakumppaneita ovat veroparatiisit Bermuda ja Neitsytsaaret. Maan korruption mittasuhteista antaa kuvan se, että Kazhakstan salakuljetutti 40 venäläisvalmisteista Mig-hävittäjää Tshekin kautta Pohjois-Koreaan. Maan asekomission päällikkö Talgat Ibrajev tietysti murhattiin tapauksen tultua ilmi. Presidentin turvallisuudesta vastaa henkivartiokaarti, jonka päällikkö on presidentin vävy.

Kazhakstanin Kashagan-öljykenttä Kaspian meressä on maailman suurin off shore-projekti. Amerikkalainen öljy-yhtiö Chevron kehittää Tengizin öljykenttää yhteistyössä Kazhakstanin valtion kanssa. Maa on itäisen Euraasian suurin öljynviejä (Venäjän jälkeen). Putki kulkee tällä hetkellä Venäjän kautta, mutta sen kanssa kilpailevat vaihtoehtoisista linjauksista sekä länsiyhtiöt että Kiina ja Iran.

USA:n uusiin öljyliittolaisiin kuuluu *Azerbaidzhan*, jonka väestöstä azereita on 90 % ja venäläisiä 3 %. Valtaan tuli vuonna 1993 sotilasvallankaappauksella Neuvostoliiton entinen KGB-johtaja **Geidar Alijev**. Presidentinvaalissa heti sen jälkeen Alijev sai neuvostoajan äänten enemmistön "99 %" äänistä. Seuraavissa vaaleissa äänisaalis oli enää 70 %, ja siihen lukuun päästiin väärinkäytöksillä, joista kaikki ulkopuoliset vaalitarkkailijat raportoivat.

Alijeville on tehty sydämen ohitusleikkaus USA:ssa, ja hänen terveytensä horjuu. Vahvin seuraajaehdokas on Ilham-poika, joka on valtion öljy-yhtiön varapääjohtaja.

Vuoden 1995 parlamenttivaaleissa ehdokkuus kiellettiin viideltä puolueelta ja 600 ehdokkaalta. Marraskuun

2000 parlamenttivaaleissa, jossa ulkomaiset tarkkailijat havaitsivat laajoja väärinkäytöksiä, valtapuolueen Yenin ääniosuus oli laskenut 62,5 prosenttiin. Tulos oli ulkomaisten tarkkailijoiden mukaan saatu haamuäänillä. Äänestysprosentti oli todellisuudessa ollut paljon alhaisempi kuin ilmoitettu 70 %.

Azerbaidzhan on avainasemassa uuden Baku-Tbilisi-Ceyhan -öljyjohdon reitityksessä Georgian ja Turkin kautta - ohi Venäjän - länteen. Läntiset öljy-yhtiöt ovat valmiita rakentamaan - ohi Venäjän - putken myös Iranin kautta.

“Euraasian Balkanin” alueet ovat olleet perinteisesti Venäjälle sitä, mitä Afrikka oli eurooppalaisille siirto-maavalloille: sen Afrikka.

Tsaarit valtasivat Keski-Aasian Venäjän valtaan. Kommunismien Venäjä hajotti alueen viideksi tasavallaksi, eikä sen kansankomissaareille Trotskin johdolla varmaankaan tullut mieleen, että olisi hyväksytty vaatimus yhdestä keskiaasialaisesta *Turkestanin* neuvostotasaval-lasta. Tämä nimi pohjaa maiden kielelliseen, uskonnol-liseen ja kulttuuriseen yhteyteen Turkkiin. Alueiden vä-liset rajat vedettiin keinotekoisesti, eivätkä ne seuran-neet ihmisten jakautumaa kansallisuuksien mukaan.

Euraasian Balkanin alueella on tänään voimatyhjiö, jonka ennen täytti Neuvostoliitto. Se hajosi sisältä päin ilman että siihen vaikutti Keski-Aasian tasavaltojen eri-tyisen voimakas itsenäisyystahto. Uusien valtioiden ei ollut alussa helppo löytää uutta identiteettiä, kansallis-ta itsetuntemusta. Vasta kun löytyi öljyä ja kaasua, ru-pesi löytymään myös kansallistunnetta rikkauksien saa-misesta omiin käsiin.

Keski-Aasian alueesta eivät ole kiinnostuneita vain Venäjä, jonka reviriin se on kuulunut, ja USA, joka ha-luaa olla maailmanvalta myös Keski-Aasiassa.

Turkki on USA:n liittolainen Natossa. Sille tärkeää on Turkin sisäinen vakaus, ja huhutaan, että USA on lu-vannut Turkille sitä varten EU-jäsenyyden. Asiasta päät-tävät kuitenkin toistaiseksi vielä EU-maat. Suhde Ve-

näjään on Turkilla sellainen, että se haluaa vapauttaa uskonveljensä sen vaikutusvallasta.

Kaukasian maat ovat olleet Venäjän kilpi Turkkia vas-taan. Niistä Armenia on paras - mutta köyhin - liittolai-nen. Georgiassa on vallassa Neuvostoliiton ulkoministe-ri Eduard Shevardnadze, joka ei ole voinut estää Venä-jän sotilaallista läsnäoloa maassaan. Azerbaidzhan on vaikea tapaus. Maasta sanotaan, että se on kuin korkki, joka kontrolloi pääsyä pulloon: Kaspian meren jalustan rikkauksiin.

Azerbaidzhanin toinen naapuri on Iran, jossa asuu miljoonia azereiden heimoveljiä. Iran on löyhässä liitos-sa Venäjän kanssa, mutta myös USA haluaisi parantaa suhteita. Toisaalta Iranin epävakaa sisäinen tilanne pal-velisi USA:n asiaa. Puoli vuosisataa sitten CIA rahoitti ja suunnitteli vallankaappauksen, jossa kukistui Iranin demokraattisesti valittu pääministeri Mossadek. Hän oli kansallistanut Anglo-Iranian Oil-yhtiön omaisuuden, ja siksi hänet syrjäytettiin ja murhattiin. Maan johtoon is-tutettiin USA:n nukkehallitsija: shaahi.

Muun muassa Iranin kokemusten perusteella voidaan sanoa, että “maailman vapain maa” on myös tuhonnut demokraatiata eikä vain sitä rakentanut. USA:n etu ei ole sama kuin demokratian etu.

Kun USA nyt rakentaa edellä mainittujen maiden joh-tajien kanssa “terrorismin” vastaista Euraasian laajuis-ta koalitiota, yksikään sen edustaja ei puhu demokrati-asta. Demokratia-sanan sisältö on tuhoamisen kohtee-na.

Siitä, mitä Keski-Aasiassa tapahtuu, ei vallassa ja voimassa kasvava *Kiina* voi olla välittämättä. Kiina ha-luaa alueelle mieluummin joukon itsenäisiä tasavaltoja ja niiden vapauttamisen Venäjän vaikutusvallasta kuin slaavijohtoisen valtioliiton. Sitäkin kiinnostavat alueen energiavirrat, sillä sen riippuvuus tuontienergiasta on suuri. Kazhakstan, jolla on pitkä yhteinen maaraja Kii-nan kanssa, omasta puolestaan pelkää Kiinan vallan kasvua sen täyttäessä sitä tyhjiötä idästä, mitä Iran ja Turkki täyttävät etelästä. Mikään niistä ei halua antaa

toisille hegemonista hallintaa alueella. Kaikkien muiden osapuolten etu on, ettei synny uutta Venäjän imperiumia.

Ukrainan sijainti ja suhde Venäjään ovat alueen hegemoniassa tärkeitä. Ukraina haluaa vapaamman pääsyn muiden energiavaroihin ja riippumattomuutta Venäjältä. Siinä tarkoituksessa se tukee kaasua- ja öljyputkien rakentamista länteen oman alueensa läpi ohi Venäjän. Ilman Ukrainaa ei Venäjä voi rakentaa uskottavaa slaavisuurvaltaa. Mutta ei se ole helppoa sen kanssaakaan, sillä maiden välillä on muitakin ongelmia kuin vain se että venäläisistä kaasuputkista varastetulla kaasulla tyydytetään suuri osa Ukrainan energiatarpeesta.

USA:lle ystävällisimpiä maita ovat olleet Azerbaidžan ja Uzbekistan, Ukrainakin. Se vetää näitä maita määrätietoisesti Nato-yhteistyöhön ja käyttää sillä tavalla Natoa omien etujensa pönkittämiseen.

Venäjän on tehtävä valintoja. Sen on kysyttävä itseltään, onko se USA:n ystävä vai vihollinen ja tuleeko siitä eurooppalainen demokratia vai euraasialainen imperiumi. Venäläisillä on asian suhteen uusneuvottomuutta. Se haluaa olla euraasialainen suurvalta. Monilla sen johtajilla on hyviä muistoja siitä, millaista oli olla supervalta, mutta köyhän ei ole helppo näyttellä suurta.

Euraasia-pelin osanottajia on myös Saksa, joka pelaa ulkomaiden suuntaan sekä Venäjä- että Puola-korteilla. Sen intressit leviävät niiden kautta kohden Baltiaa, Valko-Venäjää ja Ukrainaa. Saksa vetää Puolaa mukana, koska se luo sillä tavalla Euroopan uutta painopistealuetta Ranskan ja Englannin jäädessä pahasti syrjään Euraasian toiselle reunalle.

Nato antaa mahdollisuuden USA:n olemassaololle Euraasiassa. Nato on Amerikan ja Euroopan yhdistävä linkki. Se on olemassa USA:n kansallisen edun puolustamiseksi. USA ei käytä Natoa Afganistanissa sotilaallisiin tarkoituksiin, mutta se on sille välttämätön työväline Euraasian tulevissa poliittisissa taistoissa.

Hei, meitä natotetaan

Kotimaassa meitä natotetaan.

Suomen Nato-jäsenyys on se putki, mihin poliittinen eliittimme ajaa meitä seuraavaksi.

Suomen eduskunnassa köydyssä hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon palautekeskustelussa 18.12.2001 SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja **Antti Kalliomäki** veteli demareille uutta linjaa: Suomen liittyminen Natoon ei olisi "maita ja mantuja mullistava kohtalonomainen ratkaisu".

Suomessa Nato-jäsenyyttä perustellaan EU-jäsenyydellä. Siihen kuuluu Nato-jäsenyys.

Siitä seuraavassa esityksessä, jonka pidin Euroopan rauhanvoimien kokouksessa keväällä Berliinissä ja jota olen täydentänyt ajankohtaisella aineistolla:

Euroopassa kummittelee aave: euro puolustuksen haamu.

Euro puolustus voi olla myös eurohyökkäystä, sillä EU-johtoinen kriisinhallinta voi olla myös *rauhaanpakottamista*. Rauhaanpakottaminen on sotimista. Kun NATO:n sodanjohto-, suunnittelu-, vakoilu- ja kommunikatiojärjestelmät yhteensovitetaan EU:n tarpeiden kanssa, on mahdollista EU-johtoinen kollektiivinen kriisinhallinta NATO:n voimavaroin. Euro puolustus ja -hyökkäys on silloin NATO-yhteensopivaa.

Jos joillakin EU-mailla on kätkeytyä pyrkimys muodostaa eurooppalainen sotilasliitto ja ajaa USA ulos Euroopasta, sitä ei sanota ääneen. Niinpä USA ydinasepeloteineen jatkaa läsnäoloaan Euroopassa, eikä EU:ssa keskustella europommista.

NATO edustaa pääomavaltaista, lento- ja täsmäaseperustaista ja valikoivaa (eikä siis laaja-alaista, kaikille kuuluvaa) turvallisuuskäsitystä. Se on yrittänyt asettaa jäsenmailleen veloitteen, jonka mukaan 3 % BKT:stä pitäisi käyttää varusteluun. USA käyttää niihin tarkoituksiin 3,2 %, Englanti 2,8 % ja Ranska 2,6 %. Suurista maista Saksa ei käytä kuin 1,5 %. Enempää ei käytä Suomikaan, jolle itsenäinen puolustus on halvempi puolustusratkaisu kuin NATO-jäsenyys. Suurvalta Saksa matkustaa poliittisesti

EU:n 1. luokassa, mutta sotilaallisesti se on vapaa- matkustaja.

Kun EU:ta militarisoidaan, jäsenmaat joutuvat kasvattamaan puolustusmenojaan. Sitä kautta EU:sta saattaa syntyä - ja monet haluavat sitä - USA:n mallin mukainen sotilaallis-teollinen kompleks, jossa varusteluteollisuus ja valtion tilaukset toimivat talouden vetureina.

Militarisoituminen lisää demokratiavajetta

EU:lle ovat perusteilla pysyvät sotilaselimet, jotka joutuvat kesästä 2003 alkaen EU:n kollektiivista kriisinhallintaa ja saavat siihen NATO:lta resursseja.

Kriisinhallinta voi olla *rauhaan pakottamista* (peace making) eli sotaa, vaikka suomen kielelle rauhaanpakottaminen onkin uskännetty *rauhanpalauttamiseksi* siinä hengessä, että se on jotenkin hyväksyttävämpää. Samaa henkistä sodankäyntiä on se, että rauhaanpakottamistarkoituksiin tarvittavat taisteluhelikopterit on uusristitty saattohelikoptereiksi.

Se, mitä tänä päivänä tapahtuu neuvoston uusissa yhteisöllisissä rakenteissa EU:n sotilaselimissä, on kaiken demokraattisen valvonnan ulottumattomissa. Sekä EU:n kannattajat että eurokriitikot voinevat olla yksimielisiä siitä, että sotilaselinten valvomattomuus ja niille sallittu sotilastiedon salaaminen edustavat EU:ssa aivan uudenlaista demokratiavajetta. Niiden kautta NATO:a salakuljetaan EU:n rakenteisiin. Aluksi se on *NATO-yhteensopivaa kriisinhallintaa*, myöhemmin ehkä kaiken kattavaa *NATO-puolustusta ja -hyökkäystä*.

Demokraattisen valvonnan ulkopuolella ja siten EU-yhteistyön harmaata vyöhykettä on EU:n omien sotilaselinten ohella jäsenmaiden kaikkalainen NATO-yhteistyö sekä vakoilu- ja tiedusteluyhteistyö, johon kuuluvat muun muassa elektronisten Echelon-salakuuntelutietojen ostot USA:n huippusalaiselta NSA:lta sekä ranskalaisilta elektronisen vakoilun virastoilta.

Keskinäiset turvatakuut

Useimmat EU:n jäsenmaat ovat sotilasliitto NATO:n jäseniä, ja ne hoitavat alueellisen puolustuksensa NATO:n kautta.

Jäsenmailla on kohtaloiden yhteys NATO:on sen Washingtonin sopimuksen 5. artiklan kautta. Ne antavat toinen toisilleen keskinäiset turvatakuut: jos

yhden kimppuun hyökätään, muut osallistuvat sotaan.

Samanlaiset turvatakuut on annettu myös *Länsi-Euroopan unionin (WEU)* perustamissopimuksen V artiklassa. Ne on annettu NATO:n resursseilla. Kun puolustusasiat on nyttemmin otettu EU:n toimialaan, WEU on voitu käytännössä lakkauttaa. Sen toiminat on yhdistetty unioniin ja sen V artikla on siirretty hyllylle. WEU:n satelliittikeskus vakoilutietoineen ja turvallisuustutkimuskeskus ovat EU:n uusia sotilaselimä.

NATO:n luonteen muuttuminen

EU:n militarisoimisen taustalla ovat ne sitoumukset, joita EU:n NATO-maat ovat antaneet NATO:lle sen peruskirjaa uudistettaessa.

Se tapahtui järjestön 50-vuotisjuhlaistunnossa huhtikuussa 1999 Washingtonissa. Silloin hyväksyttiin uusi strateginen konsepti (sen ohella että hyväksyttiin uusia jäsenmaita ja hivuttauduttiin siten vähän lähemmäksi Venäjän rajoja).

Strategisen konseptin perusteella 1) NATO ei ole vain puolustusliitto vaan se voi hyökätä jäsenmaiden rajojen ulkopuolelle ja 2) NATO voi hyökätä omin päätöksin ilman YK:n turvallisuusneuvoston mandaattia eli hyväksyntää. Siihen sisältyy myös 11.9.2001 jälkeen tärkeäksi noussut uusi viholliskuva: kansainvälinen terrorismi.

NATO ei ole avoin kaikille maille niin kuin ETYJ tai YK. Niin ollen se ei ole kansainvälinen yhteisö, eivätkä sen päätökset edusta kansainvälistä oikeutta.

Kriisinhallinta

Kriisinhallinnassa, joka nostettiin Washingtonissa NATO:n keskeisimpien tehtävien joukkoon, voivat olla mukana myös sellaiset maat, joihin USA:n turvatakuut eivät ulotu.

EU:n Amsterdamin sopimuksen mukaan *kriisinhallintaa* ovat "humanitaariset ja pelastustehtävät, rauhanturvaaminen sekä taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhaanpakottaminen mukaan lukien". Sotaisinta on näiden ns. *Petersbergin tehtävien* mukaan rauhaanpakottaminen.

EU:n kriisinhallinta voi perustua - mutta sen ei tarvitse perustua NATO:n itse itselleen ottaman toi-

mivallan jälkeen - kansainvälisen yhteisön (YK, ETYJ) hyväksyntään.

Lissabonin huippukokousasiakirjoissa on maininta siitä, mihin tarkoituksiin eurojoukkoja voidaan käyttää. Niitä voidaan lähettää konflikteihin, joissa on kyse etnisten tai uskonnollisten ryhmien välisistä kiistoista, kilpailusta vähistä resursseista valtioiden välillä ja kansojen liikkeistä pois kotiseudultaan.

Militarisoinnista askel askeleelta

Kun Euroopan unionin integraatiota syvennetään, se merkitsee, että EU siirtyy uusille toimialoille. Siihen liittyy EU:n uusi puolustusulottuvuus.

Jo *Amsterdamin sopimuksen J 7 artikla* oli riittävän kattava, jotta sen perusteella EU:lle voidaan kehittää yhteinen puolustus. Artikla kuuluu näin:

“Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien toisen alakohdan mukaisesti asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.”

Tämän perusteella ei perussopimuksia tarvitse muuttaa, kun EU:n puolustusyhteistyö syvenee ja edetään aina yhteiseen puolustukseen saakka.

Amsterdamin sopimuksessa puhuttiin *yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta (YUTP)*. Kölnin huippukokouksessa ruvettiin sen sijasta puhumaan *Euroopan yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (EYTPP)*.

Kun Kölnissä päätettiin alkaa “vahvistaa puolustuksen teollista ja teknologista perustaa”, se oli ensimmäinen avoin askel kohden EU:n kehittämistä sotilaallis-militääriseksi kompleksiksi.

Helsingin huippukokous joulukuussa 2000 oli merkittävin askel EU:n militarisoimisen tiellä. Siellä päätettiin perustaa EU:lle pysyvät sotilaalliset institutiot, joita valmistelemaan asetettiin väliaikaiset elimet. Uusia sotilaselimiä ovat:

1) *poliittinen ja turvallisuuskomitea*, joka käsittelee kaikkia YUTP:n kysymyksiä. EU-johtoisessa kriisinhallin-

nassa tämä on ylikansallinen elin operaatioiden valvontaa ja strategista ohjausta varten.

2) *sotilaskomitea*, joka koostuu armeijoiden komentajista sekä heidän paikan päällä pysyvästi olevista sotilaallisista edustajistaan. Tämän elimen puheenjohtaja on kenraali Gustav Hägglundia, jonka virka on EU-virka mutta jolle palkan maksaa Suomi. Tällaisessa tehtävässä liittoutumattoman maan kenraali, joka ottaa ohjeet NATO:lta, natottaa Suomea poliittisesti tahtoen tai tahtomattaan.

3) *sotilasesikunta*, joka tukee Petersbergin tehtävien ja EYTPP:n täytäntöönpanoa. Se on EU:n everstijunta.

Helsingin tärkeisiin päätöksiin kuuluu myös päätös euroarmeijan perustamisesta.

Sanotaan, että kyseessä ei ole euroarmeija, mutta totta kai se on.

Euroarmeija on sitä, että EU-maat sitoutuivat vuoden 2003 mennessä saattamaan toimintakykyisiksi ja sen jälkeen vähintään vuoden ajan ylläpitämään 50 000-60 000 henkilön sotilasyksikköä, joka kykenee toteuttamaan kaikki Petersbergin tehtävät, mukaan lukien rauhaan pakottaminen. Se voi olla myös hyökkäystä. Joukkojen huolto- ja kierrätystarpeen johdosta kyseessä ovat 200 000 sotilaan joukot.

Helsingissä päätettiin myös ruveta valmistelemaan siviilikriisinhallintaa, mutta se on vain sivujuoni sotilaallisten rakenteiden yhteensovittamisessa NATO:n kanssa.

Euroarmeijan luomisessa siirryttiin sanoista tekoihin 21.11.2000 Brysselissä. NATO:n mallin mukaisessa *joukkojenluovutuskokouksessa* EU-maat korvamerkitsivät euroarmeijan käyttöön joukkoja, jotka olivat osin samoja, jotka ovat NATO:n käytössä. Jäsenmaat luettelivat EU:n käyttöön 100 000 miestä, 400 taistelulentokonetta ja 100 laivaa. Kirjattiin myös puutteita, ja sen takia eurojoukoille aletaan ennen pitkää tuottaa omia kuljetuskoneita ja -helikoptereita sekä lisää satelliittitiedustelua.

Materiaalista puutoslistaa supistettiin toisessa joukkojenluovutuskokouksessa marraskuussa 2001, jolloin Suomi lisäsi euroarmeijan käyttöön annettavien valmiusjoukkojen määrää 500 lisäsotilaalla. Suo-

mi antaa nyt EU-joukkoihin 2000 miestä, kun taas Tanska ei anna euroarmeijaan lainkaan joukkoja ja Ruotsikin tulee toimeen 900 eurosotilaalla.

Feiran huippukokouksen jälkeen näytti siltä, että *joustavuus ja tiiviimpi yhteistyö (enhanced cooperation)* ulotettaisiin myös puolustuksen alalle. Se tarkoitti, että militaristisimmat maat olisivat saaneet muodostaa EU:lle sotajoukon ilman että rauhantahtoisempien maiden piti olla siitä mukana. Nizzan huippukokouksen nämä asiat eivät edenneet. Joustavuus hyväksyttiin EU:n rakenteiden II pilarissa eli ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla koskemaan vain päätösten täytäntöönpanoa.

Jos kaikki jäsenet eivät ole yksimielisiä euroarmeijan tarpeellisuudesta, käytössä on myös *rakentava pidättyminen*: maa suostuu siihen, että muut tekevät yhteistyötä EU:n nimissä, vaikka se itse pidättyisikin ottamasta siihen osaa.

PfP ja PARP

Kun Neuvostoliitto hajosi ja Varsovan liitto lopetettiin, NATO:lta katosi vihollinen. Oikeuttaakseen olemassaolonsa sen piti löytää itselleen uusia tehtäviä.

Keksittiin 1990-luvun alkuvuosina nerokas idea rauhankumppanuudesta (PfP). Siinä sotilaallinen tavoite oli rauhankumppanimaiden sotilasorganisaatioiden NATO-yhteensopivuuden ja NATO-toimintakyvyn lisääminen.

PfP on NATO:n ottama aikalaisä NATO:on pyrkivien maiden sisäännotossa. PfP:n kautta NATO:on kuulumattomat maat käyttäytyvät niin kuin NATO haluaa niiden käyttäytyvän ilman että niille tarvitsee antaa 5. artiklan mukaista turvatakuuta. Tavoitteena oli sitoa ex-Neuvostoliiton maat poliittisesti NATO:on.

USA ehdotti vuonna 1996 laajennettua rauhankumppanuusyhteistyötä (ns. super-PfP). Siihen liittyen avainasemassa on *suunnittelu- ja arviointiprosessi (PARP)*, jossa on nyt menossa kolmas vaihe. Ensin (1995-1996) otettiin yleiseen käyttöön NATO:n symboleja ja karttoja sekä yhteensovitettiin maiden johdo-, komento-, huolto- ja viestijärjestelmiä NATO-yhteensopiviksi. Toisessa vaiheessa (1997-1999) saavutettiin niillä aloilla NATO-yhteensopivuus. Kolmannessa vaihe on nyt siirrytty lisäämään operationaali-

suutta yhteisin harjoituksin. Terästyssä PfP-rauhankumppanuudessa harjoitellaan sotaa, ei rauhaa.

Poliittisen yhteensovittamisen ohella yhteistyötä tehdään materiaalihankinnoissa. *WEAG-järjestössä* sen jäsenmaat antavat ja saavat luettelon kaikista maa-, meri- ja ilmavoimien materiaalihankkeista, ja sitä kautta testataan tavarantoimittajien yhteensopivuus NATO-tavaran kanssa. Suuret maat eivät kerro tarpeistaan yhtä yksityiskohtaisesti kuin pienet.

Kirjassaan *Karhun naapurista Naton kainaloon* Pekka Ervasti ja Jaakko Laakso siteeraavat salaista muistiota siitä, miten "PARP-prosessiin osallistumisella lisätään kriisinhallintakyvyn lisäksi valmiuksia sotilaallisen avun vastaanottamiseen".

Suomessa valmistellaan vieraiden joukkojen tuloa maahamme, ja sitä varten tyhjennetään tiettyjä kasarmeja ja Nato-yhteensovitetaan lentokenttiä, satamia ja rautateitä!

Nato-maiden varusmiehet ovat harjoitelleet Suomessa sotaa ja suomalaiset Nato-maissa. Suomalaiset hävittäjät ovat osallistuneet vuonna 2001 sotaharjoitukseen Nato-maissa ja Naton hävittäjät Lapin ilmatilassa. Suomalaisille lentäjille on opetettu ilmatankkausta ja vajjerilaskeutumista lentotukialusten kannelle sekä Naton taktisia merkkejä ja komentokieltä; uudessa perustuslaissammehan armeijamme komentokieli ei ole enää suomen kieli. Satamiin ja lentokentille varastoidaan Nato-yhteensopivia polttoaineita. On laadittu lista laivoista, jotka annetaan kriisitilanteessa Naton käyttöön.

Puolustusvoimain silloisen komentajan kenraali Gustav Hägglundin arvion mukaan Suomi oli vuonna 1999 "kaikilta olennaisilta osiltaan valmis Naton jäseneksi". Me "puhumme Naton kanssa samaa kieltä". Hägglundin mukaan silloin viiden, nyt enää kolmen, vuoden kuluttua Nato-jäsenyys on "kuin Martta-yhdistykseen menisi".

Lipponen sanoo, että me "olemme liittoutuneet liittyyessämme EU:n jäseneksi".

Poliittinen anemia

Esiintyy demokratian puutetta, poliittista anemiasa.

Kun yksilön tasolla anemiasa on punasolujen puute, yhteiskunnallinen anemia on puutetta punaisesta ja vihreästä. Se on sitä, ettei ole vaihtoehtoja. Ilman niitä ei yhteiskunta voi hyvin, ja vain harvat kokevat vaihtoehtomuuden äänestämisen arvoiseksi.

Erityisen ongelmallinen on demokratiavaje EU:n tapauksessa, kun siitä on tulossa liittovaltio.

EU:ta hallitsevat isot maat. *Nizzan sopimuksella* joulukuussa 2000 niiden valtaa kasvatettiin muiden kustannuksella. Päätökset eivät lisänneet vaan vähensivät demokratiasa. Niitä perusteltiin EU:n laajenemisella, mutta hämmästyttävää näissä perusteluissa on se, että isojen maiden valtaa lisättiin ja pienten vähennettiin myös siinä tapauksessa, ettei EU laajene.

Ei ole ylikansallista demokratiasa. Ei voi olla, kun kukaan ei tiedä, mitä se voisi olla.

Ei ole *maailmandemokratiasa*. Kansainvälisissä järjestöissä ei ole useinkaan maiden tasa-arvoa, vaan isoille maille on annettu isompi viipale demokratiasta kuin pienille. Siitä enemmän luvun lopussa.

Kun kansallisvaltioiden valtaa siirretään ylikansalliseen, maiden väkiluvun perusteella tapahtuvaan päättäntään, sitä ei voida puolustaa demokratialla, ei ainakaan jos demokratiasa on valtioiden itsemääräämisoikeus.

Useimmat poliitikot vannovat vaaleissa demokratian nimiin. Se on mahdollista, sillä demokratia ei ole mitään absoluuttista; jotain, jota joko vain on tai ei ole. Ei ole yhtä ainoaa oikeaa demokratiasa. Se ja sen puute ovat määrittelykysymyksiä. Voittajat kirjoittavat demokratian määritelmät.

Kuwaitin sota "demokratian puolustamiseksi" käytiin maassa, jossa ei ole koskaan ollut demokratiasa. Alla oli provokaatio, kun Saddam Hussein hyökkäsi Kuwaitiin ja olisi voinut jatkaa sota Saudi-Arabiaan saakka. Mutta jos kysymys olisi ollut vain Kuwaitin demokrati-

asta, USA ei olisi käynnistänyt sota. Kysymys oli öljystä. Saudi-Arabiassakaan ei voi puolustaa demokratiasa, kun siellä ei ole sitä koskaan ollut. Kuningasperhe edustaa uskonnollista johtajuutta, joka oikeuttaa myös maalliseen johtajuuteen. Maassa ei ole parlamenttia, eikä sellainen maa voi olla demokraattinen. USA on valmis tekemään mitä tahansa öljyn vuoksi, mutta ei demokratian vuoksi.

Kun kamppaillaan ihmisten mielistä, pitää vallata omaan käyttöön strategiset käsitteet. Niinpä käynnissä on taistelu hegemoniasta käsitteeseen "demokratia"; siitä, kenen määritelmän mukaan sitä on tai ei ole. Samalla tavalla kamppaillaan käsitteistä *vapaus* tai *edistys*. On charmikasta olla kaiken *uuden* puolella.

Demokraattisen käsitteistön ovat tänä päivänä kaappanneet omaksi hyväkseen ne, joiden mielestä demokratia on kapitalismia (johon kiinnittyy "osakkeenomistajille kuuluu kaikki"-periaate) sekä poliittista presidentinvaltaa. Jenkit sanovat USA:ta demokraattiseksi maaksi, vaikka siellä on presidenttinä henkilö, joka sai vaaleissa vähemmän ääniä kuin vastaehdokas. Presidentti Bushilla on yksinvaltaa enemmän kuin isällään tai kenelläkään muulla USA:n presidentillä ennen häntä. USA:n presidentinvalta, johon liittyy hallituksen ja muun toimeenpanokoneiston nimitysoikeus, ei edusta parlamentarismia, jota Euroopassa pidetään demokratian jalostuneena muotona.

Edustuksellinen demokratia toimii parhaiten sellaisten yleisten vaalien kautta, joissa jokaisella on yhtäläinen äänioikeus. *Parlamentarismia* on, että lait laaditaan hallitusten ehdotuksesta parlamenteissa ja että ministereiden on nautittava parlamentin luottamusta.

Demokratiasa ovat myös kansanäänestykset. Edustuksellisessa demokratiassa nimittäin nousee esille kysymyksiä, joiden ratkaisemiseksi kansanedustajilla ei ole avointa valtakirjaa. Tyypillinen sellainen asia on Suomen mahdollinen Nato-jäsenyys. Jos ei asiasta käydä ennen vaaleja julkista keskustelua, kansanedustajilla ei ole legitiimiä oikeutta päättää Suomen liittämisestä so-

taliittoon, jossa osallistuminen sotaan tulee automatiikaksi. Enemmistöpäätös sellaisessa asiassa ilman kansakunnan poliittista mobilisaatiota ei ole demokratiaa.

Valtiotieteilijät puhuvat vallan kolmijaosta, jossa lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovalta erotetaan toisistaan. USA:ssa ne ovat menneet sekaisin. Villin lännen väkivaltakoneisto otti oikeuden omiin käsiinsä, kun Bush allekirjoitti 14.11.2001 määräyksen *salaisista sotilastuomioistuimista*. Ne voivat toimia kaikkialla maailmassa ja tuomita ihmisiä kuolemaan presidentin tai tilapäisten tuomioistuinten saamalla puoliriittävällä näyttöllä. Todisteeksi riittää sotilaiden tai salaisten palvelujen (CIA) epäily henkilön syyllisyydestä. Salaisista tuomioista ei voi valittaa. Niitä, joita vastaan ei löydetä todisteita, voidaan pitää pidätettyinä ilman mitään aikarajoja. Näissä salaisissa tuomioistuimissa voidaan tuomita vain muita kuin USA:n kansalaisia.

USA:n vahvin armeija on lakimiesarmeija, mutta ainakaan näiltä osin maa ei ole oikeusvaltio. Voidaanko maata, jossa presidentti saa ottaa oikeuden omiin käsiinsä ja määrätä kuolemantuomioita ilman oikeuskäsittelyä, pitää oikeusvaltiona? Jos maa ei ole oikeusvaltio, ei se ole demokraattinenkaan?

USA ja Venäjä eivät ole siinäkään merkityksessä demokraattisia maita, että molemmissa maissa on diktaattorin valtuuksin varustettu presidentti valittu vaaleissa, joiden tulos on ollut kiistanalainen. USA:ssa presidentiksi valittu henkilö sai vaaleissa vähemmän ääniä kuin vastaehdokas. Venäjälläkin väitetään Putinin äänen enemmistön ensimmäisellä vaalikierroksella perustuneen vaalivilppiin. Molemmissa maissa presidentti voi hallita ja hallinnoida ja aloittaa sodan ilman kansanedustuslaitoksen päätöstä.

USA on epäilemättä amerikkalaisten itsensä mielestä demokraattinen maa. Suurin osa kansalaisista antaa mielipidetutkimusten mukaan tukensa presidentin diktatuurille, johon kuuluvat mainitut salaiset tuomioistuimet. Kolme neljäsosaa kansasta haluaa hyökätä Irakiin, eikä tämä kansanosaa tunne tarvetta pyytää hyök-

käyksille YK:lta saatavaa kansainvälisoikeudellista laillisuutta.

Jos kansainvälinen yhteisö puolustaa "demokratiaa" pommeilla ja täsmäaseilla, joiden käyttämistä voidaan muun laillisuuden puutteessa kutsua "humanitaarisiksi interventioiksi", niiden käytön demokraattiselle oikeutamiselle pitää olla objektiiviset perusteet. Demokratialle pitää olla parempia määritelmiä kuin sen objektien subjektiivinen mielipide. Demokratia ei voi olla pelkkä tunne.

On myös niin, ettei demokratia voi olla ainoa kriteeri maailmanyhteisön pelisäännöiksi. Voihan käydä niin, että jonkun kansan muodollisesti demokraattiset edustajat päättävät demokraattisilla enemmistöpäätöksillä epädemokraattisista sotatoimista. EU:n tapauksessa sitä voi olla rauhaanpakottaminen.

Demokratiassa on tärkeää vähemmistön suojelu enemmistön mielivallalta. On absoluuttisia periaatteita, joita vastaan enemmistö ei saisi hallita. Niitä on määritelty esimerkiksi YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa sekä monien maiden perustuslaeissa.

Perustuslait saattavat pitää yhteisöä koossa vähemmistöjen suojalausekkeiden avulla. Niiden vaikeutettu muuttaminen lisää yhteiskunnallista jatkuvuutta ja estää tilapäisten enemmistöjen käytön yhteiskunnan perusteiden äkkinäiseen muuttamiseen. Suomessa on helpotettu perustuslakien muuttamisen teknisiä edellytyksiä, mutta jos luullaan, että pelkkä enemmistöpäätös on riittävä ehto demokratialle ilman vähemmistösuojaa, enemmistövalta voi pitää sisällään myös enemmistödiktatuurin.

Zbigniew Brzezinski kuvaa USA:n ja EU:n suhdetta seuraavalla tavalla: "Raaka tosiasia on, että Länsi-Eurooppa ja yhä lisääntyvässä määrin Keski-Eurooppa jää suuressa mitassa suojelusuhteeseen, jossa sen yhtyneet valtiot muistuttavat muinaisia vasalleja ja veronmaksajia." Tällaista suojelijaa vastaan on vaikea taistella pelkin demokratian aseina, jos toisella puolella on ylivalta

maalla, merellä, ilmassa, avaruudessa ja informaatioissa.

Paraslaatuisinta edustuksellista demokratiaa lienee sellaisten parlamenttien valta, jotka on valittu yleisillä ja yhtäläisillä vaaleilla. Se on aidointa kansanvaltaa. Jotta olisi kansanvaltaa, pitää olla kansa. EU - tai niin kuin ne sanovat "Eurooppa" - ei ole kansa. Absurdi on Paavo Väyrysen idea maailmanparlamentista. "Maailmakaan" ei ole kansa.

Maailmandemokratia on ei-demokratiaa. Demokratia on kokorajoitteista eikä sille ole teknisiä edellytyksiä (yhteistä valmistelua, kielellistä tasa-arvoa tai riittävää vähemmistöjen suojelua), jos yhteisöt ovat liian suuria.

Muodollisesti demokratiaa on, jos yhteiseksi päätökseksi tulee se mielipide, jonka kannalla on kansalaisten tai osanottajien enemmistö. Demokratiaa ei ole, jos päätökseksi tulee vähemmistön mielipide. Enemmistödemokratiassa, jos se on enemmistödiktatuuria, voittaja vie kaiken. Hävinneet syödään ja sitten niillä vielä pyyhittään pöytä.

Toisaalta myöskään vallankaappaus tai -kumous ei voi olla demokraattinen. Jos se on, se ei ole kumous eikä kaappaus.

Demokratiassa päätöksillä pitää olla yleinen hyväksyttävyyden eli legitimitetti. Ylikansallisille päätöksille on mahdotonta saada kaikkialla sama legitimitetti. EU edustaa huonompaa demokratiaa kuin se, että asioista päätetään kunkin maan omassa parlamentissa.

Demokratiaa ei voi olla se, että vähemmistön pitäisi päätöksenteon jälkeen muuttaa mielipiteensä enemmistöpäätöksen mukaiseksi. Jokaisella on oikeus pitää mielipiteensä, vaikka joukon päätös olisi toisenlainen. Yhteisön tai organisaation "mielipide" on enemmistön kanta, mutta se ei voi johtaa mihinkään yleisiin mielipiteenvaihtopäiviin.

Vapaavas-sähköpostilistalla Timo Andersson perusteli syksyllä tätä kantaa näin:

Demokratia sisältää sen, että enemmistöpäätöksen tekeminen on joidenkin kriteerien mukaista. Enemmistöpäätös tyydyttää kansalaisten oikeudet, kun kansalaiset pääsevät valvomaan sitä, millä tavoin heidän oikeuksiaan rajoitetaan (oikeuksia, joita muutenkin rajoitettaisiin, mutta mielivaltaisesti).

Kun ihmiset suostuvat supistamaan oikeuksiaan omalla suostumuksellaan ja tietoisina tilanteista, joissa heidän oikeutensa ovat täysimääräistä pienemmät, demokratia sisältää keinot, joilla kansalainen voi ilmaista sen, onko hän enemmistön kannattaja ja sitoutunut enemmistötahdon toteuttamiseen tai onko hän sitoutunut enemmistötahdon muuttamiseen eli vähemmistöoikeuksien mukaiseen toimintaan nykyisen enemmistötahdon muuttamiseksi pelkäksi vähemmistötahdoksi.

Ihmiset voivat demokratiassa paremmin kuin muuten saada tietoonsa sen, että velvollisuudet, jotka enemmistö säilyttää heidän toiminnalleen sen hetkisen, mutta mahdollisesti muuttuvan enemmistön tahdon hyväksi, merkitsevät tietynlaisia ja mahdollisimman yhtäläisiä, siis tasa-arvoisia rajoituksia. Kysymys on velvollisuuksista, joiden kumoamiseksi vähemmistöläisellä on täysi oikeus toimia.

Ne velvollisuudet, joita ei voida asettaa demokraattisella tavalla, ovat normatiivisesti mahdottomia, sillä niihin johtavat oikeuden rajoittamiset eivät ole sallittuja. Näitä oikeuksia sanotaan perusoikeuksiksi. Demokraattisten menettelytapojen periaatteelliset rajat määrittyvät ihmisoikeuksien loukkaamattomuudesta. Perusoikeudet ovat demokratian reunaehdoja, joita ei voida loukata ja olla demokraatteja.

Oikeudellisesti rajattu ja säädelty enemmistövalta on demokratiaa. Demokratia ei voi olla suvereenia, periaatteessa rajoittamatonta ja sisällöllisesti täysin mielivaltaista, enemmistön oikeuksista riippuvaa. Demokratia on niiden oikeuksien rajoittamaa, joita rajoittamalla ei voida velvoittaa toimimaan millään tavoin.

Ihmisoikeudet ovat oikeuksia sellaiseen vapauteen, joka tulisi taata ihmisille niissä tapauksissa, joissa sen riistäminen on ihmisoikeuksien vastaista. Paitsi että ihmisoikeudet ovat vapausoikeuksia, ne ovat oikeuksia moneen muuhunkin, joka ei edellytä vaaditun vapauden rajoittamista: yksilön arvokkuuden takaavaan hyvinvointiin ja potilaan oikeuksia kunnioittavaan terveydenhoitoon.

Vastavoimia ei ole helppo luoda saati että niitä voisi synnyttää ylhäältä käsin. Demokratiaa on se, että jos vastavirta on syntyäkseen, sitä ei saa padota väkivallalla. Yhteiskunta on demokraattinen, jos se on suvaitsevainen vähemmistöjä ja niiden itselleen ottamia - mielipiteen, mielen osoittamisen, kokoontumisen ja järjestäytymisen vapauksiin kuuluvia - toimintamuotoja kohtaan.

Suomessa Lipposen hallitus nauttii parlamentaarista luottamusta, ja muodollisesti demokratia toimii. Poliittinen tilanne on kuitenkin epänormaali, kun hallituksen muodostaa luonnoton poliittinen liittoutuma: oikeisto ja vasemmisto. Keskusta ei ole hyvä oppositio, kun sen ainoa aate on päästä aina seuraavaan hallitukseen. Poliittinen järjestelmä on oppositionkin osalta halvaantunut.

Suomen pääministerillä on tänään valtaa enemmän kuin kenelläkään presidentillä on koskaan ollut: hän voi yksin edustaa ulkomailla Suomea ja puhua Suomen nimissä niin että hänen puheillaan on lakia vastaava voima: Eurooppa-neuvosto on käytännössä lakiasäätävä elin, kun jäsenmaiden valtioelimet ovat vain sen päätösten kumileimasimia.

Demokratiaa ei ole se, että pääministerin ei tarvitse esittää kannoilleen perusteluja ("pienen maan etu on vahva komissio"), eikä hänen mielipiteisiinsä kohdistuvaa kritiikkiä julkaista mediassa.

Demokratia on avoimuutta sekä päätöksentekijöiden ja virkamiesten julkista valvontaa. Kun Nato saa salata EU:n militarisoimisen asiakirjat kansojen edustajilta, se ei ole demokratiaa. Sotilasliiton ulkopuolella oleminen on parempaa demokratiaa kuin siihen kuulumisen? Jos on automatiikka, joka vetää yhden maan mukaan toisten sotiin vastoin sen omaa tahtoa, maa ei ole täysivaltainen - eikä se myöskään ole demokratiaa.

Demokratiassa yhteisten päätösten valmistelun pitää olla julkista ja kansaa pitää kuulla. Pitää käydä julkista keskustelua, jossa pitää päästä esille vaihtoehtoja ja kritiikkiä.

Media on Suomessa demokratian jarru. Se ei aseta kyseenalaiseksi "poliittisia realiteetteja" tai edes suoranaista kansainvälisoikeudellista laittomuutta, mitä edustivat Naton pommitukset Jugoslaviassa ja EU:n 14 jäsenmaan ns. Itävalta-boikotti väärän vaalituloksen johdosta. Se, että Lipponen päätti yksin Suomen kannasta Itävallan poliittiseen boikottiin, ei ole demokratiaa. Se saattoi olla laitontakin, mutta Suomessa ei ole poliittista voimaa, joka haastaisi pääministerin.

Demokratian luonteeseen sopimattomia ovat Lipposen lausahdukset, joita voisi sanoa päästöiksi, siitä, että esimerkiksi Irlannin kansanäänestyksen tulos oli "väärä" tai "valitettava" ja että kansa on pantava äänestämään uudelleen, uudella kerralla "oikein".

Sosialistinen vasemmisto on vastavoima kapitalismille. Se asettaa kapitalismin ylittäviä tavoitteita ja yrittää luoda uuden järjestyksen sitä vastaan ja sen tilalle. Demokratian pitää sisältyä itse sosialismin määritelmään.

Voiko olla muuta kuin sosialistinen vasemmisto, esimerkiksi demokraattinen (ei-sosialistinen) vasemmisto? Jos hyväksytään, että yhteiskunnassa ei vaadita kaiken - ja siis myös talouden - kattavaa demokratiaa, mitä jäsen jälkeen vasemmistosta jäljelle?

Jäljelle jää *sosiaalismi*. Kun yhden pienen maan tilalle tulee kaksi, se on aatteen inflatoimista.

Jos sosialismi määritellään samaksi asiaksi kuin demokratia, siihen ei voi kuulua ns. ei-demokraattinen sfääri. Yhteiskunta ei ole aidosti demokraattinen, jos demokratiaa vaaditaan vain ns. politiikkaan mutta ei ns. talouteen.

Uuden sähköisen kapitalismin aikakaudella sosiaalidemokraatit näyttävät hyväksyvän oikeiston käsityksen valtion puuttumattomuudesta markkinoihin. Jos hyväksytään markkinoiden absoluuttinen vapaus, samalla hyväksytään markkinoiden diktatuurikin; sitä on, jos markkinoihin ei haluta vaikuttaa politiikalla.

Demokraattiseen yhteiskuntaan ei voi kuulua demokratialta vapaita vyöhykkeitä. Jos on lainsäädännön avulla turvattu absoluuttinen vapaa kilpailu, jossa suu-

ret yhtiöt (esimerkiksi Microsoft) pystyvät monopolivoimalla - eli rahalla - tappamaan kilpailijoitaan, se ei voi olla demokratiaa eikä se ole yleinen etu.

Suomessa on - vasemmiston viimeisimmän vallassaolon aikana - luotu edellytykset tuloerojen auki revähtämiselle. Se on tapahtunut rikkaiden rikastumisen - ja siihen liittyvien veroetuoikeuksien - avulla. Pörssiyhtiöiden osingot ovat verottomia ja myyntivoitot ovat aliverotettuja (kun niistä saa tehdä 20-50 prosentin hankintahintaoletuksen). Köyhyys - tai tuloerojen kasvu - ei ole demokratiaa?

Päätöksenteossa kansalaisten, äänestäjien tai osanottajien tulee olla tasavertaisia. Se, että osanottajilla on erilaisia äänimääriä riippuen heidän varallisuudestaan tai osakeyhtiöissä osakkeiden laadusta ja määrästä, on huonompaa demokratiaa kuin henkilö ja ääni-periaate.

Se, että sukupuoli- tai muut kiintiöt olisivat demokratiaa, ei ole ihan yksiselitteinen juttu. Niitä voidaan säätää oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon nimissä. Yleinen etu saattaa olla myös se, että poiketaan demokraattisesta tasa-arvosta joidenkin muiden yleisten tasa-arvotavoitteiden hyväksi. Mutta jos poiketaan demokraattisista periaatteista, pitää sanoa, ettei se ole demokratiaa ja siitä luopumista pitää perustella näillä muilla syillä. Jos vaaditaan kiintiöitä, onko sukupuoli ainoa kiintiöiden arvoinen asia?

Demokratiassa korostuu vapaan tiedonvälityksen tarve. Muuten kansalaisilla ei ole perusteita ottaa kantaa erilaisiin vaihtoehtoihin. Vähemmistöjen tulisi saada mielipiteensä julki jopa helpommin kuin enemmistöjen, jotta voidaan arvioida enemmistön tahdon viisaus ja perusteet eri näkökulmista. Suomessa valtamedia on samalla puolella eliitin kanssa ja syö sen kädestä.

Erityisongelma tulopoliittisten sopimusten maissa on valtiollistettu ay-liike, joka on yksi pilari *corporatism*in pyhässä kolmiyhteydessä: valtio, työnantajat ja työntekijät. Suomessa valtiovalta ylläpitää ay-liikettä mm. jäsenmaksujen verovapauden ja työttömyyskassajärjestel-

män avulla. Vapaavas-sähköpostilistalla joku kirjoitti syksyllä asiasta seuraavalla tavalla:

Suomessa asiat ovat niin, että arvostelemalla ääneen korporatismia astutaan niin isoille varpaille, että vasemmistolaiset (anarkisteja myöten!) eivät hädissään osaa taikka eivät tosiasiallisesti edes halua keskustella valtakriittistä millään muulla ymmärrettävällä tavalla kuin toteamalla, että sellainen kritiikki tulee "oikealta" ja että se sen vuoksi on poliittisesti korrektia leimata systemaattisesti uusliberalismiksi ja köyhien vastaiseksi propagandaksi.

Valta on ihmisille pyhää - ja tästä johtuu, että se joka ei kumarru monopolikapitalistiselle vallalle, mاتهlee korporatiivisen eliittivallan edessä ja on palvonnallisista syistä pakotettu leimaamaan kaiken tällaiseen kilpailevaan valtaan kohdistuvan kritiikin "oikeistolaiseksi".

Tietystikin tämä sama logiikka pätee myös kääntäen. Uusliberalistinen markkinafundamentalismi on usein monessa suhteessa eräänlaista käänteistä marxilaisuuskovaisuutta. Se, että uskalletaan vähäsen inistä valtiollisesti tuotettujen etuoikeuksien haitallisuudesta, täytyy tahdikkaasti kompensoida sillä tavalla, että kaikenlainen epäily reaali-markkinoiden toimintaa kohtaan todetaan systemaattisesti "kommunistivaikutteiseksi" propagandaksi.

Vapaavas-sähköpostilistalla keskustellaan muun muassa demokratiasta. Sitä on, että lista on avoin kaikille. (Sille voi liittyä lähettämällä sähköpostiosoitteeseen majordomo@kaapeli.fi viestin *subscribe vapaavas* ilman lähettäjänimeä, palvelin tunnistaa viestin lähettäjän koneen.)

Huonoa demokratiaa on se, että erilaisuus ja moninaisuus typistetään samanlaisuudeksi ja yhdenmukaisuudeksi. Jos EU liittovaltioituu puolen miljardin ihmisen yhteisöksi, on vaara, että syntyvässä liittovaltiossa edustuksellisuus typistyy kahden puolueen vallaksi. Suppea keskusvallan rahoittama edustuksellisuus estää uusien poliittisten virtausten esiinpääsyä.

Puolueylivaltaa, joka tarjoaa mahdollisuuden puolue-mielivaltaan, edustaa demokratiassa se, jos puolueet ei-

vät tuota toinen toisilleen vaihtoehtoja. Sellaisen demokratian on vaikea säilyttää uskottavuuttaan.

Valtion - ja EU:n tapauksessa liittovaltion - asiaa ajavat puolueet, jotka ovat yhä enemmän osa valtiokoneistoa. Ne alamaistavat vapaita kansalaisia sen sijasta että ne edustaisivat kansalaisyhteiskuntaa suhteessa valtioon, lakeihin ja väkivaltakoneistoon.

Kun puhutaan niin paljon kansainvälisestä demokratiasta, olen koonnut tietoja siitä, miten meitä hallinnoidaan kansainvälisissä järjestöissä ja yhteisöissä. Tarastelen asiaa demokratian näkövinkkelistä.

G 7 ja G 8

Maailman johtavat teollisuusmaat (USA, Kanada, Japani, Saksa, Iso-Britannia, Ranska ja Italia) kokoontuvat neuvottelemaan yhteisistä eduista G 7-kokouksiin, joiden keskustelut ja päätökset eivät ole julkisia. Sama maaryhmä on G 8 silloin, kun kokouksiin osallistuu myös Venäjä.

Vapaa kokoustelu ei tietystikään ole epädemokratista, mutta jos tehtävillä päätöksillä jaetaan maailmassa suurvaltaetuja kaikkien muiden maiden etujen vastaisella tavalla, kysymys on siitä, että maailmaa hallitaan taloudellisella voimalla, ei demokratialla.

Karmeina esimerkki muita vahingoittavista salaisista sopimuksista on ns. Molotov-Ribbentropin sopimus, jolla Venäjä ja Saksa jakoivat Euroopan etupiireihin.

Talouden ja kehityksen yhteistyöjärjestö (OECD)

Teollistuneiden maiden taloudellinen yhteistyöjärjestö OECD ei ole avoin kaikille maille. Se on rikkaiden maiden klubi, johon otetaan uusia jäseniä samalla metodilla kuin päätökset tehdään ja suositukset annetaan: yksimielisesti, jäsenten keskinäisellä sopimuksella.

Jokaisella maalla on yksi ääni. Jos joku jäsenmaa äänestää tyhjää, päätös tai suositus ei sido sitä. Yksikään päätös ei astu voimaan ennen kuin se on hyväksytty jäsenmaassa sen maan omien lakien mukaan.

Maailman kauppajärjestö (WTO)

Järjestö jatkaa edeltäjänsä GATT:in yleissopimusten linjalla, ja sen tarkoitus on poistaa esteitä maailman kaupan kasvulta. Järjestö on yksi demokraattisimpia, sillä sen kaikki päätökset tehdään täydellä 142 jäsenmaan konsensuksella. Jäsenten osuus on yli 90 % maailmankaupasta. Kiina on yksi uusista jäsenistä, ja Venäjän mukaantulosta neuvotellaan, samoin noin kolmenkymmenen pienemmän maan jäsenyydestä.

WTO:ssa ei ole koskaan äänestetty. GATT:issakin niin tehtiin erittäin harvoin.

WTO:n tärkein työmetodi on riitojenratkaisumenetely, jossa on eri vaiheita.

Riidan osapuolet voivat yrittää sopia riitansa keskenään. Jos riitaa ei saada ratkaistuksi sillä tavalla, voidaan WTO:ta pyytää asettamaan paneeli. Se on 3-5 asiantuntijasta koostuva ryhmä, jonka jäsenet molempien kiistan osapuolten on hyväksyttävä. Paneeli tutkii sille jätetyn valituksen ja antaa asiasta raportin riitojenratkaisuelimelle. Jos osapuolilla on huomautuksia raporttiin, ne on tehtävä ennen kuin elin hyväksyy raportin kokouksessaan. Paneelin päätöksestä voi valittaa erityiseen elimeen joka koostuu seitsemästä kansainvälisen laki- ja kauppa-asiantuntijasta, mutta valittaa voi vain lain tai lain tulkinnan perusteella. Paneelin päätökset tulee toimeenpanna määräajan kuluessa. Jos päätöstä ei toteuteta määräraikaan, se voi johtaa korvausvaatimuksiin.

WTO:ssa Suomi on jäsen, EU ei. Suomi on heikentänyt omatoimisesti täysivaltaisuuttaan antamalla EU:lle valtuudet neuvotella asioista myös Suomen puolesta. Niin ollen Suomella on vähemmän sanottavaa EU:n asioissa kuin esimerkiksi Norjalla tai Islannilla. Jokaisella kehitysmaallakin on enemmän valtaa kuin Suomella.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ)

ETYJ, jonka syntysanat lausuttiin Helsingin ETYK:issä vuonna 1975, on YK:n ohella toinen niistä maailman järjestöistä, jotka ovat aidosti ja juridisesti kansainvälisiä yhteisöjä. Se on avoin kaikille, sen päätökset ovat julkisia ja ne tehdään täydellä konsensuksella.

Euroopan vapaakauppa-alue (EFTA)

Tässä lilliputtijärjestössä, johon Suomi kuului ennen EU-jäsenyyttä, päätökset tehdään täydellisellä yksimielisyydellä. Kaikilla jäsenillä on veto-oikeus.

Pohjois-Atlantin puolustusliitto (NATO)

Nato syntyi, kun USA sitoutui puolustamaan ideologisia kumppaneitaan kommunismia vastaan Euroopan maaperällä. Länsi-Eurooppa on ollut riippuvainen USA:n sotilaallisesta läsnäolosta ja ydinaseista, jotka USA on kustantanut, mutta vastineeksi se on saanut laillisen oikeutuksen olla Euroopassa. USA on edelleen yksi Saksan miehittäjävaltioista.

Nato on hallitusten välinen organisaatio. Perussopimuksen 5. artiklan mukaan jäsenmailla on keskinäinen velvoite osallistua toistensa sotiin: yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Sitä kautta jäsenet saavat toisiltaan ns. turvatakuut.

Päätökset tehdään yhteisen valmistelun pohjalta konsensuksella. Sen perustana ovat yhteiset neuvottelut tulevista päätöksistä. Jokaisella jäsenmaalla on käytännössä veto-oikeus muissa kuin perussopimuksen 5. artiklan mukaisissa päätöksissä.

Kun USA julisti sodan terrorismille ja kun se tulkittiin 5. artiklan mukaisesti "puolustautumiseksi", muilla ei ollut valinnanvaraa: oli mentävä mukaan. EU:ssa, jossa on sotaliittoon kuulumattomia jäseniä, mukaanmenopakko lieveni - Ranskan vaatimukselta - osallistumiseksi terrorismin vastaiseen taisteluun "kykyjensä mukaan".

Konsensusmetodi on sitä, etteivät muut maat äänestä yhdenkään maan kantaa vastaan, vaikka teoriassa se on mahdollista. Ketään ei eristetä kuin pakosta, ja päätösten vastustamiselle on tarjolla myös lievä muoto: jäsenmaata saatetaan pyytää olemaan ottamatta osaa päätökseen. Sitä samaa henkeä edustaa EU:n Amsterdamin sopimuksen sotilaspoliittinen käsite *rakentavasta pidättäytymisestä*.

Se, että hallituksilla on veto-oikeus, vaikuttaa päätöksentekoon, vaikka sitä oikeutta ei käytettäisikään. Se on pienten maiden etu, josta isot maat haluavat luopua. Näköpiirissä on, että siitä luovutaan.

Käytännössä Nato-demokratia on kiistatonta USA:n johtajuutta, ja muut maat ovat solidaarisia johtajalle.

Nato ottaa seuraavan kerran uusia jäseniä vuonna 2003. Suomella ei ole vaikeuksia päästä jäseneksi. Kaiken aikaa Suomea yhteensovitetään poliittisesti ja sotilaallisesti Natoon. Käytännössä se tapahtuu EU:n rakenteiden kautta. Suomen puolustusvoimain komentaja **Juhani Kaskeala** todistaa, että "näillä näkymin yleisin käsitys tuntuu olevan, että EU-maiden yhteinen puolustus voi toteutua vain kaikkien jäsenvaltioiden Nato-jäsenyyksien kautta" ja että "lopullinen päätös uusista jäsenistä tehdään kuitenkin ensisijaisesti poliittisin perustein ja Yhdysvaltain mieltäpiteellä on siinä ratkaiseva painoarvo". Suomen ulkoministeriön valtiosihteeri **Antti Satulin** mukaan Naton jäsenyys on "varsin yksinkertainen asia hoitaa verrattuna EU-jäseneksi tulemiseen".

Valtioneuvoston puolustuspoliittisessa selonteossa Suomen linja on pysyttäytyminen *vallitsevissa oloissa* liittoutumattomana.

Tästä periaatteesta ei voida demokraattisesti luopua muuta kuin kansanäänestyksessä? Nato-jäsenyys nimittäin tuottaa automatiikan muille vetää meidät mukaan näiden muiden sotiin, ja jos ei itse päätetä sodasta ja rauhasta, se ei ole demokratiaa.

Erikoistapaus: Yhdistyneet kansakunnat (YK)

Jokaisella jäsenmaalla on YK:n *yleiskokouksessa* yksi ääni. Sen päätöslauselmat eivät kuitenkaan ole sitovia, eikä vähemmistöön jääneiden maiden tarvitse niitä noudattaa tai panna toimeen.

Turvallisuusneuvostolla, johon kuuluvat pysyvinä jäseninä USA, Venäjä, Kiina, Iso-Britannia ja Ranska, on valtaa sodan ja rauhan kysymyksissä. Jos se antaa joillekin sotatoimille YK:n mandaatin, silloin ne ovat kansainvälisoikeudellisesti laillisia.

Viidellä maalla on siis enemmän valtaa kuin muilla. Niillä on veto-oikeus sodan ja rauhan laillisuuteen. Jostakin syystä Saksa ja Japani eivät ole pysyviä jäseniä.

Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF)

Päätökset IMF:n asioista tehdään johtokunnassa, jonka valintaa varten on vaalipiirijako. On sovittu, että

USA:lla, Isolla-Britannialla, Saksalla, Ranskalla ja Japanilla on pysyvä oikeus johtokunnan paikkaan. Sen lisäksi on yhden maan vaalipiirejä, joista valitaan aina edustaja Saudi-Arabiasta, Kiinasta ja Venäjältä. Suomi muodostaa vaalipiirin yhdessä pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa ja saa omalla vuorollaan johtokunnan jäsenyyden.

IMF ja Maailmanpankki pitävät päämajaa Washingtonissa samassa korttelissa. Niitä on kutsuttu perustamispaikan mukaan Bretton Woodsin kaksosiksi. Sitä kuvaa sopimus pääjohtajista. Maailmanpankissa se on aina USA:sta, IMF:ssä ei-USA:sta.

Kannattaa muistaa, mitä herra Brzezinski kirjoittaa USA:n vallasta näissä järjestöissä:

Osana amerikkalaista systeemiä on pidettävä myös erikoistuneiden organisaatioiden maailmanlaajuisesta verkosta, erityisesti "kansainvälisiä taloudellisia instituutioita". Kansainvälisen Valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin voidaan sanoa edustavan "maailmanlaajuisia" etuja ja niiden toiminta-alue voidaan ulottaa koko maapallon alueelle, mutta todellisuudessa ne kuitenkin ovat voimakkaasti Amerikan dominoimia ja niiden syn-ty on jäljitettävissä amerikkalaiseen aloitteeseen.

Amerikkalaiset konservatiivit puhuvat suoraan ja avoimesti. Siitä meidän, jotka olemme EU:ssa tottuneet siihen, että ei tarkoita mitään sanotaan, pitää heitä ihailla.

Maailmanpankki (IBRD)

Maailmanpankin päätökset tehdään johtokunnassa, jossa on 24 monikansallista johtajaa. Johtokunnan jäsenen pysyvä paikka on turvattu samoille viidelle maalle kuin IMF:ssäkin sekä lisäksi Kiinan, Intian, Venäjän ja Saudi-Arabian edustajille.

Euroopan unioni (EU)

EU on eurokratia. Sitä edustaa komissio virkamiehineen.

Komissiolla on toimeenpanovalta kaikissa niissä asioissa, joissa EU:lla on yksinomainen toimivalta eli jotka on yhteisöllistetty. Yhteisöllisyys on eurokratian valtaa. Kaikki EU:n federalistit haluavat tehdä päätöksiä ns. yhteisömetodilla. Se tarkoittaa, että EU:n omista elimistä.

Yhteisömetodin kannattajat haluavat yleisesti, että komissio nauttisi parlamentaarista luottamusta ikään kuin se olisi EU:n hallitus. Sitä se ei vielä ole.

Suomen näkökulmasta demokratiaa uhkaavat europarlamentin kannanotot esimerkiksi siitä, että kaikissa jäsenmaissa pitäisi olla sama vaalitapa (listavaali, jossa läpimenijöistä päättävät puolueet eivätkä kansalaiset).

Suurin demokratiavaje europarlamentissa on se, että - ymmärrettävää kyllä - suurista maista on paljon ja pienistä maista vähän edustajia. Jos tehdään päätöksiä yksinkertaisella enemmistöllä, suurten maiden tahto tulee yhteiseksi päätökseksi, eikä europarlamentarismissa tunneta jäsenmaiden veto-oikeutta.

On epäselvää, mitä tahdotaan, kun on ehdotettu kaksikamarista europarlamenttia.

Alempi kamari olisi nykyinen parlamentti, johon jäsenet valitaan maiden väkilukujen suhteessa tai yleiseurooppalaisilta listoilta. Ylempi koostuisi jäsenmaiden edustajista. Ehdotukset eivät ole niin tarkkoja, että selviäisi, voisiko yläkamarissa olla jäsenmaiden veto-oikeus. Tuskin voi.

EU-lait (asetukset ja direktiivit) säätää viime kädessä neuvosto, joka koostuu kulloinkin käsiteltävänä olevan asian ministereistä. Harvalla heistä on aseuksista ja direktiiveistä päätettäessä mukanaan oman kansanedustuslaitoksensa mandaatti. Suomalaisilla on. Asiat on esiteltävä ennakkoon eduskunnan *suuressa valiokunnassa*, mutta käytännössä se on hallituksen kumileimasin.

Neuvostossa on jokaisella maalla sama määrä edustajia mutta eri määrä ääniä: isojen maiden edustajilla paljon ja pienten maiden edustajilla vähän. Nizzan sopimus oli isojen maiden vallankaappaus, koska siinä isojen maiden äänimäärää lisättiin suhteessa pieniin maihin.

Neuvosto edustaa pienen maan näkökulmasta parasta demokratiaa. Jäsenmailla on perusasioissa veto-oikeus, ja tietyn EY-tuomioistuimen päätöksen (ns. Luxemburgin kompromissi) perusteella jäsenmaat voivat estää kohdaltaan epämieluisan päätöksen toi-

meenpanon vetoamalla kansallisesti elintärkeään etuun.

Kun puhutaan EU:n valtarakenteista, on muistettava EY-tuomioistuimien. Sen tehtävä on tulkita EU:n perussopimuksia, ja se tekee niin yhteisöllisessä eli liittovaltiohengessä. EY-tuomioistuin tekee lakeja tulkitsemalla päätöksiä. Se ei ole puolueeton. Se on EU:n puolella.

Kun EU *liittovaltioituu*, sillä voidaan tarkoittaa erilaisia asioita.

Tavoitteena voi olla Amerikan mallin mukainen Euroopan Yhdysvallat (USE), jossa osavaltiot ovat isoissa asioissa täysin epäitsenäisiä. Tavoitteena voi olla Saksan malli, jossa osavaltioilla (Länder) on merkittävää sananvaltaa asioihin erityisen liittoneuvoston kautta. Tai tavoitteena voi olla Sveitsin malli, jossa kantonit ovat itsenäisiä, jossa on paljon kansanäänestyksiä ja jossa liittovaltiota sitoo myös vähemmistöön jäävien kantonien kanta.

Sveitsin malli muistuttaa enemmän itsenäisten valtioiden liittoa kuin sellaista liittovaltiota, mikä on EU:n osalta tekosessa.

Euroopan Keskuspankki (EKP)

Keskuspankki on itsenäinen Saksan Bundesbankin mallin mukaan. On katsottu, että rahan arvoa ei voi jättää poliitikkojen käsiin.

EKP:llä on 6-jäseninen johtokunta, joka päättää EU-maiden puolesta niiden rahapolitiikasta. Sillä ei ole minkäänlaista parlamentaarista tai demokraattista valvontaa. Sitä valvoo 12 EMU-maan keskuspankki- eli EKP:n haarakonttoreiden pääjohtajien - ja EKP:n omien johtokunnan jäsenten - muodostama 18-jäseninen hallintoneuvosto. Tämä on täyttä itsekontrollia.

Euroopan Investointipankki (EIP)

Euroopan investointipankki on EU:n luottolaitos, jonka toimintaa ei kuitenkaan valvo EU vaan jäsenmaat. EU:n rikostutkintatoimisto OLAF esimerkiksi ei pääse tutkimaan pankin tilejä.

EIP:n johtoelin on *valtuusto*, joka muodostuu jäsenvaltioiden nimeämistä viidestätoista ministeristä (yleensä valtiovarainministereistä). Sen tehtävänä on

vahvistaa pankin luotonannon yleiset suuntaviivat. Se nimittää hallintoneuvoston niin että yksi jäsen nimitetään komission ehdotuksesta ja muut 24 jäsentä jäsenvaltioiden ehdotuksista. Saksalla, Ranskalla, Italialla ja Isolla-Britannialla on kullakin 3 paikkaa, Espanjalla 2 ja muilla EU-mailla 1.

On selvää, että kansainvälisessä yhteistyössä maat joutuvat luopumaan täydestä täysivaltaisuudesta. Ei kuitenkaan ole sellaista ylikansallista demokratiaa, että se olisi parempaa kuin omamme. Siksi täysivaltaisuuden luovuttamista pitäisi aina perustella tarkasti. Demokratiasta luopumista pitäisi perustella niillä muilla asioilla, jotka katsotaan sitä tärkeämmiksi.

Kansainvälisessä demokratiassa Suomi ei ole jakojäännös vaan keräilyerä.

Meppipäiväkirja

Maanantai 26.11

“Teoria ilman käytäntöä on oppineiden masturbaatiota”

Ehdin syksyn aikana jo kertaalleen päättää, että tänä vuonna en kirjoita kirjaa. Niin olin henkisesti valmistautunut katkaisemaan sen tradition, jonka mukaan kirjoitan näköalapaikaltani Euroopan parlamentista joka vuosi raportin siitä, missä EU:ssa kulloinkin mennään.

Europarlamentti antaa käyttöön tietyn rahamäärän poliittiseen ja tiedotustoimintaan kotimaassa. Summan suuruus vaihtelee parlamenttiryhmittäin. Joissakin ryhmissä keskusvalta “vetää välistä” ja ottaa osansa. Meillä ei, ja rahaa saa kotimaankäyttöön vuosittain yli 30 000 euroa eli lähes pari sataa tuhatta entistä markkaa.

Näillä rahoilla olen julkaissut *uusi vasemmisto*-lehteä ja kirjoja, jotka olen toimittanut vapaasti lehden tilaajille. Lehden tilaajamäärä on noin 6 500. Se ilmestyy vuodessa 4-5 kertaa ja ilmestyisi useamminkin, jos Suomessa postituskulut eivät olisi moninkertaiset painokuluihin verrattuna.

Olin aikeissa tehdä kirjan sijasta useampia lehtiä, mutta suunnitelmat muuttuivat. Tapahtuu niin paljon,

ettei lehti riitä kaiken sen säilömiseen, miltä liittovaltion tulo näytti silloin kun sitä vasta tehtiin.

Minulle on helpointa pitää meppipäiväkirjaa.

Vaikka yritän zoomata kirjan siihen, mitä tapahtuu Laekenin huippukokouksessa, kirjaan ylös myös sen, mitä muuta tapahtuu ja täyttää mepin tajunnan. On vaikea nähdä liittovaltion tulemistä kaikelta muulta olemiselta. Erityisen vaikea on tunnistaa Suomen poliittinen ja sotilaallinen Nato-yhteensovittaminen eli natotaminen sotaliittoon yhtymisen esileikiksi.

Laekenissa EU:n liittovaltioituminen saavuttaa uuden vaiheen: aloitetaan perustuslain valmistelu. Sitä, mitä valmistellaan, ei kutsuttane perustuslaiksi, koska on kansoja, jotka eivät halua liittovaltioon eivätkä halua liittovaltiolle perustuslakia, mutta kysymys on kuitenkin tästä: liittovaltiosta ja sen perustuslaista. Saksa ja Ranska ovat yhdessä julkisesti vaatineet sellaisen valmistelun aloittamista Laekenissa, ja myös monissa muissa maissa poliittinen eliitti on siihen valmis. Ei kuitenkaan Englannissa. Siksi asiasta ei puhuta oikealla nimellä.

Elämme sellaisessa tietoisuuden ja tajunnan kaaoksessa, että EU:n liittovaltioitumista ei ole helppo nähdä. Siinä suhteessa ei ole näköpiirissä järjestystä kaaokseen tai valoa pimeyteen. Siitä pitävät tiedotusvälineet huolen. Voisiko kuvitella joutavanpäiväisempää tajunnan täytettä kuin Euroopan Keskuspankin Suomen haarakonttorin johtajavalinta, joka täyttää poliittisen tilan EU:ta militarisoimiselta ja sen liittovaltioitumiselta?

Olen tehnyt työmatkan ulkomaille lähes joka viikko yli viiden vuoden ajan. Menemiseen ja tulemiseen tottuu, ja europarlamentissa sitä tehdään hyvillä matkakulukorvauksilla. Brysselin lennosta parlamentti maksaa könttäsunnan 2 060 euroa eli 12 200 entistä markkaa ja Strasbourgin lennosta 2 340 euroa eli 13 900 entistä markkaa. Lipun saa hankkia, mistä sen edullisimmin saa, ja käytännössä sen saa aina 500 eurolla. Matkakorvaussunnan ja todellisen lipunhinnan erotuksen meppi saa pitää itsellään. Tästä on helppo laskea,

että systeemi palkitsee hyvin tyttönsä ja poikansa. Vuosittain korvauksia tarkistetaan ylöspäin.

Matkakorvaussysteemiä, joka on erityisen edullinen meille laita-alueiden maiden mepeille, ei ole onnistuttu muuttamaan, vaikka sitä on puuhattu koko sen ajan kun olen ollut parlamentin jäsen. Olen kokenut, ettei ole aivan perusteetonta sanoa olevan mahdotonta muuttaa EU:ssa mitään sisältä päin. Erityisen ongelmallisia ovat palkka- ja työsuhdeasiat. Systeemi on kultapossu-kerho, ja sellaisena se säilyy.

Uskon, että useimmat pohjoisen edustajat haluavat aidosti muuttaa systeemiä. Mikään muutos ei nimittäin johda näissä hommissa siihen, että työ olisi huonosti palkattua. Työn kunniallisuus kuitenkin vaatisi, että siihen liittyisi avoimuus, julkisuus ja sellainen moraalinen päätös, ettei kulukorvauksilla kikkailla.

Luulen, että useimmat pohjoismaiset mepit kannattavat palkkaus uudistusta, joka saattaa olla tulossa seuraavalle kaudelle ja jonka mukaan kaikille tulee yhtenäispalkka ja kulukorvaukset maksetaan kuittien mukaan. Nykyisin mepit saavat samaa palkkaa kuin jäsenmaiden kansanedustajat. On esitetty, että yhtenäispalkka olisi kaikille noin 8 500 euroa (yli 50 000 entistä markkaa). Se merkitsisi noin 60 prosentin palkankorotusta suomalaisedustajille. Jos palkoille tulee alhainen EU-verotus, pohjoismaat ovat varanneet itselleen oikeuden lisäveroon niin että lopullinen veroaste määräytyy kansallisen verotuksen mukaan. Se on oikein.

Samalla lentolippujen könttäkorvauksista luovuttaiisiin.

Tällainen kokonaispaketti merkitsisi käytännössä - 60 prosentin palkankorotuksesta huolimatta - suomalaismeppien käteen jäävien tulojen alenemista yli kolmanneksella niistä hirmutuloista, joita systeemi tänään tuottaa. Siksi on vastuullista toimia 60 prosentin palkankorotuksen puolesta, koska se johtaa tulojen huomattavaan alenemiseen. Muussa tapauksessa systeemi jatkuu nykyisellään.

Systeemin suunnittelijoiden taitavuutta ja muutosvastarintaa kuvaa hyvin se, että yleisen mielipiteen paineen alla jääräpäisimmätkin oman edun tavoittelijat tunnustavat muutoksen tarpeen. He laativat sitten päätösesityksen, joka näyttää päällisin puolin ottavan huomioon kritiikin. Samaan statuuettiin he kuitenkin kirjaavat joltain sellaista (esimerkiksi meppien juridisen immuniteetin perusteettoman laajentamisen), jota neuvosto ei voi hyväksyä juridisesta näkökulmasta. Kun statuuitti on kokonaisuus, jonka kaikki osat pitää hyväksyä, ja kun se kaadetaan immuniteettipykälään käy niin kuin oli mietitty: ei tule palkka- ja kulukorvausuudistustakaan. Näin saadaan muut kaatamaan uudistus, ja parlamentti näyttää pulmuselta; olihan ehdotettu palkka- ja kulukorvausuudistusta, mutta neuvosto ei hyväksynyt statuuittia. Entiset edut jäävät voimaan.

Belgian lehdissä on viime viikkoina ollut isoja otsikoita siitä, miten erinomaisia ovat EU:n virkamiesten edut. Kerrotaan "etujen sekamelskasta" ja "kermojen kermasta". *La Derniere Heure* oli laskenut, että EU:n palkollisen kaikkein alhaisin bruttotulo kaikkein alimmassa palkkaluokassa kaikkine lisineen on 3 000 euroa (18 000 entistä markkaa) kuukaudessa. Siitä EU perii veroa 1,8 % ja eläkemaksua 8 %. Loppuosa jää puhtaana käteen. Alemman palkkaluokan sihteeri saa bruttona 5 000 euroa (30 000 entistä markkaa), ja hänen palkastaan menee veroa 3,2 % ja eläkemaksua sama 8 %. Huipulla on sitten A 1- ja A 2-palkkaluokkien eliittiväki: EU-komissaarit, EY-tuomarit ja EY-tilintarkastajat, joiden etuisuuksiin kuuluu yli 80 000 markan kuukausipalkan ohella ruhtinaallinen eroraha: 50-70 % palkasta monen vuoden ajan tehtävästä luopumisen jälkeenkin tarkan summan riippuessa siitä, kuinka kauan työsuhde on jatkunut.

Palkkausjärjestelmää täydentävät antoisat eläke-edut, autojen verovapaus, hyvät sosiaaliedut, erityiset elintarvikemyymälät jne.

Meppien tulot kestävät vertailun virkamiesten kanssa.

Päivän tärkein uutinen ei kuitenkaan ollut virkamiesten palkkaedut, jotka ovat EU-arkea, vaan se, mitä oli tapahtunut Saksan vihreiden puoluekokouksessa Rostockissa. Testissä oli ollut koko saksalaisen politiikan punavihreä tulevaisuus.

Viikkoa aikaisemmin oli liittokansleri **Gerhard Schröderin** demareiden ja ulkoministeri **Joschka Fischerin** vihreiden hallitus natissut liitoksissaan Saksan liittopäivillä. Schröder oli antanut hallitusyhteistyölle sähköshokkihoitoa tekemällä luottamuslausekysymyksen 3 900 saksalaisen sotilaan lähettämisestä Afganistaniin USA:n avuksi. Vihreiden piti olla äänestyksessä samaa mieltä demareiden kanssa, jos he halusivat jatkaa hallituksessa. Ratkaisevassa äänestyksessä suurin osa oli ollut, ja hallitus sai nipin napin kahdella äänellä luottamuslauseen. Neljä vihreää äänesti vastaan, mutta useampi olisi halunnut äänestää.

Luottamuslausekysymys oli vihreille kova paikka. Taustalla oli hirvittävä pakote. Jos hallitus ei olisi saanut luottamuslauseetta, olisi määrätty uudet vaalit, ja vihreille se olisi merkinnyt katastrofia. Puolue on hävinnyt kaikki paikallisvaalit koko hallituskauden ajan, ja jos Afganistanin tilanteesta olisi tullut vaaliteema, puolet vihreiden peruskannattajista olisi jättänyt vaalityön. Vaalien jälkeen demareiden hallituskumppaneiksi olisivat todennäköisesti nousseet (uus)liberaalit eli keltaiset.

Se olisi merkinnyt entisestä katutaistelijaista sotaa kannattavaksi ulkoministeriksi nousseen Joschka Fischerin lähtöä hallituksesta. Fischer on mielipidetutkimusten mukaan Saksan suosituin poliitikko. Hänen toimintansa hyväksyy 80 % kansasta, kun seuraavalla sijalla on Schröder 75 prosentin hyväksynnällä. Fischer ei omien sanojensa mukaan tee vihreää ulkopolitiikkaa vaan Saksan ulkopolitiikkaa.

Suosioluvuista syntyy näköharha. Fischeriä tai vihreitä ei äänestä 80 prosenttia kansasta eikä Fischerin kannatus ole omien joukossa yhtä suuri kuin kilpailevien puolueiden kannattajien keskuudessa.

Joistakin suomalaispoliitikoista voisi sanoa samaa. Muut tukevat enemmän kuin omat.

Saksan lehdissä on ollut huhuja siitä, että Fischer loikkaisi tappiollisten vaalien jälkeen demareihin. Asiosta hyvin perillä olevat meppilähteet eivät siihen usko.

Saksalaiset ovat pitkään tunteneet häpeää vanhempiensa teoista. Sen johdosta Saksa ei oikein ole voinut näyttää ulospäin suurvallalta, vaikka se on ollut sitä jo pitkään ja varsinkin yhdistymisensä jälkeen. Historian painolastista johtuen maa ei ole havitellut pysyvän jäsenen paikkaa YK:n turvallisuusneuvostossa, vaikka se sille - ja Japanille - kuuluisi paremmilla perusteilla kuin Isolle-Britannialle ja Ranskalle.

Ranskalaiset ovat aina tilaisuuden tullen nöyryyttäneet sodan aikaisia miehittäjiään saksalaisia. Nizzan huippukokouksessa tapahtui käänne. Saksa otti paikkansa EU:n johdossa. Sitä hyödyttää eniten se, että kolme suurinta jäsenmaata (joista yhdenkään ei tarvitse olla Ranska) sai Saksan johdolla veto-oikeuden kaikkiin EU:n neuvostojen määräenemmistöpäätöksiin.

Natsismin hirmutekoja ei voida laskea synneiksi niille, jotka ovat syntyneet sodan jälkeen. Monet saksalaiset ovat väsyneet olemaan toisen luokan maailmankansalaisia, ja uudet poliitikosukupolvet hyödyntävät sitä tunnetta. Niin teki myös Gerhard Schröder, tuo entinen rauhankyyhky, joka 11.9 tapahtumien jälkeen käytti hyväksi Saksalle avautuneen tilaisuuden olla suurvalta: piti vain olla solidaarinen USA:lle ja lähettää saksalaisia joukkoja taistelu tehtäviin USA:n joukkojen jatkoksi. Tarkoitus ja tavoite oli murtaa Saksan sotilaallinen eristyminen maailmanpolitiikassa. Päätökselle oli saatava vahvistus liittopäivillä, ja siksi demareiden hallituskavereiden eli vihreiden piti äänestää sen puolesta.

Vihreän puolueen juuret ovat 1960- ja 1970-luvun pasifismissa: "ei enää koskaan sotaa", "ei saksalaisia joukkoja sotimaan maan rajojen ulkopuolelle" ja "ulos Natosta". Vihreiden peruskannattajat eivät ole halunneet Suur-Saksaa. Vihreät ovat myös ympäristöpuolue,

ja ensimmäisten edustajien tullessa Bonnin liittopäiville tapahtumaa juhlistettiin auringonkukin.

Aate, joka oli yhdistelmä ekologiaa ja pasifismia, oli militaristisessa Saksassa uusi. Sittemmin se on ikään tynyt ja alkanut kulua pois. Se on kuihtunut pelkäksi hallituspolitiikaksi niin että tänä päivänä vihreiden johtajat, joita jotkut kutsuvat "vuoden 1968 dinosaurukseksi", ovat valmiita pudottamaan sirpalepommeja siviilien niskaan ja sallimaan sotavankien tappamisen vastoin kansainvälisiä sopimuksia. Saattaa olla, että Saksassa se merkitsee vihreän puolueen loppua. Hallitusvihreät ovat valmiita sotimaan, äänestäjävihreät eivät?

Saksassa oikeisto- ja vasemmistovihreät ovat taistelleet puolueen herruudesta, ja taiston ovat voittaneet ns. realot. Puolueen on kaapannut oikeisto (niin kuin Suomessakin), joille yhteiskunnan sosiaalinen ulottuvuus on vieraampi asia kuin sen ekologinen puoli. Vihreiden ideologia on biologia. Heiltä puuttuu yhteiskunnallinen täsmäkritiikki tai se on tuloksetonta. He eivät ole määrittäneet työn merkitystä ihmisyyteen kehitykselle, ja se erottaa vihreät vasemmistosta. Vasemmalla nähdään, että työ organisoii yhteiskunnan ja työ ilmentää yhteiskunnan sosiaalisia suhteita. Ihmisen uskotaan kehittyneen ihmiseksi työtä tekemällä, ja työ voi myös olla ihmisyyden mitta. Jos ei ole työtä, ihmisellä ei ole itseellistä sosiaalista paikkaa.

Jugoslavian sodassa keväällä 1999 lähetettiin ensimmäisen kerran saksalaisia sotilaita muihin kuin rauhanturvatehtäviin maan rajojen ulkopuolelle. Kyse ei ollut silloin oikeista taistelujoukoista, mutta Afganistanin tapauksessa on.

Kun Schröder teki asiasta luottamus kysymyksen, yleisesti arveltiin hänen halunneen hallituksen kaatumista. Uusien vaalien ajoitus olisi ollut hänen näkökulmastaan oivallinen. Päävastustajilla kristillisdemokraateilla on johtajuusongelma, eikä heillä ole päätöstä henkilöstä, jonka he asettavat vaaleissa Schröderiä vastaan. Maan taloudellinen tilannekin olisi kevätvaalien aikaan parempi kuin normaalivaalitalanteessa syksyllä 2002. Lisäksi

Schröder oli osoittanut sellaista "johtajuutta" New Yorkin tapahtumien seurauksena, joka palvelee kansan parissa turvallisuuden tunteen kiinnittymistä johtajaan. Syyskuun tapahtumat ovat olleet poliittinen bonus istuville valtionjohtajille, Lipposellekin.

Koko Hollywoodin tajunnantuotantoteollisuus on viritetty vallanhaltijoiden puolelle. Kaikki USA:n suuret televisiokanavat ovat suostuneet sotasensuuriin, eikä presidentille ja hallitukselle kielteistä informaatiota välitetä. Samanlaista tukea omalta medialtaan ovat saaneet myös muiden maiden johtajat.

Saksan vihreät kävivät näissä oloissa olemassaolon taistelua. Liittopäivillä oli esiintynyt ankaraa painostusta toisinajattelijoiden omantunnon vapauden tukahduttamiseksi. Vedottiin siihen, miten vihreiden kansanedustajilla ei voinut olla oikeutta päättää hallituksessa olostaan vaan että päätös sellaisesta pitää tehdä puoluekokouksessa. Asetakinväriset eli oliivinvihreät realot yrittivät vakuuttaa, ettei kansanedustajilla ollut oikeutta äänestää hallitusta ja sen sotapäätöksiä vastaan. "Vihreät eivät voi olla vain kauniin sään puolue."

Joschka Fischer omasta puolestaan oli tehnyt vihreiden puoluekokouksessa Rostockissa joukkojen lähettämisestä oman luottamuskyksymyksensä. Jos kokous ei hyväksyisi hallituksen kantaa, hän eroaisi, ja maa ajautuisi uusiin vaaleihin. Kokousedustajat tiesivät, mitä se merkitsisi puolueelle.

Johtajan erouhkaus on aina viimeisin ja tehokkain keino saada läpi hänen kantansa.

Muistan, miten me Esko-Juhani Tennilän kanssa pohjustimme **Claes Anderssonin** poliittisen uran nousun vaatimalla häntä uhkaamaan erolla siinä tapauksessa, ettei vasemmistoliitto olisi asettanut vuoden 1994 presidentinvaalissa omaa ehdokasta tilanteessa, jossa demarihenkinen pyhä (ay-)perhe halusi mennä suoraan demariehdokkaan taakse. Puolue asetti oman ehdokkaan, ja se oli Andersson. Se sopi Anderssonille. Kun hän sitten toisen kerran puoluejohtajana uhkasi erolla, jos puolue-elimet eivät olisi hyväksyneet salassa dema-

reiden kanssa ennalta sovittua hallitusyhteistyötä, sen erouhkan olivat hänelle neuvoneet ihan toiset henkilöt kuin edellisellä kerralla. Taas uhka tehoi, ja Andersson pääsi päättämään poliittiset päivänsä ministerinä. Tai melkein pääsi. Kun uusi puoluejohtaja Suvi-Anne Siimes syrjäytti hänet ministerin virasta ennen virkakauden loppua, Claes ei anna sitä hänelle ikinä anteeksi. Mutta murheeseensa hän voi nauttia siemauksia kunniatohtoriudesta.

Saa nähdä, missä tilanteessa Siimes käyttää erouhkaa - ja tehoaako se. Tuskin kuitenkaan käyttää Naton jäsenyysasiassa.

Vihreiden kokouksessa Rostockissa Fischerin erouhka tehoi, ja kaksi kolmasosaa kokousedustajista oli hallituksessa jatkamisen kannalla. Monet antimilitaristiset edustajat pettyivät, ja käytännössä puolue hajosi ainakin Saksan itäosissa, jossa sillä ei enää tämän jälkeen ole kunnon organisaatiota. Saatiin kuitenkin lisäaikaa syksyn vaaleihin valmistautumista varten.

Meidän vasemmistoryhmämme (GUE/NGL) meppikollegojen demokraattisen sosialismin puolueelle (PDS), joka vastusti saksalaisten sotaanlähtöä, vihreiden hajoaminen merkitsi varmaankin vahvistumista.

Vihreä meppikollegamme Saksan itäosasta **Elisabeth Scroedter** näytti lehtitietojen mukaan sanoneen, että monille saksalaisille ei arkipäivän politiikka näyttäydä lainkaan vihreänä ja että vihreys tunnetaan enää vain televisiosta ja että vihreät poliitikot elävät muiden politiikan subjektien tavoin television virtuaalidellisuudessa kaukana ihmisten arjesta. Hän näytti tapailleen sitä Marxin ajatusta, että maailmaa on muutettava eikä vain selitettävä; että on muutettava todellisuutta eikä virtuaalidellisuutta.

Europarlamentissa ovat Saksan vihreiden ongelmat olleet tiedossa. Kolme saksalaisvihreää on jo loikannut pois eurovihreistä, kaksi demareihin ja yksi meille. Neljä on enää jäljellä vihreässä ryhmässä.

Meidän ryhmäämme tullut europarlamentin nuorin jäsen **Ilka Schröder** halusi irtisanoutua sotaisesta eu-

rovihreydestä. Hän sanoo liittyneensä vihreään puolueeseen sen "aikaisempien periaatteiden vuoksi". Hänen mielestään "puolue ei enää seiso niiden peruseriaatteidensa takana" ja että "se on riittävä syy erota puolueesta".

Lähes samanlaiset perusteet oli edellisellä europarlamenttikaudella vihreistä meille loikanneella italialaisella **Carlo Ripa de Meanalla** (joka ennen meppiaikaansa oli Italian EU-komissaari): vihreät eivät ole enää periaatteidensa takana. Puolueet, vihreät muiden mukana, ovat osa valtiokoneistoa, eivätkä ne edusta vapaata kansalaistoimintaa.

Vastavoimaa ei voi keksiä. Se tulee, jos se on tullakseen, ja vihreiden tapauksessa se tuli 1970-luvulla. Nyt on eri vuosituhat, ja tarvitaan uutta vastavoimaa. Jos ei ole aatetta ja tärkeää on vain valta, se ei houkuta periaatteellisimpia ihmisiä poliittiseen toimintaan. Jos puolueilla ei ole muuta päämäärää kuin saada hallita ja olla siinä tarkoituksessa maan hallituksessa, se ei lisää vapaiden ihmisten äänestysintoa.

Siinäpä sitä on miettimistä suomalaisillekin vihreille - ja vähän vasemmistolaisillekin.

Vasemmistoliiton puoluevaltuustossa oli viikonloppuna pelattu hallitussanapeliä. Puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes oli vaatinut kokouksen kannanotosta poistettavaksi tekstin "Afganistanin pommitukset on lopetettava" ja sen tilalle lauseen "Afganistanin rauhanprosessia on kiihdytettävä". Kannanotto tuli hyväksytyksi otsikolla "Kaikki sotatoimet Afganistanissa on lopetettava". Ota tästä selvää, mikä on puolueen kanta!

Euroopan parlamentissa alkoi iltapäivällä europarlamentin ja Venäjän duuman yhteistyövaltuuskunnan kokous. Duumalaiset olivat tulleet Brysseliin, ja tammi-kuussa me menemme Moskovaan.

Omassa maassaan tunnetun ja suosituksen oikeistopoliittikon **Irina Khakamadan** mukaan Venäjän ulkopoliittikka on alkanut heijastaa maan sisäpolitiikkaa. Niissä merkeissä Venäjä lähenee EU:ta mahdollisimman leve-

ällä rintamalla ja toivoo EU:lta vastakaikua ja Venäjän tunnistamista markkinatalousmaaksi.

Japanilaisverinen Khakamada oli enemmän huolissaan euroatlantisesta kuin euraasialaisesta alueesta. Monien venäläisten tapaan hänen on vaikea ymmärtää EU:n luonnetta; sitä, että sen ulkopoliitikassa ja sen nimissä ei puhuta pelkästään keskusvallan äänellä. Venäläiset haluaisivat EU:n johtajille lisää toimintavaltuuksia, ja heidän on vaikea ymmärtää, että EU:n jäsenmaissa me emme halua luovuttaa niitä lisää keskusvallalle, koska ne ovat pois kansallisvaltioilta. Jäsenmaat ovat vähentäneet EU:n komission ulkopoliittista valtaa nimitämällä sitä johtamaan "erityisedustajana" Naton entisen pääsihteerin Javier Solanan. Venäläisille olisi helppo, jos EU:llakin olisi vain yksi mielipide. Heillä se on. Se on Putinin mielipide. Hän on Venäjällä kaikkivaltias.

Kun venäläiset eivät itse alustaneet Keski-Aasian tilanteesta, minä alustin viittaamalla Brzezinskin mielipiteisiin.

Duuman puolen puheenjohtaja **Vladimir Lukin**, joka on entinen Neuvostoliiton Washingtonin suurlähettiläs, kertoi tavanneensa syyskuun tapahtumien jälkeen Brzezinskin. Tämä oli ollut järkyttynyt ja todennut tapaamisen aikana maansa suhtautumisen Venäjään muuttuneen. Venäjä on nyt ystävä terrorismin vastaisessa taistelussa. George W. Bush oli sanonut Putinille, että "voisin olla vaikka ketunluolassa teidän kanssanne".

Vahvan heikkoutta on se, että venäläiset haluavat uskoa muista pelkkää hyvää.

Jos joku on voimakas, sen pitää hallita voimaresursien käyttöä taitavasti, toivoi Lukin. Hän antoi tunnustusta USA:lle, jossa systeemi reagoi uusiin tilanteisiin nopeammin kuin muualla. EU:n ja Venäjän ei pidä etsiä mustaa kissaa pimeästä, vaan on syytettävä valo. On lisättävä EU:n ja Venäjän ponnisteluja yhteisen talousalueen muodostamiseksi, ja siihen liittyen on turvattava energiatoimitukset Venäjältä EU-maihin läntisiin investoinnein. Kun on hyväksytty erityinen energiaperus-

kirja Venäjän luonnonvarojen hyödyntämisestä EU-maiden hyväksi, sitä tarvitsee nimenomaan EU. Kymmenen vuoden kuluttua EU:n energian koko lisätarve on tarkoitus tyydyttää venäläisellä kaasulla.

Venäjän EU-suurlähettiläs tiesi kertoa, että nykyisin järjestetään kuukausittain kokous hänen ja EU:n edustajien kesken ja että kokouksiin osallistuu myös Solana. On siis käynnistynyt säännöllinen vuoropuhelu EU:n ja Venäjän välillä. Naton rakenteissakin on raivattu tilaa Venäjälle.

Yhteistyölle on puitteet, ja siltä puuttuu enää sisältö.

Kun USA sai YK:n turvallisuusneuvostossa poliittisen tuen terrorismin vastaiselle taistelulle myös Kiinalta ja Venäjältä, sen seurauksena Afganistanin pommitukset voidaan tulkita kansainvälisoikeudellisesti lailliseksi tai vähintäänkin ei-laittomiksi. Venäjä, joka on aina nimitänyt tshetsheeninsä terroristeiksi, haluaa Lukinin mukaan "kantaa yhteisvastuun terrorismin torjunnasta Amerikan kansan kanssa", ja monet venäläiset odottavat USA:lta vastaantuloa Tshetshenian asiassa. Uusi yhteistyö on tuonut amerikkalaisille tilaa toimia aktiivisesti Keski-Aasiassa. Se teki mahdolliseksi Taleban-liikkeen täydellisen kukistamisen pohjoisen liiton joukoilla.

Venäjä haluaa olla mukana takapihansa tapahtumisissa Keski-Aasiassa, mutta sen profiili on niin matala, että se alkaa herättää kummastelevia kysymyksiä. Yksi selittäjä Venäjän asenteeseen voisi olla Kiina. Siperian asukkaista kolmannes on maassa laittomasti asuvia kiinalaisia. Kiina on jo ohittanut Venäjän maailman mahdina. Venäjä ei voi mitään Kiinan kasvavalle vaikutusvallalle. Se on laskevan auringon supervalta, Kiina nousevan.

Haluaako Venäjä kiinnittyä poliittisesti USA:n kylkeen toivoen sen antavan venäläisille turvatakeet Kiinaa vastaan? (Voidaanko Venäjällä olla niin naiiveja?)

Venäläisten puheenvuoroissa kävi selväksi, että Putin on isäntä talossa. Hänen suosioprosenttinsa kansan parissa on 69 %. Maassa on silti voimia, jotka edustavat

anti-amerikkalaisuutta ja anti-Natoa siinä hengessä, että "Amerikan sota ei ole meidän sotamme" ja että "teemme tarpeettomasti vihollisia itsellemme". Näitä asenteita on avoimimmin edustanut puolustusministeri **Sergei Ivanov**.

Putinille saattaa ennen pitkää syntyä ongelma kiinnittymisestä USA:n kylkeen. Huonossa tapauksessa siitä seuraa suosion menetys oman kansan parissa, ja silloin hänelle kävisi kuin Gorbatshoville ja Jeltsinille, jotka hakivat ystäviä kaukaa ja vihollisia omasta maasta.

Putin nojaa USA-johtoiseen liittoutumaan, mutta kukaan ei tiedä, mitä tapahtuu seuraavaksi. Tekeillä on Afganistanin kriisin poliittinen ratkaisu, jonka neuvottelemisen USA on antanut saksalaisten tehtäväksi. Neuvottelujen osanottajat ovat Afganistanista poismuuttaneiden ryhmien edustajia, ja on vaikea uskoa, että niiden voimin saadaan aikaan pysyvä rauha. Mukana ovat Rooman, Kyproksen ja Peshawarin emigrantit sekä pohjoinen liitto, joka ei edusta Afganistanin valtaväestöä pataaneja. USA:n ja YK:n ehdokas pääministeriksi on **Hamid Karsai**, joka on maan entisen kuninkaan sukulaisia. Kun neuvotteluista puuttuivat sisällissodassa uuden voittajan puolelle loikanneet pataanit, joilla on vahvat perinteet sisäisiin heimojen välisiin kiistoihin, voidaan sanoa, ettei tulollaan ole vielä kestävä rauha vaan tilapäinen välirauha.

Illalla tarjosimme europarlamentin nimissä vieraillemme päivällisen La Maison du Cygne-ravintolassa Brysselin Suurtorin reunalla. Ravintola on talossa, josta sanotaan, että **Karl Marx** kirjoitti siellä *Kommunistisen puolueen manifestin*. Se on myöhemmin tunnettu nimellä *Kommunistinen manifesti*.

Kun Marx oli Brysselissä 1846-1848, ei ollut mitään kommunistista puoluetta. Oli vain Brysselin kommunistinen kirjeenvaihtokomitea, joka piti yhteyksiä muiden maiden samanmielisten pieneen joukkoon. Sen perustajia oli 18, mukaan luettuna Karl ja Jenny Marx sekä Friedrich Engels.

Marxilaisen puhdasoppisuuden juuret ovat tohtori Marxissa itsessään. Vaikka jäseniä oli vain 18, pian alettiin erottaa niitä, joita epäiltiin opin epäpuhtaudesta, ja ennen pitkää jäseniä oli enää 15. Turhaan ei sanota, että vasemmistolla on tapana lisääntyä jakautumalla. Kun tarvittiin uusia jäseniä, Marx hyväksyi mukaan ranskalaisen utopiasosialistin Pierre-Joseph Proudhounin, mutta pian tämäkin osoittautui vääräoppiseksi. Marx kirjoitti Proudhounin kirjalle *Köyhyyden filosofia* vastineeksi kirjan *Filosofian köyhyys* ja moukaroi rikki Proudhounin näkemykset. Tohtori Marx oli koko elämänsä täysin armoton itseensä kohdistuvaa kritiikkiä ja siis kaikenlaista toisinajattelua kohtaan.

Julkisen kirjeenvaihtoseuran vastapainoksi Marx ja Engels perustivat noina vuosina Lontoossa salaseurakseen *Kommunistisen liigan*. Se toimi 3-12 jäsenen soluisissa, ja jäsenet antoivat kunniasanan siitä, että he työskentelivät lojaalisesti muita kohtaan ja harjoittivat tiukkaa salassapitoa. Kyseessä oli eräänlainen kommunistinen al-Quida, sen uskonnollinen ydin. Samassa salaseuraisuuden ja puoluekurin hengessä Venäjän kommunistit toteuttivat vuonna 1917 Pietarissa vallankaappauksen. He hajottivat neuvostojen yleiskokouksen ja siirsivät kaiken vallan kommunistiselle puolueelle, itselleen. Perustettiin salainen poliisi suojelemaan vallankaappausta ja otettiin käyttöön tiukka sensuuri: sai levittää vain kommunistien tietoa. Kun koolle kutsuttiin vaaleilla valittu perustuslakia säätävä kansalliskokous (jossa bolsheveikeilla oli vähemmistö), se ehti toimia vain päivän ennen kuin kokoussalin ovet yöllä lukittiin. Kokousta ei voitu jatkaa, kun ei ollut salia. Sellaista demokraattista perustuslakikokeilua bolshevikit siis kestivät vain päivän verran.

Tämä on kuitenkin ehtimistä tapahtumien edelle. Marxin mielestä vuonna 1848 oli tärkeää, että oli tieteellinen idea tai rakentava doktriini siitä, mitä olisi tuleva sosialismi. Teoria ilman käytäntöä oli hänelle vain oppinutta masturbaatiota, ja siksi oli nostettava kapiinaan myös riistettyjen luokka: proletariaatti.

Jos pitää muutamalla sanalla määritellä Marxin *sosialismi*, se on yhteistä omaisuutta ja kollektiivista omistusta eikä mitään demokratiaa. On toisia, kuten **Eduard Bernstein**, jolle sosialismi oli sama asia kuin demokratia ja jolle demokratia oli sisäänrakennettu sanaan "sosialismi".

Marxin tieteellisistä saavutuksistaan suurimpia oli löytää kytkös ihmisten välisten sosiaalisten suhteiden kiinteästä yhteydestä tuotantovoimiin. Hänen suuriin keksintöihinsä kuuluu se, että pääoma on sosiaalinen, ihmisen välinen suhde, jonka tutkiminen paljastaa alistamisen ja riiston mekanismit.

Alussa oli sana: kommunismi. Kukaan ei tiennyt, mitä se tarkasti ottaen oli. Niinpä kommunistinen liiga pyysi Marxia kirjoittamaan sille uskontunnustuksensa. Engelsin alustavien kysymys ja vastaus-luonnosten pohjalta Marx kirjoitti manifestin. Sen oli tarkoitus olla eräänlainen kertakäyttöpamfletti, mutta tyylin ja analyysin mestarillisuuden seurauksena siitä on tullut maailman toiseksi käännettyin kirja raamatun jälkeen.

Marx uskoi yksityisomaisuuden eliminointiin ja sen korvaamiseen yhteisellä omaisuudella. Kun hänen mukaansa porvaristo oli tuottava omat haudankaivajansa, proletariaatin voitto näytti väistämättömältä.

Konseptit eivät toimineet Neuvostoliiton ensimmäisinä vuosina. Leninin arvellaan olleen viimeisenä elinvuotenaan ja viimeisissä kirjoituksissaan päätymässä uuteen sosialismi-malliin. Kuolemansairaana Leninin viimeisiin artikkeleihin kuuluu se, jossa hän toteaa osuustoiminnan kehittämisen merkitsevän samaa kuin sosialismin kasvu. "Sosialismi on sivistyneiden osuustoimintamiesten yhteiskunta." Se on perinpohjainen muutos siihenastiseen sosialismikäsitteeseen.

Tällaisten kirjallisten testamenttien alkuperästä on ollut keskustelua Karl Marx-seuran sähköpostilistalla. Kun Leninin sihteeri, jolle mies saneli viimeiset tekstinsä, oli pitkään Stalinin suosiossa, herää epäily, että tekstit eivät aina olleet hänen itsensä sanelemia.

Uuden vuoden valvojaisissa 1847-1848 Marx oli valmis kohottamaan (ehkäpä juuri nykyisessä ravintola La Maison du Cygnen talossa) maljan Belgialle. Hän ilmaisi "voimakkaan arvonantonsa liberaaliselle perustuslaille sellaisessa maassa, jossa on keskustelun vapaus, yhdistymisen vapaus ja jossa ihmisystävyyden siemen voidaan saada kukoistamaan koko Euroopan hyväksi". Kolmea kuukautta myöhemmin hänet karkotettiin Brysselistä. Se siitä ihmisystävyyden siementen itämisestä koko Euroopan hyväksi Brysselissä.

Marx kirjoitti manifestin ns. pakon edessä. Kun uskontunnuksesta ei ollut kuulunut pitkään aikaan mitään, kommunistisen liiga antoi Marxille takarajan tekstin valmistumiselle: sen piti olla valmis tammikuun lopussa 1848. Se valmistui, ja se tuli ulos Lontoossa noin 24.2. Viisi päivää sen jälkeen alkoi Pariisissa Euroopan hullun vuoden 1848 ensimmäinen vallankumous.

Tässä "kertakäyttötötuotteessa" oli mestarillista visiointia:

Porvaristo vetää kaikkien tuotantovälineiden nopean parantamisen ja kulkuyhteyksien tavattoman helpottamisen kautta kaikki, barbaarisimmatkin kansakunnat sivistyksen piiriin. Sen tavaroiden halvat hinnat ovat raskas tykistö, jolla se murskaa kaikki Kiinan muurit ja pakottaa raakalaiskansojen itsepintaismankin muukalaisvihan antautumaan. Se pakottaa kaikki kansakunnat omaksumaan porvarillisen tuotantotavan, elleivät ne tahdo tuhoutua; se pakottaa ne ottamaan käyttöönsä niin sanotun sivistyksen, toisin sanoen tulemaan porvareiksi. Sanalla sanoen, se luo itselleen maailman oman kuvansa mukaan.

Porvaristo hävittää yhä enemmän tuotantovälineiden, omaisuuden ja väestön pirstoutuneisuutta. Se on kerännyt väestön yhteen, keskittänyt tuotantovälineet ja koonnut omaisuuden harvojen käsiin. Välttämättömänä seurauksena tästä on ollut valtiollinen keskittyminen. Riippumattomat, melkein vain liittolaissuhteessa olleet maakunnat erilaisine etuineen, lakeineen, hallituksineen ja tulleineen liitettiin yhteen yhdeksi kansakunnaksi, jolla on yksi hallitus, yksi laki, yksi kansallinen luokkaetu, yksi tulliraja.

Marx ennakoi Brysselissä vuonna 1848 EU:n tulon kapitalismin olomuodoksi Eurooppaan?

Karl Marx oli hyvää saksalais-juutalaista sukua, jolla ei ollut koskaan ollut yhteyttä muuhun työhön kuin omaansa. Hänen oli kuitenkin saatava vallankumouksen taakse se uusi luokka, joka ei ollut orjana mutta jolla ei ollut palkkatyöläisinä muuta menetettävää kuin (sosiaaliset) kahleensa. Erotukseksi orjanomistajayhteiskunnasta on kapitalismissa työntekijöillä myös poliittisia oikeuksia, vaikka työvoima sulatetaankin pääomaksi.

Näitä asioita oli aikaa miettiä, kun paikalla Venäjän duuman edustajien kanssa illastamassa oli niin vähän meppejä, että meitä riitti vain kaksi viittä venäläistä kohden. Onnettomuudekseni minun pöytäseurueeni toinen meppi oli englantilainen konservatiivilordi **Bethell**, joka on vanha vakoilija ja niissä merkeissä koulutettu puhumaan venäjää. Kun minä en puhu ja kun kaikki muut pöydässä puhuivat, ilta oli osaltani hiljaisenpuoleinen. Onneksi fasaanipaistissa oli paljon luita, joiden kanssa saattoi puuhastella pöytäseurueen puhuessa niitä näitä mitä ilmeisimmin eurooppalaisesta jalkapallosta.

Vierelläni istui **Valeri Draganov**, joka oli ollut ministerinä sekä Jeltsinin että Primakovin hallituksissa lähes koko 1990-luvun ajan. Kun kysyin häneltä, oliko hän entinen kommunisti, hän vastasi että tietysti. Itse asiassa hän ei kuitenkaan ollut koskaan uskonut siihen oppiin, mutta vanhaan aikaan kaikkien kuului olla kommunisteja. Se oli valtiouskonto.

Tänä päivänä tuntuu siltä kuin federalismi, EU:n liitovaltioiminen, olisi meidän (liitto)valtiouskontomme. Elämässä - tai ainakaan EU:ssa - ei pääse eteenpäin tunnustamatta uskoa. Kun sosialismi oli optimismia ja uskoa parempaan tulevaisuuteen, sitä on myös federalismi: Suur-Euroopassa on kaikkien vähintään yhtä hyvä olla kuin sosialismi-utopiassa.

Tiistai 27.11

“Miten otetaan huomioon entinen todellisuus?”

Aamun lehdet tiesivät kertoa 83-vuotiaan ranskalaiskenraalin Paul Ausressesin vapaaehtoisesta tunnustuksesta. Toimiessaan Algerian sodan aikana salaisessa poliisissa hänen tehtävänsä oli ollut kiduttaa ja tappaa vankeja. Niin toimivat myös monet tämän päivän “turvallisuus”poliisit. Ne ovat salaisia, jotta lain koura ei ulotuisi vallan nimissä tehtyihin rikoksiin.

Aamulla ennen Venäjä-valtuuskunnan kokousta luonani kävi fuusiovoimalobbari Englannista. Olen hänen asiassaan hyvä kohderyhmä. Olen myönteinen sille, että tutkitaan myös tämä vaihtoehto tulevaa energiantuotantoa varten. Suhtaudun myönteisesti kaikenlaiseen fyysisen perustutkimukseen, jonka avulla on mahdollista selvittää myös maailmankaikkeuden alun arvoitusta. Fuusiotutkimus vie eteenpäin perustutkimusta, vaikka fuusiovoimaloita ei opittaisikaan rakentamaan.

Seuraava tutkimusvaihe matkalla kohden tietoa on uuden koelaitoksen (ITER) rakentaminen. Sen isännyydestä kamppailevat Japani, Kanada ja EU:n puolesta Ranska.

Jotta Eurooppa olisi vakava osapuoli ITER:in sijoituspaikasta ja tiedeyhteisön sijaintipaikasta päätettäessä, fuusiotutkimukseen tarvitaan seuraavien viiden vuoden aikana 850 miljoonaa euroa.

Fuusiomies haki nimikirjoitukseni kirjeisiin, joissa me tietyt parlamentin jäsenet ilmaisemme huolestamme komissiolle ja neuvostolle fuusion puutteellisesta rahoituksesta.

Äänestäessään tekniikan ja tutkimuksen 6. puiteohjelmasta parlamentti päätti ehdottaa fuusiolle 800 miljoonaa euroa, mutta lobbari tiesi kertoa, että komissiossa ollaan alentamassa summa 700 miljoonaan. Sitä vaatii kuulemma saksalaisen vihreän budjettikomissaari

Michelle Schreyerin esikunta. Belgian tiedetään esittävän neuvostossa kompromissina 750 miljoonaa.

Tavanomaista ydinsähköä saadaan halkaisemalla atomeja. Fuusiossa atomeja yhdistetään, ja se on ihan eri asia. Vihreät tietävät kyllä fission ja fuusion eron, mutta he ovat fuusiokielteisiä ehkä siksi, että he kai pelkäävät kalliin fuusiotutkimuksen vievän voimavaroja uusiutuvan energian tuotannolta. Vuonna 2050 tarvitaan molempia.

Fuusion perustutkimuksen rahoitukselle ei ole vaihtoehtoja. Tutkimusta on tehtävä julkisen vallan rahoittamana kansainvälisenä yhteistyönä. Schreyerin leikkaukset heikentäisivät Euroopan osuutta tulevassa yhteistyössä.

Kirjeissä paheksuimme budjettikomissaarin ja tiedekomissaari **Philippe Busquinin** leikkaussuunnitelmia. Tarkoituksena on lähiaikoina tavata komissaarit henkilökohtaisesti. Meppinä toimimisesta on se etu, että ovet komissaarien luokse ovat yleensä auki. Olen kuullut, että jos lobbaaja onnistuu avaamaan saman oven päämiehelleen, tämä joutuu maksamaan siitä jopa 6 000-7 000 euroa. Myös meidän meppien tapaamisen järjestämisestä kuulemma maksetaan lobbareille, jos me satumme istumaan toimeksiantajien näkökulmasta tärkeiden asioiden päällä.

Seuraavassa lyhyt johdatus fuusiovoiman saloihin.

Fuusioenergiaa 50 vuoden kuluttua?

Aurinko toimii fuusioperiaatteella. Kovassa kuumuudessa atomien ytimet yhtyvät. Siinä prosessissa vapautuu energiaa joka suuntaan maailmankaikkeutta, ja meille maapallolle se tulee muun muassa näkyvänä auringon säteilynä, joka on välttämätön edellytys elämälle.

Fuusiovoimala olisi laitos, jossa ihmisten valmistamissa rakennelmissa tuotettaisiin keinotekoisesti auringon sisäosia vastaavat olot niin että deuterium- ja tritium-alkuaineiden ytimet voisivat yhdistyä ja vapauttaa energiaa ihmiskunnan vapaaseen käyttöön.

Nettoenergiaa voitaisiin tällä tavalla saada aikaan ehkä 50 vuoden kuluttua.

Tämän sukupolven, joka käyttää holtittomasti uusiutumattomia energiavaroja, tulee investoida fuusioenergiaan. Jos onnistutaan rakentamaan fuusiovoimaloita, lapsenlapsenlapsilla on 50 vuoden kuluttua käytössä energiaa öljyn, kaasun ja hiilen korvikkeeksi. Muuten ei ehkä ole.

Fuusiovoimalle olisi käyttöä

Tällä vuosisadalla maailman energiankulutuksen enustetaan kolminkertaistuvan. Kun fossiiliset polttoaineet käytetään puolen vuosisadan kuluessa lähes loppuun (hiiltä lukuun ottamatta), tarvitaan muita energiamuotoja.

Uusiutuvia energialähteitä ovat muun muassa auringonvalo, tuulivoima, aaltovoima, vesivoima, maalämpö sekä biomassassa.

Parhaimmassakin tapauksessa näillä keinoin voidaan tuottaa vain puolet ihmiskunnan tarvitsemasta energiasta. Samasta maapohjasta uusiutuvan energiantuotannon kanssa kilpailee ruuan tuotanto. Näkähän kasvaa maapallon väkiluvun kaksinkertaistessa tällä vuosisadalla.

Perinteinen ydinvoima, jota tuotetaan fissiolla eli atomien halkaisulla, ei ole kestävä ratkaisu yhteiseen ongelmaan. Uraanipolttoainetta ei riitä kaikille, ja prosessin lopputuloksena syntyvä käytetty ydinpolttoaine on yksi maailman vaarallisimmista radioaktiivisista aineista. Se pitää eristää luonnon kiertokulusta usean kymmenen tuhannen vuoden ajaksi.

Fuusiovoima olisi hyvä energiantuotantoratkaisu, jos sitä varten onnistutaan kehittämään teknologia.

Polttoaineista deuterium on veden ainesosa ja tritiumia voidaan tehdä litium-metallista. Näitä polttoaineita riittää kaikille tuhansiksi vuosiksi, ja ne ovat jakautuneet tasaisesti maapallolla. Prosesseissa ei synny polttoainejäteongelmaa. Laitteet tulevat radioaktiivisiksi noin sadan vuoden ajaksi, mutta se on siedettävä aika sen ongelman hallintaan.

Fuusiovoimaloissa tuotettaisiin ilmastoystävällistä energiaa.

Grammassa fuusiopolttoainetta on yhtä paljon energiaa kuin kymmenessä tonnissa fossiilista, ja fuu-

siovoimalassa prosessiin syötetään kerrallaan vain muutama gramma. Kun prosessissa tarvitaan sen käynnissä pitämiseksi yli sadan miljoonan asteen kuumuus, mikä tahansa häiriö jäädyttää prosessin, joka ei pysy häiriön tapahduttua käynnissä. Fuusio toimii aivan toisin kuin fissio. Minkään vahingon lopputulos ei voi olla uusi Tshernobyl.

Fuusiovoimalan toimintaperiaate

Keveiden alkuaineiden atomien ytimillä on sama positiivinen sähkövaraus, ja normaalioloissa maan päällä ne hylkivät toisiaan.

Auringossa ovat erilaiset olot. Siellä on niin kuumaa, että kaikki aine ja energia on samaa soppaa, jota kutsutaan plasmaksi. Se on niin kuumaa, että ytimien toinen toistensa hylkiminen lakkaa ja ne alkavat yhtyä vapauttaen energiaa. Auringolla on niin valtava massa, että sen aikaansaama gravitaatio pitää kaiken aineen koossa, mutta energiaa karkaa - meidän onneksemme - joka puolelle avaruuteen.

Fuusioiden aikaansaamiseksi keinotekoisesti tarvitaan aurinkoon verrattuna moninkertainen kuumuus: yli 100 miljoonan asteen lämpötila. Sellaisessa kuumuudessa aine käyttäytyy kuin plasma. Kun ei ole auringon gravitaatiota, se ei pysy koossa, ja avuksi tarvitaan sähkömagneettisia voimia.

Tiedemiehet ja insinöörit ovat jo pystyneet tuottamaan koelaitteissa auringon olosuhteet. On saavutettu tarvittava lämpötila ja aineen tiheys ja on pystytty pitämään plasma koossa tietyn aikaa. Näitä fuusioenergian tuotannon välttämättömiä edellytyksiä ei ole vielä saavutettu kaikkia yhtä aikaa.

Fuusioita jäljittelevistä laitteista parhaat tulokset on saavutettu EU:n jäsenmaiden ja niiden yhteistyökumppaneiden yhteisessä tokamakissa Englannin Culhamissa laitteessa nimeltä JET (Joint European Tourus). Se on pieni, läpimitaltaan muutaman metrin suuruinen kattila, jonka sisällä on munkkirinkilän (tourus) muotoon ladottuja magneetteja. Tässä laitteessa on tuotettu sadan miljoonan asteen lämpötila ajamalla plasman synnyttävässä kaasussa suurta sähkövirtaa ja lämmittämällä seosta ulkoisesti. Magneetteja tarvitaan pitämään plasma koossa niin ettei lämpö karkaa laitteen seinämiin.

Kansainvälinen yhteistyö

JET on yhteisyritys, jonka rakentamisesta Culhamiin päätettiin yli 20 vuotta sitten. Toiminta on rahoitettu ja fuusiotutkimusta on tehty yhteisesti.

Kun JET-laitteella on saavutettu tavoitellut tulokset, projekti on saatettu loppuun. On edettävä seuraavaan NEXT STEP-vaiheeseen.

Se on uusi koereaktori, jonka avulla halutaan osoittaa, että fuusion käyttö energian tuotannossa on mahdollista. Jos kokeet onnistuvat, sen jälkeen voidaan rakentaa näytevoimala (DEMO). Kaupallinen energiantuotanto, jossa energiaa tuotetaan enemmän kuin sitä kuluu lämpötilan nostamiseen, on nykyisellä kehitysvauhdilla mahdollista vasta ehkä 50 vuoden kuluttua.

Ei ole lainkaan varmaa, että maan päälle onnistutaan tuottamaan tekoaurinkoja energiantuotantoa varten. Fuusiotutkimus on kuitenkin edennyt myönteiseen suuntaan, ja sivutuotteena on syntynyt paljon korkeaa teknologiaa ja uusia keksintöjä.

Maailman maat ovat yhdistämässä voimavaroja alalla, ja fuusiotutkimus on maailman laajin tieteellinen yhteistyöhanke.

JET-yhteistyön lopun ollessa näköpiirissä solmittiin vuonna 1992 EDA-sopimus (Engineering Design Activities), jonka mukaan fuusiokumppanuusmaat olivat valmiita käyttämään miljardi euroa JET-projektin jälkeen tarvittavan uuden koelaitteen ITER:in yksityiskohtaiseen suunnitteluun. Mukana olivat EU (Euratom), Japani, Venäjä ja USA. Sitten USA on - sotilaallisista ja muista itsekkäistä syistä - jättänyt muiden kelkasta.

Vuonna 1999 solmittiin EFDA-sopimus (European Fusion Development Agreement), jossa asetettiin tavoitteeksi jatkaa JET-tokamak-in toimintaa niin kauan kuin vanhasta laitteesta saadaan irti uutta tietoa, kehittää uusi laite ITER-FEAT (Fusion Energy Advanced Tokamak) sekä tehdä teknologiyhteistyötä fuusion eri osa-alueilla.

Uuden koelaitteen kustannukset ovat lähes 7 miljardia euroa eli noin 40 miljardia entistä markkaa. Sellaiselle summalle ei ole löytynyt maksajia, ja sen

takia tavoitetta on supistettu. Nyt ollaan valmiita tulemaan toimeen 4 miljardilla eurolla.

Kustannusten jakautuminen maiden kesken riippuu uuden laitteen sijoituspaikasta. Euroopalla on intressejä rakentaa laite johonkin EU-maahan (Ranskaan), sillä Euroopassa ovat alan johtavat tiedeyhteisöt, ja alan tutkijat halutaan pitää omalla mantereella. Kanada ja Japani ovat myös valmiita ottamaan laitoksen maaperälleen ja rahoittamaan sitä. Jos EU ei anna tarpeeksi rahaa projektin käyttöön, se menee jompaan kumpaan näistä maista. Riippumatta paikasta tulokset saadaan kaikkien käyttöön.

Tämä fuusiosta. Mutta mitä fissioon tulee, koko Euroopan ydinvoimalalobby odottaa, että Lipposen hallitus päättää lisäydinvoimasta. Suomi on asiassa yleisen mielipiteen miinanpolkija.

Ydinvoimavastaisuus yhdistää EU:n vihreitä (ja Greenpeacea). Kun Suomen vihreät jäänevät sellaiseen hallitukseen, joka haluaa lisää fissiota, se merkitsee irtiottoa eurovihreiden ydinvoimakannoista. Se, mitä Saksan hallitusvihreille oli joukkojen lähettäminen Afganistaniin, saattaa olla Suomen vihreille uuden ydinvoimalan rakentamispäätös. Enää eivät edes vihreät vaadi energiankulutuksen vähentämistä tai bensan hinnan nostoa.

Meillä europarlamentissa päivä jatkui kokouksella venäläisten kanssa. Esillä olivat Kaliningradin asiat.

Kaliningrad on osa Venäjän liittovaltiota. Sitä rajoittavat Itämeri, Liettua ja Puola, eikä sillä ole yhteistä maarajaa Äiti-Venäjän kanssa. Kun EU laajenee Liettuaan ja Puolaan, lähes miljoonan asukkaan Kaliningrad eristyy lisää Venäjältä. Tilannetta ei helpota se, että Kaliningradissa on paikallinen itsenäisyysliike ja että Saksa kokee tämän entisen Königsbergin kuuluvan historialliseen reviiriinsä.

Kaliningradissa monia työllistää tupakan, huumeiden ja ihmisten salakuljetus. Työllisyystilanne huononee, jos Liettuaasta ja Puolasta tulee EU:n jäseniä. Kun Kaliningradin venäläiset (joista vain viidenneksellä on ulkomaan-

passi) eivät nyt tarvitse viisumia näihin maihin, pian tarvitsevat. EU vaatii, että Liettuan ja Puolan on otettava heinäkuuhun 2003 mennessä käyttöön viisumit. Ja jos EU määrää, Liettua ja Puola hyväksyvät Schengenin sopimuksen. Silloin Eurooppaan syntyisi eristetty alue, jonka ympärillä olisi Schengenin muuri. Jos mitään erityisjärjestelyjä ei tehdä, kaliningradilaisten pitäisi anoa viisumi naapurivierailuille Moskovasta, jonne matkustaminen EU-alueen läpi on jo sinänsä ongelmallinen asia. Lentokoneella Kaliningradista pääsee muihin maihin vain Moskovan kautta.

Alueen kuvernööri **Vladimir Jegorov** kertoi, että Neuvostoliiton romahdus vei elintason alas, ja nyt on tultu puoleenväliin ylös. Hän kiinnitti huomion geopolitiikkaan ja siihen, että nyt laajenee EU eikä Venäjä. Uusissa oloissa Kaliningradille syntyy ongelma: miten otetaan huomioon entinen todellisuus. Elintaso on alhainen, mutta se ei saisi huonontua edelleen naapureiden uusissa ratkaisuisissa.

Kaliningradin perusongelmat on ratkaistava alkaen juomavedestä ja energiasta. Hyvä kysymys kuuluu, voidaanko se liittää Liettuan ja Puolan EU-verkkoihin vai onko sen turvattava täysin omiin ratkaisuihinsa. Alueen kehitys vaatii erityisohjelmia, jotta kuilu naapureihin ei kasva hallitsemattomaksi. Siinä asiassa kaliningradilaiset turvaavat mieluummin rikkaaseen EU:hun kuin köyhään Venäjään ja haluavat tehdä alueestaan EU:n ja Venäjän suhteiden pilottihankkeen ja koeken-tän.

Europarlamentissa on voimia, jotka eivät tunne sympatua kaliningradilaisia kohtaan. Kovan ulko- ja sotilaspolitiikan linjan mies **Gary Titley**, blairilainen demari, jota suomalaisdemarit käyttävät usein pohjoisessa todistamassa EU:n ihanuudesta, ei halunnut tehdä mitään myönnytyksiä. Hänen mukaansa EU ei voi olla vastuussa Kaliningradista, vaan se on Venäjän sisäinen asia.

Venäläisten kanssa nautitun lounaan jälkeen olivat valiokuntakokoukset, ja illaksi - Venäjän EU-suurlähettilään vastaanoton jälkeen - oli Suomen EU-suurlähet-

tiläs **Antti Satuli** kutsunut suomalaismepit läksiäispäivällisille. Hän oli saanut vuoden 2002 alusta lähtien ylemmän palkkaluokan valtiosihteerin viran Suomen ulko-ministeriöstä.

Päivällisellä varmistui muualta kuulemani tieto siitä, että suomalaisia virkamiehiä tekee töitä komissiossa niin että heidän palkkansa maksaa Suomi. Kyseessä on eräänlainen lisä- tai piilojäsenmaksu EU:lle. Olin kuullut **Alexander Stubbin**, joka on Prodin esikunnassa, ja **Reijo Kempin**, joka on komission virallisia tiedottajia, olevan Suomen palkkalistoilla. Osoittautui, että oli muitakin; että on kokonainen 25 suomalaisen virkamiehen joukkue, joka saa komission töistä palkan Suomelta. Muutkin maat maksavat virkamiesten ajatusten yhteensovittamisesta EU:n ajatusten kanssa palkkaa maanmiehilleen ja -naisilleen.

Antti Satulilla on aina ollut käytössään loistava keittömestari. Sellainen kuuluu suurlähettilään virkaetuihin.

Keskiviikko 28.11

“Terrorismi on ylikansallista kuin Coke, Pepsi tai Nike”

Vieraanani kävi entinen englantilaismeppi **Ken Coates**, joka loikkasi edellisellä kaudella ryhmäämme demareista. Hän on Bertrand Russell-säätiön puheenjohtaja ja yksi Euroopan tunnetuimpia rauhanaatteen miehiä. Olemme hänen kanssaan järjestämässä ryhmämme sponsoroinnilla suuren rauhanvoimien tapaamisen helmikuun alussa Brysseliin.

Kauhistelimme yksissä tuumin Afganistanin tapahtumia. Oli juuri ammuttu - varmaankin vastoin kaikkia kansainvälisiä sopimuksia - sadoittain vankeja, joiden kädet olivat olleet sidotut selän taakse.

Ken antoi säätiönsä julkaiseman kirjasen, johon oli kopioitu USA:n sotilasdoktriineja. USA:n puolustusministeriön tavoite on *kaikenkattava hallinta* (Full Spect-

rum Dominance): "USA:n joukkojen kyky operoida yksin tai monikansallisten ja monia osapuolia edustavien joukkojen kanssa, lyödä mikä tahansa vihollinen ja hallita jokainen tilanne kaikkien aselajien sotilasoperaatioilla."

"USA:n joukkojen pitää kyetä käyttämään nopeita, jatkuvia ja yhteensovitettuja toimia sellaisilla joukkoyhdistelmillä, jotka on räätälöity kuhunkin tilanteeseen, ja niille pitää turvata pääsy ja vapaus operoida kaikilla sotilaallisilla osa-alueilla avaruudessa, merellä, maalla, ilmassa ja myös informaatiolla."

Avaruuden hallintaan kuuluu kyky turvata pääsy sinne, vapaus operoida siellä ja kyky estää muita käyttämästä sitä hyväksi. Avaruussympäristöä pidetään neljäntenä sotaympäristönä. Siellä suojellaan USA:n sotilaallisia sekä siviili- ja taloudellisia investointeja.

Käynnissä on avaruuden täysmilitarisointi. Taivas on jo USA:n hallinnassa, avaruus ei ihan vielä, mutta tavoite on kaiken kattava hallinta.

Tulollaan oleva uusi ohjuspuolustusjärjestelmä on avaruuden militarisoimista, tähtien sodan poika. Se "laukaisee uuden maailmanjärjestyksen".

USA haluaa yksipuolisesti irtisanoa ABM-aserajoitus sopimuksen, jota se kutsuu kylmän sodan jäänteeksi. Sillä tavalla se osoittaa olevansa huono kansainvälisen yhteisön jäsen. Siitä kertovat muun muassa Rion biodiversiteettisopimuksen hyväksymättä jättäminen, Kioton ilmasopimuksen hylkääminen ja Haagin sotarikostuomioistuimen toimivallan epääminen omia kansalaisia kohtaan.

Sen sijasta, että USA jakaisi planeetan muiden kanssa, se rakentaa Amerikka-linnoitusta, jonka kaukopuolustamiseen käytetään Afganistanissa käynnistettyä operaatiota *Kestävä vapaus*. Se on vapautta amerikkalaisen elämänmenon ja kertakäyttöyhteiskuntamallin puolesta.

Russelin säätiön kirjassa *Sota on rauhaa Arundhati Roy* käy läpi maailmantilanteen 11.9 jälkeen. Hän näkee, ettei terrorismilla ole isänmaata, että se on ylikan-

sallista kuin Coke, Pepsi tai Nike. Ylikansallisten yhtiöiden tapaan terroristit voivat siirtää terrorismitehtaansa maasta toiseen. Hän näkee, miten hallitusten edustajat puhuvat joka päivä televisiossa hyvistä ja pahoista, ja pitää näitä termejä ikään kuin vitamiini- tai piristyslääkkeenä propagandan suurkuluttajille: keskiluokalle. USA:n pommit pudotetaan samoista lentokoneista kuin pähkinävoili ja mansikkahillo.

Intialainen Roy muistaa myös kysyä, miksei aikoinaan asetettu vastuuseen Union Carbiden pääjohtajaa Warren Andersonia, kun Bhopalissa Intiassa hänen tehtaansa kaasuvuoto tappoi 16 000 ihmistä.

YK:n arvion mukaan 8 miljoonaa afgaania tarvitsee hätäapua. USA:lla on kuitenkin näissä asioissa raaka linja. Kun vuonna 1996 silloiselta USA:n YK-suurlähettiläältä Madeleine Albrightilta oli kysytty niiden puolen miljoonan irakilaisen kuolemasta, jonka USA:n talouspakotteet aiheuttivat, hän oli vastannut, että "meidän mielestämme hinta on maksamisen arvoinen".

Ken Coatesin jälkeen kävivät työhuoneellani soijan kasvatijat USA:n Missouriista.

Olen parlamentin teollisuusvaliokunnan puolesta laatinut lausuntoa komission esityksestä geenimanipuloidujen organismien (GMO) jäljittämiseksi. Soija on kasvi, josta 95 % Argentiinassa, 2/3 USA:ssa ja 1/3 Brasiliassa (jossa GMO-siementen käyttö on kielletty!) viljellään GMO-siemenistä. EU tarvitsee valkuaispitoista tuontisoijaa eläinten rehuksi, mutta pian ei GMO-vapaata soijaa ole enää saatavilla.

Missourin soijanviljelijöiden edustaja selitti, mitä ongelmia hänelle aiheutuu EU:n määräyksistä erityisesti ns. bulkkitavaran eli sekoiteviljan osalta.

Hän viljelee eri osissa tilaansa 6-10 eri GMO-soijalajiketta, joita ei saa sekoittaa toisiinsa. Hänen pitää huoli siitä, että eri lajikkeet on merkitty siementen mukaan, koska hän saa viedä EU:n alueelle vain EU:n hyväksymiä GMO-lajikkeita. Hän korjaa kaiken soijan samoilla koneilla, jotka pitää puhdistaa kunkin eri lajikkeen korjuun jälkeen. Sama koskee viljankäsittelyä sekä

tilojen siiloissa että jatkosäilytyksessä rautatieasemien ja satamien siiloissa kuten myös kuljetuksia junilla, autoilla ja laivoilla. Lajikkeet on pidettävä erillään toisistaan, kun EU vaatii tuojaa selvittämään bulkkitavarassa sekaisin olevien siementen eri lajikkeiden alkupe-
rän.

Biobisneksessä suuryhtiöt yrittävät monopolisoida soijan siemenet ja patentoida itselleen sekä luonnonlajit että GMO:t. Monikansallinen Monsanto-yhtiö on muun muassa hakenut patenttia yhdelle Kiinan kaikkiaan 6 000 luonnonlajikkeesta. Hakemus patentista jätettiin samaan aikaan sisään noin 100 maassa. Se on tämän päivän kuva huomisesta: maapallon luonnon valmista geenivarastoa monopolisoidaan suuryhtiöiden yksityisomaisuudeksi.

Samassa The Ecologist-lehdessä, jossa kerrottiin Monsanto patenttihakemuksista, oli juttu myös siitä, miten USA:ssa syötetään 9 miljoonaa kiloa antibiootteja eläimille (sen ohella että käytännöllisesti katsoen jokaista teurasnautaa lihotetaan hormoneilla). Eläinlääkkeet ovat valtaisa liiketoiminta-ala. Antibiootteja ei syötetä vain sairaille eläimille. Niiden annostelusta eivät vastaa farmaseutit vaan farmarit. Niitä käytetään tuotoksen maksimoimiseen.

Terveiden eläinten "hoito" antibiooteilla saattaa synnyttää superbakteereja, jotka ovat uhka kaikelle nyky-
muotoiselle elämälle maapallolla.

Siksi olisi toimittava niin, että antibiootteja saisi antaa vain sairaille eläimille ja vain eläinlääkäri määräkseen. Supervastustuskykyisten bakteerien synnyn estämiseksi eläimille ei saisi antaa samoja antibiootteja, joita käytetään ihmistauteihin.

Tällaista sääntelyä ei suunnitella "maailman vapaimmassa maassa".

Brysselissä oli parlamentin ns. *mini-istunto*.

Europarlamentin täysistunnot järjestetään 12 kertaa vuodessa Strasbourgissa. Se, että mennään kuukausittain Belgiasta Ranskaan istumaan, maksaa EU:n veronmaksajille runsaat 100 miljoonaa euroa vuodessa. Se

on hinta siitä, että ollaan EU:ssa. Kun EU:ta ei voi uudistaa sisältä päin, pitää maksaa.

Strasbourgien täysistuntojen lisäksi parlamentti istuu puolen tusinaa kertaa vuodessa näitä kahden päivän täysistuntoja Brysselissä. Mini-istuntoa varten pitivät poliittiset ryhmät kokouksiaan. Vihreiden kokouksesta oli tiedossa, että he äänestäisivät toisesta puheenjohtajasta.

Vihreitä eivät koske yleiset pelisäännöt. He valitsevat ryhmälleen aina kaksi puheenjohtajaa, kun muilla taas on sellainen tapa, että valitaan yksi täysivaltainen puheenjohtaja. Muiden on helpompi neuvotella yhden kuin monen kanssa.

Miespuheenjohtajaksi oli jo aikaisemmin valittu ranskalais-saksalainen **Daniel Cohn-Bendit**. Hän on europarlamentin näkyvin vihreä federalisti ja militaristi. Lehdistön lellikkinä hän näkyy ja kuuluu ajatuksin, jotka ovat vieraita sosiaalisesti suuntautuneille vihreille; sellaista suuntausta on vihreissä esiintynyt. Saksan vihreiden kokouksessa, jossa Ranskasta europarlamenttiin valittu Vihreä-Dany ei ollut kokousedustaja, hän hämmensi kokousväkeä tuottamalla saliin ehdotuksen selvemmästä tuesta USA:lle kuin puoluejohto esitti. Hänen hengenheimolaistensa mielestä oli "välttämätöntä lopettaa anti-amerikkalaisuus". Vihreiden ei pidä olla "vastaan sitä ja tätä ja kaikkea". Oli lopetettava suun pieksäminen ja räksyttäminen. Se on sallittua vain Cohn-Benditille itselleen.

Vaatimukset tällaisesta poliittisesta käytöksestä kuulostavat tutuilta. Eivätkö ne olekin kuin Kansan Uutisten pääkirjoituspalstalta?

Cohn-Benditin puheenjohtajalla vihreät ovat europarlamentissa läpikotaisin eurovihreitä. Samaa linjaa edustavat myös Cohn-Benditin lähiystävän Joschka Fischerein väkevät avaukset EU:n liittovaltion puolesta.

Samaan 1960-luvun dinosaurusten joukkoon kuuluu myös vihreistä demareihin loikannut **Otto Schily**, joka oli 1970-luvun terroristien puolustusasianajajia. Nyt hän on Saksan poliisiministeri. Näitä herroja yhdistää katu-

mellakointi demokratian puolesta ja poliittista totalitismia vastaan, mutta ajat muuttuvat - ja aatteet.

Mikä saa ihmisen valtaan päästyään muuttamaan mielipiteensä toiseksi? Miksi vallan haltijoilla on aina vain yksi vaihtoehto, se, joka on helpoimmin ennustettavissa ja joka tämän päivän Euroopassa on militaristisin, liittovaltiohenkisin ja epäsosiaalisin markkinavaihtoehto. Mikä tekee vallasta aina yksiulotteisen?

Alkaen eurodemareiden puheenjohtajasta Robin Cookista, jatkuen liittokansleri Schröderistä pääministeri Blairiin ja päättyen entisestä Naton pääsihteeristä Solanasta nykyiseen pääsihteriin Robertsoniin useimmat EU:n demariherrat ovat entisiä rauhanaktivisteja. Tänäpäin he ovat sotahaukkoja, jotka haluavat ratkaista maapallon konfliktit väkivallalla. Mikä siis tekee vallasta aina yksiulotteisen?

Jos siinä olisi ulottuvuuksia, se kai ei olisi valtaa.

Cohn-Bendit oli saanut vihreiden europarlamenttiryhmän miespuheenjohtajan vaalissa niukan äänen enemmistön, vaikka hänellä ei ollut lainkaan vastaehdokasta. Valituksi tulemiseksi vaadittiin yli puolet (19) äänistä, ja hän sai vain 21. Hänen persoonansa jakaa vihreän ryhmän kahtia lähes keskeltä.

Naispuheenjohtajasta äänestettäessä **Heidi Hautala** oli saanut yllättäen vastaehdokkaakseen hollantilaisen Kathljeen Buitenwegin, joka uutena meppinä budjetti-valiokunnassa on tehnyt ihan hyvää työtä. Ensimmäisen äänestyksen tulos oli ollut 18-16 hollantilaisen hyväksi, mutta enemmistöön olisi tarvittu yksi ääni lisää. Toisessa äänestyksessä tulos oli 17-16, 1 tyhjä. Siinä vaiheessa oli valintakokous keskeytetty, ja nyt oli vihreillä jatkokokous.

Kokousten välillä Heidi oli havainnut tulleen poliittisesti siipirikoksi, ja hän luopui tavoittelemasta puheenjohtajuudelleen jatkoa (keskittyen parlamentin varapuheenjohtajan vaaliin). Valituksi tuli italialainen Monica Frassoni Belgiasta.

Heidi ei menettänyt paikkaansa kielitaidottomuuden tai sosiaalisuuden puutteen takia. Hän oli ilmeisesti epä-

onnistunut ryhmän hallinnon valvonnassa, mutta ei se ollut potkujen syy. Näissä kuvioissa isot ottavat isojen paikat, ja pienille jää jakoon vain murusia. Suomi edustaa pienuutta. "Eurooppa" on usein kylmää kyytiä pienten maiden edustajille.

Heidistä on tullut europarlamentissa federalisti. Se on EU:ssa kaiken henkilökohtaisen menestyksen välttämätön ehto. Federalisteilla on hegemonia, ja he suosivat toisiaan. Tässä tapauksessa sekään ei auttanut.

Illalla minulla olisi ollut eurooppalaisen metsäteollisuuskokouksen kunniaksi päivällistilaisuus Hilton-hotellissa, mutta en mennyt. Oli pakko käyttää aika seuraavan päivän istunnon äänestyslistojen tekemiseen. Käsittelyyn oli tulossa parlamentin asettaman väliaikaisen valiokunnan mietintö ihmisgenetiikan oikeudellisista, eettisistä ja taloudellisista vaikutuksista, joihin kuuluivat myös ihmiskloonauksen eettiset perusteet. Tähän herra Fiorin raporttiin oli tehty monta sataa muutosesitystä, ja jokaiseen niistä piti jokaisen parlamentin jäsenen ottaa seuraavana päivänä joku kanta. Minä tein äänestyslistan meidän ryhmämme pohjoismaisille mepeille. Isoissa ja tärkeissä asioissa meillä on aina omat listat, sillä ryhmässämme pohjoinen ja etelä ovat silloin tällöin eri linjoilla. Etelässä ollaan federalistisempia, ja siellä myös toimitaan aina sellaisen rahanjaon puolesta, jossa rahaa pitäisi lähettää lisää pohjoisesta etelään.

Europarlamentin sadoissa ja tuhansissa äänestyksissä kukaan ei voi aina tietää, mistä on kysymys. Pitää luottaa muiden tekemiin äänestyslistoihin. Sen mukaan liitoudutaan ja muodostetaan ryhmiä kuin on löydettävissä muita mahdollisimman samanmielisiä kumppaneita, joiden äänestyslistoihin voi luottaa.

Se, joka saa tehdä ryhmän äänestyslistan, on vaikutusvaltainen henkilö. Muilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin luottaa listaan. Meidän ryhmässämme listojen teosta vastaavat valiokuntien koordinaattorit.

Kloonauksikysymyksestä olin tehnyt lähinnä itseäni (ja internet-kotisivuani) varten taustamuistion:

Ajatus ikuisesta elämästä

Tänään osataan tuottaa ja ylläpitää elossa soluja, jotka ovat biologisesti samanlaisia joidenkin olemassa olleiden solujen kanssa. Ihmisen tietoisuutta tai sosiaalista perimää ei kuitenkaan voida monistaa tai saada elämään ikuisesti. On vain biologista mutta ei sosiaalista kloonausta.

Solujen kloonaus on joko 1) *reproduktiivista uusintamista* suvun jatkamisen merkityksessä tai 2) *terapeuttista eli hoidollista monistamista* tieteellistä tutkimusta varten. Menetelmissä ei ole eroa.

Kaikessa kloonauksessa ovat avainasemassa ns. kantasolut, jotka ovat alkiossa muutaman ensimmäisen päivän ajan ilmeisen samanlaatuisia ennen kuin ne rupeavat erikoistumaan ihmisruumiin sadoiksi erilaisiksi solulajeiksi. Kloonaus on sitä, että kantasoluun vaihdetaan toinen tuma tarkoituksella tuottaa tietynlainen alkio.

Ihmisen kantasoluja monistetaan yleensä alle 14 vuorokautta vanhoista alkioista. Näyttää siltä, että siitä kantasolumateriaalista voidaan tuottaa mitä tahansa muita soluja. Kun aikuisia soluja on vaikeampi erotella, eristää ja kasvattaa kuin alkioiden soluja, tutkimustyöhön on helpointa käyttää alkioista saatavaa materiaalia.

Lapsettomien parien hedelmällisyyshoidossa on käytössä menetelmiä, joilla alkiot tuotetaan munasolusta ja siittiöstä "koeputkessa". Sen jälkeen ne siirretään kantavien naisten vatsoihin. Alkiot muuttuvat sikiöiksi noin kymmenen viikon iässä.

Ettinen kysymys on, mikä on tässä ketjussa elämän alkupiste.

Rivoimmillaan lääketiede on tuottanut 62-vuotiaan ranskalaisen äidin, joka synnytti USA:ssa lapsen vajaan viikollisen veljensä siittiöllä hedelmöitetystä lainamunasolusta. Lääkäri sai tästäkin tapauksesta täyden maksun.

Hedelmällisyyshoidossa on suuri hukkaprocentti. Syntyy valtava määrä ylijäämäalkioita, jotka eivät koskaan kehity sikiöiksi. Niistä saatavia kantasoluja halutaan käyttää lääketieteelliseen tutkimustoimintaan. Se merkitsee, että alkiot "tapetaan".

Toinen mahdollisuus on tuottaa terapeuttisella kloonauksella laboratorioden alkionkasvatusmaljoissa nuppineulanpäänkokoisia eläviä alkioita, joista saadaan tarvittavat kantasolut muiden solujen aihioiksi.

Periaatteessa on mahdollista, että sen solun geeniainees, johon ihmiselämä kiinnittyy, otetaan vaikka korvasta ja siirretään kantasoluun tarkoituksella muodostaa alkio, joka pannaan kehittymään kohtuun. Lehmiä on kloonattu korvanihomenetelmällä, ja sikojakin, vaikka se on vaikeampaa, sillä sikojen kohtuun pitää istuttaa samanaikaisesti monia alkioita.

Sikojen kloonaus on ihmisen näkökulmasta kiinnostava eläinkoe: kokonsa puolesta monet sian sisäelimet sopivat hyvin ihmisen varaosiksi. Siksi niin monet yksityiset yritykset kloonavat sikoja.

Lääketieteellisessä tutkimuksessa halutaan käyttää hyväksi terapeuttista kloonausta. Ihmisen kuoleiden tai uusiutumiskyvyttömiä solujen tilalle halutaan siirtää terveitä soluja. Puhutaan Parkinsonin ja Alzheimerin taudin, sydäntautien ja sokeritaudin parantamisesta kloonattujen solujen siirrolla.

Kloonausmenetelmän hyvä puoli on se, että ihmisruumiin omat elimet eivät ala hylkiä omasta kehosta otetuista kantasoluista tuotettuja uusia soluja. Sillä on kuitenkin rajoituksensa, jonka takia siitä ei ole tulossa mikään massojen hoitomenetelmä: kloonihoidot pitää tehdä yksilöllisesti.

Kaiken kaikkiaan kysymys ei ole vain lääketieteen uusista mahdollisuuksista, vaan myös etiikasta ja filosofiasta: mikä on elämän alkupiste, onko syväjähdytetty alkio "elossa" tai kuka saa päättää "elävien" alkioiden tappamisesta.

Poliitikkojen pitää päättää, millaisiin lääketieteellisiin tutkimuksiin me ohjaamme yhteiskunnan resursseja. Aina nimittäin löytyy joku lääkäri, joka kloonaa vaikka kokonaisia ihmisiä, jos siitä saa kunniaa ja mainetta ja maksetaan hyvin. Italialainen "tohtori Outolempi" **Severino Antinori** on jo ilmoittanut käynnistävänsä vielä tänä vuonna ihmisen kloonauksen salaisessa paikassa.

Suomessa laki lääketieteellisestä tutkimuksesta määrää, että "on kunnioitettava ihmisarvon loukkaa-

mattomuuden periaatetta”. Meillä on sallittu käyttää hyväksi hedelmällisyshoidon ylijäämäalkioita, mutta alkioiden tuottaminen tutkimustarkoituksiin on kielletty. Laissa on sanktioita, jotka ovat pääasiassa sakkoja. Ihmisen luvaton kloonauus voi tuottaa enintään 2 vuotta vankeutta.

Ottaen huomioon, millaisista jättiläismäisistä ihmiskunnan eettisten periaatteiden loukkaamisesta näissä asioissa saattaa olla kysymys, rangaistukset ovat lieviä, omaisuusrikosten luokkaa. Suomessa on yhdessä Tanskan, Kreikan ja Hollannin kanssa yksi EU:n kloonauusliberaalisimpia lakeja. Vapaamielisin on Iso-Britannia. Siellä parlamentti päätti viime joulukuussa laista, joka tekee mahdolliseksi terapeuttisen kloonauksen (mutta ei ihmiskloonausta).

Europarlamentti neuvoi englantilaisia kansanedustajia hylkäämään lakiesityksen. Se piti pelkäämistään tutkimustarkoituksiin käytettävän alkioimassan tuotantoa terapeuttisella kloonauksella eettisenä ongelmana, joka ”ylittää peruuttamattomasti” tutkimussääntöjen rajat. Englantilaiset pitivät päänsä, ja nyt sinne houkutellessaan eturivin tutkijoita USA:sta, jossa on vedetty tiukempaa linjaa.

Presidentti George W. Bush määräsi USA:lle liittovaltion rahoituksen suuntaviivat elokuussa vilkkaan julkisen keskustelun saattamana. Hän määritteli 60 olemassa olevaa solulinjaa, joita varten on tuotettu rajaton määrä kantasoluja hedelmöityshoidon ylijäämäalkioista. Näitä solulinjoja saa tutkia julkisella rahalla. Yhtään uutta syväjäähdytettyä ylijäämäalkiota ei kuitenkaan enää saa käyttää - eli ”tappaa” - uusiin solulinjojen etsimiseen.

Bushin määrittämä solulinjojen lukumäärä on kiistanalainen. USA:ssa on valtion rahoilla opittu tuntemaan ja monistamaan vain kymmenkunta solulinjaa. Muut tunnetaan muissa maissa tai yksityisissä yrityksissä.

Jotkut alan yritykset saattavat yrittää patentoida solulinjansa monopolikäyttöön aivan niin kuin kasvi- ja eläinmaailman geenejä jo patentoidaan. Sellaisen yrityksen osakkeet ovat kuumaa kamaa pörssissä.

Sitä, miksi aikuiset solut eivät uusiudu kuten kloonatut kantasolut, ei tiedetä. Sitä, mitä sivuvaikutuksia solusirroilla on, ei tiedetä. Kun soluja on vaikea erotella toisistaan, siirroissa saattaa siirtyä myös ”saastunutta” solumateriaalia. Sitä, millaisen kehityksen se sitten tuottaa, ei pystytä ennalta arvaamaan. Kloonausteknologia on tuottanut harvinaisen paljon epämuodostuneita eläimiä. Kenen vastuulla olisi epäonnistuneiden klooniihmissien hoito ja ihmisarvoinen elämä? Tuskin kloonaujayritysten, vaan yhteiskunnan. Oma perhettä tai sukulaisia tällaisilla yksilöillä ei olisi.

Kun ihminen on biologinen olio, jonka henkisten toimintojen syntyä ei tunneta, kloonattujen solujen kasvattaminen saattaisi tuottaa uuteen yksilöön sellaisia Frankenstein-ominaisuuksia, joita luonnonvalinta ei ole suosinut. Mitä näille hirviöihmisille tehtäisiin?

Tieteessä lopputuloksen ei pidä antaa pyhittää keinoja. Ihminen on kokonaisuus: sekä biologinen ruumis että inhimillinen tietoisuus. Ihminen elää sosiaalista elämää, ja hänen on turvallista olla jäsen yhteisössä, jossa hänellä on identiteetti: vanhemmat, sukulaiset ja ystävät. Ihminen on jalostunut ja sosiaalistunut ihmiseksi luonnonvalinnan pitkässä ketjussa. Kaikki se on ristiriidassa klooniihmissien teon kanssa.

Otin äänestyslistaa laatiessani sellaisen kannan, että on kiellettävä ihmisen kloonauus lisääntymistarkoituksessa. Siitä ovat kaikki sivistyneet ihmiset yksimielisiä

Otin kriittisen kannan terapeuttiseen kloonaukseen, jossa tuotetaan alkioita yksinomaan tutkimustarkoituksia varten. Asiassa on jo enemmän mielipiteiden hajontaa.

Otin myönteisen kannan siihen toimintaan, jossa hyödynnetään hedelmällisyshoidossa ylijääneitä solulinjoja niin että tuhoamisen sijasta näitä ilman kloonaustaroitusta syntyneitä soluja saa käyttää tieteelliseen tutkimukseen. Se on - uskoakseni - melko valistunut kanta.

Torstai 29.11

”Euroopan unionin tulevaisuus”

Euroopan parlamentti antaa mepeille kuukausittain lähes 12 000 euroa eli noin 70 000 entistä markkaa käytettäväksi avustajien palkkaukseen. Me mepit toimimme työnantajina, joiden tehtävä on palkata henkilöt ja vastata laillisista työnantajavelvoitteista.

Minulla on yksi avustaja Brysselissä, kolme avustajaa Suomessa yhdessä kolmen kansanedustajan (Kuoppa, Puhjo ja Tennilä) kanssa sekä yksi tietokonenörtti, joka vastaa kotisivuistani (www.kaapeli.fi/seppanen).

Kun Brysselin avustajani oli edellisenä päivänä palannut asuntoonsa, hän huomasi, että murtomiehet olivat yrittäneet tunkeutua perheen asuntoon. Panssariovi ei ollut auennut, mutta niin pitkälle olivat tunkeutumat päässeet, että ovi menee vaihtoon.

Tämä ei ole Brysselissä mitään uutta. Minunkin asunnossani on käynyt varkaita. Tummia nuoria miehiä, sanoi silminnäkijä naapurista. Kun paikkakunnalla on 150 000 enemmän ja vähemmän laillista maahanmuuttajaa ja 60 000 etuoikeutettua virkamiestä ja lobbaajaa, elintaso tasataan omaisuusrikoksin. Parlamentistakin on kadonnut miljoonien arvosta tavaraa, ja useimmista työhuoneista on varastettu jotakin; meidän työhuoneestamme on viety kaikkea pientä postimerkeistä kännyköihin. Yksityistettyjä turvallisuuspalveluja epäillään.

Aamun aluksi tiesi Europe-bulletiini, joka on Brysselissä paras tietolähde EU:n asioista, kertoo Belgian ulkoministerin **Louis Michelin** puheenvuorosta, jossa luonnosteltiin EU:n tulevaisuuden suunnittelun aika-aulua Laekenin kokousta varten.

Päällimmäisenä asialistalla on EU:n uusi perustuslaki, vaikka asiasta ei voidakaan käyttää sitä nimeä.

Perustuslain valmistelemiseksi *Laekenin huippukokouksessa* päätetään konventista eli valmistelukunnasta, joka aloittaa työnsä maaliskuussa 2002 ja jonka on määrä saada työ valmiiksi keväällä 2003. Sitten alkaa

hallitusten välinen konferenssi (HVK), jonka toivotaan päättävän työnsä syksyllä 2003.

Konventin kokoonpanosta oli tiedotteessa yllättävä maininta. Sen mukaan hakijamailla on sama edustus kuin vanhoilla jäsenmailla sillä erotuksella, että niiden edustajat eivät saa osallistua lopulliseen päättämiseen HVK:lle menevästä paperista. En ensi lukemalta uskonut, että hakijamaiden edustajat saisivat samanlaisen puhe- ja esitysoikeuden kuin muut, ja asia jäi tarkistamisen varaan.

Kun valitaan konventille puheenjohtaja ja puhemiehistö, on kyse valtataistelusta. Belgia ehdottaa, että puheenjohtajasta päättää Eurooppa-neuvosto Laekenissa, ei siis valmistelukunta itse. Se merkitsee, että ollaan sopimassa suuren maan (melko varmasti Ranskan) edustajan valinnasta konventin johtoon, ja varmaankin myös muut puhemiehistön paikat on jaettu ennalta. Suomelle ei ole näissä valinnoissa jakoa. Valmistelukunnan sihteereiksi ehdotetaan neuvoston sihteeristöä ja heille avuksi komission ja parlamentin virkamiehiä.

Muista Laekenin kokouksen asioista tärkeimpiin kuuluu *yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (EYTPP)*. Poliitikot haluavat julistaa euroarmeijan operationaaliseksi eli toimintakykyiseksi heti. Sitä se ei vielä ole, eikä sen edes kuulu olla, koska tavoite on ollut operationaalisuus vuonna 2003. Sodan ja rauhan asioissa poliitikot ovat kuitenkin kenraaleita kärsimättömämpiä. Heidän pitää näyttää tuloksia, vaikka ne eivät olisi vielä valmiita. Tässä tapauksessa prosessi on pahasti kesken. Taustalla kummitelee muun muassa Turkin aave sen vastustaessa Naton resurssien antamisesta EU:n kriisinhallinnan (ja sotilastoimen) käyttöön. Ei ole operationaalista euroarmeijaa ilman Naton resurssien käyttöönsaantia. Ja jos Turkin kanssa syntyy sopu, se voi johtaa sovun katoamiseen Kreikan kanssa. Kreikan sisäpolitiikan tärkein asia on Kyprokseen kohtalo, ja siellä saaren pohjoisosaa miehittää Turkki.

Parlamentissa päivän juttu olivat mini-istunnon äänestykset.

Parlamentti määritteli *Leinenin* ja *Mendez de Vigon* mietinnössä kantansa Laekenin huippukokouksen asiasta ja konventtiin.

Vaadittiin perustuslain säätämistä EU:lle. Asiasta äänestettiin, ja se kanta voitti ylivoimaisesti. Perustuslailla halutaan selkiyttää EU:n epäselvät valtasuhteet.

On tarpeellista määritellä selkeästi keskusvallan ja jäsenvaltioiden väliset suhteet. On hyvä, että EU:n monimutkaista päätöksentekoa selkeytetään. Jos kukaan ei tarkalleen tiedä, mikä on keskusvallan laillinen toimivalta, se on selvitettävä. Muuten keskusvalta kasvattaa valtaansa asetusten ja direktiivien tulkinnoilla, ja EU:n tapauksessa se tapahtuu myös EY-tuomioistuimen federalistisilla tulkinnoilla.

Mutta tarvitaanko tätä varten EU:lle oma perustuslaki? Jos tarvitaan, pitääkö se valmistella konventtimetodilla? Jos pitää, kuuluuko konventin valmistella yksi yhtenäinen ehdotus vai monia vaihtoehtoisia esityksiä?

Jos tulee vain yksi ehdotus perustuslaiksi, on epäselvää, miten se hyväksytään. Meille ei saa kelvata se, että suoritetaan EU:n laajuinen kansanäänestys, jossa jokaisella EU-kansalaisella on yksi ääni ja jonka perusteella enemmistön kanta ratkaisee. Tällaista on ehdotettu. Siinä isot maat äänestäisivät pienille maille perustuslain. Sen sijaan se, että jokaisessa maassa on oma kansanäänestys, on demokratiaa. Silloin eivät suurten maiden enemmistöt voi kävellä pienten maiden enemmistöjen ylitse.

Federalistit haluavat perustuslain, koska he uskovat saavansa siihen kirjatuksi paljon muutakin liittovaltiotumista kuin vain päätöksenteon selkiyttämisen.

Mutta toimivaltojen uusjako voidaan toteuttaa myös normaalilla menettelyllä: EU:n perussopimuksia uudistamalla! Ei siihen tarvita perustuslakia.

Seuraava muistio konventtimetodista on syksyn ajan löytynyt [www-kotisivultani](http://www.kotisivultani):

Yhteisömetodi I pilarissa

Maastrichtin sopimuksessa EU:n ja kansallisvaltioiden toimivalta jaettiin kolmeen "pilariin" sen mukaan, että I pilarin asioissa EU:lla on paljon toimivaltaa ja muissa vähemmän.

Niissä I pilarin asioissa, joissa EU:lla on yksinomainen toimivalta, päätökset tehdään *yhteisömetodilla*.

Päätökset tehdään silloin EU:n sääntöjen mukaan EU:n omissa elimissä eikä viime kädessä jäsenvaltioissa. Jäsenmaat joutuvat toimimaan yhteisöasioissa niin kuin EU määrää.

Tällaisia yhteisöllisiä asioita ovat muun muassa maatalous-, kalastus-, alue- ja kilpailupolitiikka. Niissä asioissa EU on keskusvalta. Niiden asetusten ja direktiivien tulkinnessa EY:n tuomioistuin on korkeampi oikeuselin kuin jäsenmaiden korkeimmat oikeudet.

Näillä aloilla EU on jo liittovaltio.

Kohti yhteistä puolustusta II pilarissa

Jotkut asiat ovat sellaisia, ettei EU:lla ole ollut niillä aloilla toimivaltaa.

Sellainen ns. II pilarin asia on ollut *puolustus*. EU:n jäsenten enemmistö on antanut puolustuksensa Naton (mutta ei EU:n) toimivaltaan, eikä EU:lla ole ollut asiaa Naton rakenteisiin.

Ajat ovat muuttuneet siitä, jolloin EU oli ennen muuta talousyhteisö. Puolustuskin on otettu EU:n toimialaan ja sen rakenteisiin.

Suomea natotetaan EU:n rakenteiden kautta. Lipposen hallituksen ohjelmasta on otettu pois edellisessä hallitusohjelmassa ollut kohta, jonka mukaan Suomi turvaa "itsenäiseen puolustukseen".

Poliisiyhteistyötä III pilarissa

Oikeus- ja poliisiasiat ovat olleet perinteisesti jäsenvaltioiden toimivallassa, mutta eivät ole enää. Tampereen huippukokouksessa (1999) päätettiin yhteisöllistää myös turvapaikka- ja siirtolaispolitiikkaa sekä poliisi- ja sisäisen turvallisuuden asioita. EU:sta ollaan tekemässä yhteinen "vapaus-, turvallisuus- ja oikeusalue".

New Yorkin syyskuun tapahtumien jälkeen EU on ottanut jättiläisharppauksia poliisiliittovaltion suuntaan.

Jäsenvaltiot ovat suorittaneet poliisiyhteistyötä varsininkin salaisten poliisien osalta ohi EU:n rakenteiden, mutta nyt ollaan EU:lle vaatimassa myös *yhteistä turvallisuus- ja salaista palvelua*.

Konventtimetodi

Kaikkia näitä EU:n toimivaltoja käsitellään prosessissa, joka aloitetaan Laekenin huippukokouksessa joulukuun puolivälissä.

Siellä federalistit haluavat EU:lle perustuslain, jossa määritellään EU:n toimivaltaan useimmat edellä mainituista asioista. EU:n toimivaltaa halutaan laajentaa lisäliittovaltioitumisen suuntaan.

Federalistit haluavat valmistella EU:n perustuslain ns. *konventtimetodilla*, samalla, jolla EU:lle valmistettiin erityinen perusoikeuskirja. Se ei ollut jäsenmaita sitova, mutta perustuslaki olisi. Perusoikeuskirjasta halutaan tehdä perustuslain ensimmäinen luku.

Perusoikeuskirjan valmistelua varten kutsuttiin koolle konventti. Sen kokoonpanoon kuului kaksi edustajaa jokaisesta kansallisesta parlamentista, yksi edustaja kansallisista hallituksista, 16 europarlamentin edustajaa sekä yksi komissaari. Nämä 62 henkilöä valmistelivat perusoikeuskirjan 370 miljoonalle EU-kansalaiselle niin että kansallisissa päätöksenteoelimeissä ei saanut muuttaa pilkunkaan paikkaa siitä, mitä oli sovittu ylikansallisesti ja epäparlamentarisesti, epäselvästikin.

Konventissa perusoikeusasiakirjaan tehtiin yli tuhat muutosesitystä, mutta yhdestäkään ei äänestetty. Julistus hyväksyttiin ns. *kvasienemmistöllä*: todettiin - siis ilman äänestystä, vaikka oli eriäviäkin mielipiteitä - enemmistön olevan hyväksymisen kannalla.

Konventtimetodi on taka-askel kohden liittovaltioita niille, jotka haluavat puolustaa ainoaa tunnettua demokratian lajia: kansallisvaltioiden parlamentaarista demokratiaa.

Perusoikeuskirjan valmistelu oli helppo tehtävä verrattuna tulollaan olevan perustuslain valmisteluun. Konventti ei saanut keksiä itse yhtään uutta oikeutta tai vapautta, vaan sen tehtävä oli kirjata näkyviin ne, joihin EU tai sen jäsenvaltiot olivat jo aikaisemmin sitoutuneet. Poliittisena tavoitteena federalisteil-

la oli halu saada asiat näyttämään perusoikeuskirjassa siltä, että EU antaa ihmisille oikeuksia, joita heillä ei ole kansallisvaltiossa. Haluttiin antaa kuva EU:sta oikeuksien antajana: hyvä EU on hyvä myös köyhille, vaikkei se sitä olisikaan.

Uusi konventti

Laekenissa päätetään kutsua koolle konventti, jonka koostumus on ehkä sama kuin perusoikeuskirjan valmistelussa paitsi että hakijamaat saanevat valmistelukuntaan - tavalla taikka toisella - edustajansa. Se mutkistaa konventin työtä.

Epäselvää valmisteluvaiheessa on ollut, mikä on konventin toimeksianto: tuotetaanko siinä yksi ehdotus perustuslaiksi vai monta optiota. Federalistit haluavat vain yhden vaihtoehdon.

Konventin pitää saada työnsä valmiiksi keväällä 2003, jotta sen jälkeen voidaan alkaa hallitusten välinen konferenssi (HVK) "EU:n tulevaisuudesta".

On tiedossa, että konventtiin tulee pari huomioit sijaa EU:n talous- ja sosiaalineuvostosta (Ecosoc) ja alueiden komiteasta.

Konventtimetodin kritiikki

Ongelmallista konventtimetodissa on valmisteluprosessin epädemokraattisuus ja epäparlamentarisuus. Se antaa isoille maille mahdollisuuden painostaa pieniä. Yksilöt, jotka ovat kansallisten instituutioiden edustajia, eivät pysty vastustamaan paineita yhtä hyvin kuin valtiolliset elimet.

Paineista yhdenmukaiseen ja samanlaiseen käytäytymiseen on näyttöä perusoikeuskonventin ajalta. Oli vaikea olla eri mieltä kuin muut.

Ongelmallisinta konventtimetodissa on asioiden valmistelun suppea pohja. Konventti ei edusta kaikkia, eivätkä poikkeavuudet ja erilaisuudet pääse valmistelussa esille.

EU on liian iso, jotta sille voitaisiin valmistella liittovaltion perustuslaki niin kapea-alaisessa elimessä kuin on suunniteltu konventti.

Hyväksyessään Leinenin ja Mendez de Vigon mietinnön omaksi kannakseen Laekenin asioista parlamentti vaati avoimesti, että on säädettävä perustuslaki.

Parlamentti katsoi, että on luotava yhteinen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka. Se ei ole pienen liittoutumattoman maan etu.

Parlamentti katsoi, että on tunnustettava yhteisön tuomioistuimen täysi tuomiovalta kaikissa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseen liittyvissä toimitissa. Haluttiin siis lisää tuomiovallan yhteisöllistämistä.

Parlamentti katsoi, että on sisällytettävä Eurojust ja Europol unionin toimielinrakenteeseen.

Europol on poliisiyhteistyötä, jota jäsenvaltiot ovat tehneet EU-rakenteiden ulkopuolella ja jonka kustannukset ne ovat maksaneet ilman rahan kierrätystä EU:n kautta. Toiminta on EU:n toimivallan - ja myös kaiken demokraattisen valvonnan - ulottumattomissa.

Eurojust tarkoittaa oikeuslaitosten yhteistyötä. Europolin tapaan tätä oikeusviranomaisten (tutkintatuomareiden ja syyttäjien) yhteistyötä tehdään jäsenmaiden kesken kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi.

Federalistien vaatimus tuoda Europol ja Eurojust EU:n rakenteisiin tekee päätöksenteosta ylikansallisempaa kuin on nykyinen jäsenvaltioiden keskeinen EU-vapaa yhteistoiminta.

Parlamentti halusi, että budjetista olisi poistettava pakollisten ja ei-pakollisten menojen välinen jaottelu ja että ei-pakollisia menoja koskevaa talousarviomenettelyä olisi sovellettava kaikkiin talousarviomeneihin. Vaatimuksen toteutuminen merkitsisi, että parlamentti päättäisi meppien pääluvun mukaan EU:n varojen käytöstä, ja se taas merkitsisi entistä enemmän rahojen ohjaamista pohjoisesta etelään. Nettosaajamaat osaavat aina liittoutua keskenään.

Parlamentti halusi järjestelmän, jossa Euroopan parlamentti valitsee komission puheenjohtajan. Näin se halusi tehdä komissiosta entistä enemmän EU:n hallitusta muistuttavan ja parlamentin luottamuksesta riippuvaisen elimen.

Parlamentti halusi konventin ottavan käyttöön päätöksentekomenettelyn, jonka avulla "sen on mahdollista

laatia yhteisymmärryksessä yhtenäinen ja johdonmukainen ehdotus, joka on tarkoitus esittää hallitustenväliselle konferenssille ainoaksi neuvottelu- ja päätöksentekoperustaksi". Parlamentin federalistien kanta oli, että konventista pitää tulla yksi ainoa vaihtoehto EU:n liittovaltion perustuslaiksi.

Mietintö hyväksyttiin äänin 398-77, 19 tyhjää. Suomalaismepeistä mietinnön puolesta äänestivät Hautala, Kauppi, Korhola, Myller, Paasilinna, Thors ja Vatanen. Heitä voi ainakin tämän äänestyksen perusteella kutsua federalisteiksi. Vastaan äänestivät Pesälä, Pohjamo, Seppänen, Virrankoski ja Väyrynen. Wuori äänesti tyhjää.

Thors ja Korhola eivät ottaneet yhdessäkään kohdassa kantaa kansallisvaltion täysivaltaisuuden puolesta. He tukivat kaikessa federalismin suurta juche-aatetta.

Päivän yllättävin äänestyksen lopputulos selvisi pian edellisen jälkeen. Parlamentti päätti äänin 37-316, 47 tyhjää, lopulta - parin sadan äänestyksen jälkeen - hylätä herra Fiorin genetiikka- ja kloonausmietinnön. Paa-
vin tyttöjen ja poikien mielestä se meni liian pitkälle, kun siinä hyväksyttiin ylijäämäalkioiden käyttö tieteelliseen tutkimukseen, kun taas tiedeuskovaisten mielestä se ei mennyt tarpeeksi pitkälle. Siinä ei annettu parlamentin täyttä ymmärtämystä terapeuttiselle kloonaukselle, mitä varsinkin englantilaiset kannattavat. Siinä otettiin kielteinen kanta kaupankäyntiin alkioilla eikä ymmärretty ihmiskehon ainesosien patentoimisen tarvetta.

Osoittautui, ettei europarlamentti kyennyt ratkaisemaan elämän perimmäisiä eettisiä kysymyksiä. Vastuu tieteen korkeasta moraalista jäi jäsenmaiden lainsäätäjille.

Iltapäivällä alkoi europarlamentin ja Viron sekavalio-kunnan kokous. Virolaiset olivat tulleet Brysseliin hais-telemaan EU:n laajenemistuulia. Viro jonottaa jäsenyyttä ensimmäisten joukossa. Kaikkien hakijamaiden on hyväksyttävä EU:n perussopimukset, *acquis communautaire*,

jossa on 31 lukua. Viron kanssa on neuvoteltu päätökseen 20, mutta vaikeimmat luvut ovat vielä edessä.

Englantilaisen The Economist-lehden mukaan Viro on EU-koulun mallioppilas. Ongelma on vain se, että kansa on EU-skeptistä: "On oltu yhdessä liitossa ja päästy pois, miksi pitäisi nyt mennä heti uuteen liittoon?" Ns. tavallinen kansa ei näe yhteyttä hyvinvoinnin ja EU:n välillä. Toinen eurokriittinen hakijamaa on lehden mukaan Malta, joka on jo kerran vetänyt jäsenhakemuksensa kokonaan pois.

Komission tuoreen Eurobarometri-tutkimuksen mukaan kaikissa hakijamaissa enemmistö olisi äänestänyt kansanäänestyksessä jäsenyyden puolesta, jos sellainen olisi järjestetty syksyllä 2001, mutta Virossa, Latviassa ja Maltalla enemmistö olisi ollut varsin niukka. Innokkaimpina liittyisivät EU:hun romanialaiset ja bulgarialaiset, joiden maat ovat jäsenyysjonon häntäpäätä valvojia.

Kokouksen aluksi puhuttiin liturgiat alta pois. Komissiossa laajenemisesta vastaavan Baltian yksikön johtaja **Francoise Gaudenzi** päätyi puheessaan johtopäätökseen, että "ajan mittaa selvenee, mitä tarkoittaa jäsenyys". Sangen omaperäinen oivallus. Liturgiaan kuuluu niin ikään todeta, että maa on edistynyt hyvin EU-lakien säätämässä, mutta ongelmat syntyvät niiden toimeenpanosta.

Neuvoston edustajana puheenjohtajamaan ulkoministeriön mies **Philippe Nieuwenhuys** ei osannut vastata yhteenkään kysymykseen sen jälkeen, kun hän oli lukeutunut, mitä joku oli kirjoittanut hänelle annettuun paperiin. Hänen viestinsä oli, että nyt "jokaiselta vaaditaan henkilökohtainen sitoumus jäsenyyteen". Omaperäinen oivallus sekini.

Meppien puolelta tiedettiin, että Espanjan puheenjohtajuus saattaa hidastaa laajenemisneuvotteluja. Kun ensi vuoden alkupuolella tarvittaisiin 150 kokousta laajenemista varten, Espanja aikoo järjestää vain 50.

EU:n laajeneminen näyttää tänään uskottavammalta kuin eilen.

Yleisesti veikataan, että tapahtuu ns. Big Bang: 10 hakijaa otetaan jäseniksi yhdessä suuressa rysäyksessä. On vielä auki, milloin se voisi tapahtua. Ratkaissavassa asemassa ovat Puolan neuvottelut. EU ei laajene, jos Puola ei ole ensimmäisessä joukossa. Siitä pitää Saksa huolen. Jäsenyysneuvotteluissa ei Puola ole edennyt ihan muiden tahdissa. Sillä on enemmän omia mielipiteitä kuin muilla.

Ennen suurta rysäystä pitää ratkaista myös Kyproksen ongelma siitä, miten kaksi toisilleen vihamielistä väestöä, joita erottavat muurit ja piikkilanka-aidat, voi yhdessä liittyä unioniin. Kreikka pannee kapuloita laajenemisen rattaisiin, jos Kypros ei ole joukossa mukana.

The Economistissa uskottiin EU:n laajenevan joskus vuonna 2005, mutta komissiolla on kunnianhimoisempi tavoite. Neuvottelut hakijoiden kanssa on sen mukaan saatettava päätökseen vuonna 2002. Hakijamaiden ja kaikkien vanhojen jäsenmaiden parlamenteissa suoritettavien liittymissopimusten ratifiointien jälkeen ensimmäiset uudet jäsenet voisivat sitten osallistua europarlamentin vaaliin kesäkuussa 2004.

Vaikka nyt laajenemisneuvotteluissa edetään lujaa vauhtia ja on poliittinen vaihde päällä, tuntuu silti mahdolltomalta, että tuollainen aikataulu pitäisi. Ollaanhan tässä yhdistämässä toisiinsa maita, joista useimmat ovat - palkkatason mukaan mitattuna - 3-4 kertaa korkeammalla tasolla kuin hakijamaiden enemmistö.

On muuten erittäin epäselvää, miten hakijamaiden eritahtinen jäsenyys vaikuttaisi europarlamentin jäsenmäärään.

Nizzan sopimuksessa europarlamentin jäsenten enimmäismäärä korotettiin 732 meppiin. Lukua on korotettava vielä kahdella sekä Unkarin että Tšekin osalta, koska niille tuli Nizzan sopimuksessa aliedustus. Tilanne korjataan varsinaisissa liittymissopimuksissa.

Jos yhtään uutta jäsenmaata ei ole hyväksytty ennen vuoden 2004 eurovaalia, vanhoista jäsenmaista valitaan entinen määrä edustajia huolimatta siitä, että Nizzassa

kaikkien muiden maiden paitsi Saksan meppien määrää vähennettiin. Jos uusia maita liittyy unioniin parlamenttikaudella 2004-2009, ketään vuonna 2004 valituita ei panna pois, ja niin kyseisellä kaudella europarlamentissa voi olla enimmillään 827 edustajaa. Kaikille ei löydy omaa paikkaa nykyisistä tiloista.

Neuvoston äänimääriin ei uusien maiden jäsenyydellä ole merkitystä. Neuvoston äänimäärät suosivat Nizzan sopimuksen mukaan suuria jäsenmaita vuodesta 2005 alkaen riippumatta siitä, laajeneeko EU tai ei.

Että sellainen Nizzan sopimus.

Nizzan sopimuksen läpiajon perusteena käytettiin sitä, että sen hyväksyminen kaikissa maissa on edellytys laajenemiselle. Niin ei ole, sanoo muun muassa siipirikko pääkomissaari Romano Prodi, mutta tässä asiassa hän lienee oikeassa. Laajenemisneuvottelut jatkuvat täysillä, vaikka Irlannin kansanäänestyksessä Nizzan sopimus hylättiin. Irlantilaiset hyväksyivät erilliset laajenemissopimukset ilman että he ovat valmiita luopumaan omista eduistaan suurten maiden hyväksi.

Puolan EU-jäsenyys on Saksalle laajenemisen ns. poliittinen syy. Jos Saksa ei saa Puolaa sisään, EU ei laajene. Puolan ulosjäännillä olisi liian suuri vaikutus Keski-Euroopan voimatasapainoon. Saksa tarvitsee Puolayhteistyötä laajentaessaan reviiriään itään, muun muassa Ukrainan suuntaan. Se on valmis maksamaan siitä sen hinnan, joka sille tulee laajenemisesta maksuun EU:n budjetissa: 13-14 miljardia euroa vuodessa.

Minä, joka en toivo EU:lle ja varsinkaan sen liittovaltioitumiselle pelkkää hyvää, kannatan lämpimästi Puolan jäsenyyttä. Tunnen sen verran puolalaista mentaliteettia, että jos joku saa EU:n joskus hajalle, puolalaiset onnistuvat siinä, missä kukaan muu ei onnistu.

Viro on Euroopassa kuin aikoinaan Hongkong Kiinassa: paljon ympäristöään markkinahenkisempi alue. Tullit ovat alemmat kuin EU:ssa ja ruoka paljon halvempaa.

Virolaisille EU-jäsenyys olisi sosiaalinen shokki. Monet hinnat nousisivat.

Osittain siitä syystä virolaiset eivät ole innokkaasti jäsenyyden kannalla. Se on syy, minkä takia EU:n puolella taas halutaan pitää kiirettä. Pelätään, että hakuajan pitkittyessä kansat kääntyvät muuallakin kuin Virossa (ja Maltalla ja Latviassa ja Tshekissä) jäsenyyttä vastaan.

Uutta on Virossa monien parlamentin jäsenten kasvava kriittisyys. Entistä suositumpaa on sanoa, että jäsenyys kyllä, mutta heti ei. Suurin osa poliittista eliittiä toki kannattaa innokkaasti sekä EU:n että Naton jäsenyyttä.

Se lienee ollut syy, miksi Riigikogu oli syksyllä uudistanut Viron vaalilakia niin että venäläisvähemmistö sai täyden vaalikelpoisuuden kaikilla tasoilla ilman viron kielen osaamis pakkoa. Esityksen puolesta oli äänestänyt myös vieraidemme johtaja, Viron parlamentin varapuhemies **Tunne Kelam**, joka ei väsy puhumaan Venäjän miehityksestä ja sen hirmuteoista virolaisväestöä kohtaan. Hänen, jos jonkun, olisin odottanut äänestävän venäläisten oikeuksien lisäämistä vastaan, mutta hän tietää, että sellaisilla asenteilla ei Viroa viedä EU:hun. Kun EU vaatii vähemmistöille demokraattisia oikeuksia, on mahdollista, että EU-jäsenyys parantaa Viron venäläisten asemaa.

Virolainen kansanedustaja **Janno Reiljan** käytti kokouksessa kriittisen puheenvuoron. Hänestäkin on totta, että päällisin puolin kaikki näyttää hyvältä. On makrotaloudellista kasvua, vakaa rahan arvo ja ulkomaiden investointien määrä kasvaa. Mutta kaikkeen tähän liittyy rakenteellinen työttömyys ja suuret alueelliset tuloerot. Makrotaloudellinen menestys on saavutettu sosiaalisten palvelujen kustannuksella, kun yli puolet väestöstä, varsinkin lapset, sairaat ja vanhukset, ovat jääneet osattomiksi kasvaneesta hyvinvoinnista. Sisäpolitiikan on muututtava, sanoi Reiljan, taikka EU:ta odottaa yllättävä kansanäänestystulos.

Virossa on voimakas EI EU:lle-liike. Sen tiedotteiden mukaan EU:n vastustus on kasvanut parissa vuodessa 42 prosentista 60 prosenttiin. Virallisten tutkimusten

mukaan taas kannatus on käynyt 60 prosentissa. Tutkimuksen tuloksen ratkaisee usein kysymyksen sanamuoto.

Muiden maiden kokemus osoittaa, että tosi paikan tullen valtiovallan toimilla on suuri merkitys kansalaismielipiteeseen. Kun alkaa varsinainen kansanäänestystaistelu, se muuttanee kriittistä mielipideilmastoa KYLLÄ-puolen eduksi. Sille on tarjolla ylenpalttinen ulkomainen apu.

Vastikään tohtoriksi väitellyt **Udo Sillberg** on tehnyt europropagandasta tutkimuksen, jota hän esitteli EU-kriittisten voimien tapaamisessa Tallinnassa syksyllä. Hän oli luettellonut Virossa levitettävän europropagandan eri lajit seuraavalla tavalla.

On valheita (kuten että vain EU:ssa voidaan turvata itsenäisyys), puolivalheita (negatiivisella pohjavireellä) ja puolitotuuksia (vähempiarvoista faktaa positiivisella pohjavireellä). On hyökkäyksiä kriittistä ääntä vastaan (johon saadaan ulkomaista apua), demagogiaa (väärää lupauksia työstä, opiskelupaikoista, EU:sta eroamismahdollisuudesta jne.), pelottelua (Venäjän uhalla ja eristäytymisellä) ja naurettavaksi tekemistä. On asian vierestä puhumista (vastaamatta jättämistä) ja tarkoitushakuisia esimerkkejä (toisaalla Suomi, toisaalla Venäjä). On mediapropagandaa (maksettuja mainoksia) ja informatiivista propagandaa (EU:n informaatiopisteitä). Kaikessa tässä on KYLLÄ-puoli ylivoimainen. Kansa saattaa silti olla EI-puolella.

Illalla oli päivällinen virolaisten kunniaksi. Alkuruokana oli pakkosyötetyn hanhen maksaa otsikolla "Mousse de Perdreaux liée à la Purée de Foie Gras, Petits Raisins Secs Confits au Porto". Ranskaksi ruoka kuulosti hienommalta kuin mitä se oli. Se oli todellisuudessa jotain maksamössöä koristettuna kuudella (6) rusinalla, jotka oli sijoitettu lautasen eri kulmiin. Rusinoita meillä saa kotonakin.

Saksalaiskollegan kanssa tuli puhetta tulevasta perustuslakikonventista ja sen puheenjohtajasta. Hän ei ollut kuullut huhua siitä, että puheenjohtajaksi tulisi

ranskalainen. Siitä sanotaan sovitun Saksan ja Ranskan tapaamisessa, jossa nämä molemmat maat tukivat perustuslain säätämistä. Vastineeksi Ranskan yllättävän myönteiselle perustuslakikannalle saksalaisten sanotaan suostuneen antamaan konventin puheenjohtajuuden Ranskalle.

Vaikka Ranska ja Saksa vaativat yhdessä EU:lle perustuslakia, voi olla, etteivät ne vaadi samaa asiaa. Saksalaiset käsittävät perustuslailla muuttumattomuutta, kun taas ranskalaisille sen pitää olla joustavat. Kenraali de Gaullen vanha kanta on, että tällaiset asiat pitää tehdä mieluummin kumista kuin raudasta.

Kristillisdemokraattinen meppikollegani, joka on aiemmassa elämässä työskennellyt Saksan ulkoministeriössä, olisi halunnut konventin puheenjohtajaksi Paa-vo Lipposen. Kysyin että miksi. Siksi, että hän on sitoutunut EU:n päätöksenteossa yhteisömetodiin (joka on liittovaltion päätöksentekomekanismi), ja siksi, että hän on valmis ajamaan kantansa läpi myös oman kansansa tahtoa vastaan erotukseksi Ruotsin Göran Perssonista, joka kuulemma kuuntelee liikaa yleistä mielipidettä.

Päivällisen jälkeen toinen meppikollega kertoi, että Hollannissa päin ei kysytä, kuinka kauan sitten tulit europarlamenttiin vaan kuinka monta kiloa sitten.

Kysymys on kuluneen viikon lounaiden ja päivällisten jälkeen vähintäänkin ymmärrettävä.

Perjantai 30.11

Brysselin nenä joka asiaan

Lontoolaiseen The Times-lehteen, joka ei ole tullut tunnetuksi EU-propagandasta, oli vuodatettu tietoja Belgian ehdotuksesta Laekenin huippukokouksen loppuasikirjaksi. Juttu oli otsikoitu etusivulle niin, että Brysselin pitää lopettaa nenän työntäminen joka asiaan.

Puheenjohtajamaa Belgian mukaan EU laiminlyö kansalaisiaan, ja sen toimintatapojen arvostelijoiden määrä kasvaa jatkuvasti. EU:lla on identiteettikriisi. On avau-

tumassa valtaisa kuilu ihmisten ja Brysselin välille. EU ei ota kantaa tärkeisiin asioihin vaan sen sijaan puuhastelee sellaisten asioiden parissa, jotka olisi parempi hoitaa jäsenmaissa. Kansalaiset kokevat, että liian paljon päätöksiä tehdään heidän tietämättään suljettujen ovien takana ja ilman demokraattista valvontaa.

The Times piti yllättävänä sitä, ja sanoo Tony Blairinkin yllättyneen, että tällaisiin johtopäätöksiin oli päätyneet nimenomaan Belgia, jota on pidetty yhtenä syvenevän yhdentymiskehityksen - eli liittovaltioitumisen - eturivin maana (joskin maan pääministeri Guy Verhofstadt nosti kesällä Suomen EU:n liittovaltiohenkimmäksi maaksi).

Belgiassa halutaan tehdä EU:sta poliittinen alue, tuetaan Euroopan laajuisia puolueita, esitetään Euroopan presidentin valintaa suoralla kansanvaalilla ja vaaditaan määräenemmistöpäätösten lisäämistä (eli siis maiden veto-oikeuden vähentämistä).

The Times tietää Belgian ehdotuksesta keskustellun Tony Blairin ja Jacques Chiracin tapaamisessa. Englanti oli edustanut kantaa, että Belgian paperissa oli esitetty liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Ranskan mielestä siinä oli ratkaistu ennalta monia sellaisia ongelmia, joista vasta on aloitettava keskustelu ennen seuraavaa hallitusten välistä konferenssia. Näyttää siis siltä, että Belgian ehdotus EU-yhteistyön syventämisestä ei toteudu Laekenissa täydellisimmän version mukaan.

Se siitä.

Brysselissä Viro-kokous jatkui poikkeuksellisesti perjantaina, joka on yleensä varattu kotimaan toimintaan. Keskusteltiin maataloudesta.

On käynnissä EU:n maatalousuudistus, jonka määrittää Agenda 2000-ohjelma aina vuoteen 2006 saakka. Tavoitteena on kymmenkunta vuotta ollut tuottajahintojen alentaminen lähemmäksi maailmanmarkkinoiden tasoa niin että maanviljelijöiden tulojen menetykset korvataan suorilla tulotuilla. Nykyisin maatalousmenojen osuus EU:n budjetista on lähes puolet ja suorien tukien osuus maatalousbudjetista niin ikään lähes puolet. Ta-

voite on nostaa tulotukien osuus kolmeen neljäsosaan. Viljan hinnat on jo saatu EU:ssa alas maailmanmarkkinatasolle.

Kun vanhoissa jäsenmaissa hinnat laskivat ja maanviljelijät menettivät tulojaan, keksittiin suorat tuet.

Virossa monet maataloushinnat ovat lähellä maailmanmarkkinahintoja, kun taas EU:ssa ne ovat olleet korkeampia. EU:n maatalouspolitiikan tuominen Viroon nostaisi hintoja. Niin ollen maatalousuudistus kohtelisi virolaisia viljelijöitä toisin kuin se on kohdellut EU-viljelijöitä, jotka ovat menettäneet tuloja uudistuksen myötä. Kun virolaiset eivät menettäisi tulojaan, EU:lla ei olisi perusteita maksaa suoria tulotukia virolaisille. Virolaisten olisi tultava toimeen omillaan.

Viron maataloudessa tuotetaan ennen muuta meijerituotteita: maitojauhetta, voita ja juustoa. Halpatuonti on vienyt kannattavuuden lihantuotannolta. Maa ei ole omavarainen kuin maidossa ja perunassa.

Kun itämarkkinat katosivat, maataloustuotanto oli suuri häviö. EU:n kanssa käytävissä neuvottelussa Viro haluaisi maataloustuotannon määrien viiteajanjaksoksi neuvostoajan, koska se kuvaa heidän mielestään maan maatalouden potentiaalia paremmin kuin nykyinen maailmanmarkkinahintainen kilpailutilanne.

Viron markkinoille tulevat EU:n maataloustuotteet ovat subventoituja, vientituettuja, eivätkä kotimaiset tuottajat, joita valtio ei tue, menesty kilpailussa niitä vastaan. Virolla on maataloustuotteissa EU:n kanssa suuri kauppavaje. Sinne tuotiin EU:sta elintarvikkeita 280 miljoonalla eurolla, kun taas Viron viennin arvo EU-maihin oli vain 47 miljoonaa euroa.

Kun Viron olisi EU:n jäsenenä pakko syöttää kansalaisille EU-ruokaa, Virolle tulisi tuontiruuan hinnan nousun muodossa EU-jäsenyydestä iso lasku. Esimerkiksi sokerin hinta nousisi kolminkertaiseksi, ja se olisi EU:n "syytä".

On laskettu, että maatalouden harmonisointi EU:n tasolle nostaisi sen osuutta valtion budjetista 10 prosenttiin, kun se nykyisin on 1,2 %. Kun ruvettaisiin

vaatimaan EU:n elintarvikehygieniää, kasvinsuojelumääräyksiä ja muita yhtenäismarkkinoiden standardeja, Viron maatalouden investointitarve kasvaisi samaan aikaan kun kilpailu kiristyisi. Jos ei olisi kansallisia tukia, kilpailu veisi alalta välttämättömät investointivarat ja tappaisi vähitellen maanviljelyä.

Kun Suomi liittyi EU:hun, maatalouden sopeutumista helpotettiin siirtymäajoilla ja kansallisella tuella eli rahalla, jota EU ei maksanut yhteisestä maatalouskassasta vaan jonka Suomi maksoi itse veronmaksajiensa kukkarosta. Se, mikä oli ennen maksettu hinnoissa, maksettiin EU:n tulon myötä veroissa. Virossa se, mikä on ennen EU-jäsenyyttä tullut kuluttajien hyväksi maailmanmarkkinahinnoissa, tulisi EU:n tulon myötä maksuun kuluttajille EU-hinnoissa.

Virolaiset kansanedustajat sanoivat, ettei heidän maassaan valtiolla ole varaa maksaa kansallista tukea ja että on tehty päätös siitä ettei valtio velkaannu tukipolitiikan takia. Hintojen nousu ja maatalouden alasajo ovat suurin sisäpoliittinen ongelma EU-jäsenyyden tiellä. Kun työttömyyttä pelätään sekä maalla että kaupungeissa, kaupunkilaiset eivät halua maksaa maatalouden säilyttämisestä.

Voisiko Virossa toteutua se, mitä hollantilaiset tekevät Tanskassa?

Tiheästi asutussa puutarhamaisessa Hollannista ammattitaitoisilta maanviljelijöiltä puuttuu maapohjaa. Monet ovat myyneet tilansa ja ostaneet uuden Tanskasta. Muuttaisiko EU-maista maanviljelijöitä halvan maapohjan maihin Baltiaan?

Kokouksen jälkeen oli vuorossa matka kotiin. Lentokoneessa on tilaisuus - ja eräällä tavalla pakko - käyttää aikaa lukemiseen.

Kävin läpi aineistoa Itre-valiokunnassa minun valmistellussani olevasta raportista "Käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevan yhteisen kansainvälisen yleissopimuksen hyväksyminen". Ehdotan EU:n ja Euroatomien allekirjoittavan mainitun sopimuksen, jonka jäsenvaltiot ovat jo allekirjoit-

taneet, koska molemmilla näillä yhteisöillä on toimivaltaa ydinturvallisuudessa.

EU ei ole juridinen oikeushenkilö. Se ei voi allekirjoittaa kansainvälisiä sopimuksia, vaan sen puolesta sopimukset tehdään EY:n nimiin. Siitä syystä myös EY-tuomioistuimen ja EY-tilintarkastustuomioistuimen nimen edessä on lyhenne EY eikä EU. Toinen mahdollisuus on tehdä sopimukset jäsenvaltioiden nimiin.

Vaikka olen EU:n liittovaltiokehitystä vastaan, joissakin asioissa pitää EU:n olla kansainvälinen osapuoli. Jos sillä on toimivaltaa, sen pitää toimia sen mukaan, ja jos sillä on toimivaltaa ydinturvallisuudessa, sen pitää olla mukana kansainvälisessä sopimuksessa.

Itse sopimus on jo tullut voimaan 18.6.2001, mutta EU halutaan siihen osapuoleksi jälkikäteen.

Mietintö on läpihuutojuttu, mutta sen valmistelun yhteydessä varmistui mielenkiintoinen asia: Suomesta ei voi tulla ydinjätteen kansainvälistä hautausmaata vastoin omaa tahtoamme. Sopimuksen johdannon xii-kohdan mukaan "sopimuspuolet tunnustavat, että jokaisella valtiolla on oikeus kieltää vieraassa valtiossa tuotetun käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen tuonti omalle alueelleen". Piste. Niin on.

Kun Suomi on EU:n ensimmäisenä maana päättänyt loppusijoittaa omat jätteet omaan kallioperään Eurajoelle, ennen pitkää syntyy paineita sijoittaa samoihin luolastoihin myös muiden jätteitä. Se ei kuitenkaan voi tapahtua vastoin omaa tahtoamme. Toinen kysymys on asian tullessa ajankohtaiseksi joskus kymmenen vuoden kuluttua, kuinka paljon EU on silloin liittovaltio ja miten tulkitaan niissä oloissa "vieras valtio".

Putinin hallinnon totalitarismia kuvaa se, että Venäjä myy yli 20 miljardilla eurolla ydinjätteen loppusijoituspalveluja ulkomaille, vaikka mielipidetutkimusten mukaan 90 % kansasta vastustaa sitä ja 2,5 miljoonaa kansalaista kirjoitti nimen paperiin, jossa tuontia vaadittiin kiellettäväksi. Kuvaan kuuluu, että lehdissä kerrotaan hälyttäviä uutisia Venäjän omankin ydinjätteen säilyttämisen ongelmista: nykyiset varastot ovat täynnä!

Illalla odotti kotimaassa yllätys. Halonen oli nimittänyt Suomen Pankin johtokuntaan **Pentti Hakkaraisen** ja syrjäyttänyt Ilkka Kanervan ja Esko Ahon.

Poliittisten instituutioiden näkökulmasta Suomen Pankki on eduskunnan pankki, ja on hyvä, ettei se ole hallituksen pankki. Valtion rahan arvoa ei saa koskaan jättää toimeenpanovallan käsiin. Se ei saa olla samoissa käsissä kuin rahanjako juokseviin menoihin.

Uusissa oloissa Suomen Pankista on tullut Euroopan Keskuspankin haarakonttori, eikä sillä ole omaa raho-
politiikkaa. Asialla ei saa olla vaikutusta pankin hallin-
nointitapaan. Kansainvälisissä kriisitilanteissa, joita imperiumit eivät ehkä pysty ratkaisemaan, on hyvä olla oma keskuspankki varalla - varalla kuin munkilla mu-
nat.

Suomen näkökulmasta oli myönteinen asia se, että meillä oli Venäjän vallan aikana Suomen Pankki ja oma raha. Jos EU kriisiytyy ja tarvitaan oman rahan asian-
tuntemusta, sitä varten pitää olla oma keskuspankki. Hallintomalli pitää säilyttää sellaisena, että se kestää ajan riennon. Suomen Pankki on syytä säilyttää edus-
kunnan pankkina.

Suvi-Anne Siimes, joka viikkoa ennen uusien johto-
kunnan jäsenten ehdollepanoa vaati eduskunnan tah-
don kunnioittamista Suomen Pankin asioissa, teki pe-
rustuslain hengen vastaisen teon, kun hän kypälöitsi
toimeenpanovallan edustajana pankkivaltuuston ehdo-
tusta Ahosta ja Kanervasta. Jos noudatetaan perustus-
lain henkeä, hallituksen edustajalla ei ole sellaiseen de-
mokraattista oikeutusta.

Valtiollisessa päätöksenteossa on tilanteita, joissa yksi
instituutio on toisen kumileimasin. Presidentti, jonka
läsnäollessa hallitus on valtioneuvosto, on hallituksen
kumileimasin. On poikkeuksellista, jos hän ei allekirjoi-
ta hallituksen esitystä. Mieleen tulee vain arpajaislaki,
jossa Halonen otti ohjat käsiinsä, ja siinäkin asiassa
hänellä oli tukenaan korkeimman oikeuden lausunto.

Kun valtiosääntöprosesseissa tarvitaan kumileimasi-
mia, jotka tasavallassa eivät ole kuninkaita tai kunin-

gattaria vaan vaaleilla valittuja poliitikkoja, työnjaon on
hyvä olla sellainen, että hallitus on pelkkä kumileima-
sin ja tekninen välikäsi eduskunnan nimittämän pank-
kivaltuuston esittäessä johtokuntaan uusia jäseniä.

On hämmästyttävää, miten presidentin painostuksesta
hallitus ja sen jälkeen itse presidentti ottivat kantaa myös
nimitettävien henkilöiden lukumäärään. Se lienee pank-
kivaltuuston monopoli, eikä siinä asiassa nimittäjällä
liene harkintavaltaa. Asiaan ei tosin kiinnitetty huomio-
ta edellisellä kerralla, jolloin pankkivaltuusto niin ikään
ehdotti kahta.

Ministerinä Suvi-Anne Siimes juonitteli presidentin
kanssa eduskuntaa vastaan ja rouvat saivat asiassa ti-
lapäisen voiton: nimitettiin vain yksi ehdokas ja nimi-
tettiin herra Hakkarainen, jota pankkivaltuusto ei ollut
asettanut ehdolle.

Tarja Halonen saattoi politikoida varman päälle: kansa
pitää poliitikkojen nöyryyttämisestä. Mutta se oli liian
populistista politiikkaa. Viime vaiheessa kysymys ei ol-
lut enää Hakkaraisesta ja hänen kyvyistään, vaan val-
lasta valtioon. Nimitys oli mitä raainta valtapeliä.

On elämää myös tämän nimityksen jälkeen. Nyt pyy-
hittiin pöytää niillä, jotka uskovat eduskunnan valtaan.
Tapahtui myös hyvin erikoinen asia: maan valtioelinten
tasapaino järkkäyi. Uusi tilanne ei liene vakaa, ja maan
poliitikkojen uskottavuus laskenee tulevissa tapahtumis-
sa edelleen.

Kymmenkunta vuotta Suomen Pankin hallinnossa
toimineena tiedän, etteivät pankin johtokunnan jäsenen
tehtävät ole kummoisia. Niitä pystyy hoitamaan sekä
entisen pankinjohtajan että entisen ministerin asiantun-
temuksella. Siinä mielessä mitään vahinkoa ei ole ta-
pahtunut.

Vahinko sen sijaan tapahtui toisaalla. Tapahtumien
kulku vei Suomessa kaiken poliittisen huomion pois
muista asioista. Kun taistellaan ja juoksee poliittinen
veri, ketään ei saa kiinnostumaan EU:n liittovaltioimi-
seen liittyvästä uuden perustuslain valmisteluprosessis-
ta, joka on Laekenin huippukokouksen tärkein asia. Kun

syntyy poliittisia ruumiita, ketä kiinnostaa se, että Suomen Nato-yhteensovittaminen jatkuu euroarmeijan ja muiden EU:n rakenteiden kautta?

Laekenissa Halonen ja Lipponen ovat taas yhdessä tuumin murentamassa itsenäisen olemassaolomme perusteita.

Maanantai 3.12

Vety tulee, hyvästi öljy ja kaasut!

Kolme valiokuntaani kokoontuivat, ja kaikki samaan aikaan. Kun piti valita yksi, menin budjettivaliokuntaan, jossa olivat syksyn viimeiset budjettiäänestykset. Sen jälkeen EU:n tulo- ja menoarvio on valmis täysistuntoa varten.

Europarlamentin sanotaan päättävän EU:n budjetista. Se on pikkuisen, eikä aivan vähänkään, meidän valtamme liioittelua. Enemmän siitä sittenkin päättää hallitusten edustajista koostuva budjettiministereiden neuvosto.

Ministerit keräävät veronmaksajiltaan rahat budjetin rahoitukseksi. Federalistinen Belgia yritti puheenjohtajakautensa alussa kesällä ehdottaa, että EU:lle annettaisiin suora verotusoikeus EU-kansalaisiin, mutta jäsenmaat ampuivat ankan alas ennen kuin se ehti kunnolla lentoon.

Parlamentin merkittävin valta-oikeus on se, että se päättää budjetin lopullisesta hyväksymisestä. Jos se sen hylkää, ei tapahdu mitään katastrofia. Silloin noudatetaan edellisen vuoden budjettia.

Neuvoston terävin budjettiase on se, että ministerit antavat - tai eivät anna - kaikille EU:n maksuille ns. laillisuusperustaa. On aivan sama, mitä parlamentti päättää summista, jos neuvosto ei ole antanut budjettisummille laillista perustaa. Ilman sitä ei komissio lähetä euroakaan liikenteeseen.

Parlamentti on halunnut puolenkymmentä vuotta ruveta maksamaan europuolueille *europuoluetukea* EU:n

varoista, mutta se ei ole onnistunut yksin parlamentin päätöksellä. Neuvosto ei ole hyväksynyt säädöstä, johon tuen maksatus perustuisi. Jos europuoluetuella olisi ollut laillisuusperusta, parlamentti olisi ruvennut sitä jakamaan jo ajat sitten.

Europarlamentin poliittisista ryhmistä europuolue on kokoomuksella, SDP:llä, kepulla ja vihreillä. Eräät niistä jäivät vuonna 2000 kiinni tilintarkastustuomioistuinten erityistarkastuksessa, kun jotkut parlamenttiryhmit olivat rahoittaneet europuolueiden toimintaa parlamentin toimintavaroista.

Rahoja ei suinkaan ruvettu perimään takaisin. Pikemminkin niiden määrää alettiin lisätä.

Kun federalistinen instituutio komissio tarvitsee oman asemansa vahvistamiselle liittolaisen, sen paras tukija on federalistinen parlamentti. Niinpä europuolueiden edustajat saivat komission ostamaan parlamentilta myötämielisyyttä ja ehdottamaan neuvostolle europuoluetuen laillistamista. Komission ehdotuksesta Nizzan huippukokouksessa hyväksyttiin - Lipponenkin hyväksyi - perussopimuksen 191 artiklaan muutos säännökseksi Euroopan laajuisista poliittisista puolueista, Eurooppapuolueista. Tie näytti olevan auki puoluetuen laillistamiselle.

Vaikka Nizzan sopimusta ei ollut ratifioitu, europuolueiden parlamenttiedustajat kiirehtivät ottamaan ensi vuoden budjettiin puoluetukimäärärahan.

Kun europarlamentti päätti toukokuussa äänin 349-80, 17 tyhjää, hyväksyä Euroopan poliittisten puolueiden puoluetuen käyttöönoton, suomalaisista mepeistä äänestivät sen puolesta Hautala, Iivari, Kauppi, Korhola, Myller, Paasilinna, Thors ja Vatanen. Sitä vastaan äänestivät Pesälä, Pohjamo, Seppänen, Virrankoski, Wuori ja Väyrynen. Kun lokakuussa ensi vuoden summa päätettiin 7 miljoonaa euroa, ehdotus hyväksyttiin äänin 404-73, 22 tyhjää. Suomalaisista olivat edelliseen äänestykseen verrattuna vaihtaneet kantaa Vatanen ja Wuori. Vatanen oli ruvennut vastustamaan ja Wuori kannattamaan. Edellisestä äänestyksestä poissa

ollut Ilkka Suominen niin ikään kannatti 42 miljoonan entisen markan antamista europuolueille. Jos Marjo Matikainen ei olisi ollut äitiyslomalla, hän olisi varmaan-kin vastustanut.

Vastustajien pienehkö määrää johtuu siitä, että europuolueiden parlamenttiryhmissä on tiukka ryhmäkuri. Tällaisen asian vastustamisesta saattaa olla seurauksena ryhmän luottamuksen menettäminen, ja silloin merkittävät tehtävät menevät sivu suun. Uidaan sitten valtavirtaa tai vastavirtaa, jokaisen kannattaa näytellä uivansa samaan suuntaan muiden kanssa.

Julkisen europuoluerahoituksen edellytyksiin ei kuulu, että loppuu piilorahoitus. Päin vastoin, on ilmeistä, että europarlamenttiryhmit antavat niille edelleen toimintavaroistaan piilotukea henkilöstön, tilojen, kommunikaatiomahdollisuuksien yms. muodossa. Ei sitä ainkaan kielletä.

Neuvosto hyväksyi syksyllä europuoluetuen käyttöönoton, ja neuvostossa myös Suomi.

Puheenjohtajamaa Belgia alkoi valmistella tilapäissäännöstä europuoluetuen maksatukselle jo ennen kuin Nizzan sopimus tulee voimaan. Ongelma, joka heidän oli ratkaistava, oli *europuolueiden ohjesääntö* eli statuutti. Siinä pitää määritellä, mikä on europuolue: monestako maasta siinä pitää olla edustajia, mikä pitää olla sen edustavuus parlamenttipaikkojen (europarlamentti, kansallinen parlamentti ja alueellinen parlamentti) avulla mitattuna ja miten sen muu rahoitus ja tilintarkastus pitää järjestää. On esitetty, että europuolueen perustamiseen riittäisi se, että siinä on edustettuna kolmen (tai viiden) maan edustajia. Puoluetuen käytölle saatetaan vaatia 25 prosentin omarahoitusosuus.

Tässäkin on viime kädessä kysymys liittovaltion tulosta niin kuin niin monessa muussakin institutionaalisessa EU-asiassa. Systeemiin kuuluvat europuolueet, jotka ovat ylikansallisia ja murentavat päätöksenteossa kansallisvaltioiden edustusta. Europarlamentissa ne ovat saaneet läpi vaatimuksen siitä, että vuoden 2009 eurovaaleissa osa mepeistä pitäisi valita ns. yleiseurooppa-

laisilta listoilta, mutta onneksi europarlamentti ei siitä päättä.

Listavaali on sitä, että puolueet asettavat ehdokkaat listalle siihen järjestykseen, jossa heidät valitaan. Äänestäjät eivät voi vaikuttaa edustajien henkilöön.

Jos tulisivat ylikansalliset eurolistat, isojen maiden puoluepamput asettaisivat listojen kärkeen ne pienten maiden edustajat, jotka nauttivat heidän poliittista luottamustaan. Nämä menisivät vaalissa läpi riippumatta siitä, mitä omassa maassa äänestettäisiin. Suomalaisia meppejä ei silloin valitsisi Suomen kansa.

Yleiseurooppalaisten listojen käyttöönotto supistaisi pienten maiden kansalaisten valinnanvaraa: eurolistojen kiintiö otettaisiin pois kansallisista kiintiöistä. Jo nyt Nizzan sopimuksessa Lipponen suostui Suomen edustajien määrän vähentämiseen 16:sta 13:een, ja se vähensi siis siitä edelleen. Lipponen on muuten esiintynyt listavaalin puolesta. Hän haluaa keskittää puoluejohtajien käsiin sen, ketä kansa valitsee edustamaan itseään valtiopäiville

Europuoluetuki samoin kuin muutkin EU:n menot maksatetaan jäsenvaltioilla.

Suomessa me olemme olleet laajalti sitä mieltä, että Suomi on nettomaksaja ja että meiltä lähetetään Brysseliin enemmän rahaa kuin sieltä saadaan takaisin; että on hävikkiä rahoillemme. Toisaalla valtiovarainministeriön poliittiset laskelmat osoittavat meidät nettosaajiksi milloin milläkin miljardilla.

Numeroilla voidaan näyttää toteen mitä tahansa. Minun vakaa uskomukseni on, että oikea ja rehellinen laskenta toisaalta kaikista maksuista ja tulojen menetyksistä sekä toisaalta rahojen kierrätyksestä takaisin kotiin tuottaisi tuloksen, jonka mukaan olemme 170-340 miljoonaa euroa eli 1-2 miljardia entistä markkaa nettomaksajia. Hyvä olisi, jos emme olisi.

Parlamentissa etelän edustajat ovat laajasti sitä mieltä, ettei pitäisi puhua nettomaksajista ja nettosaajista. Puhuttakoon mukavammista asioista.

Kun neuvosto säätelee parlamentin toimintavapautta budjettiin laillisuusperustoja myöntämällä tai epäämällä, rajoitus on myös ns. *toimielinten välinen sopimus*. Kaksi kuukautta ennen tämän parlamentin toimikauden alkua edellinen europarlamentti hyväksyi neuvoston ja komission kanssa sopimuksen, jossa jokaiselle budjetin pääluokalle asetettiin sitova yläraja. Parlamentti saa päättää vain sellaisista rahoista, jotka mahtuvat tämän ylärajan puitteisiin. Sitä kutsutaan budjettikuriksi.

Parlamentin valtaa rajoittaa myös se, että 3/4 menoista on ns. *pakollisia menoja*, joihin parlamentilla ei ole harkintavaltaa. Jos maataloudessa tai aluepolitiikassa lailliset edellytykset täyttyvät, saajien on saatava rahansa, olipa budjetissa mikä luku tahansa. Komission tehtävänä on huolehtia siitä, että budjetissa on oikeat luvut näitä pakollisia menoja varten.

Pakollisia menoja ovat myös *koheesiorahastojen* rahat Espanjaa, Kreikkaa, Portugalia ja Irlantia varten. Niille maksetaan erityistukia taloudellisen jälkeenjääneisyiden kiinnikuromiseksi.

Budjettivaliokunnan viimeiset äänestykset olivat hienosäätöä. Äänestettiin pikkusummista. Viime vaiheessa puhuttiin tunti 3 miljoonasta eurosta. Eteläeurooppalaiset mepit eivät halunneet vähentää Latinalaisen Amerikan apurahoja, vaikka kuluvana vuonna niiden käyttöaste on jäämässä 69 prosenttiin. Rahaa on budjetissa näihin tarkoituksiin niin paljon, että kaikkea ei ennätetä jakaa, mutta sitä halutaan vielä lisää. Se on politiikkaa. Minä en ymmärrä politiikkaa.

EU:n tileillä on 40 miljardia euroa ns. *RAL-rahoja*, jotka on myönnetty johonkin tiettyyn käyttötarkoitukseen mutta joita ei ole siihen käytetty. Ne ovat roikkuneet tilinpidossa kymmenenkin vuotta, eikä EU joko ole kyennyt jakamaan rahaa tai vastaanottajilla (usein kehitysmaissa) ei ole ollut kykyä käyttää sitä EU:n vaatimiin tarkoituksiin.

On myös mahdollista, että komissio on ollut eri mieltä parlamentin päättäjien kanssa rahojen käyttötarkoi-

tuksista ja jättänyt rahat tarkoituksellisesti käyttämättä. Europarlamentilla ei ole mitään muuta keinoa puuttua asiaan kuin jättää vastuuvapaus myöntämättä. Se on niin järeä ase, että sen uhan alla edellinen Santerin komissio taipui ja erosi. Europarlamentti ei siis vain hauku vaan voi myös purra.

Vuoden 2000 budjetti oli 11,6 miljardia euroa ylijäämäinen. Rahaa oli kertynyt tuloina 3 miljardia laskettua enemmän ja menot olivat yli 8 miljardia euroa budjetoitua pienemmät. Myös vuoden 2001 talousarvio toteutuu miljardeja ylijäämäisenä.

Näiden lukujen valossa oli turhauttavaa kiistellä budjettivaliokunnassa 3 miljoonasta eurosta, jota ei kuitenkaan käytettäisi siihen tarkoitukseen, johon sitä ehdotettiin, koska siihen tarkoitukseen oli ennestäinkin satoja miljoonia euroja odottamassa käyttämistään.

Parlamentti yrittää sinnikkäästi tehdä politiikkaa budjetilla.

Tänä vuonna esiintyi yritystä estää elävien eläinten ylipitkät kuljetukset. Siinä tarkoituksessa maatalousvaliokunta ehdotti elävistä eläimistä maksettavan vientituen poistamista budjetista. Mepit olivat panneet merkille kansalaismielipiteen tällaisen eläinräökkäyksen lopettamisen puolesta.

Eräissä uskonnoissa eläimet pitää rituaaliteurastaa elävinä ennen kuin ne syödään. Lihanostajien halu ostaa teuraat elävinä on käynnistänyt eläinkuljetukset Euroopan yhdeltä laidalta toiselle, ja EU:n tukipolitiikan avulla eläimistä saa EU:n ulkorajoilla paremman hinnan elävinä kuin pakasteina.

Nämä eläinten vientituet ovat hallinnollisesta näkökulmasta pakollisia menoja, joihin parlamentilla ei ole toimivaltaa. Komission on maksettava maatalouden tukiaiset sen mukaan kuin neuvosto on päättänyt riippumatta budjetin summista. Sen on pidettävä teknisesti huoli siitä, että budjetissa on vastaavat rahat.

Jos halutaan estää eläinkuljetukset, neuvoston on muutettava vientituen maksatuksen perusteita, mutta siihen ei EU-maiden maatalousministereillä (Suomessa

Kalevi Hemilällä) ole ollut halua. He ovat maatalouslobbyn marionetteja.

Kun siis parlamentti vaati budjettileikkausta mainittuihin vientitukiin, se oli vain politiikkaa. Asia ei ole parlamentin toimivallassa. Siitä voi päättää vain neuvosto. Pelkällä budjetin leikkauksella asiaa ei voi hoitaa, ja siksi siitä keskusteltiin ns. budjettisovittelussa.

Kun budjettivaliokunta suoritti budjetin viimeistelyä, siitä oli jo käytännössä sovittu. Valiokunta vain kirjasi erityisen sovittelumenettelyn tuloksia parlamentin kannaksi.

Budjettisovittelu on sitä, että puolen tusinaa edustajaa jokaisen jäsenmaan hallituksesta ja virkamieskunnasta tulee Brysseliin päiväksi tapaamaan parlamentin 15-jäsenistä delegaatiota. Ensin käydään läpi ne asiat, joista on erimielisyyksiä, sitten syödään yhteinen työpäivällinen, jonka aikana sovitaan erimielisyydet maiden ykkösedustajien ja meppien kesken, ja sitten päivällisen tulokset hyväksytetään eri maiden valtuuskunnissa. Suuria erimielisyyksiä ei tällä menetelmällä voida ratkoa.

Vuoden 2002 budjetin suurin - pieni - erimielisyys olivat EU:n korvaukset Espanjan ja Portugalin kalastuslaivastojen romuttamiselle. Marokko ei ollut suostunut uudistamaan kalastussopimusta, jonka mukaan EU-maiden laivat saavat kalastaa sen aluevesillä, huolimatta siitä että EU tarjosi sille siitä 125 miljoonaa euroa. Sen johdosta Espanjassa ja Portugalissa on kalastuslaivasto, joka on rakennettu Marokon vesillä kalastamista varten ja jolle ei nyt ole käyttöä. Suurin osa laivoista on varmaankin rakennettu EU:n tuella.

Laivat haluttiin romuttaa (tai myydä marokkolaisille), ja siihen tarkoitukseen oli komissio saatu ehdottamaan 197 miljoonaa euroa.

Saksalaiset olivat huomanneet tässä yhteydessä tilaisuuden vetää vähän kotiin päin, ja he nostivat keskusteluun 50 miljoonan euron "tarpeen" tukea raja-alueyhteistyötä Itä-Euroopan jäsenhakijamaiden rajoilla.

Kompromissiksi tuli, että molemmat tarpeet rahoitetaan EU:n rahoilla. Suomen edustajat pitivät raja-alue-tukea voittona kotiin, mutta pallon kyllä toimitti maaliin Saksa.

Eläinkuljetusasiasta syntyi neuvoston kanssa sellainen "sopu", että neuvosto lupasi komission toimittavan parlamentille toukokuun loppuun mennessä raportin väärin perustein maksettujen elävien eläinten vientitukien takaisinperintätilanteesta. Sopu syntyi vientitukien takaisinperinnän selvittämisestä, ei siitä, että lopetettaisiin eläinkuljetukset. Eivät ministerit sitä halua. Tosi paikan tullen ei EU:ssa haluta lopettaa eläinrääkkäystä.

Budjettivaliokunnan kokouksen jälkeen oli Euroopan Energiasäätöjärjestämä ja ranskalaisen öljy-yhtiön sponsoroima päivällinen, jossa esitelmöi öljynviejäkartelli Opecin venezuelalainen pääsihteeri **Ali Rodriguez Araque**.

Paikalla oli myös energiakomissaari **Loyola de Palacio**. Hän on joutunut myrskyn silmään, mutta vain vähän, kun espanjalaisdemarit ovat alkaneet lämmittää uudelleen vanhaa juttua siitä, että hänen maatalousministerikaudellaan Espanjaan oli maksettu pellavatukia sadolle, jota ei ollut. Juttu tuli esille jo komissaarien valinnan aikoihin, ja silloin todettiin, että väärinkäytökset olivat tapahtuneet alueellisella tasolla, ja ministerin maine puhdistettiin. Heidi Hautala on pitkistä aikaan alkanut ampua kaikkea, mikä liikkuu, ja hän näytti kirjoittaneen eurovihreiden puolesta nimensä demareiden papereihin, joissa vaaditaan asian uudelleen tutkimista.

Tässä tilaisuudessa asia ei noussut esille, vaan komissaari puhui ns. vaihtoehtoisten energiamuotojen monipuolistamisen tarpeesta.

OPEC on kartelli, joka tekee hintapolitiikkaa panemalla toimeen öljyntuotannon määrällistä sääntelyä. Ostajien ja myyjien yhteinen tavoite on hintavakaus. Sitä häiritsevät pääsihteerin mielestä öljy- ja muut raaka-ainepörssit, jotka ovat sellaiset virtuaalimarkkinat, että niillä ei

myydä oikeaa öljyä vaan vain sen toimitussopimuksia. Sopimukset voi lunastaa rahalla ilman että ne on sidottu öljyn todelliseen myymiseen tai ostamiseen. Öljypörssiissä ei tehdään kauppaa öljyllä vaan odotuksilla.

Texasilaiset Huntin veljekset vedättivät neljännesvuosista sitten hopean hintaa ylöspäin tällaisilla markkinoilla ostamalla toimitussopimuksia ja yrittämällä sen jälkeen saada niiden myyjät toimittamaan tavaran. He olivat ensin ostaneet sen hopean, joka toimitussopimusten myyjien olisi pitänyt heille toimittaa, ja tarkoitus oli, että näiden piti se ostaa kalliilla heiltä. Hopeaa oli kuitenkin maailmassa liikaa, jotta keinottelu olisi onnistunut, ja myös öljyn pumppaamiseksi on maailmassa tuotantokapasiteettia ainakin 1,5 kertaa se määrä kuin sitä tarvitaan nykykulutukseen.

New Yorkin syyskuun tapahtumien jälkeen öljyn hinta nousi 3 dollaria barrelilta ilman, että pumpattiin tynnyriäkään lisää öljyä tai vähennettiin sen tuotantoa. Opecin mies halusi huomauttaa, että järjestö ei nostanut hintoja vaan sen tekivät spekulaattorit.

EU:n "vapautetuilla" energiemarkkinoilla toimii kysynnän ja tarjonnan laki. Se ei ole ongelmatonta. Energian pörssittämisen seurauksena tuottajat eivät uskalla ottaa investointiriskejä sijoittamalla uusiin öljy- ja kaasu-esiintymiin tarkoituksena saada rahalle tuotto pitkäaikaisen toimitussopimusten muodossa. Asia on erityisen ongelmallinen Venäjälle, jolla on kaasua ja öljyä mutta ei omaa investointirahaa niiden tuomiseksi EU:n markkinoille, joilla tullaan 10 vuoden kuluessa riippuvaiseksi Venäjältä tapahtuvasta energiantuonnista. Vaikka olisi kuinka paljon öljyä ja kaasua, sitä ei voida tuoda, jos sitä ei saada maankuoresta ylös.

Epävarmuutta lisää Afganistanin kriisin seurauksena syntynyt uusi tilanne Keski-Aasiassa. Venäjä on saamassa EU:n markkinoilla kilpailijoita, jotka ovat riippumattomia sen läpi kulkevista putkistoista, mutta niihin esiintymiin pitäisi investoida.

Päivällistilaisuudessa naapurinani istunut itävaltalaiskollega kuiskutteli OPEC:in pääsihteerin esityksen ai-

kana korvaani, että puhetta taitaa pitää Greenpeacen ja Euroopan ydinvoimavastustajien päärahoittaja. Huhuun olen törmännyt ennenkin. Hyvä olisi, jos *Greenpeace* voisi katkaista siltä siivet, mutta se ei julkista rahoitustaan.

Illan saanto oli sangen huono, ja sitä piti täydentää lukemalla öljy-yhtiö Shellin europarlamentin naapurihotellissa edellisellä viikolla julkistama arvio siitä, mitä tapahtuu maailman energiemarkkinoilla vuonna 2050.

Shellin mukaan pitää olla energiaskenaario. Se auttaa vähentämään epävarmuutta ja epätietoisuutta, vaurutumaan odottamattomaan jatkuvuuden pysähtymiseen ja muodostamaan henkisiä kartoja maailmaan. Pitää osata ajatella sitä, mikä ei ole normaalisti ajateltavissa, ja odottaa sellaista, joka ei ole tiedossa. Pitää tehdä strategisia päätöksiä.

Shellin skenaariossa ennustetaan maapallon väkiluvun kasvavan 8,5 miljardiin vuoteen 2050 ja 10 miljardiin vuoteen 2075 mennessä. Tänäpäin on jo miljardi ihmistä on riippuvaisia biomassasta ja eläinten jätöksistä polttoaineena.

Tämä väkimäärä kuluttaa vuonna 2050 kolme kertaa enemmän energiaa kuin nykykulutus, mutta energiatehokkuuden paraneminen vaatii vain tuotannon kaksinkertaistamisen. Shellin mielestä uusiutuvat energiavarat voivat kattaa koko kulutuksen lisäyksen, vaikkakin kilpailu maan käytöstä ruuan tuotantoon ja muihin käyttötarkoituksiin lisääntyy.

Shellillä on vakaa usko teknologian autuuteen. Kasvihuonepäästöjen rajoittamiseksi pitää parantaa energiatehokkuutta ja tehdä uusiutuvasta energiasta kilpailukykyistä. Vuoteen 2020 mennessä teollistuneissa maissa tuotetaan viidesnes energiasta uusiutuvilla, mutta sitten tulee raja vastaan. Esteettisistä tai muista syistä ei voida rakentaa vierä viereen tuhansia tuulimyllyjä. Vuoteen 2050 mennessä kolmannes perusenergiasta ja koko energiankulutuksen kasvu saatetaan tuottaa uusiutuvilla, ja mahdollisuus on tuottaa niillä jopa puolet perusenergiasta.

Shellin johtopäätös on, että mikään energialaji ei nouse hallitsevaan asemaan. Käytössä pitää olla koko kirjo. Suuntaus sähköön energian kantajana lisääntyy. Kriittinen kysymys on, kuinka energiaa varastoidaan; uusiutuviahan on vaikeampi varastoida kuin fossiilisia. Kehityksen trendi on pois päin kivihiiilestä ja hiilidioksidia vapauttavista polttoaineista. Kaasun käyttö lisääntyy. Ydinvoimaa ei pidetä kilpailukykyisenä.

Vuonna 2010 kaasun käyttö ohittaa öljyn ja vuonna 2020 se on tärkein perusenergia. Sen saannissa saattaa alkaa syntyä ongelmia noin vuonna 2025, mutta käyttöä voidaan jatkaa noin vuoteen 2050 saakka.

Öljystäkin alkaa tulla pulaa noin vuonna 2025, mutta se saadaan riittämään noin vuoteen 2040 tehostamalla autojen energiankäyttöä. Autoissa on valtaisa energiankäyttöpotentiaali, sillä yksinomaan USA:n autoissa on enemmän kapasiteettia kuin koko maailman sähkötuo- tuotannossa. Biomassaviljelystä saadaan kulkuneuvoihin juoksevaa polttoainetta, mutta yksinkertaisempaa on parantaa energiatehokkuutta ja käyttää fossiilisia.

Öljy-yhtiö ennustaa polttomoottoreille käyvän pian samalla tavalla kuin kävi auton tullessa hevosille: niistä tulee harvinaisuuksia. Paljon ennen öljyn loppumista polttomoottorit korvataan vetyautoilla, joiden hyvä puoli on se, että päästöt ovat pääasiassa vesihöyryä. Öljy-yhtiö Shell on varautunut öljyn loppumiseen ja vetykauteen siirtymiseen.

Yhtiön mielikuvituksellisimman vision mukaan polttoaineita aletaan tulevaisuudessa myydä sekatarvakaupoissa kertakäyttöpakkausissa, joita voi käyttää sekä kulkuneuvoissa että kotona erityisinä polttoainekennoina. Ne valmistetaan öljystä, kivihiiilestä, kaasusta tai biomassasta, eikä kuluttaja tiedä, mistä hänen pakkauksensa sisältö on valmistettu.

Shell uskoo vetyenergiatalouden tulevan vähitellen taloudellisesti kannattavaksi. Vetyä aletaan siirtää suuria määriä paikasta toiseen ensin kaasujohdoissa, mutta ennen pitkää rakennetaan vetyjohtoverkostoja. Silloin alkaa satavuotinen vetyinfrastruktuurin aika.

Tiistai 4.12

Soneran uho ja tuho

Aamulla ITRE-valiokunnassa äänestettiin ns. telekommunikaatiopakettista. Sen valmistelussa ovat olleet lobbaajat liikkeellä ahkerasti. **Reino Paasilinna**, joka oli valmistellut yhden pakettiin kuuluneista mietinnöistä, kertoi käyneensä läpi yli 200 tapaamista.

Komission puolella kilpailun vapauttamisen vastuukomissaari on ollut **Erkki Liikanen**.

Meillä Suomessa on kokemusta siitä, miten kännykkäpuhelut ovat yhtiöiden kultakaivos.

Kun esimerkiksi tekstiviestin välittäminen maksaa pennin ja siitä saa markan, ei ole ihme, jos Sonera tuotti vuonna 2000 kotimaisesta matkaviestinnästä 1 700 miljoonan markan liikevaihdolla 670 miljoonan voiton. Kännykkäpuhelujen hinnoittelussa näyttäisi olevan kolmannes "ilmaa".

Johtolinjat eivät ole yhtä kannattavia. Niistä pitkin soitetuista puheluista voitto lienee Suomessa viidennes, mutta vanhoille ylikansallisille suuroperaattoreille, joilla on isoilla markkinoilla monopoli lankaverkkoihin, ne ovat olleet kultakaivos. Suurimmat voitot on rahastettu soittoyhdistelmistä kännykkä-lanka ja lanka-kännykkä.

EU:n televiestintäpaketilla pannaan monopolit kuriin, vakuuttavat Liikanen ja Paasilinna. Kilpailu tuodaan pakolla myös suurten maiden suuriin yhtiöihin. Pienissä maissa pienet yhtiöt ovat jo vapauttaneet verkkonsa muiden tulla ja mennä halvalla.

Elisan (entisen Helsingin Puhelinyhdistyksen + Radiolinjan) satojen miljoonien tappiot tulevat pääosin Saksasta, kun sikäläiset verkot eivät ole olleet auki muiden käydä kylässä kohtuuhintaan.

Tuntuu kohtuuttomalta, kun Elisan toimitusjohtaja **Matti Matheiszhen** sanoo, että "tyypillinen pienasiakas on meille hyvin tappiollinen". Elisa on velkaantunut Saksan liiketoimilla, ostamalla Radiolinjan osakkeita kalliilla sekä nurkkaamalla ja kaappaamalla Suomessa

paikallisia puhelinyhtiöitä. Saksan valtausta eivät suunnitelleet pienasiakkaat, jotka sen maksavat.

Kun Elisan entinen pääyhtiö HPY yhtiöitettiin ja kaapattiin helsinkiläisiltä puhelimen käyttäjiltä pörssiin, puhelumaksut nousivat Helsingissä 10 minuutin puhelulta 98 pennistä 118 penniin ja HPY:n kaappaamassa Tampereen puhelinyhtiössä 98 pennistä 122 penniin. Helsingissä verkon entisten omistajien kuukausimaksut nousivat 35,50 markasta 65 markkaan ja Tampereella 24 markasta 55 markkaan. Ei ole helppo uskoa, että ”tyypillinen pienasiakas on meille hyvin tappiollinen”. Kuitenkin sitä - eikä Saksan seikkailuja tai pörssikeinottelua - käytetään Elisassa taas uusien lankapuheluhintojen korotusten perusteena.

Suomessa meillä on kokemusta sellaisesta kilpailun vapauttamisesta eli ”säätelyn purkamisesta”, jonka seurauksena hinnat nousevat eivätkä laske. Toivottavasti sosialidemokraattinen kilpailukonsepti toimii EU:ssa paremmin kuin se on toiminut Suomessa.

Raportin valmistelu valiokuntaa varten vaatii sen laajalta paljon sovittelua muiden ryhmien ns. varjoesittelijöiden kanssa. Kukaan ei saa läpi omaa kantaansa. Valmistelijoiden keskinäiset sopimukset tuodaan valiokuntaan äänestettäväksi usein viime hetken kompromissiehdotuksina, ja usein pohjapaperit ovat vain yhdellä tai kahdella kielellä (englanti ja ranska). Niiden, jotka eivät osaa näitä kieliä, on otettava kantaa abrakadabraan.

Parlamentin työjärjestyksessä on määräys, jonka mukaan kaikkien ehdotusten on oltava kaikilla kielillä. Sääntö pätee, jos niin halutaan. Yksikin meppi voi estää valiokunnassa äänestyksen, jos ehdotusta ei ole hänen omalla äidinkielellään.

Jos jokainen pitää kiinni oikeuksistaan, europarlamentti ei toimi. On pakko joustaa. Se ei ole aina demokratiaa. Pelottaa jo ajatella mitä tapahtuu, kun tulevat kymmenen uuden jäsenmaan edustajat omine sääntöjen mukaisine oikeuksineen.

Paasilinnan mietinnön kilpailulinjauksia vastaan olivat suurten maiden suuret yhtiöt valjastaneet vastavoimia. Yksi telecom-yhtiöiden näkemyksiä lähellä ollut ensimmäisen kauden italialaismeppi olisi halunnut estää äänestykset sillä perusteella, että esityksiä ei ollut hänen omalla kielellään. Hänellä oli ketunhäntä kainalossa. Hänen tavoitteensa ei ollut saada esityksiä italiaksi vaan saada siirretyksi äänestys seuraavaan kokoukseen. Se olisi merkinnyt asian lykkääntymistä niin, ettei siitä voida äänestää joulukuun täysistunnossa. Se olisi merkinnyt asian lykkääntymistä Belgian puheenjohtajakaudelta Espanjan kaudelle. Se taas olisi merkinnyt sovittelun alkamista alusta, kun Espanjan valtio on sidoksissa valtion yhtiö Telefonican etuihin ja sen verkkomonopoliin turvaamiseen. Mikään ei kuitenkaan pelasta Telefonicaa Saksan katastrofilta, jonka sen ja Soneran *Group 3G*-yhteisyritys sille aiheuttaa. Sillä on tästä yhtiöstä, josta on menoja mutta ei tuloja, vielä suurempi osuus kuin Soneralla.

Kun italialaisedustaja ei huomannut vedota äänestyksen alkaessa oikeaan työjärjestyksen kohtaan, äänestys käytiin. Vaikka olisin voinut neuvoa häntä, en sitä tehnyt. Minäkin halusin direktiivipaketin äänestykseen Belgian puheenjohtajakaudella. Päinvastaisessa asiassa olisin neuvonut.

Teleasioista puheenollen kirjoitin Hymy-lehden joulukuun numeroon Sonerasta ”kaiken”. Juttu kulki tekijänimellä Hymyn työryhmä, ja sen oli toimitus lyhentänyt seuraavasta tekstistä.

Viime vuosikymmenen loppuvuosina elettiin IT-huuma. Vannottiin informaatioteknologian nimiin. Kautnis mutta kaukainen tavoite oli tietoyhteiskunta.

Suomessa siihen ei valmistauduttu niin, että olisi valtion toimin ja voimin viety esimerkiksi internet-yhteys ilmaiseksi joka kotiin. Se on ollut Ruotsin linja: posti ja sähköposti kaikille!

Se on demokratiaa. Tarvitaan verkkoja, jotka ovat myös turvaverkkoja.

Lipposen hallitus valitsi toisin

Suomessa hallitus rupesi valtion palvelujen kehittämisen sijasta privatisoimaan. Se ei osoittanut kiinnostusta palveluihin.

Ensiksi jaettiin valtion omistama **Posti-Tele** kahdeksi konserniksi: postipuoleen ja telepuoleen. Telepuoli ristittiin **Soneraksi** ja sitä alettiin privatisoida: se pantiin pörssiin ja sen osakkeita alettiin myydä tukkumitassa mutta alehintaan ulkomaisille sijoittajille.

Eduskunta antoi hallitukselle valtuudet myydä vaikka koko yhtiön. Ennen IT-kuplan puhkeamista ehdittiin siitä myydä vain puolet. Kolmannes (29 %) yhtiöstä on ulkomaisessa omistuksessa.

Ensimmäinen pörssittäminen alehintaan

Soneran pörssittämisestä marraskuussa 1998 kysyttiin neuvoa kahdeltakin amerikkalaispankilta.

Merrill Lynchissä arvioitiin, että Soneran - eli sen kaikkien osakkeiden yhteenlaskettu - arvo oli silloin 32-37 miljardia markkaa. Sen perusteella osakkeen ensimmäiseksi myyntihinnaksi ehdotettiin hintaa 37-45 markan väliltä.

Toinen amerikkalaispankki *Goldman Sachs* arvioi yhtiön kaksi kertaa arvokkaammaksi. Se neuvoi perimään osakkeista kaksi kertaa korkeamman listautumishinnan.

Lipposen hallitus uskoi enemmän Merrill Lynchia, ja se määräsi osakkeen hinnaksi 45 markkaa kappaletta. Tehtiin hinnoitteluvirhe. Kun tällä hinnalla osakkeista saatiin noin 7 miljardia, oikeammalla hinnalla niistä olisi saatu kaksi kertaa enemmän. Paris-kuukaudessa osakkeen hinta nousi 100 markkaan.

Vaikka asian esitteli Suomen hallituksessa kokoomuslainen ministeri **Matti Aura** - tai siitä johtuen - Soneran pörssittäminen ei ollut mikään kansankapitalismin esileikki. Siinä mentiin heti suoraan asiaan: pääasiassa ulkomaisille suursijoittajille annettiin ensin alehintaan 119 miljoonaa osaketta ja sitten vielä samaan hintaan 19 miljoonaa lisäosaketta, kun taas Suomen kansalaisille osakkeita myytiin vain 39 miljoonaa kappaletta. Paljon enemmänkin olivat suomalaiset ostaneet kuin vain 820 osaketta henkilöä kohden (ja 100 lisää seuraavana vuonna, jos ei ollut siihen mennessä myynyt entisiä pois).

Osakeannin ehdoissa oli pykälä, jonka mukaan Merrill Lynchillä ja sen kotimaisilla kumppaneilla (mm. Merita) oli oikeus ostaa myöhemmin, pörssikurssin jo ollessa tiedossa, lähes 19 miljoonaa lisäosaketta alkuperäisellä 45 markan hinnalla. Se oli pörssihinnan "vakauttamista". Samalla se oli puolen miljardin tai miljardin markan riskitön tulonsiirto valtiolta suurten amerikkalaisten sijoittajien hyväksi. Halvaksi hinnoiteltu osake lähti pörssissä nopeaan nousuun. Sen lisäksi Merrill Lynch ja muut pankit saivat palkkioksi osakeannin järjestämisestä valtiolta 192 miljoonaa markkaa.

Lisäosakkeiden myynti osakeannin järjestäjille antoi ulkomaisille pankinjohtajille mahdollisuuden ohjata ilmaista rahaa kavereilleen, joita kutsutaan suursiioittajiksi. Suursijoittajille annettiin oikeus, joka olisi kelvannut kenelle tahansa: he saivat ostaa halvalla pörssissä kalliimmiksi tulleita osakkeita.

Pesäpallopelissä tällainen rahanjako olisi sopuupeliä, mutta pörssipelissä sitä kutsutaan vihreäksi kenkäksi (green shoe).

Hämärämiehet liikkeellä

Soneran pörssittämisessä oli mukana myös "haamusijoittajia".

Tietyt rahattomat hämärämiehet ylimerkitsivät Soneraa 275 miljoonalla. Kaikkia ylimerkintöjä leikattiin, mutta nämä saivat osakkeita niin paljon, että he rahastivat niillä muutamassa päivässä 9 miljoonan markan myyntivoiton.

Se oli mahdollista, kun osakkeet sai myydä ennen maksamista. Kun pörssittäminen oli tapahtunut alihintaan ja kun kurssi heti nousi, rikastuminen oli riskitöntä: piti ostaa osakkeita, myydä ne ja maksaa ne vasta sen jälkeen. Jos pörssikurssi ei olisi noussut, haamusijoittajat olisivat voineet jättää ostonsa maksamatta. Ei olisi ollut, mistä karhuta.

Suomen pörssikaupankäynnissä valvontaverkon silmät ovat niin suuria, että suuretkin kalat uivat niistä läpi, ja varsinkin oikein suuret kalat.

Varsinaisiksi *IT-hämärämiehiksi* voidaan kutsua niitä alan sisäpiiriläisiä, jotka rahastivat viime vuonna sa-tojen miljoonien markkojen aliverotetut myyntivoitot

myymällä osakkeita ennen yhtiönsä tulosvaroitusta. Nyt niitä osakkeita saa alle kymmenesahintaan.

Seuraavakin myynti alehintaan

Seuraavan kerran rahaa jaettiin ulkomaalaiselle sijoittajille vuotta myöhemmin, vuoden 1999 lokakuussa.

Nyt myynnin pääjärjestäjä oli *Goldman Sachs*-pankki, joka oli edellisessä myynnissä antanut valtiolle paremman osoittautuneen neuvon kuin Merill Lynch. Sen ehdottamalla hinnoittelulla valtio olisi silloin kaksinkertaistanut tulonsa.

Uudessa isojaossa myytiin 127 miljoonaa osaketta, joista vain 14 miljoonaa riitti niille suomalaisille, jotka uskoivat osakesäästämisen ja kansankapitalismin auvoisuuteen.

Goldman Sachsin suositus osakkeen myyntihinnaksi oli 141,21 markkaa. Sillä hinnalla valtio sai 20 000 miljoonaa markkaa riihikuivaa rahaa.

Mutta hinta oli taas väärä!

Kuukautta myöhemmin valtio olisi saanut samoista osakkeista yli 30 miljardia. Elettiin sellaista aikaa.

Systeemiä kuvaa hyvin se, että myös tämän amerikkalaispankin johtajien kavereita potkaistiin vihreällä kengällä. Pankinjohtajat saivat myydä halpaan hintaan kavereilleen - eli suurasiakkaille - lähes 17 miljoonaa lisäosaketta. Kuukaudessa tämä etuoikeus poiki niille miljardin.

Tehtiin yhdet hyvätkin kaupat

Maaliskuussa vuonna 2000 valtio onnistui tekemään hyvät kaupat.

Se möi 22 miljoonaa Soneran osaketta - eli kolmiens prosenttia yhtiön osakkeista - 12 miljardilla markalle joillekin pötköille ostajille noin 547 markan kappalehintaan. Elettiin kuuminta pörssin IT-huumaa.

Olisiko saman tien pitänyt myydä enemmän?

Ehkä olisi, ja jotkut kansanedustajat vaativatkin sitä. He eivät tieneet, että liikenneministeriö oli tehnyt amerikkalaispankkien kanssa sopimuksen, jonka mukaan myyntiin ei panna suurempaa määrää.

Valtio sai 40 miljardia

Kolmessa eri osakkeiden myyntioperaatiossa valtio sai rahaa kaikkiaan 40 miljardia markkaa.

Voidaan hyvin sanoa, että omat on saatu pois moninkertaisesti.

Voidaan myös jälkikäteen sanoa, että taitavammalla hinnoittelulla olisi voitu saada kymmenisen miljardia enemmän. Se on paljon rahaa verrattuna esimerkiksi Lipposen hallituksen köyhyyspakettiin, jonka suuruus oli 550 miljoonaa.

Jos näistä rahoista annetaan Soneralle 3 miljardia, minkä se tarvitsee pelastautuakseen maksuvaikeuksilta, se ei ole järin paljon. Niillä ei kuitenkaan ratkaista perusongelmaa: Sonera on kaulaansa myöten uponnut Saksan umts-suohon.

Saksan seikkailu tuhosi Soneran?

Soneran osakkeen hinta oli vuonna 2000 enimmillään 576 markkaa. Silloin sen osakkeiden yhteenlaskettu arvo oli yli 400 miljardia markkaa.

Se oli enemmän kuin puolet siitä, mikä on tänään maailman suurimpiin yhtiöihin kuuluvan Nokian pörssi-arvo. Elettiin huppeaa aikaa.

Alimmillaan pörssikurssi oli tänä vuonna alle 17 markkaa, ja osakkeiden yhteenlaskettu arvo oli enää 12 miljardia.

Kaikkien Soneran osakkeiden arvo oli siis lokakuussa sama kuin se 12 miljardia, jonka valtio sai maaliskuussa vuonna 2000 myymällä pienen 3 prosentin siivun osakkeistaan.

Näiden hintojen välillä on puolitoista vuotta. Sinä aikana Sonerasta tuli eri yhtiö kuin se oli ollut. Näiden pörssikurssien välisenä aikana yhtiö oli velkaannutettu, ja ilman uutta valtion antamaa osakepääomarahaa yhtiö olisi ollut lähes konkurssikypsä.

Saksasta ostettiin tyhjää ilmatilaa

Soneran vaikeudet ovat syntyneet Saksassa, mutta ne eivät ole saksalaisten syy.

Saksan demarhallitus päätti huutokaupata ilmatilaa, jota puhelinyhtiöt tarvitsevat kolmannen sukupolven umts-taajuuksien jalostamiseen. Sonera halusi kasvaa. Se löysi kumppanikseen toisen tyhjän ilmatilan ostajan: espanjalaisen Telefonican. Yhdessä ne tarjosivat Saksan valtiolle uusista radiotaajuuksista yli 50 miljardia Suomen markkaa. Siitä tyhjästä tilasta Soneran osuus oli 42,8 prosenttia, ja se maksoi sille 21 miljardia markkaa.

Lyhyessä ajassa viime vuonna Soneran velka kasvoi 8 miljardista 34 miljardiin.

Velka ei ole ongelma. Sen maksu on.

Saksan taajuudet eivät tuota euroakaan korkojen maksuun ilman uusia investointeja mastoihin, verkkoihin ja laitteisiin. Sonera oli arvioinut, että lähivuosina sen investointien rahoitustarve kolmannen sukupolven kännykkäbisneksen 180 miljardin markan investoinneista on 30-36 miljardia. Ensin pitää investoida, ja vasta sitten on mahdollista alkaa saada rahaa edes korkojen maksuun, voitoista puhumattakaan.

Sonerassa uskottiin, että umts-verkot saadaan käyttöön vuonna 2002. Ei saada. Edes kännyköitä ei ole vielä silloin massamyynnissä.

Koko sen ajan, jonka umts-bisnes antaa odotuttaa itseään, Soneran on maksettava korkoja taajuuksien hankinnasta. Verkkoinvestoinnit se haluaisi rahoittaa laitevalmistajien sekä Telefonican kanssa omistamansa saksalaisyhtiön **Group 3G:n** omin varoin.

Tiedetään, että laitevalmistajat eivät ole innokkaita rahoittajia. Tiedetään, ettei Group 3G:llä ole ollut liiketoimintaa, jolla se pystyisi maksamaan investointeja tai korkoja. Soneralla on Saksassa suuremmat vaikeudet kuin se antaa ymmärtää.

Telealalla pantiin toimeen jättiläismäinen Euroopan laajuinen tulonsiirto puhelinasiakkailta Saksan ja Englannin hallitusten - ja markkinaosuuksien kyseessä ollen ei juuri kenenkään - hyväksi. Se tuntuu puhelumaksuissa pitkään. Se tuntuu myös niiden puhelumaksuissa, jotka eivät tarvitse uusia kännyköitä tai palveluja.

Sonera on uusi SKOP?

Toistakymmentä vuotta sitten SKOP:in **Juhani Riikonen** keksi ruveta tuomaan Suomeen rahaa ulkomailta ja myymään oman pankkinsa sijoitustodistuksia muille pankeille kaiken sen rahoittamiseksi, mitä aikaisemmin ei ollut rahoitettu.

SKOP:issa rahaa jaettiin tarkoituksiin, joissa se ei tuottanut vientituloja valuuttavelkojen maksuun. Siitä sikisi Suomen laajuinen pankkikriisi. Se maksoi suomalaisille veronmaksajille lähes 50 000 000 000 markkaa.

Samaa muiden rahoilla toimeenpannun kasvun ideologiaa esiintyi Soneran Riikosen eli Kaj-Erik Relanderin puheissa: "Sonera haluaa olla jotain muuta kuin pieni syrjäinen puhelinoperaattori Pohjois-Euroopan kulmassa." "Kun markkinat kasvavat, nopeat syövät hitaat. Voittajat vievät kaiken."

Kun Sonerasta tuli häviäjä, se maksaa kaiken?

SKOP:ille miljarditappiot jostain hotellista Karibian merellä tai yritysnurkkaukset ja -valtaukset sekä kiinteistöjen "jalostaminen" kotimaassa ja ulkomailta olivat sitä, mitä Soneralle on ollut umts. Se edusti kasvua ilman omaa rahaa.

Soneralle kohtalokas virhe oli ostaa Saksasta taajuuksia. Virhe tuli maksuun, kun Soneralta alkoivat loppua rahat ostoon käytettyjen velkojen maksuun.

On myyty kaikkea, mikä suinkin irti lähtee, ja velkataakka on saatu supistetuksi 24 miljardiin. Myyty on muun muassa valtiovallan Soneran omistukseen säilömät valtion entisen tietokonekeskuksen osakkeet, joista Sonera sai myyntivoittoa 1 700 miljoonaa markkaa. Se oli lähes kansallisomaisuutta.

Soneran kasinopeleissä on ollut myös onnistumisia. Sellaiseksi voidaan laskea jotkut yhtiökumppanuudet, etenkin osallistuminen USA:n GSM-bisnekseen. Kun myytiin osuudet Powertel- ja VoiceStream-yhtiöissä Deutsche Telecomille, rahaa velkojen maksuun saatiin 8 miljardia. Ennen kuin Turkkiin piti ruveta lähettämään lisää rahaa, sieltä saatiin kotiutetuksi 4 miljardia. Unkarin bisneksistä saadaan toista miljardia.

Ongelma on, että kaikki tämä raha on jouduttu käyttämään Saksan taajuuksien maksuun - eikä se edes riitä.

Taajuudet eivät tuota mitään, vaan tuottojen saamiseen pitää investoida uusia miljardeja. Kaikki irtotonainen raha lähetetään Sonerasta lähivuosina Saksaan.

Miljoonapalkkiot Soneran johtajille

On puhuttu paljon Soneran johtajien optioista.

Ne ovat tänään arvottomia.

Vähemmän on puhuttu johtajaosakkeista, joita on viime vuoden verotietojen mukaan realisoitu kymme-

nillä miljoonilla ennen muuta yhtiön entisten johtajien pääomatuloiksi.

Oli monia suomalaisia, jotka olisivat halunneet ostaa paljon osakkeita valtion alkaessa teletointojen privatisoimisen

Suomalaisten osakemerkintää kuitenkin rajoitettiin, eivätkä yksityishenkilöt saaneet kuin 820 osaketta. Suurin osa osakkeista oli varattu ulkomaisille suursijoittajille. Niin ne saivat alihinnasta suurimman hyödyn.

Pekka Vennamo kertoo, miten hän sopi liikenne-ministeriössä hallitusneuvos **Samuli Haapasalon** kanssa siitä, että Soneran johtajat saavat merkitä osakkeita haluamansa määrän; ettei heidän ylimerkintöjään leikattu niin kuin tehtiin muille suomalaisille.

Johtajaosakkeet olivat ostajilleen riskittömiä. Vennamo kertoo, miten pörssittämiseen osallistuneen Meritan pankinjohtaja lainoitti Soneran johtajien ostooperaatiot ja hyväksyi vastoin rahoitustarkastusviraston suositusta vakuudeksi pelkästään ne osakkeet:

”Ilmoitan **Pomoellille**, että haluan myös itse yhdessä perheenjäseneni kanssa ostaa Soneran osakkeita. Ostojen rahoittamiseen tarvitsen miljoonan markan lainan. Onko Merita kiinnostunut lainaamaan minulle miljoonan ja ottamaan vakuudeksi ostamani Soneran osakkeet, kysyn Pomoellilta. Hän vastaa myönteisesti.”

”Pomoell ilmoitti minulle, että hän hoitaa Meritassa myös muiden Soneran ylimpään johtoon kuuluvien henkilöiden osakemerkinnät ja niiden rahoitusneuvottelut, mikäli kyseiset henkilöt haluavat ne Meritassa hoitaa. Lupaan ilmoittaa asiasta johtoryhmän jäsenille ja tiedustelen, kuinka suuren jowkon hän on valmis hoitamaan. Pomoell sanoo, että kuusi johtoryhmän jäsentä ja kuusi muuta henkilöä on sopiva määrä.”

Useimmat Soneran johtajista, jotka Vennamo valikoi Meritan lainansaaajiksi, merkitsivät johtajaosakkeiden lisäksi täyden määrän osakkeita sekä yleisöettä vielä henkilöstöannista (yhteensä 1 831 osaketta). Sen jälkeen heillä oli seuraava määrä osakkeita (suluissa jäljellä ollut määrä marraskuussa 2001):

Erkki Tuominen 36 851 (2 000), Aimo Eloholma 22 561 (12 368), Kaj-Erik Relander 21 851 (3 225), Pekka Vennamo 21 831 (1 400), Aulis Salin 21 148 (18 755), Esko Rytönen 13 761 (10 568), Mikael Laine 13 131 (3 903), Jari Jaakkola 12 461 (5 225), Juha Varelius 11 831 (2 638), Matti Makkonen 9 445 (5 397), Paul Gardner 8 931 (5 000), Harri Männistö 7 577 (5 059) ja Tapani Pökkä 3 411 (1 811).

Jokainen näistä numeroista kertoo oman tarinansa.

Epäonnistuttiin sitouttamaan avainhenkilöt

Puolet tästä joukosta on jo jättänyt yhtiön. Näin ollen liikenneministeriön herrojen perusteet sille, miksi Soneran herroille annettiin johtajaosakkeita, ovat olleet kestäättömät. Ne eivät sitouttaneet ”avainhenkilöitä” Soneraan.

Ensimmäisenä lähti **Erkki Tuominen**, joka osti halpoja osakkeita eniten. Hän lähti Meritaan, joka oli osakeannin pääjärjestäjä ja jonka antamalla lainalla useimmat johtajat hankkivat voittoarpansa. Hänellä oli vuoden 2000 verotuksessa tuloja 7 miljoonaa markkaa ja veroprosentti 32 %.

Pekka Vennamo oli poliittinen nimitys pääjohtajan tehtäväänsä, ja poliittiset olivat myös potkut. Syy, miksi hän ne sai, oli väärä ja perustui Meritan virheeseen eikä hänen omaansa.

Vennamo oli alun perin luvannut olla pitkäaikainen sijoittaja, mutta erottamisen jälkeen lupaus ei enää sitonut häntä. Niinpä Vennamon perheen ja hänen yhtiönsä **Sijoitus Oy:n** 50 211 osakkeesta on jäljellä enää 10 906 kappaletta; on myyty lähes 40 000 osaketta hyvällä, ehkä noin 15 miljoonan markan voitolla.

Posti-Pekan verotettavat tulo viime vuodelta olivat 3,1 miljoonaa, ja veroprosentti 37 % kertoo osakemyynneistä. Sijoitus Oy:n myyntivoitot eivät näy Pekan tileissä.

Mikael Laine omasta puolestaan teki huonoja kauppia, joista seurasi julkinen häpeä. Hän möi kuukauden omistusajan jälkeen 8 000 kappaletta 45 markan osakkeita noin 70 markalla ja sai pikavoittoa runsaat 200 000 markkaa. Jos hän olisi odottanut

parasta myyntiaikaa, samoista osakkeista olisi saanut 4 miljoonaa.

Laine jäi kiinni "sitouttamiseen" tarkoitettujen osakkeiden myynnistä väärään aikaan, liian aikaisin. Ministeriö oli asettanut johtajaosakkeiden myynneille vuoden karenssiajan.

Aulis Salin omasta puolestaan möi lähes heti karenssin päätyttyä 10 000 osaketta noin 460 markan kappalehintaan. Hänen verotettava tulonsa viime vuodelta oli 7,6 miljoonaa ja veroprosenttinsa 43 %.

Soneran herrojen veroprosentit osoittavat, että verottaja kohtelee osakemyyntituloja köykäisemmin perusteiden kuin optiotuloja. Optiot rinnastetaan palkkaan, kun taas Soneran johtajaosakkeet tulkitaan aliverotettaviksi pääomatuloiksi.

Vennamon paikalle valittu Salin, joka näyttää ostaneen kalliilla myymiään osakkeita halvalla takaisin, oli privatisointipuolueen miehiä. Hänen mielestään "olisi luontevaa, jos valtion omistus painuisi nollaan". Oma etu oli hänelle paras etu.

Myös Sonera-pesän käenpoikanen **Kaj-Erik Relander** tuli miljonääriksi. Hänen myyntivoittonsa sisältävät 7,2 miljoonan markan vuosituloihin, joista veroprosentti oli vain 41 %.

Tiedotusjohtaja **Jari Jaakkolan** 2,7 miljoonan markan tulot ja veroprosentti 36 % kertovat, että hän oli myynyt osakkeita. Tulikohan myytyä liian aikaisin, kun myyntivoitto on jäänyt näinkin pieneksi?

Myynneistä kertovat niin ikään **Aimo Eloholman** 6.1 miljoonan markan tulot ja veroprosentti 34 %.

Näyttää siltä, että johtajaosakkeillaan Vennamon kokoama kopla on tienannut ylimääräistä vajaan puolen sataa miljoonaa aliverotettua markkaa.

Sonera tukehtui henkilökemiaan

Kaj-Erik Relander uskoi, että maailma oli vapaa vallattavaksi Soneran puhelunvälitystoimen käyttöön. Teknologia ja pörssi olivat "Rellun" taivas ilman kattoa.

Turkin matkapuhelumarkkinoiden valloituksen sanotaan olleen Kaj-Erik Relanderin diplomityö.

Sitä se oli vain siihen saakka, kun sinnekin piti ruveta lähettämään lisää rahaa. Yhtiön osakkeiden

arvo painui alas. Se, mikä menee ylös, tulee myös alas.

Relander oli käenpoika, joka kasvoi suuremmaksi kuin pesänsä. Veljet ja sisaret saivat väistyä suosikkien tieltä. Hänen syytään oli Sonerassa johtamisen kriisi ja pelon ilmapiiri.

Heinäkuun lopussa Relander erosi Sonerasta sangen kunnioittomasti mutta henkilökohtaisiin syihin vedoten "etenkin läheistensä vuoksi".

Yhtiön hallituksen puheenjohtajaksi nostettu **Tappio Hintikka** olisi toivonut Relanderin jatkavan, koska hän "nautti koko hallituksen tukea". Hän ei kuitenkaan nauttinut Suomen kansan tukea.

Relander sai pitää vuoden 1999 optionsa ja puolet vuoden 2000 optioistaan sekä puolet Zedin Plazan ja tietoturvayhtiö Smart-Trustin optioista. Ehkä siksi sai, että ne ovat arvottomia.

Relander pelasi verkkokasinoa muiden rahoilla mutta voitti miljoonia itselleen **Pekka Vennamon** panoksilla. Johtajaosakkeiden ansiosta hänestä tuli miljonääri.

Kasvun huumassa Sonerassa rakenneltiin mitä kummallisimpia optiopalkintoihin perustuvia "kansainjärjestelmiä".

Tytäryhtiöihin rakenneltiin sellaisia optio-ohjelmia, jotka olivat ristiriidassa Lipposen hallituksen yleisten palkitsemisperiaatteiden kanssa. Soneran johtajat perustelivat itselleen ehdottamiaan etuuksia sillä, että valtion periaatteet koskevat vain valtion yhtiöitä mutta eivät niiden tytäryhtiöitä.

Tässä tarkoituksessa Relander ideoi Soneran toimintojen irtileikkaamista pääyhtiöstä ja yhtiöittämisestä. Johtajille haluttiin luoda yhä uusia ja uusia optioita.

Kasvun hakeminen meni epätoivon puolelle. Verkoikohmiset saivat mennä, ja tilalle tulivat kasvuihmiset erilaisten nettipalvelujen tuotantoon.

Palveluista on kuitenkin tullut rahanreikiä, joiden ylläpitämiseen eivät kotimaan verkkoliiketoiminnan tuotot riitä: Esimerkiksi tytäryhtiö Zed tuotti viime vuonna 60 miljoonan liikevaihdolla 636 miljoonan tappion, ja tänä vuonna tappiot kasvat. Senkin Sak-

san seikkailuja Sonera maksattaa Suomen ylihinnoitetuilla tekstiviesti- ja kännykkäpuhelimaksuilla.

Heinonen tunnusti tappionsa

Ensin erotettiin Sonerasta **Pekka Vennamo**. Se tapahtui väärin perustein. Häntä seurasi maan hallituksesta kokoomuslainen liikenneministeri **Matti Aura**. Se tapahtui oikein perustein.

Vennamon tilalle tuli **Aulis Salin**, ja vaalien jälkeen liikenneministeriksi tuli **Olli-Pekka Heinonen**. Hänes-tä tuli paljon vartija.

Läksiäisiksi Pekka Vennamo arvioi Soneran menestyksen riippuvan kahdesta johtajaosakejohtajasta: **Matti Makkosesta** ja **Kaj-Erik Relanderista**. Kumpikaan ei ole enää yhtiössä, niin kuin ei myöskään moni muu avainjohtaja.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajana oli pitkään Orionin toimitusjohtaja **Markku Talonen**, joka tuli kuuluisaksi jakamalla Orionin osakkeenomistajille 1 400 miljoonan markan ennätysosingot Instrumentariumin osakkeina. Kun Soneran johtajakriisi oli pahimmillaan, Heinosen ministeriö suostutteli Talosen, joka ei edes osannut käyttää sähköpostia, ryhtymään yhtiön päätoimiseksi hallituksen puheenjohtajaksi. Se tapahtui 250 000 markan kuukausipalkalla ja runsain optioeduin.

Tätä kokeilua kesti kesäkuusta 2000 maaliskuuhun 2001. Silloin Heinonen lakkautti hallintoneuvoston ja erotutti koko vanhan hallituksen. Tilalle tulivat uudet näkijät ja tekijät. Saksan velat olivat kuitenkin jo putkessa.

Heinosen selkärangattomuutta osoittaa hänen taipuisuutensa Soneran hallituksen ehdottaman uuden optio-ohjelman edessä.

Yhtiön hallitus päätti esittää yhtiökokoukselle, että johtajat saisivat vaihtaa arvottomiksi käyneet vuoden 2000 optiot edullisempiin. Heinosen esityksestä Lipposen hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta hyväksyi ehdotuksen. Suomen kansa ei sitä kuitenkaan hyväksynyt. Siitä piti julkisuus huolen. Niinpä Heinonen ilmoittikin kolme päivää myöhemmin, ettei hän kannatakaan yhtiökokouksessa uusia optio-ohjelmia.

Optiosekoilu oli yksi niitä niittejä kokoomuslaisen ministerin poliittiseen arkkuun, joka sai hänet hyväksymään "perhesyistä" syrjäyttämisen Yleisradion johtajaksi.

Uusi toimitusjohtaja

Viimeisin valinta Soneran johtoon on merkonomi **Harri Koponen**, joka ensi töikseen osti 100 000 markalla yhtiön osakkeita 31,75 markan kappalehintaan. Marraskuun puolivälissä hänen sijoituksena oli voiton puolella.

Niin on kuitenkin riskialtis yhtiö tämä Sonera, että suuremmalla summalla hänenkään ei kannattanut osakkeita ostaa, vaikka niitä sai halvalla. Tulevaisuudessa osakkeita voi saada vieläkin halvemmalla. Jokaiselta osakkeenomistajalta joka tapauksessa pyydetään nyt uutta rahaa yhtiölle. Sitä merkitsee käynnissä oleva osakeanti.

Sonera pelastettiin kuin pankit

Aluksi kaikki näytti hyvältä, Se oli silloin, kun Soneran osakkeen pörssikurssi nousi 576 markkaan.

Kun se puoltatoista vuotta myöhemmin laski 17 markkaan, pörssihait ja pankit alkoivat huutaa valtiota apuun. Ne halusivat maksattaa omat epäonnistumisensa muilla, valtion tapauksessa veronmaksajilla. Niin kävi pankkikriisissäkin.

Jos minä olisin ollut valtio, en olisi antanut Soneralle rahaa ilman ehtoja niin kuin antoi Lipposen hallitus. Olisin ollut Suvi-Anne Siimeksen linjalla ja olisin selvityttänyt, mitä kaikkea vielä tulee maksuun.

Sen lisäksi olisin aloittanut neuvottelut pankkien kanssa siitä, mikä on niiden vastuu holtittomasta lainanannosta Soneralle. Nyt kuplaa omaksi voitokseen rahoittaneet pankit saavat korkonsa täysimääräisinä Suomen veronmaksajien rahoista. Ei ihme, jos Soneran pörssikurssi kääntyi nousuun.

Lipposen hallitus pelasti Soneran samassa hengessä kuin Suomen Pankki pelasti SKOP:in ja Ahon hallitus muut pankit. Pankkeja ei Suomessa jätetä!

Soneran perustoiminnat varsinkin kotimaassa pitää säilyttää. Sitä vaatii kilpailu, jossa edelleenkin matkaviestinnän liikevaihdosta kolmannes on silkkaa voittoa.

Jos Sonera haluttiin pelastaa kunnolla, siinä yhteydessä piti päästä eroon sen Saksan sitoumuksista. Saksalaiset tulkoivat toimeen omillaan.

Kun Soneraa privatisoitiin, aluksi oli viisaita ostajia ja tyhmä myyjä: Suomen valtio. Viisaita olivat seuraavaksi ne, jotka möivät halvalla ostamansa osakkeet kalliilla. Heihin kuuluivat useimmat Soneran johtajat, jotka eivät antaneet pörssionnen kulkea ohitse. Kun kysyttiin, haluatko miljonääriksi, useimmat heistä vastasivat kyllä.

Samaa viisautta ei ollut suotu niille 19 000 suomalaiselle, jotka ostivat Vennamon koplan ja muiden halvalla ostamia osakkeita alkuvuonna 2000 erittäin kalliilla. Toivottavasti eivät ostaneet lainarahalla, vaikka varmasti joku osti.

Maailma ei ole armollinen hitaille.

Teleesioiden ohella ITRE-valiokunnassa puhuttiin myös sellaisesta ihmeestä kuin jalankulkijaystävällinen auto.

Euroopan autoteollisuus on komission kanssa käymiensä keskustelujen jälkeen sitoutunut parantamaan jalankulkijoiden turvallisuutta onnettomuustilanteissa. Sopimuksen mukaan autonvalmistajat lupaavat varmistaa, että kaikki uudet henkilöautot läpäisevät sarjan testejä, joiden tarkoituksena on varmentaa, että autot on suunniteltu niin että onnettomuuteen joutuvat jalankulkijat ja pyöräilijät vahingoittuvat mahdollisimman vähän.

Teollisuus sitoutui siihen, että kaikki uudet ajoneuvotyypit täyttävät 1. heinäkuuta 2005 alkaen vaatimukset, jotka liittyvät EU:n yhteisen tutkimuskeskuksen suosittelemaan toimenpiteiden sarjaan. Parannukset lisätään olemassa oleviin malleihin siten, että vuonna 2012 ne kuuluvat kaikkien uusien autojen ominaisuuksiin.

Asiassa oli valittavana yhtäältä vapaaehtoinen sopimus ja toisaalta tavanomainen lainsäädäntö, jossa komissio ehdottaa, jossa neuvosto ja parlamentti päättävät ja jossa jäsenmaat panevat nämä määräykset täytäntöön omien maiden laeissa.

Erkki Liikanen propagoi kovasti ensimmäistä vaihtoehtoa. Se on nopein tapa toimia. Jos valitaan lainsäädäntö, se vie vähintään puolenkymmentä vuotta.

Tällaisilla käytännön perusteluilla voidaan puolustaa sitä, että teollisuus alkaa itse säätää oman lainsäädäntönsä.

Keskiviikko 5.12

“Me välitämme vain katsojamäärästä”

Päivän Financial Times-lehdessä pääkomissaari **Romano Prodi** halusi nostaa profiiliaan. Se ei ole helppo tehtävä. Virkakoneisto on jo tuominnut hänet “luuseriksi”, eikä hänellä ole täyttä tukea komissaarikollegojensa joukossa. Komission sisäisessä vetäytymiskokouksessa Knokkessa oli arvosteltu hänen tapaansa toimia.

Prodi on monikielisessä EU-kulttuurissa kielitaitorajoitteinen. Italian lisäksi hän puhuu huonoa ranskaa ja vielä huonompaa englantia. Se ei yksinkertaisesti riitä. Sen lisäksi hän on menettänyt asemansa linjanvetäjänä, kun jäsenmaat kävelevät säännönmukaisesti hänen ehdotustensa ylitse. Siitä Prodi voi syyttää myös itseään. Hänen visiossaan EU:sta tehdään yhteisömetodilla liittovaltiota, jossa jäsenmaista on vain haittaa. Esimerkiksi siitä, että komissiosta ei tule EU:n hallitus, pitävät monet jäsenmaat huolen. Pahin komissaarinkiusaaja on Ranskan presidentti Jacques Chirac.

Belgian pääministeri Guy Verhofstadt oli sanonut pääkomissaarille suorat sanat: hän ei ole poliitikko. Tämä otti sen kehuina.

Erityisen merkittävällä tavalla jäsenmaat kävelivät komission yli nimittämällä unionille ulkopoliitiikan erityisedustajan (Javier Solana), jonka muodollinen asema on neuvoston pääsihteeri. Demokratian näkökulmasta tämä on ongelma. Neuvosto on vieläkin kauempana sekä europarlamentin että jäsenmaiden parlamentaarista valvonnasta kuin komissio.

Lehdissä oli muutama muukin kiinnostava uutinen.

USA:sta kerrottiin, että **Rupert Murdochin** Fox-yhtiön uutisankkurit ovat lopettaneet entisen puolueettomaksi naamioidun kielenkäytön. Talebanit ovat heille jätösäkkejä, hirviöitä, terroristitolloja, noitauskaisia, vihan verkoston käytyreitä jne. Jatkosodan aikainen Venäjän uutisankkuri Moskovan Tiltu olisi enkeli verrattuna amerikkalaisiin uutistenlukijoihin: "OK, sota on helvetti, ihmisiä kuolee, mitä sitten?" Uutisankkuri Brit Hume: "On sota, mutta onko ihmisten kuoleminen joku uutinen? Me välitämme vain katsojamäärästä." Fox-yhtiön Afganistanin kirjeenvaihtaja lupasi itse tappaa Osama bin Ladenin, jos tämä sattuisi tulemaan vastaan.

Se, että USA:ssa uutisissa on alettu ottaa kantaa, on aitoa sotapropagandaa, sitä itseään. Se on kuin Natsi-Saksan sotaa tunteella ilman järkeä. Uuden linjan seurauksena Foxin uutisten katsojamäärä on kasvanut 43 %, ja mainostulot ovat kasvamassa samassa suhteessa. Jos muilla kanavilla ei seurata Foxin esimerkkiä, ne menettävät mainostuloja.

Israelin ja Palestiinan asiassa Bush näytti ottaneen Israelille myötämielisen kannan ja asettuneen entistä selvemmin palestiinalaisia vastaan. On valittu strategia, josta on vaikea uskoa, että se edistää rauhanprosessia. Iso Saatana ja Pikku Saatana ovat liitossa keskenään.

Bonnissa oli saatu aikaan sopimus Afganistanin uudesta vallanjaosta. Pääministeriksi tulee kuninkaan sukulainen **Hamid Karsai**, joka oli YK:n ja USA:n tukema ehdokas. Tästä on hyvä uuden vallanjaon lähteä muremaan.

New Yorkin pormestariksi valittu **Michael Bloomberg** oli käyttänyt vaalikampanjaansa omaa rahaa 68 968 185 dollaria, vähän enemmän euroissa ja paljon enemmän Suomen entisissä markkoissa.

Rahalla ostetaan valtaa ja valta-asemia. Suomessakin, ja ns. työväenliikkeessäkin.

Ay-liittojen vasemmistoliittolaisjohtajat, ns. pyhä (ay)perhe, rahoittaa jokaisessa vaalipiirissä yhden keskitysehdoikkaansa vaalimainontaa 100 000-250 000 en-

tisellä markalla per ehdokas. Rahat tulevat ay-liittojen jäsenmaksurahoista, joita peritään myös muihin puolueisiin kuuluvilta jäseniltä.

Jos joku keskitysehdoikka valitaan, hän jää ikuisen kiittolisuudenvelkaan rahoittajille. Ei ole kovin paha asia, jos ay-jäsen on kiittolisuudenvelassa liitolleen, mutta tällä tavalla murennetaan demokratiaa. Keskitettävät ehdokkaat valitsee kopla, joka käyttää vaalirahaa tavalla josta ei tehdä tilitystä jäsenille. Rahat saattavat lähteä ammattiliitoista ulos demokraattisella päätöksellä ns. ryhmätoimintaan, mutta mitä niille sen jälkeen tapahtuu, sitä ei kerrota ulkopuolisille.

Keskitetty ja kontrolloimaton valta, joka systeemiä pyörittää, voi tuottaa ay-liitoille miljoonavahingot. Ne, joiden pitäisi valvoa, vaikenivat - tai heille ei kerrota.

Kirjassa *Punapäätöksen romahdus* kirjoitin siitä, miten rakennusliiton puheenjohtaja **Pekka Hynönen** aiheutti toimillaan Suomen Kiinteistökehitys Oy:n hallituksen jäsenenä liitolleen kymmenien miljoonien markkojen tappiot. Ay-demokratia on sitä, että tällaisista asioista ei kerrota laajalti ay-pomojen työnantajille eli liittojen jäsenille. Minäpä kerroin. Kerroin siitä, miten kritiikki vaiennettiin rakennusliitossa ja miten edustajat asiaa käsitelleeseen liittokokoukseen valittiin ns. sopuvaalilla: kommunistit sopivat STS-pankin miljarditappioissa ryvetyneen demaripuolen edustajien kanssa siitä, että edustajista ei suoriteta vapaata ehdollepanoa.

Samassa kirjassa kirjoitin myös siitä, miten SAK-lainen Osuuspankki Yhteistuki kykeni tuottamaan vain 6 miljardin taseella lähes 2 miljardin entisen markan tappion. Siitä olivat vastuussa pankin hallituksen jäsenet, joukossa myös SAK:n "johtaja" **Pekka Ahmavaara**.

Jostain kumman syystä valtakunnallinen osuuspankkiryhmä pelasti Yhteistuen hallituksen jäsenet miljardivastuista ja pani vahingot maksuun muille osuuspankeille. Salaisella sopimuksella sovittiin, että ay-pamput selvisivät valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä 50 000 markan suorituksella per ukko. Samaa aikaan pankit

veivät kodit kymmeniltä tuhansilta vähemmän keino-teleilta yrittäjiltä.

Toverit toimivat näissä asioissa kuin mafia: jos joku puhuu, kosto elää.

Minulle on puolenkymmentä vuotta kostettu kirjaa *Punapäätäoman romahdus*. Viimeksi kesäkuussa vasemmistoliiton puoluekokouksessa pyhä perhe luuli lyövänsä minua järeällä moukarilla päähän, kun Hynönen ja Ahmavaara toimitsijoinen ja vähän sukulaisineenkin (ja vaadittiinhan siihen toki myös puoluekokouksen osanottajien enemmistö) "veivät" minulta vasemmistoliiton varapuheenjohtajuuden.

Luulivat lyöneensä kovinkin lujaa.

Torstai 6.12.

Hyvää "itsenäisyys" päivää, Suomi!

Suomalaisia taloustoimittajia oli syksyllä käymässä Brysselissä.

Kerroin heille mepin työstä, johon kuuluu komission toimien laillisuuden valvonta. Olemme EU:n ylimpien virkamiesten eli komissaarien kontrollikomissio.

Laillisuusvalvontaa tekevät myös EU:n tilintarkastajat tilintarkastustuomioistuimessa. Monet sen varsinaisista jäsenistä, joita on yksi jokaisesta jäsenmaasta, on valittu vähän samoilla perusteilla kuin Suomen Pankissa yritettiin valita johtokunnan jäseniä.

Lokakuun puolivälissä tilintarkastustuomioistuimen jäsenistä oli vaihdossa puolet. Ruotsin uusi ehdokas oli sikäläisen kokoomuspuolueen entinen varapuheenjohtaja **Lars Tobisson**.

EU:n perustamissopimuksen mukaan "tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, jotka kotimaassaan kuuluvat tai ovat kuuluneet ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään".

Tobissonilla ei ole päivänkään kokemusta tilintarkastustehtävistä.

Sen lisäksi tämä kiinteistömiljonääri on harrastanut veronkiertoa. Hän on yhdessä veljensä kanssa myynyt ja ostanut kiinteistöjä niin että liiketoimia on tehty molempien herrojen aviopuolisoiden omistaman yhtiön kautta myyntivoittoverojen välttämiseksi. Hyvän tuomarin avustuksella verot vältettiin ja veroviranomaiset hävisivät veronkiertokanteensa oikeudessa.

Toimiessaan kansanedustajana ja kokoomuksen varapuheenjohtajana 1980-luvulla Tobisson ei useana vuonna maksanut penniäkään veroa Ruotsin valtiolle.

Europarlamentin talousarvion valvontavaliokunnassa Euroopan kansanpuolue, jonka jäsenpuolue Suomen kokoomus on, ajoi häikäilemättömästi läpi Tobissonin nimityksen. Hänen ehdokkuutensa hyväksyttiin yleisöltä suljetussa kokouksessa oikeiston äänin 8-6.

Raakaan poliittiseen vallankäyttöön perustuen valiokunta päätti lähettää nimityksen täysistuntoon suosituksella, jonka mukaan siitä ei enää keskusteltaisi. Sen johdosta valiokuntaan kuulumattomat mepit eivät tulleet koskaan tietämään Tobissonin pätemättömyydestä ja hänen verokikkailuistaan.

Kun ei ollut tietoa, esitys hyväksyttiin täysistunnossa. Niin voidaan valita pukki kaalimaan ja kettu kanatarhan vartijaksi.

Kerroin tästä suomalaisille taloustoimittajille. Kerroin myös erityisraportista, joka koski EU:n oliiviöljytukiaisia.

Vuosittain tukea jaetaan oliivinviljelijöille 13 miljardia Suomen markkaa. Tuottajat saavat siitä puolet tuollostaan.

Alalla tehdään miljardien väärinkäytökset.

On kannattavaa ilmoittaa määrät todellista suurempina, kun tuki maksetaan puristamoiden itsensä ilmoittamien määrien perusteella. Puristamot ovat usein viljelijöiden itsensä omistuksessa. On kannattavaa tuoda oliiviöljyä EU:n ulkopuolelta ja väittää sitä itse tuotetuksi. On kannattavaa sekoittaa oliiviöljyyn muita öljyjä, esimerkiksi pähkinäöljyä, ja saada sillekin oliivituki-aiset. On kannattavaa rahastaa tuotos useaan kertaan,

kun EU:lla ei ole vielääkään oliivipuurekisteriä, jonka piti olla valmis jo vuonna 1992.

Öljyn määrän tai laadun väärentämisestä on saattanut saada sakkoja. Niitä ei kuitenkaan ole pantu perintään Italiassa eikä Kreikassa, ja Portugalissakin niistä on peritty vain viitisen prosenttia. Kaiken kaikkiaan on EU saanut väärin perustein maksetuista tukiaisista takaisin vain 6 %.

Huolimatta miljardien väärinkäytöksistä EU:n maatalousministerit päättivät pitää oliivitukiaishjelman ennallaan vielä kolmen vuoden ajan. Väärinkäytökset ovat ”poliittinen realiteetti”.

Olen kysynyt MTK:n mieheltä, miksi meillä ei puolusteta näissä asioissa laillisuutta. Hän kertoi minulle Suomen hallituksen linjan. Suomi ei aseta kyseenalaiseksi etelän laittomia tukiaisia, koska sen jälkeen he asettaisivat kyseenalaisiksi meidän lailliset tukemme. Jos toimittaisiin vain laillisesti, kaikki EU:n talonpojat menettäisivät tukiaistuloja.

En saanut suomalaistoimittajilta täyttä ymmärtämystä meppien työlle laillisuuden valvonnassa. Suorimmin asian puki sanoiksi **Olli Ainola** (Yleisradio, MOT-ohjelma), joka kysyi, miksen minä hyväksy ”poliittisia realiteetteja” ja keskity EU-epäkohtien tonkimisen sijasta maksimoimaan Suomeen saatavaa EU-rahaa?

Hiiteen poliittiset realiteetit!

Oliiviöljytukia pitää vaatia maksettavaksi vain laillisten perusteiden mukaan. Poliitikon työ ei ole vain taistelua laeista vaan myös laillisuudesta (legaalisuus) ja yleisestä hyväksyttävyydestä (legitimiteetti).

Politiikassa laillisuus on sama asia kuin journalismissa totuus. Siihen pitää pyrkiä. Jos ei pyritä, kumpaisellakin taholla murennetaan demokraattisen yhteiskunnan perusteita.

Laillisuus on enemmän kuin ”poliittinen realiteetti”, ja yleinen hyväksyttävyys on vielä sitäkin enemmän.

Olli Ainolan näkökulmasta EU:n Nizzan sopimus on epäilemättä ”poliittinen realiteetti”. Irlannin kansalaiset eivät kuitenkaan pitäneet sitä sellaisena kansanäänest-

tyksessä, vaikka maan koko poliittinen eliitti ja valta-media olivat sen puolella. Realiteetit eivät aina ole demokratiaa, kansanäänestyksen tulokset taas ovat. Siksi Suomessa ei äänestetä Naton jäsenyydestä?

EU-asioissa suomalainen journalistikunta kunnioittaa enemmän vallanpitäjien realiteetteja kuin laillisuutta ja demokratiaa. Oikeusvaltiota pitää puolustaa tarvittaessa myös laillisen esivallan tahtoa - eli poliittisia realiteetteja - vastaan.

Kun toimin 17 vuotta Yleisradiossa taloustoimittajana, siitä puolet oli Kekkonen aikaa. Silloin minulle ei tullut mieleen, että julkiset tiedotusvälineet Yleisradion johdolla vaikenisivat sen, mitä poliittinen eliitti tekee Suomelle. Nyt media vaikenee sen.

Helsingin Sanomat on EU:n liittovaltioimisen ja militarisoimisen asian ajaja. Sen voi lukea lehden pääideologioiden **Max Jakobsonin** ja **Olli Kivisen** kolumneista. He ovat täsmänatottajia.

Sitä, että Helsingin Sanomat ei julkaise EU- ja Nato-kriittisiä kirjoituksia, se kutsuu sananvapaudeksi, omaksi sananvapaudekseen. Vaikka se on yksityinen yritys eikä edusta julkista valtaa muuten kuin olemalla epäVirallinen Lehti, se ylläpitää maassa sensuuria. Meillä on sensuurikin privatisoitu.

Rahalla kuitenkin saa, ja niinpä ostin marraskuun alun lehdestä 40 000 markalla ilmoitustilaa kirjoitukselle, jota olin tarjonnut elokuussa Helsingin Sanomille mutta joka ei sitä julkaissut. Pitää olla meppi, jotta on resursseja ostaa julkisuutta rahalla. Köyhät älkööt vaihautuko.

Muutkin tekevät samaa kuin Helsingin Sanomat eli vaikenevat. Ylen TV-uutiset ovat politiikan iltahartaus, jossa tosiuskovaiset todistavat, että valtakunnassa on kaikki hyvin. ”Väärät” mielipiteet sensuroidaan pois näkymästä ja kuulumasta, ja sitä tekevät usein toimittajat, jotka petaavat itselleen uraa Suomen ulkoministeriön virallisella tiedotusosastolla.

Itsenäisyyspäivänä jatkoin rahalla ostetun sananvapauden linjalla. Ostin Helsingin Sanomista uuden ilmoi-

tuksen. Kun se oli maksettu mainos, vedin siinä sillä tavalla kotiin päin, ettei lukijalla jäänyt epäselvyyttä siitä, olinko Suomen puolella maamme natottamista ja EU:n liittovaltioitumista vastaan vaiko en. Olin maksajan oikeudella Suomen puolella.

Tällaisen ilmoituksen asianomaisine lisukkeineen, joihin kuului mainos europarlamentista ja GUE/NGL-ryhmästä ja johon tiesin lisättävän isolla että ILMOITUS, toimitin lehteen, ja lehti hyväksyi sen julkaistavaksi:

Hyvää "itsenäisyys"päivää, Suomi

Monissa maissa vietetään kansallispäivää, meillä kuitenkin itsenäisyyspäivää, vaikka Suomi ei enää olekaan täysivaltainen maa.

EU:sta tehdään liittovaltiota. Sen merkiksi meillä on kaksoiskansalaisuus: EU-kansalaisuus ja omamme. Käytössä ovat enää vain EU-passit.

Oma raha meillä on, mutta ei enää kauan. Markan tilalle tulee liittovaltiot raha.

Liittovaltiota tekevät europuolueet, joille EU alkaa maksaa europuoluetukea. Euroopan parlamentissa niillä ja isoilla mailla on iso valta.

Liittovaltion kannattajat haluavat tehdä päätöksiä yhteisömetodilla. Se tarkoittaa, että päätöksiä tehdään EU:n elimissä, ei jäsenvaltioissa. Se on huonoa demokratiaa. Paavo Lipponen on yhteisömetodin miehiä.

Suomen eduskunta hyväksyy lähipäivinä Nizzan sopimuksen, joka vähentää äänivaltaamme. Vain kourallinen kansanedustajia uskaltaa äänestää samalla tavalla kuin Irlannin kansan enemmistö: sitä vastaan.

EU:ssa keskusvaltaa symboloi tähtikuvio. Eräässä entisessä liittovaltiossa työkalut olivat sirppi ja vasara. EU:lla on oma tähtilippu, jolle on Suomessa määrätty yleinen liputuspäivä. Euroopan hymniä soittaessa federalistit nousevat seisomaan ikään kuin kyseessä olisi liittovaltion kansallislaulu.

EU on jo liittovaltio maataloudessa, kalastuksessa, aluepolitiikassa ja vapaassa kilpailussa. Ne on

annettu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Iso myönnytys oli, kun EU sallii meidän syödä silakoita vuoteen 2006 saakka. Itse emme voi siitä päättää.

Tampereella päätettiin yhteisestä "oikeus- ja turvallisuusalueesta", ja lakejamme on nyt alettu yhteisöllistää - eli sovittaa liittovaltioon. Brysselissä yrittävät tänään päättää tänään "terrorismin" torjunnasta tavalla, joka riistää Suomen kansalaisilta oikeuksia isänmaan, synnyinmaan ja kotimaan kansalaisuuden perusteella.

EY-tuomioistuin on yhteisöasioissa ylempi kuin Suomen korkein oikeus, ja se tulkitsee direktiivejä liittovaltion suuntaan. Tarvitaan säädökset EU:n valtaoikeuksista, mutta ei perustuslakia.

EU:lla on perusoikeuskirja, joka valmisteltiin konventtimetodilla. Se oli epäparlamentaarinen, epädemokraattinen asioiden valmistelutapa, kun jäsenvaltiot eivät saaneet muuttaa asiakirjassa pilkunkaan paikkaa.

Liittovaltion tavoitteekseen asettanut kokoomuksen europuolue (EPP) ja muut federalistit haluavat EU:lle perustuslain. Ensi viikolla Laekenin huippukokouksessa päätetään aloittaa sen valmistelu mainitulla epädemokraattisella konventtimetodilla.

Helsingin huippukokouksessa perustettiin EU:lle pysyvät sotilaselimet ja alettiin varustaa euroarmeijaa. Suomea salakuljetetaan Natoon EU:n rakenteiden kautta. On järjestettävä kansanäänestys Natosta!

Tarvitaan demokratiaa. On vain kansallisvaltion demokratiaa, ei ylikansallista.

Demokratiaa on julkinen keskustelu. Suomi ei ole siinä merkityksessä demokraattinen maa. Mediakin on eliitin ja vallanpitäjien puolella. Kun Suomelle kelpaa kaikki, federalistitkin pitävät Suomea EU:n liittovaltiohenkisimpänä maana.

Tasavallan presidentin vastaanotolla tänä iltana kantavat suurimpia kunniamerkkejä ne, jotka ovat eniten vastuussa Suomen täysivaltaisuuden murentamisesta. Että näin.

Iloisena itsenäisyydestä odottelin ilmoituksen julkaisemista Helsingin Sanomissa ja mietiskelin, olivatkohan Helsingissä Linnan juhliin menijät yhtä iloisella mielellä.

Itsellenikin oli tullut kutsu, mutta olin Brysselissä, jossa me ryhmämme NGL- eli pohjoismaiset mepit olimme järjestäneet maailmankauppa- ja ympäristöseminaarin.

Aluksi Ruotsin kirkon ulkomaanavun edustaja Lennart Hendriksson muistutti, että laskentatavasta riippuen maailmassa elää 800-1300 miljoonaa, siis miljoonaa, kanssaihmistä nälässä. Sellaisessa maailmassa me elämme.

Sitten puhuttiin Qatarin Dohassa marraskuussa lopussa pidetystä maailman kauppajärjestön (WTO) kokouksesta. Kysymyksessä on 142 jäsenmaan järjestö, jonka säännöt ovat sen entisen pääjohtajan Renato Ruggieron mukaan "yhteisen maailmanlaajuisen talouden perustuslaki". Tavoitteena on *vapaakauppa*: ei tulleille, ei kaupan "näkyättömille" esteille, ei polkumyynnille.

Vaikka maailmantalouden globalisaation vastustajille WTO on itsestään perkeleestä, se on yksi demokraattisimpia kansainvälisiä järjestöjä. Se tekee kaikki päätöksensä ns. negatiivisella konsensuksella: päätösehdotus hyväksytään automaattisesti, ellei yksikään jäsen vastusta sitä virallisesti. Jokaisella jäsenmaalla on täydellinen veto-oikeus kaikkeen.

WTO:n tärkein pakote syntyy riitojenratkaisumenetelmästä. Lopputulokseen on kaikkien osapuolten tyydyttävä. Ratkaisu voi olla esimerkiksi sellainen, että EU:n kiellettyä hormonilihan maahantuonnin USA:sta WTO:n paneeli katsoi sen rikkovan vapaakaupan pelisääntöjä ja antoi USA:lle oikeuden määrätä monille EU:n maataloustuotteille rangaistustullit.

Globalisaation vastustajat heittävät kivillä WTO:n perusideaa eli tavoitetta vapaakaupan yleismaailmallisuuden auvoisuudesta. He sanovat, että vapaassa kaupassa riman korkeuden asettavat aina vahvimmat maat niin että kehitysmaiden on vaikea päästä siitä yli. He sano-

vat, ettei vapaakauppa palvele köyhän asiaa, jos kaikki muu on sille alisteista eikä muihin kansainvälisiin sopimuksiin suhtauduta samalla vakavuudella kuin vapaakauppaan.

Vapaakaupan sijasta pitäisi olla tärkeää *kestävä ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kehitys*.

Dohassa päätettiin jatkaa maailmankaupan "vapauttamista". Neuvottelut alkavat 2002 ja ne halutaan saada päätökseen vuoteen 2005 mennessä.

Qatar oli valittu kokouspaikaksi, koska tiedettiin, ettei siellä voisi olla mielenosoituksia. Sinne ei pääse osoittamaan mieltä, kun mahdollisille mielenosoittajille ei myönnetä viisumeita. Toisin oli, kun liberalisoinnista neuvoteltiin edellisen kerran Seattlessa. Kokous päättyi mielenosoitusten - ja huonon kokousvalmistautumisen - takia sekasortoon.

On erilaisia etuja, joita eri osapuolet puolustavat alkavissa WTO-neuvotteluissa.

USA haluaa vapaakauppaa, mutta samaan aikaan se rakentaa kaupan esteitä polkumyynnin vastustamisen (anti dumping) varjolla.

EU puhuu vapaakaupasta, mutta samaan aikaan se pitää - Ranskan johdolla - tiukasti kiinni maataloustuotteiden vientitukiaisista. Myöskään USA ei ole siinä asiassa ihan viaton, vaan monien tukien osalta aivan EU:n tasolla.

USA ja EU ovat merkittäviä maataloustuotteiden viejiä, vaikkei maataloustuotteiden osuus maailmankaupasta olekaan kuin 10 %. Kokonaista 70 % köyhien maiden viennistä on maataloustuotteita (hedelmiä ja trooppisia tuotteita) sekä työvaltaisia tekstiilejä. Teollistuneet maat kuitenkin hallitsevat ruokatalouden bulkkituotteiden kauppaa.

WTO:n haluaa muuttaa kaikki maatalouskaupan esteet tulleiksi, joita sitten vähitellen alennetaan, ja tietty kiintiö maahantuontia on aina sallittava ilman tulleja. Tämän kehityksen tuloksena viljelijöiden tuottajahinnat EU:ssa alenevat, mutta ne korvataan suorilla tulotuilla. Sen, minkä ennen maksoivat kuluttajat, maksavat uu-

nessa järjestelmässä edelleen kuluttajat, mutta tällä kerralla veronmaksajan roolissa.

Kehitysmaiden kilpailuetuna maailmankaupassa on halpa työvoima, ja ne haluavat pitää siitä edusta kiinni. Monissa teollistuneissa maissa on edistyksellistä kannattaa sosiaalisen polkumyynnin kieltoja, jotka kohdistuvat sosiaaliturvan dumpppaukseen, lakko-oikeuden rajoittamiseen, lapsityövoiman käyttöön jne. Monet kehitysmaat eivät katso asioita samasta näkökulmasta. Se, ettei Dohassa sovittu työn sosiaalisten ehtojen ottamista WTO-kierroksen esityslistalle, oli voitto näille maille.

Monet niistä ovat niin ikään valmiita nostamaan elintasoa ympäristön kustannuksella. Ympäristöstandardien määrääminen on usein myrkkyyä niiden kilpailukyvyille. Myöskään nämä asiat eivät tule täydellä painolla mukaan kauppaneuvotteluihin.

Kehitysmaat joutuvat tulemaan toimeen omillaan markkinoilla, joilla ne eivät voi menestyä. WTO sallii kehitysmaiden pitämisen teollistuneiden maiden raaka-ainearastona ja geenipankkina ja vaatii luonnon resursien vapaakauppaa.

Kehitysmaat joutuvat maksamaan täyden markkinahinnan kapitalististen maiden taitotiedosta. Siitä on sovittu WTO:n Uruguay'n kierroksen ns. TRIPS-sopimuksessa. Se koskee intellektuaalisia oikeuksia eli siis esitavaroita.

Sitä kautta WTO sallii viljan siementen patentoinnin ja hyväksyy niiden säilyttämiskiellon uutta kylvöä varten. WTO sallii shampanjan tai prosciutton (Parman kinkun) nimen ja valmistusmenetelmien suojaamisen, mutta se ei salli suojata yhtään riisilajimerkkiä tai perinteistä viljelymenetelmää. Jos WTO ottaisi kantaa geenimanipuloidujen organismien (GMO) kansainväliseen kauppaan, sen pelätään suosivan vapaakauppaa ympäristö- ja terveysvaikutusten kustannuksella.

Näihin luomakunnan asioihin liittyen Maan ystävien puheenjohtaja **Risto Isomäki** kiinnitti huomioni GUE/NGL-seminaarin väliajalla seuraavaan asiaan.

Maailmassa toimii viljelykasvien kansainvälinen siemenpankki. Eri puolilla maapalloa on 16 tutkimuskeskusta, joiden toimintaa rahoittavat Maailmanpankki, hallitukset ja hyväntekeväisyysjärjestöt. Niihin on koottu puolen miljoonan hyötykasvilajikkeen siemeniä säilytettäväksi ja jatkuvalla viljelyllä uusinnettavaksi. Siemenpankki on perustettu vapaaehtoisella sopimuksella ja on ollut kaikkien kansojen vapaassa yhteiskäytössä.

Tänään tätä ihmiskunnan kenties tärkeintä geenivarausta ollaan yksityistämässä!

Ne maat (USA, Kanada, Australia ja Uusi Seelanti), jotka toimivat kaikkein aktiivisimmin Kioton ilmastositimusta vastaan, torpedoivat siemenpankin toiminnan jatkamisesta käydyt sopimusneuvottelut.

Oli sovittu, että tutkimuskeskukset saavat periä siementen toimittamisesta pienen käyttömaksun. Se ei ollut missään suhteessa siihen, mitä monikansalliset monopolit perivät patentoimistaan luonnonlajeista tai GMO-siemenistään, joita maanviljelijät eivät saa varastoida uuden sadon siemeniksi. Siemenet pitää ostaa joka kerta uudelleen. Siemenpankissa ei tietystikään ole vastaavaa käyttörajoitusta.

Mainittu maaryhmä ei hyväksynyt Sveitsin Neuchatelissa neuvoteltua sopimusta sillä perusteella, että kyseinen maksu saattaa olla ristiriidassa Maailman kaupparjestön (WTO) vapaan kilpailun periaatteen kanssa. Näin WTO:n sopimusten tulkinnan kautta vaarantui tällaisen elintärkeän toiminnan jatkuminen. Vaihtoehdoksi tuli, että siemenvarastot huutokaupataan eniten tarjoavalle. Monet monopoliyhtiöt ovat kiinnostuneita tällaisesta luonnonlajien geenivarannosta; olisihan siinä paljon patentoitavaa.

Koska siemenpankin jatkumisesta ei ole tuoretta tietoa, tein EU:n komissiolle asiasta kirjallisen kysymyksen. Kysyin, missä mennään. Tarkoitukseni oli auttaa Maan ystäviä selvittämään, mikä on neuvottelutilanne. Ja kiinnostihan se toki itseänikin.

Kysymykset komissiolle ovat meppien tapa hankkia tietoa byrokratian toiminnasta. Ne ovat tärkeitä valvonnan välineitä.

Avustajani oli selvittänyt parlamentin tilastoista, että olin tehnyt kuluvalle parlamenttikaudella suomalaismepeistä eniten kysymyksiä (43). Seuraavana olivat tilastossa Kauppi (41), Korhola (40) ja Hautala (28). Paavo Väyrynen ei ollut tehnyt yhtään kysymystä. Hän tietää kysymättäkin, minä en.

Vapaakaupan lisäksi pitäisi maailmassa sopia myöskin kehityksen edellytysten paremmasta turvaamisesta. Se vaatisi teollisuusmailta uhrauksia. YK on suosittelut, että teollistuneet maat käyttäisivät 0.7 % BKT:sta *kehitysapuun*, ja sen saavuttavat Euroopan maista vain Tanska (1,06 %), Hollanti (0,82 %), Ruotsi (0,82 %), Norja (0,80 %) ja Luxemburg (0,70 %). Sitten tulee pitkä, pitkä ero muihin EU-maihin, jotka ovat tasolla 0,24 %-0,36 % Suomen osuuden ollessa 0,31 %. Hännänhuippuna näissä tilastoissa on suuri ja mahtava USA (0,10 %).

Kun puhutaan globalisaatiosta, kysymys on maailmantalouden epäoikeudenmukaisista pelisäännöistä.

Olen mukana maailman parlamentaarikkojen järjestössä ns. *Tobinin veron* luonteisen veron käyttöönotosta kaikissa maissa. Jäsenkirjeessä kerrotaan, että Kanadan jälkeen myös Ranskan kansalliskokous on ottanut myönteisen kannan keinotteluluontoisten pääomaliikkeiden verottamiseen. Ehto on, että muutkin EU-maat ottavat samalaisen kannan. Tällainen ehto tekee Ranskan myönteisestä kannasta sille sangen riskittömän, sillä muut EU-maat eivät ole ottamassa samaa kantaa. Surullista on, että vasemmisto on Suomessa mukana hallituksessa, joka on ottanut mainittuun veroon kielteisen kannan.

Seminaarin jälkeen illalla lentokoneessa luin päivän Helsingin Sanomat.

Suuri oli hämmästykseni, kun maksamani mainos ei ollutkaan lehdessä!

Perjantai 7.12

Olen vaarallisempi kuin Atta!

Aamu alkoi sen seikan selvittämisellä, miksei maksettu mainos ollut Helsingin Sanomissa. Asian selvittämiseen kului kokonainen päivä.

Ensiksi kävi ilmi, että se oli ollut lehdessä, mutta ei suurimmassa osassa pääkaupunkiseudun lehtiä. Se oli ollut lehden neljässä ensimmäisessä painoksessa, jotka oli jaettu muualle Suomeen. Viimeisestä painoksesta se oli otettu pois!

Aluksi sanottiin, että oli ollut tekninen ongelma. Sen takia minun maksamani ilmoituksen paikalla oli tässä 120 000 kappaleen painoksessa Aurinkomatkojen mainos.

Se oli samankokoinen kuin minun poistettu tekstini ja kuului sanasta sanaan näin:

Kaukokaipuuseen. Dominikaaninen tasavalta. Hongkong. Intia. Kambodzha. Kiina. Malesia. Meksiko. Thaimaa. Vietnam. aurinkomatkat.

Alempien toimihenkilöiden selittelyt siitä, miksi ilmoitukseni oli korvattu tällä mainoksella, eivät olleet uskottavia. Selvästikään ei kerrottu totuutta.

Kun puhuin päätoimittaja **Janne Virkkusen** kanssa, hän selvitytti asian nopeasti ja kertoi ilmeisesti oikean version tapahtumien kulusta.

Ilmoitukselleni oli lehden palstatilan myynyt ilmoituskonttori, eikä lehden toimitus ollut nähnyt sitä ennalta. Kun ensimmäisten painosten lehdet tulivat toimitukseen, joku hermostui. Virkkusen mukaan lehden toimitussihteerillä on valta poistaa omatoimisesti tekstejä, jos niiden tulkitaan muistuttavan lehden omia materiaaleja, ja näin oli toimivaltansa puitteissa toiminut vuorossa ollut toimitussihteerini.

Vaikka ilmoitukseni molemmissa yläkulmissa luki suurella ILMOITUS ja vaikka siinä oli erotukseksi lehden materiaaleista erillisissä laatikoissa europarlamen-

tin ja parlamenttiryhmämme yhteystiedot, joku toimituksessa tulkitsee sen muistuttavan liikaa lehden omia materiaaleja.

Tämä oli muodollinen ja virallinen syy.

Minä uskon, että vuorossa ollut toimitussihteeri-parka oli hermostunut siitä, että itsenäisyyspäivän lehteen oli menossa lehden linjasta poikkeavaa tekstiä. Hänen esimiehensä olisivat syyttäneet häntä sen läpipäästämisestä, ja hän valitsi pienimmän pahan: haukut Seppäselältä muttei omilta esimiehiltä. Sananvapaus ei ehkä siinä tilanteessa tullut ensimmäiseksi mieleen.

Ehkä pelättiin ilmoituksen pahentavan Helsingin eliitin ja suurimpien kunniamerkin kantajien juhلاميeltä. Monet niistä, jotka saivat sen lehden, jossa ilmoitus oli, eivät pahastuneet ollenkaan. Päin vastoin, ilmoituksessa olleeseen sähköpostiosoitteeseen sain kymmeniä kiitoskirjeitä siitä, että *puolustetaan Suomen itsenäisyyttä kertomalla miten sitä murennetaan*.

Helsingin Sanomat vaikenee systemaattisesti siitä liittovaltioitumisesta, josta olin kerännyt ilmoitukseen esimerkkejä. Lehti, ilman että tiedetään tarkasti kuka lehdessä, syyllistyi uskomattomaan poliittisen hätävarjeluun liioitteluun: ikään kuin yksi ilmoitus muuttaisi ihmisten pään sisällön aivan toiseksi siitä, millä Helsingin Sanomat sitä täyttää päivä toisensa jälkeen.

Ennemminkin luulisi asiassa käyvän toisin päin. Kunhan asia tulee julkiseksi, on todistettu, ettei Helsingin Sanomissa ole sanomisen vapautta. Se ei julkaise vieraita tekstejä, ei ainakaan valtavirran ajattelusta poikkeavia, ei edes rahasta. Kokoomuksen iso ilmoitus saman itsenäisyyspäivän lehdessä oli kyllä läpäissyt sensuurin.

Kyseessä oli ilmoituksen sensurointi. Helsingin Sanomissa sellaisesta ei ole aiempaa tietoa. Että kesken painamisen...

Minusta alkoi tuntua, että olen Suomessa vaarallisempi kuin **Muhammed Atta**, joka tosin on kuollut. Hänen kuolinilmoituksensa kelpasi huolellisten tarkistusten

jälkeen lehteen, mutta minun maksettu mainokseni ei ohittanut poliittisen läpivalaisun seulaa.

Kun asiaa selviteltiin, lehti ilmoitti, ettei Euroopan parlamentin tarvitse maksaa mitään siitä ilmoituksesta, joka oli mennyt ensimmäisissä painoksissa juntilan väelle pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Se kestää vähän suuremmatkin sanat, ja tässä tapauksessa se kestää ne SanomaWSOY Oyj:n kustannuksella.

Asian selvittelyn lomassa piti hoitaa yksi juokseva asia.

Euroopan parlamentilla oli seuraavalla viikolla Strasbourgin täysistunto. Parlamentin Helsingin tiedotustoimisto järjestää aina ennen istuntoviikkoa tiloissaan Espalla aamukahvitilaisuuden pääkaupungin toimittajille. Me mepit käymme tilaisuuksissa vuoron perää esittelemässä tärkeinä pitämiämme asioita.

Paikalle oli tullut neljä toimittajaa. Edellisen kerran vastaavassa tilaisuudessa, jossa minä olin puhumassa, heitä oli kymmenkunta. Näin etenee EU-tieto maassamme.

Annoin paikalla olleille toimittajille pari tärppiä siltä varalta, että pääasiani Laekenin huippukokouksesta ja liittovaltion perustuslain valmistelusta ei ylittäisi lehtien julkaisukynnystä. Näin toimittajilla olisi jotain, mistä kirjoittaa, jos jotain pitää kirjoittaa eikä minun mieliteitani liittovaltiosta saa monistaa.

Kerroin, ettei Euroopan parlamentti saa enää vakuuksia kohtuuhintaan terrorismin - ja työtaistelujen! - riskien takia. Lisäksi tuomitsin EU:lle maksettavan pöytäjäsenmaksun: Suomi maksaa 25 suomalaisen komission virkamiehen palkan.

Itse asiasta puheen ollen perustelin sen, miksi pidän Laekenissa käyttöön otettavaa perustuslakikonventtia epädemokraattisena.

Se on liian suppea. Siihen mahtuu vain Euroopan poliittisen valtavirran edustajia, pääasiassa konservatiiveja ja demareita, ja ne kaikki, jotka mahtuvat, ovat federalisteja. Europarlamentista saattaa joukkoon mahtua pari poikkeusta, eli 1-2 kansallisvaltioiden demokratian säilyttämisen puolestapuhujaa. Kun kaikki eu-

rokansalaiset eivät halua liittovaltiota ja sille perustuslakia ja kun tämä ääni ei kuulu yhteisessä valmistelussa, se ei ole demokratiaa. Jos se on, se on laadullisesti huononpuoleista.

Suomesta konventtiin nimetään kolme edustajaa: kaksi eduskunnasta ja yksi hallituksesta. Kolme suurinta puoluetta jakavat nämä paikat. SDP ja kokoomus jakavat keskenään hallituksen paikan ja toisen eduskunnan paikan ja kepu saa toisen eduskunnan edustajan paikan. Kepu saa konventtiedustajan, jos hän on puolueen liittovaltiosiipeä. Muuten ei.

Kepullakin on liittovaltiosiipensä, joka ei ole vahvoilla puolueen kentällä, mutta eduskunnassa on. Liittovaltiomiesten ja -naisten ehdokas puolueen seuraavaksi puheenjohtajaksi on Erkki Liikasen kabinettipäällikkö **Olli Rehn**? Varmaankin myös **Anneli Jäätteenmäki** kelpaa.

Median edustajien kanssa kävimme keskustelua myös niistä puitepäätöksistä, jotka olivat käsittelyssä kyseisenä päivänä Brysselissä sisä- ja oikeusministereiden neuvostossa ja jotka koskivat terrorismilakeja ja ns. eurooppalaista pidätysmääräystä.

Juridinen *puitepäätös* ei ole eurooppalaista oikeutta. Se sitoo päätöksen tehneitä hallituksia, mutta jos hallitusten edustajien näkemyksiä ei muuteta yksimielisesti hyväksyttävän puitepäätöksen mukaisesti kunkin maan kansalliseksi lainsäädännöksi, sellainen hallitus ei nauti muiden maiden luottamusta, eikä omankaan maansa parlamentin.

Jos ovat tulollaan terrorismilait ja eurooppalainen pidätysmääräys ja on valittava kahden päätöksentekopaikan välillä, ottaisin (enkä vain minä) puitepäätöksen mieluummin tästä kokouksesta kuin valtionpäämiesten Eurooppa-neuvostosta Laekenissa.

Syy on yksinkertainen. Presidentit ja pääministerit eivät tiedä asioista hölökäsen pölokäystä. Jos heidät päästetään päättämään laeista yön pimeinä tunteina, käy kuten kävi Nizzassa: aamulla ei tiedetty, mitä oli

päätetty. Siinä tilanteessa militarismi voittaa. Tämä lakiinippu edustaa militarismin logiikkaa.

Suomen ministereistä nämä lait eivät näyttäneet niin tärkeitä asioilta, että oikeusministeri **Johannes Koskinen** ei olisi ehtinyt näyttämään kaunista vaimoiaan Linnan juhliin. Hänellä olisi kyllä ollut ministerikautensa tärkeimmät työtehtävät samaan aikaan Brysselissä.

Euroopan hallitukset ovat reagoineet USA:n terrorismi-iskuihin ehdottamalla uusia lakeja, jotka ovat monessa tapauksessa tiukempia ja rajoittavampia kuin ne jotka on säädetty niihin itseensä kohdistuneita terrorismi-iskuja vastaan. Näin on muun muassa Isossa-Britanniassa.

Siellä ollaan tuhoamassa ne jo Magna Chartassa vuonna 1215 ja Habeas Corpus Actissa vuonna 1640 päätetyt periaatteet, joiden mukaan pidätetyt pitää tuomita oikeudessa eikä heitä saa pitää loputtomiin pidätettyinä ilman oikeudenkäyntiä Oikeusministeri **David Blunkett** vaatii Iso-Britannian parlamenttia säätämään jouluun mennessä lain, jonka mukaan ulkomaalainen voidaan pitää pidätettynä määrättömän ajan ilman oikeudenkäyntiä. Niin on USA:ssa tehty syyskuun tapahtumien jälkeen ilman muuta lainmuutosta kuin että presidentti määrää.

Tällainen laki, vaikkakin terrorismilaki, on vastoin Euroopan ihmisoikeussopimusta. Blairin hallitus on siis USA:n rintamassa valmis rikkomaan kansainvälisiä sopimuksia!

Mistä löytyy se EU-valtiojohtaja, joka nostaisi poliittiseen keskusteluun Blairin labour-hallituksen laillistamat poliittiset pidätykset ja ihmisoikeuksien loukkaukset? Eikö Englanti pitäisi panna boikottiin EU:n perussopimuksen 6. artiklan rikkomisesta vielä paremmin perustein kuin Itävalta pantiin?

Onko Englanti demokraattinen maa?

On, jos sitä mitataan niin, että laista päättää parlamentin enemmistö. Ei ole, jos ihmisoikeudet ovat ylempiä kuin sellainen enemmistöpäätös, jolla niitä rikotaan.

Kun olen keskustellut eräiden sellaisten nuorten kanssa, jotka kutsuvat itseään kansalaisaktiiveiksi, heillä on

ollut vaikeuksia ymmärtää kantaani siitä, että pitää puolustaa laillisuutta poliittista valtaa vastaan. Joidenkin mielestä lakeja ei pidä noudattaa, jos ne ovat vääriä.

Kysymys on enemmästä kuin näkökulmasta.

Poliitikkona näen ongelmallisiksi poliittiset päätökset, jotka edustavat ajan tuulta, sen kulloistakin puhuria, tai vain hetken mielivaltaa. Pelkät "poliittiset" päätökset lakien kustannuksella ja siitä syntyvät "poliittiset realiteetit" murentavat demokratiaa. Jos poliittinen eliitti haluaa tahtonsa valtion kannaksi, se pitää pakottaa tekemään siitä laki. Lain käsittelyssä pitää tulla esille kaikki asian puolet, ja lainsäädännön tekee demokraattiseksi se, että se on parlamenteissa aina julkinen asia.

En puolusta Itävallan vapauspuolueen politiikkaa ja pidän sen vahvaa miestä Jörg Haideria poliittisena helpoheikkinä, antisemitistinä ja muukalaisvihamielisenä henkilönä, mutta silti moitin EU:n 14 jäsenmaan edustajia, jotka asettivat Itävallan "poliittiseen" boikottiin väärän vaalituloksen perusteella. Suomessa loukattiin demokratiaa, kun asiasta päätti yksi ainoa henkilö (Paavo Lipponen). Miettimiselle varatun kahden tunnin määräajan noudattamisen sijasta hänen olisi pitänyt vedota Suomen lakiin.

Lipponen on taas siinä asiassa ollut laillisuuden puolella, kun hän on tuominnut EU:n isojen jäsenvaltioiden keskinäiset kokoukset, joissa ne sopivat *EU:n asioista* salassa muilta; keskinäisistä asioistaanhan ne voivat sopia niin kuin hyväksi näkevät. Sellainen kokous pidettiin viimeksi Lontoossa, jonne Blair oli kutsunut ranskalaiset ja saksalaiset.

Olen sitä mieltä, että kansalaisaktiivisuuden näkökulmasta meillä on nyt paremmat ja vapaammat perusoikeudet kuin mihin kaikilla näköpiirissä olevilla tulevilla muutoksilla pyritään, ja siksi eliitti on pakotettava perustelemaan rajoittava tahtonsa lakien valmistelun ja niiden säätämisen yhteydessä.

Suomen kansan itsenäisyytahtoa kuvaa se mielipidekysely, jonka EU:n komissio oli teettänyt ja jonka se päivällä julkisti.

Kun oli kysytty, pitäisikö oman maan sotilasalueita antaa USA:n johtaman terrorismin vastaisen koalition käyttöön. Suomalaisista 82 % oli vastannut EI, siis ettei pidä antaa alueita muiden käyttöön. Me olimme EU-maista kaikkein kielteisimpiä vieraiden joukkojen maahantuonnille. Kun kysyttiin, pitäisikö lähettää kansallisia joukkoja taistelutehtäviin yhdessä USA:n joukkojen kanssa, 91 % suomalaisista vastasi EI, siis ettei pidä lähettää suomalaisia joukkoja Afganistaniin. Me olimme kaikkein kielteisimpiä joukkojen lähettämiseksi sotimaan vieraaseen maahan. Kun kysyttiin, onko syytä pelätä lähiaikoina terroristien iskevän omaan maahan, 78 % suomalaisista vastasi EI, siis ettei ole pelättävissä iskua omaan maahan. Me olimme EU-kansalaisista kaikkein turvallisimmalla mielellä.

Vertailun vuoksi todettakoon muiden maiden kansalaisten mielipide samoista kysymyksistä, joihin suomalaiset vastasivat eniten ei: (maat ovat tässä - niin kuin yleensä EU:n vertailuissa - maan omankielisen nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä): Belgia (31 %, 51 %, 42%), Tanska (25 %, 45 %, 79%), Saksa (30 %, 38 %, 30%), Kreikka (68 %, 89 %, 49 %), Espanja (38 %, 57 %, 34 %), Ranska (29 %, 40 %, 25 %), Irlanti (56 %, 67 %, 46 %), Italia (31 %, 45 %, 47%), Luxemburg (23 %, 49 %, 51%), Hollanti (29 %, 33 %, 59 %), Itävalta (67 %, 86 %, 69 %), Portugal (26 %, 58 %, 53 %), **Suomi (82 %, 91 %, 78%)**, Ruotsi (61 %, 74 %, 62 %) ja Iso-Britannia (21 %, 16 %, 10 %).

Suomessa näyttäisi oleva turvallisempaa kuin Nato-maissa.

Lauantai 8.12

Suomalaisia
kehitysaputyöntekijöitä

EU:ssa

Sain päivän lehdissä huonon julkisuuden aamukahvitalaisuuden puheilleni.

Paikalla oli ollut STT:n toimittaja, jonka kirjoittama uutinen konventin epäedustavuudesta julkaistiin suurista lehdistä vain Keski-suomalaisessa ja Helsingin Sanomissa.

Helsingin Sanomien oma toimittaja, joka oli läsnä, ei kirjoittanut mitään. (Sen sijaan seuraavana päivänä sunnuntain lehdessä oli monen palstan uutinen siitä, miten **Reijo Kempainen** oli valittu komission virallisen tiedotuksen kakkosmieheksi. Hänen kanssaan samasta paikasta oli kilpaillut suomalainen **Alexander Stubb**. Olisi ollut suomalaisten hyvä tietää se, mitä yritin aamukahveilla sanoa: nämä molemmat herrat ovat Suomen kehitysapua EU:lle, sillä he saavat palkkaa Suomelta. Miksi me maksamme komission tiedottajan palkan?)

Maanantai 10.12 Muuttavat rauhanturvalakia

Aamulla Frankfurtin koneessa oli viereeni asetettu istumaan Euroopan Keskuspankin johtokunnan jäsen **Sirkka Hämäläinen**. Kun aikaa oli, kertailimme Suomen 1980- ja 1990-lukujen pankkikriisin historiaa. Olimme yksimielisiä siitä, ettei Neuvostoliiton kaupan romahdus ollut laman syy - ja ettei Mauno Koivisto ollut niin suuri konna kuin oudompi luulisi. Koivisto jahkailee, eikä siitä jää helposti jälkiä, varsinkaan sormenjälkiä.

Strasbourg'n kaupunki tarjoaa parlamentin jäsenille kuljetuksen Frankfurtin lentokentältä runsaan 200 kilometrin päähän Strasbourg'iin. Kun se on vain maakuntapäätkaupunki, sinne on muista maista huonot yhteydet. Matka kokouspaikkakunnalle kestää 7-12 tuntia, ja perillä on päivä aina jo pitkällä. Mutta hyvin ehtii, kun maanantaisin täysistunto alkaa vasta kello 17.00.

Automatkalla sain puhelun Yleisradion toimittajalta, joka pyysi sen viikon TV1:n Lauantaiseuraan keskustelemaan EU:n Laekenin huippukokouksesta. Innostuin

asiasta. Tietysti suostuin. Yleisradiossa saisi puheenvuoron myös EU:n liittovaltioitumisen vastustaja!

Toimistolle oli saapunut viesti Suomen EU-edustustosta. Sen mukaan Belgia oli ilmoittanut, ettei neuvotte-luita Euroopan tason poliittisten puolueiden ohjesään-nöstä kannata enää jatkaa. Näin ollen europuoluetuki ei ehkä toteudukaan vielä vuonna 2002. Suurimmat erimielisyydet olivat olleet Ranskan ja Saksan välillä. Ranska haluaisi kieltää yritysten rahalahjoitukset europuo-lueille, Saksa ei.

Seuraavaksi yrittää europuoluetuen laillistamista Espanjan oikeistohallitus, joka jakanee Belgian intohimon muodostaa EU:sta sellainen Euroopan poliittinen alue, jossa valtaa käyttävät europuolueet ohi ja yli kansallisten puolueiden. Sellainen merkitsi lisää rahaa pohjoisesta etelään.

Espanjalaiset ovat pelanneet korttinsa taitavasti. He ovat hyviä asettamaan ehdokkaita kaikkiin niihin virkoihin, jotka ovat vallan ja ei-vallan välissä, ja niin Iberian niemimaan mailla on selvä yliedustus parlamentin varapuhemiesten ja valiokuntien puheenjohtajien viroissa.

Eteläeurooppalaisille ovat tärkeitä vallan ulkoiset tunnusmerkit, ja niitä on jaossa tehtävissä parlamentin hierarkian yläportaissa.

Parlamentin puhemiehen virka on tavoitelluin. Hänellä on kaikki mahdolliset vallan ulkoiset tunnusmerkit: hyvä näköala isosta huoneesta, esikunta turvamieheineen, auto kuljettajineen sekä edustustilat ja kuittausoikeus. Varapuhemiehillä, joita on 15, on muita isompi huone ja heidän niin halutessaan henkilökohtainen musta auto kuljettajineen. Kansliatoimikunnalla eli viidellä kvestorilla on ison huoneen ja autoedun ohella myös ylimääräinen sihteeri, ja sellaiset edut ovat myös kahdeksan parlamenttiryhmän puheenjohtajilla. Muiden maiden kanssa ulkosuhteita hoitavilla noin kolmellakymmenellä delegaation puheenjohtajalla on muita isompi huone, ja sellainen käytävänpää- tai kulmahuone muita parem-

malla näköalalla on myös ryhmien varapuheenjohtajilla.

Näiden vallan ulkoisten tunnusmerkkien takia edellä mainituista tehtävistä taistellaan. Parlamentin toimikauden puolivälissä on aina kaikkien tehtävien uusjako. Tammikuun täysistunnossa ovat kaikki virat auki.

Mitä vielä europuolueisiin tulee, neuvottelujen kariutuminen puolueiden ohjesäännöstä oli meille vasemmistossa hyvä uutinen. Meidän ei nyt tarvitse - ainakaan ihan heti - muodostaa omaa europuoluetta europuoluetta varten.

Meillä ei ole europuoluetta siksi, että Euroopan vasemmistolla ei ole yhteistä ideologiaa eikä identiteettiä. Me edustamme epämääräistä joukkoa kommunisteja, sosialisteja ja vasemmistolaisia ilman että on määritelty, kuka on mitä ja mitä nimet pitävät sisällään. Jos vasemmalla yritetään löytää yhteinen identiteetti, se saattaa enemmänkin hajottaa kuin yhdistää ja koota; olemmehan me tottuneet taistelemaan opin puhtaudesta. Europuolueen nimikin saattaisi nostattaa oppiriitoja: olisiko puolue "vain" vasemmistolainen vai myös sosialistinen? Sen verran kommunistit varmaankin antaisivat periksi, että uusi ei voisi olla kommunistista. Heille riittää se, että vanha on.

Minulla on sellainen kokemus, että sosialismin käsitteiden sisältöä pohditaan näinä aikoina syvällisimmin Kiinassa, jossa kävimme keväällä GUE-ryhmämme valtuuskuntana. Sen sijaan Venäjällä ollaan turvaamassa *sosialistiseen patriotismiin*, vai oliko sen nyt patrioottista sosialismia, joka ei kelpaa maailman vasemmiston yhteiseksi opiksi.

Kiinassa siirryttiin markkinasosialismiin vuonna 1978. Siitä lähtien on maan taloudellinen kasvuvauhti ollut keskimäärin yli 8 % vuodessa. Se lienee maailmanennätys, ja kommunistit ovat itse itseensä tyytyväisiä.

Kiinalaiset sanovat miettineensä 50 vuotta, mitä on sosialismi, mutta vielä se ei ole tullut heille selväksi. Alussa sen piti joka tapauksessa olla *100-prosenttista sosialismia*, jossa ei sallittu yksityisomistusta eikä juuri mi-

tään yksityisomaisuutta, mutta nyt nähdään, että *putipuhdas sosialismi* edustaa vinoutunutta käsitystä sosialismin olemuksesta.

Kun luultiin, että sosialismin tulemiseen riittää pelkkä vallanvaihdos, -kaappaus tai -kumous, elämä opetti, ettei riitä; että pitää tietää myös mitä sen jälkeen tehdään.

Aluksi Kiinan sosialismi oli *neuvostoliittolaista tuontisocialismia*. Kun neukkien kanssa syntyi riitaa, sitä käytiin enemmän Stalinin henkilökultista kuin opista. Mao-kin rakasti henkilökulttia, mutta vain omaansa. Riidat naamioitiin oppiriidoiksi, ja siltä osin ne sitä olivatkin, että Neuvostoliiton kommunistinen puolue (NKP) halusi oikeuden yksin tulkita oikeaa marxismi-leninismia. Ajan kanssa opittiin sitten ihan oikeasti, ettei sosialismia voi tuoda vaan että sen pitää olla *tee se itse-sosialismia*.

Pitkään hyväksyttiin ainainen puute ja pula, kun uskottiin, että sosialismi oli "alussa pitää kärsiä"-ideologiaa. Vauraus ja hyvinvointi hylättiin, kun niiden koettiin kuuluvan kapitalismiin.

Reaalisosialismi ei tuottanut kenellekään rikkautta, mutta ei se poistanut massoilta köyhyytäkään. Kiinalaiset sanovat nyt, ettei *köyhyys voi olla sosialismia*. Sitä, mikä ei kelpaa kansalle, ei pidä kutsua sosialismiksi. Kiinassa ollaan tänään herkkiä poliittisten järjestelmien kaatumisille.

Kun kansantalous ankkuroitiin suunnitelmiin, markkinattomasta keskussuunnittelusta tuli vähitellen este taloudelliselle toiminnalle. Oli taloudellisten keinojen tuhlausta, ettei ollut markkinoita. Nyt sanotaan, etteivät markkinat kuulu vain kapitalismin taloudelliseen työkalupakkiin, vaan ne ovat tapa jakaa resursseja *markkinasosialismissa*. Taloudellisessa käytössä markkinat voivat olla väline lisätä tuotantoa ja keino saada talous palvelemaan ihmisten elintason paranemista. Hintasakin niillä on. Se maksetaan luonnon kulumisena.

Olen pohtinut, pitäisikö vasemmiston palata sosialististen aatevirtausten juurille ja alkaa uudelleen käyttää hyväksi historiallisen vasemmiston parisataavuotista

yhteiskunnallista perintöä sekä ihmisten että luonnon riiston - vähintäänkin - paljastamiseksi. Toinen vaihtoehto on ruveta entistä enemmän vihertämään. Kokemus vihreästä on kuitenkin se, ettei pelkkä vihreys ole vastavoima globalisaatiolle ja sen taustalla olevalle ylikansalliselle kapitalismille. Aatteellinen vihreys ei ole mitään *luomusosialismia*, eivätkä vihreät liikkeet kyseenalaista kapitalismia, joka on eri asia kuin markkinatalous.

Vasemmistolle *kapitalismi* on vihollinen, koska se pitää sisällään *omistajalle kuuluu kaikki*-periaatteen. Se tekee mahdolliseksi ajaa yhteistä etua. Uussosialismissa pitää ajaa yhteistä etua, mutta pitää sallia myös yksityinen etu: pyrky ja aloitteellisuus.

Putipuhutaan opin vaalimista vartioi *reaalisosialismissa* - koko proletariaatin nimissä - usein yksi ihminen. Se oli poliittista diktatuuria. Se maksoi kymmenien miljoonien ihmisten hengen ensin Venäjällä ja sitten Kiinassa. Vallankumous toteutti väkivalloin itseään. Ja kun kansallissosialismissakin vannottiin sosialismin nimeen, kaikenlaisella *valtiomonopolistisella sosialismilla* (VAMOSOS) on ollut taipumus olla olematta demokratiaa.

Sosialismin pitää olla samaa merkitsevä sana kuin demokratia! Vain silloin se on vaihtoehto kapitalismille, jonka ominaisuuksiin ei kuulu demokratia. Markkinatkaan eivät tuota demokratiaa vaan kaikkien arvojen kaupallistumista ja tulojen epätasaista jakautumista.

Jos minulta kysytään, olen varovaisesti sosialismin kunnianpalautuksen kannalla. Pitää olla jotain, mistä pitää kiinni. Nyt on vasemmiston ote irronnut lähes kaikesta.

Uussosialismi ei voi olla paluuta entiseen, koska siihen ei ole paluuta, eikä mikään mennyt sitä paitsi toistu samanlaisena uudelleen. Voi olla tarpeen antaa sanelle uuden sisällön (demokratia) ohella myös uusi nimi. Miten olisi *ekologinen sosialismi*?

Ekososialismi merkitsisi luonnon ainutkertaisuuden arvostamista ja kunnioittamista sekä aineiden ja energian kierrätykseen perustuvaa taloudellista toimintaa.

Sosialismia olisi siinä yhteiskunnallisen turvallisuuden tavoite: rauha ja hyvä sosiaalinen vointi kaikille.

Ekovasemmisto voisi olla jonkinlainen vapautusliike markkinoiden ja kaupallisuuden diktatuurista. Sen pitäisi edustaa modernia yhteisöllisyyttä, joka olisi ase taistelussa sanojen "moderni", "uusi" ja "edistys" sisälöstä - ja sitä kautta aloitteesta.

Sosialismin sisällön pohtimisella tai USA:n demokratia-sanan sisältöä vastaan tekemien tihutöiden tuomitsemisella ei Suomessa kuitenkaan tehdä politiikkaa.

Suurin kansallinen vastarintaprojekti on tällä hetkellä sotaliitto Naton jäsenyyden vastustaminen, mutta se ei ole mikään vasemmisto- tai sosialistinen projekti. Siinä asiassa ei kansa, jonka enemmistö näyttää vastustavan jäsenyyttä, jakaudu oikeaan ja vasempaan. Itse asiassa monissa niissä asioissa, jotka EU tekee meille tärkeiksi, ei jako oikeaan ja vasempaan ole tärkeä. Rintamalinjat niissä asioissa kulkevat eri tavalla kuin kyseisen jako.

Vaalit ratkaistaan aina ja kaikkialla sillä, ketkä näyttävät puolustavan uskottavimmin itse kunkin äänestäjän henkilökohtaista sosiaalista vointia. Valitettavasti vaalit ovat vain tämän yhden asian liike. Niin ollen niissä ei oteta kantaa kansakunnan olemassaolon kannalta tärkeisiin kysymyksiin, kuten Suomen Nato-jäsenyyteen tai pienen maan osaan suuressa EU-liittovaltiossa.

Ettei vain Nato-jäsenyyden vastustaminen olisi jo tulut jälkijättöiseksi?

Sellainen kuva syntyi ulkomaan lehdestä (International Herald Tribune), jossa spelukuloitiin *Naton* tulevaisuudella.

Jostain kummallisesta syystä on ruvettu puhumaan Naton lopusta, sen muuttumisesta tarpeettomaksi. Asian ovat alustaneet amerikkalaiset kenraalit sanomalla, ettei Nato ole enää heille olennaisen tärkeä ("relevant"). Uutinen oli, että Naton pääsihteeri **George Robertson** oli viran puolesta sanonut, että kyllä Nato on relevantti.

Afganistanin sodan aikana USA on toiminut yksin, eikä se ole hakenut sotilaallisille päätöksilleen Naton siunaus-

ta. Se ei ole käyttänyt yhteistä Naton sodanjohtoa, ja se on selvästi kaihtanut sellaista Nato-yhteistyötä, joka rajoitti sen toimintaa Kosovossa. Siellä se joutui keskustelemaan siitä, mitä tehdään, Naton yhteisissä komentokeskuksissa muiden kanssa. Kun USA sotii yksin, se tekee päätökset yksin.

Kysymys kuuluu, haluaako USA tulevaisuudessa tehdä yksin kaiken pommittamisen vai antaako se muidenkin ampua? Se olisi sodankäynnin demokratisoimista Naton sisällä.

Aina silloin tällöin esiintyy lopun aikojen ennustajia. Yksi tunnetuimmista oli toistakymmentä vuotta sitten **Francis Fukuyama**, joka ennusti historian loppuneen. Hänen mukaansa ihmiskunta on saavuttanut yhteiskuntamuotojen kehityksen lakipisteen sellaisen postmodernin kapitalistisen yhteiskunnan muodossa, joka kumasti muistuttaa Amerikan Yhdysvaltoja. Vastavoimia ei hänen mukaansa enää ollut.

Mutta ei loppunut historia, eikä lopu Nato. Sen osoitti viimeistään 11.9.2001.

Nato on USA:n olomuoto Euroopassa.

USA on ollut läsnä Euroopassa Naton muodossa ja sen kautta, eikä se tarve ole vielä päättynyt. Pikemminkin se on vasta alkanut, kun Euraasia on nyt lähtenyt avautumaan USA:lle Euroopasta itään. Tiedot Naton kuolemasta ovat ennenaikaisia ja suuresti liioiteltuja.

Naton kautta USA saa tiedot sekä muiden Nato-maiden että Naton PfP-rauhankumppanuusmaiden sotavoimista. Sitomalla parhaat liittolaisensa Natoon se estää niitä tekemästä muita koalitioita ohi ainoan supervallan. Jos USA tarvitsee tulevaisuudessa toimilleen "laillisuutta" kansainväliseltä yhteisöltä, se saa sitä helpoimmin Natolta. Vaikka *sotien laillistaminen* Naton kautta ei annakaan niille kansainvälisoikeudellista laillisuutta, se antaa niille niin laajan poliittisen hyväksynnän, ettei ihmiskunnan enemmistö voi sille mitään.

Kun on vaadittu myös amerikkalaisten ja Naton sotilaiden asettamista vastuuseen Jugoslavian pommitusten sotarikoksista, Haagin kansainvälinen sotarikostuo-

mioistuin ei ota ilmiantoja käsiteltäväkseen. Kun on perusteltua syytä tutkia Afganistanin sotarikoksia ja nis-kalaukauksia, maailmasta ei löydy poliittista voimaa, joka saisi läpi ajatuksen sotarikostuomioistuimen perustamisesta niiden syyllisten tuomitsemiseen.

Jos USA tarvitsee poliittista tukea, siitä tulee kiltimpi kuin se muuten on. Kun sen piti saada Afganistanin pommituksille YK:n lupa, se maksoi ensi töikseen jäsenmaksurästinsä. Jäsenmaksut ovat ruuvi, jota USA voi tarvittaessa kiristää YK:ssa.

Tältä pohjalta sanon, että jos on tehtävä valinta Naton ja euroarmeijan välillä, olen mieluummin Naton kuin EU:n armeijan kannalla. Jos ollaan samassa sotaliitossa USA:n kanssa, sitä voidaan yrittää saada kuuntelemaan muita. Ihmiskunnalle se on vaarallisimmillaan yksin.

En tarkoita, että pitäisi Suomen pitäisi mennä sisään "vaikuttamaan". Siellä ovat jo ne, joita USA kuuntelee. Meitä ei kuunnella Natossa eikä sen ulkopuolella. Meidän poikia tarvitaan vain rauhaanpakottamistoiminnassa väistämättömästi syntyviin sankarivainajien tehtäviin, ei kuitenkaan kuolemaan oman maan puolesta vaan muiden ("arvojen") puolesta.

Kun ennen istunnon alkua oli hieman aikaa, tein kuu-kausittaisen kolumnini *Voima-lehteen*. Se on ilmaisjakelulehti, josta olen ostanut mainostilan EU:n militarisoinniseen liittyviä kolumneja varten.

On vaikea kirjoittaa ulos kaikkea sitä, mitä viime kuu-kausina on tapahtunut.

On tapahtunut asioiden logiikan ja yleisen ilmapiirin militarisoiminen. On käynnissä koko elämäntapamme raaistaminen. Kun Bush sanoo, että hän haluaa bin Ladenin elävänä taikka kuolleena eikä hänelle ole väliä, kumpana, se ei ole sivistysmaan presidentin puhetta.

Suomi on mukana suuressa terrorisminvastaisessa sotilaallisessa - eikä vain poliittisessa - koalitiossa. Me olemme antaneet USA:lle luvan ilmatilamme käyttöön ja ylilentoihin. Se, että lupa annettiin ylilentoihin, on asia, josta Halonen ja Lipponen olivat eri mieltä. Lippo-

nen olisi antanut yleisluvan, mutta Halonen vain erityisluvan humanitaarisiin lentoihin. Halosen tahdosta tuli Suomen tahto. Siitä kerrottiin muille maille EU:n ylimääräisessä terrorismihuippukokouksessa syyskuussa, eivätkä kaikki olleet Natossa ihastuneita lentojen rajoista.

Halosen voitto siinä asiassa oli paljon raaempi pääministerin vetäminen kölin alta kuin konsanaan Suomen Pankin johtajanimitykset.

Silloin tällöin Halonen yllättää, mutta EU:n ja Naton kokouksissa hän kuitenkin on - kuten Erkki Tuomiojakin - aina turvallisemmalla puolella piikkilankaa.

Soitin pääesikuntaan ja kysyin, onko Suomelta pyydetty ilmatilan käyttöä USA:n koneiden ylilentoihin. Vastaus oli, että on pyydetty ja on annettu ainakin yksi ylilentolupa USA:n koneille. USA ei tarvitse tällaisia lupia sotilaallisista vaan poliittisista syistä. Liittolaisten toimintatapaa testataan ja uskollisuutta koetellaan.

Voimaan kirjoitin toisesta asiasta.

Nykyisessä rauhanturvalaissamme on pykälä, jonka mukaan suomalaisia ei saa lähettää taisteluun euroarmeijan joukoissa ilman YK:n mandaattia. Meidän poikia ei saa tapattaa "yhteisten arvojen" puolesta maamme rajojen ulkopuolella ilman YK:n lupaa. Vain YK voi antaa sodille kansainvälisoikeudellisen laillisuuden.

Natossa ovat kuitenkin päättäneet, että Nato-joukot voivat hyökätä myös ilman YK:n mandaattia, laittomastikin.

Kun EU:lle perustettiin Helsingin huippukokouksessa *euroarmeija*, kokouksen asiakirjoihin yritettiin kirjata, että sen käyttö taistelutehtäviin vaatii aina YK:n mandaatin. Nato-maat pitivät kuitenkin huolen siitä, että euroarmeija on tältä osin Nato-yhteensopiva ja voi hyökätä ilman YK:n mandaattia.

Sen takia myös Suomen puolustusministeriössä ovat alkaneet puuhata rauhanturvalain muuttamista. Meidän pitää saada osallistua sotiin rauhassa! Ilman rauhanturvalain muutosta Suomi ei voi osallistua hyökkäyksiin muiden mukana.

Kun pitää hyökätä, ja EU:ssa ennen pitkää pitää, Suomessa on päätetty lisätä niiden joukkojen määrää, jotka osoitetaan euroarmeijan käyttöön vuodesta 2003 alkaen. Kun vuosi sitten marraskuussa Brysselin Nato-mallisessa joukkojenluovutuskokouksessa päätettiin antaa euroarmeijan tehtäviin, joista joka kerta päätetään erikseen, 1500 suomalaista sotilasta, nyt marraskuussa Suomi nosti vapaaehtoistensa määrän 2000:een.

Tanska ei lähetä joukkoja lainkaan euroarmeijan tehtäviin. Ruotsi on antanut sen käyttöön vain 900 sotilasta. Suomi on näissä asioissa Pohjolan miinanpolkija.

Näyttää siltä, ja niin onkin, että Suomi valmistautuu tekemään entistä vähemmän YK-yhteensopivaa rauhanturvaamista ja entistä enemmän Nato-yhteensopivaa rauhaanpakottamista - eli sotaa.

Viimeisen joukkojenluovutuskokouksen jälkeen The Economist-lehdessä siteerattiin Britannian puolustusministeriä **Geoff Hoonia**. Hän spekuloi ajatuksella, jonka mukaan Afganistanin tapahtumien kaltaisiin sotiin voitaisiin tulevaisuudessa lähettää euroarmeijan sotilaita. Hän tulkitsi voimassaolevaa Amsterdamin sopimusta Petersbergin tehtävien toimeenpanosta sillä tavalla, että sopimukset kattavat sellaisen käytön. The Economist kirjoittaa:

Hänen ymmärryksensä mukaan Petersbergin tehtäviin kuuluvat sen tapaiset asiat kuin käynnissä olevat Afganistanin pommitukset, jotka kuuluvat rauhaanpakottamisen nimikkeeseen alle. Joukkojen käyttö siellä voisi olla myös oikeutettua sen otsikon alla, että niitä käytetään sotivien osapuolten erottamiseen toisistaan. Samalla kun kiinnitetään huomio tähän Petersbergin tehtävien laajimpaan mahdolliseen tulkintaan, EU tutkii myös mahdollisuutta, pitäisikö mainitut tehtävät asettaa avoimeen uudelleenarviointiin syyskuun 11. päivän jälkeisessä tilanteessa. Jotkut sanovat, että pitäisi ottaa käyttöön Euroopan omat erikoisjoukot.

Tällaisia keskusteluja euroarmeijan tehtävistä oli käyty marraskuussa EU:n epävirallisessa puolustusministerineuvostossa, siinä, jossa päätettiin antaa lisää jouk-

koja euroarmeijan käyttöön ja hankkia lisää aseita materiaali puutteen poistamiseksi.

Se, että puolustusministerit ovat alkaneet keskustella oman neuvoston perustamisesta heitä varten, on EU:n militarisoimista. Näihin aikoihin saakka EU:ssa on ollut vain siviiliministereiden neuvostoja.

Euroarmeija on puolustusministereiden projekti, ja suomalaisia varusmiehiä koulutetaan sitä varten valmiusjoukoissa Porin Prikaatissa Säkylässä. Koulutuksen jälkeen nuoret antavat vuodeksi kerrallaan sitoumuksen olla käytettävissä, kun kutsu ulkomaille kuuluu.

Onko tästä sitoumuksesta mahdollisuus päästä irti?

Armeija sanoo, että periaatteessa ei, mutta rangastustakaa ei ole, jos ei lähde. Ongelma olisi vaikeampi, jos varallaolosta saisi palkkaa. Nykyinen EU:n panssarimeruskenraali Gustav Hägglund ehdotti puolustusvoimain komentajana palkanmaksua varallaolosta, mutta silloin ehdotuksen sisältöä ei ymmärretty. Palkka sitoisi varallaolijoita lähtemään, lähtemään vaikka Afganistaniin, niin kuin herra Hoon edellä todisti.

Monissa EU- ja Nato-maissa on ammattiarmeija ja palkkasotilaat. Se tulee niille kalliimmaksi kuin asevelvollisuusarmeija Suomelle. Halvan sotilastyövoiman ansiosta Suomen armeijalle jää enemmän rahaa käytettäväksi materiaalihankintoihin, joihin Suomen puolustusbudjetista kuluu kolmannes. Suhteessa muiden maiden raudan ja elektroniikan hankintoihin Suomen osuus on EU:n neljänneksi suurin.

Asejärjestelmien osalta Suomi varustautuu, mutta mihin?

Siihen, että voi syntyä EU:n sankarivainajia myös kansainvälisöikeudellisesti laittomissa sodissa, joita käytään Naton mandaatilla ilman YK:n mandaattia.

Liittyyköön Putin Natoon, jos hän tarvitsee USA:n apua Kiinaa vastaan. Meille suomalaisille turvallisinta olisi puolueettomuus, mutta kun sitä vaihtoehtoa ei ole enää tarjolla, käy se tämä liittoutumattomuuskin, Naton ulkopuolella oleminen.

Kansan ei pidä lunastaa sotavalmiudella kenenkään suomalaisen EU- tai Nato-virkaa. Hägglundilla sellainen jo on, mutta minä uskon, että myös Lipponen pelaa itseään komissaariksi, Liikasen seuraajaksi. Elkeet ovat sellaiset. Muiden maiden hyväksyntä hänellä on jo plakkarissa, puuttuu enää Suomen päätös.

Sen saamiseksi Lipponen joutuu jatkamaan SDP:n puheenjohtajana - ja mahdollisesti vielä seuraavankin hallituksen pääministerinä - aina komissaarien valintaan syksyyn 2004 saakka. Sitten kutsutaan koolle SDP:n ylimääräinen puoluekokous valitsemaan puolueelle uusi puheenjohtaja uuden komissaarin tilalle. Siihen asti on Liikasen vielä odotettava?

Näin ei käy, jos SDP häviää seuraavat eduskuntavaalit. Ne ovat keino päästä eroon Lipposesta ja hänen salakavalasta projektistaan Suomen uittamiseksi Natoon. Nato on Lipposelle osa EU-projektia.

Illan suussa tapasin europarlamentissa Israelin suurlähetystön miehen, jonka tehtävä on kertoa meille suomalaismepeille maansa politiikasta. Ei ole kadehdittavan helppo tehtävä. Meidän ryhmämme on palestiinalaismyötämielinen - niin kuin monet EU-maat. Palestiinalaisten päärahoittaja on EU, kun taas Iran rahoittaa ääriyhmiä Hizbollahia ja Saudi-Arabia Hamasia. USA maksaa Israelin sotapolitiikan.

Illalla ruotsalaiset ryhmätoverini tiesivät kertoa, että työtön hitsaaja **Per Johansson** Örnköldsvikistä oli karkotettu Brysselistä syytettynä ongelmien aiheuttamisesta yleiselle järjestykselle. Hän oli liimaillut seiniin EU-kriittisiä julisteita loppuviikon huippukokouksen kokouksista ja mielenosoituksista. Hänet karkotettiin, mutta hänen belgialaisille kavereilleen ei ollut koitunut pidätyksestä muita seurauksia. Kollegojeni mukaan Johanssonille oli sanottu, että karkotus, jonka pituudelle ei ole annettu määräaika, koskee kaikkia muitakin Schengen-maita.

Aika raju rangaistus julisteiden liimauksesta. Mutta tällaisesta se alkaa. Läntisen totalitarismin nousu.

Tiistai 11.12

Kaksi kuukautta New Yorkista

Aamulla pääkomissaari Romano Prodi puhui niitä näitä komission ensi vuoden työohjelmasta. Siitä eivät riemas-
tuneet mepit eikä media.

Keskiviikolla parlamentti vietti jostakin käsittämät-
tömästä syystä hiljaisen hetken New Yorkin 11.9 tapah-
tumien 2-kuukautispäivän johdosta. Onkohan tarkoitus,
että tästä eteenpäin USA:lle osoitetaan parlamentissam-
me liittolaisuutta kuukauden välein?

Sen jälkeen puhui Etelä-Korean presidentti, entinen
mielipidevanki. Näitä presidenttejä ja valtionpäämiehiä,
joiden joukossa on hyviäkin ihmisiä niin kuin tämä, par-
lamentissa laukkaa esitelmöimässä harva se kuukausi.

Ahtisaarikin kävi. Siitä vierailusta muistan keskuste-
lun hänen avustajansa **Alpo Rusin** kanssa. Rusi lupasi
minulle, että Suomi liittyy Natoon vain hänen ruumiin-
sa yli. Kun hänestä sittemmin tuli poliittinen ruumis ja
hän rupesi puhumaan Suomen Nato-jäsenyyden puo-
lesta, totesin, ettei näiden peliherrojen sanaan pidä luot-
taa.

SOS Demokratia-ryhmän kokouksessa valmistelimme
perjantain huippukokouksen varjotapahtumaa ja Jens-
Peter Bonden puhetta Brysselissä.

Budjettivaliokunnan koordinaattoreiden kokouksessa
kuulin budjetin juoksuttamisesta läpi parlamentin is-
tunnon tietyllä tavalla. Budjettiraportööri Carlo Costa-
Nevez tekisi asian sujuvaa käsittelyä varten esityksen
tietyistä teknisistä muutoksesta. Kyseessä oli iso sub-
stanssiasia, joka ei ollut todellisuudessa tekninen muu-
tos, vaan suullinen muutosesitys. Sellaisen voisi 12 jä-
sentä estää tulehasta käsittelyyn. Sovittiin, ettei kerro-
ta muille sitä, että kysymys on enemmästä kuin tekni-
sistä esityksestä, jolloin kukaan ei tiedä vaatia sitä kä-
siteltäväksi suullisena muutosesityksenä.

Näin toimii tämä demokratia. Asioiden sujuvuuden
takia on pakko rikkoa määräyksiä. Ongelma on, että niitä
ei rikota vain pienissä vaan myös paljon isommissa asi-

oissa. Parlamenteissa säännöt taipuvat poliittisen tah-
don edessä ja alla.

Suomessa asioiden salakuljetus eduskunnan läpi ei
olisi mahdollista. Muut kuin edustajat itse valvoisivat
laillisuuden toteutumista.

Illalla komissio vastasi suullisiin kysymyksiin.

Minulla oli sisässä kysymys elävien eläinten vientitu-
kien maksatuksista. Sitä ei ehditty käsitellä kyselytun-
nilla, mutta komissio toimitti minulle kirjallisen vasta-
uksen.

Sen mukaan maatalousvuonna 1999/2000 vientitu-
kia oli elävistä eläimistä maksettu 81 miljoonaa euroa
(480 miljoonaa entistä markkaa) ja seuraavana vuonna
36 miljoonaa euroa (210 miljoonaa entistä markkaa).
Maksujen perusteluiksi komissio esitti, että "on erittäin
tärkeää korostaa, että elävästä karjasta maksettavan
tuen poistaminen ei muuta eläimiä tuovien maiden li-
hantuontia. Todennäköisimmin nämä maat alkavat tuo-
da eläimiä muista karjaa vievistä maista, kuten Austra-
liasta. Tällä hetkellä kyseinen maa vie teuraskarjaa noin
280 000 eläintä esimerkiksi Egyptiin, Jordaniaan ja Is-
raeliin."

Euroopan yleinen mielipide ei siis estä komission vien-
titukimaksatuksia, ja maatalousministerit haluavat
eläinkuljetusten jatkuvan. Menee liha kaupaksi!

Häppöinen ei ole sekään vaihtoehto EU:n vientituille,
että naudat tuodaan Euroopan rajoille elävinä Australi-
asta.

Keskiviikko 12.12

Katso demari loikkaa!

Komissaari **Erkki Liikasen** perinteiselle Strasbourg-vii-
kon keskiviikon aamiaiselle osallistuivat muut mepit
paitsi Ari Vatanen. Hänellä oli naapurihuoneessa aamu-
hartaustilaisuus.

Koko parlamentin äänestykseen oli päivällä tulossa
ITRE-valiokunnan televiestintäpaketti eli useita raport-

teja puhelin-, radioaalto- ja televisiotoiminnan pelisääntöistä.

Parlamentissa on isotöisiä ja vähemmän isotöisiä mietintöjä (ja sitten sihteeristön tekemiä mietintöjä), ja nämä olivat niitä monimutkaisimpia. Kyseessä oli yhteispäättösasia, ja se tarkoittaa, että direktiivit eivät tule voimaan ilman parlamentin hyväksyntää. Päätös oli hyväksyttävä tässä toisessa käsittelyssä vähintään 314 äänellä (626:sta) tai muuten jouduttaisiin seuraavan puhejohtajamaan Espanjan johtamaan sovittelumenettelyyn. Jos siellä ei saavuteta yksimielisyyttä, jonka parlamentin enemmistö voisi hyväksyä 314 äänellä, yksikään direktiivi ei astu voimaan.

Yhteispäätösmenettely rajoittaa tällä tavalla neuvoston vapaata lainsäädäntövaltaa. Sitä rajoittaa myös se, että sen on oltava näissä asioissa yksimielinen. Se voi äänestää asiasta (määräenemmistöllä) vain, jos lakialoitteimonopolia hallussaan pitävä komissio kannattaa jotain - parlamentin esittämää - muutosta alkuperäiseen esitykseensä.

Puhuttiin myös telakkatuista, joita Suomi vastustaa. Kauppakomissaari **Pascal Lamy** haluaisi ottaa EU:ssa käyttöön tilapäisen telakkatuen, jotta hänellä olisi Etelä-Korean kanssa neuvoteltavaa ja vastavuoroista poistettavaa, kun aletaan neuvotella siellä maksetuista tukiaisista. Ne syövät EU-maiden telakoiden tilauskantaa, eivät kuitenkaan Suomen telakoilla valmistettavien risteilyalusten tilauskantaa, koska Koreassa ei niitä tehdä. Suomi ja jotkut muut maat eivät ymmärrä Lamyn taktiikkaa, jonka mukaan myös EU:lla pitäisi olla omat tukiaiset, jotta voitaisiin neuvotella Korean tukien poistamisesta. On pattilanne, kun ilman EU:n tukiaisia Lamy ei vie Koreaa WTO:hon eikä neuvottele sen kanssa.

Liikanen kertoi Lipposen olleen Helsingin elintarvikevirasto-asiassa hyvin itsepäinen: virasto on saatava Helsinkiin. Se kuuluu Helsinkiin siksi, että EU:n peruskirjojen mukaan erityisvirastoja on sijoitettava eri jäsenmaihin. Tässä asiassa Lipponen ei ole väärässä, mutta Laeken näyttää, tuoko itsepäisyys tulosta.

Päivällä telesääntöpaketti meni ongelmitta läpi. Oli tehty sellaiset kompromissit, ettei ollut muuta mahdollisuutta.

Päivän istunnon alussa luovutettiin parlamentin jakama Saharov-palkinto kolmelle palkinnonsaajalle, kolmelle siksi, että tehdään kompromisseja ja valitaan useampia, kun ei löydy yksimielisyyttä yhdestä.

Saharov-palkinto on 50 000 euron eräänlainen ihmisoikeus- ja rauhanpalkinto, joka ei ole niin paljon kunniaa - eikä rahaa - kuin Nobelin rauhanpalkinto, mutta sen jäljillä ollaan. Nyt se oli äänestetty israelilaiselle ja palestiinalaiselle rauhanaktivistille, ja kompromissiin kuului, että palkintoa jakoi myös angolalainen piispa. Hän antoi palkintorahansa ekumeeniseen rauhanrahaan. Usein unohtuu, miten maailmassa tapahtuu paljon pahaa. Angolassa ovat viime vuosikymmenten sisällissodat vaatineet miljoona kuolonuhria. Milloin vietämme suruhetken heidän muistokseen?

Parlamentin Venäjä-valtuuskunnan kokouksessa iltapäivällä Paavo Väyrynen kertoi, että häntäkin oli pyydetty TV 1:n Lauantaiseuraan. Pyyntö oli ollut niin epä-määräinen, ettei hän ollut osannut sanoa juuta eikä jaa-ta, ja toimittaja oli ollut selvästi helpottunut, kun Paavo oli suositellut, että liittovaltion vastustajista vain minä olisin mukana. Paavo myös varmaan vähän pelkäsi meidän keskinäistä eriseuraisuuttamme; hänhän hyväksyy EU:n kovan ytimen liittovaltioitumisen, kun taas minusta demokratiaa on vain se, että EU on sama kaikille.

Illalla olisi ollut ryhmän pikkujoulu paikallisessa ravitsemusliikkeessä. En ehtinyt paikalle, sillä oli tärkeämpää tekemistä. Neuvottelimme tanskalaisen demarin **Freddy Blakin** siirtymisestä ryhmäämme.

Freddy nauttii Tanskassa suurta kansansuosiota. Hän on ollut yli 30 vuotta demaripuolueen jäsen. Hän ei ollut demareiden listan kärkinimiä, ja sen perusteella hänen ei olisi listavaalissa pitänyt tulla lainkaan valituksi, mutta Tanskan listavaali ei ole täydellinen. Siinä voi äänestää myös henkilöä. Ihmiset äänestivät Freddyyn sisään ohi listalla hänen edelleen sijoitettujen ehdokkaiden.

Kansansuosion takia Freddyä pyydettiin asettumaan ehdokkaaksi kotikaupunkinsa kunnanvaltuuston vaaliin. Demarit tarvitsivat kaikki mahdolliset äänet säilyttääkseen puolueella kaupunginjohtajan paikan. Se, että kansanedustaja asettuu ehdokkaaksi kunnanvaltuuston vaaliin, on kielletty demaripuolueen säännöissä, mutta Freddyille sanottiin, ettei siitä aiheudu hänelle ongelmia. Tarvittiin ääniä puolueelle.

Freddyn äänillä demarit saivat säilytettyä itsellään kaupunginjohtajan toimen.

Sitten alkoivat vaikeudet. Jäsenyys europarlamentissa ja kunnanvaltuustossa on siis demaripuolueen säännöissä kielletty. Freddy pantiin (ne, jotka hän oli ohittanut listavaalissa, panivat?) valitsemaan näiden kahden tehtävän välillä.

Hän ei halunnut pettää kummankaan vaalin äänestäjiään, vaan yritteli neuvotella poikkeuksen sääntöön. Se oli hänelle puolittain luvattu ennen kunnallisvaalia. Puolue oli kuitenkin tiukkana: Valitse!

Freddy valitsi meidät. Hän loikkasi demareista vasemmostoryhmäämme.

Hän on ollut budjetin valvontavaliokunnan varapuheenjohtaja. Me emme pysty turvaamaan hänelle sitä asemaa, mutta lupasin luovuttaa hänelle paikkani valiokunnassa ja tarjosin hänelle meidän ryhmän koordinaattorin tehtävää valiokunnassa. Koordinaattori on usein tärkeämpi henkilö kuin muodollinen varapuheenjohtaja.

Löimme kättä päälle. Parlamentille hänen ryhmänvaihdostaan ilmoitetaan seuraavalla viikolla.

Ryhmäämme on parlamentin ensimmäisen puoliskon aikana loikannut yksi vihreä ja yksi demari. Kukaan ei ole lähtenyt. Odotan lisää tulijoita. Meidän ryhmämme on nimittäin konfederaalinen, jossa jokaisella on täysi toimintavapaus ilman mitään ryhmäkuria. Olemme ymmärtääkseni hyvin vapaamielinen ja "edistysellinen" ryhmä, jossa kunniaa on tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Ryhmä myös vihertää selvästi eniten eurovihreiden jälkeen, ja me äänestämme heistä poikkeavasti

ympäristökysymyksissä vain silloin, kun he ovat piittaamattomia ihmisten sosiaalisesta voinnista. Meille on helppo tulla.

Torstai 13.12

Olinpa vähällä päästä televisioon!

Euroopan prlamentin puheenjohtajuudesta toimikauden toisella puoliskolla kilpailevat liberaalien irlantilainen ryhmänjohtaja **Pat Cox** ja skotlantilainen demari **David Martin**.

Cox voittanee kisan, koska parlamentin aloittaessa työnsä oli tehty sopimus porvariyhteistyöstä konservatiivien (EPP) ja liberaalien kesken. EPP oli luvannut, että liberaalit (joiden ryhmässä ovat mm. Suomen kekulaiset) saavat loppujaksolla puhemiehen paikan EPP:n Nicole Fontainen jälkeen.

Muita ehdokkaita vaalin ensimmäisellä kierroksella ovat meidän ryhmämme puheenjohtaja Francis Wurtz, vihreä varapuhemies Gerard Onesta (jolle Heidi Hautala oli viikolla hävinnyt vihreiden äänestyksen varapuhemieheydestä) sekä SOS Demokratia-ryhmämme vetäjiin kuuluva tanskalaisten kansanliikkeiden meppi Jens-Peter Bonde.

Itse olin vaikeassa tilanteessa. Pitäisi äänestää ryhmäsolidaarisuudesta Wurtzia, joka on hieno ihminen, mutta poliittisesta solidaarisuudesta pitäisi äänestää Bondea, joka on parlamentissa yksi demokratian ja kansallisvaltioiden kuuluvimpia puolustajia liittovaltion tukea vastaan.

Bonden kannatuspohja on meidän antifederalistien verkosto *SOS Demokratia*, johon kuuluu puolen sataa edustajaa kaikista parlamenttiryhmistä ja lähes kaikista maista. Itävaltalaisia ei ole, kun Haiderin porukat eivät meille muille oikein kelpaa. Ryhmä on kyllä kaikille avoin, heillekin, mutta säännöt kirjoitettiin niin, että SOS Demokratia ei hyväksy rasismia ja muukalaisvihaa, ja

se taas pitää heidät pois niin kuin Ranskan ja Italian äärioikeistolaisetkin. Eniten on SOS Demokratia-toimintaryhmässä Englannin konservatiiveja.

GUE/NGL-ryhmän kokouksessa aamutuimaan keskusteltiin EU:n mahdollisen laajenemisen vaikutuksesta parlamenttityöhön.

Europarlamentin pitäisi varautua 10 uuden jäsenen meppeihin ja 750 jäsenen enimmäismäärään. Nizzassa maksimiksi kyllä päätettiin 732, mutta Puola on kuulemma asettanut jäsenyysneuvotteluissa kyseenalaiseksi sille Nizzassa päätetyn 50 mepin kiintiön. Se haluaa enemmän paikkoja. Jos se saa, samankokoinen Espanjakin saa. Unkari ja Tshekki saavat joka tapauksessa molemmat 2 paikkaa lisää, koska niille oli Nizzassa tehty selvä vääryys. Niissä on sama asukasluku kuin 2 paikkaa niitä enemmän saaneissa Kreikassa, Belgiassa ja Portugalissa.

Logiikka, jonka mukaan Nizzan sopimuksen sisällöstä voidaan vielä neuvotella, osoittaa, ettei sen hyväksyminen ole mikään tarpeellinen ja välttämätön ehto EU:n laajenemiselle. Sitä kantaa on edustanut myös pääkomissaari Romano Prodi.

Uusien jäsenten liittymissopimukset hyväksytään jäsenmaissa saman muodollisen kaavan mukaan kuin Nizzan sopimus, ja niissä asiakirjoissa voi olla myös Nizzan sopimuksesta poikkeavia asioita. Samalla, kun liittymissopimukset ratifioidaan jäsenmaiden parlamenteissa, voidaan niillä muuttaa Nizzan sopimuksen sisältöä. Jos sopimusta ei ole jossakin maassa (Irlannissa) ratifioitu, se ei estä uusien jäsenten liittymistä unioniin.

Laajenemisasiaa esittelivät ryhmällemme parlamentin demaripääsihteeri ja huonetilavastaavat. Kävi ilmi, että Brysseliin pitäisi rakentaa pari uutta taloa. Tarvitaan monta uutta kokoussalia, joissa on 24 äänestyskoppia, sekä 900 uutta toimistoa. Strasbourgissa ja Luxemburgissa riittävät entiset tilat.

Brysselin uusia tiloja ehdotetaan rakennettavaksi parlamentin yhteyteen niin että kaikki talot ovat turvallisuussyistä maanalaisten käytävien kautta yhteydessä

toisiinsa. Joidenkin jäsenmaiden meppien turvallisuustarpeet ovat suuremmat kuin esimerkiksi meidän.

Uusia neliöitä halutaan 40 000-50 000. Jos yksi neliö maksaa entisessä rahassa kymppitonnin, koko projektin hinta saattaa olla miljardi euroa eli 5-6 entistä Suomen miljardia. Sillä rahamäärällä saisi rakennetuksi säilytystilat myös parlamentin huonekaluvarastolle, joka tänään on Luxembourgissa.

Pertti Paasion suuriin saavutuksiin edellisen kauden kvestorina muuten kuului sen asian hoitaminen, että telefaxien värikasetteja rupesi saamaan myös Brysselistä ilman että ne piti tilata Luxemburgista muutaman päivän toimitusajalla. Sen sijaan parlamentin oma shampanja ja viski jäsenten käyttöön (käypää maksua vastaan) tilataan edelleen Luxemburgista.

Suurin ongelma parlamentille tulee kielikysymyksestä. Kaikkien jäsenten pitäisi olla samanarvoisia, mutta 25 jäsenen EU:ssa se ei taida kaikilta osin onnistua. Täystulkkauksessa tulkkeja tarvittaisiin jokaiseen koppiin kuusi, ja silloin moneen kokoukseen osallistuisi paljon suurempi joukko tulkkeja kuin meppejä. Mietinnässä on etätulkkaus televisiomonitoreiden avulla jäsenten kotimaista. Mietitään myös pienten kielten aseman heikentämistä niin että niille käännökset tulisivat välikielten kautta siihen tapaan kuin tänään tehdään suomalaisten puhuessa. Kaikista muista kielistä kuin suomesta tulkkaus menee tänä päivänä meppien korviin hänen omaa äidinkieltään puhuvan tulkin kääntämänä, mutta suomen kieli käännetään ensin jollekin välikielle ja vasta sitten se kääntyy mepeille heidän äidinkieltään puhuvan tulkin kautta.

Aamun täysistunnossa hyväksyttiin EU:n vuoden 2002 budjetti lähes yksimielisesti.

Istunnossa nousi esille myös kysymys siitä, että parlamentin ylimääräisessä kokouksessa Laekenin kokouksen jälkeen seuraavana maanantaina suuret ryhmät halusivat antaa neuvostolle lausunnon terrorismilakipakettiin kuuluvasta *eurooppalaisesta pidätysmääräyk-*

sestä. Siitä vaaditaan perussopimusten mukaan parlamentin lausunto.

Vaikka laki on tulossa voimaan vasta vuonna 2004, suuret ryhmät (konservatiivit ja demarit) olivat sopineet, että parlamentti pannaan antamaan lausuntonsa uskottomalla kiireellä jo pari päivää sen hyväksymisen jälkeen ennen kuin se välttämättä on saatavilla kaikilla kielillä. Lausunto pitää siis antaa ilman, että mepit ehtivät perehtyä ehdotukseen, ilman että asia lähetetään oikeusasioiden valiokuntaan kannanoton eli mietinnön valmistelua varten, ilman että siitä laaditaan parlamentille kirjallinen mietintö ja ilman että parlamentin istunnossa siitä voidaan käydä keskustelua.

Konservatiivien ja demareiden johtajat pelkäävät, että jos käsittelyaika pitenee, asiat mutkistuvat. Maailmalla on vielä vallalla terrorismin ja kansalaisoikeuksien vastainen henki. Vallanpitäjät haluavat käyttää sitä kiireesti hyväksi kansalaisoikeuksien rajoittamiseen. Oikeuksia rajoitetaan aina, kun tilaisuus avautuu.

Parlamentti päätti ottaa asian kiireelliseen käsittelyyn maanantain ylimääräiseen istuntoon äänin 276-84, 8 tyhjää. Äänestin kiireellisyyttä vastaan, enkä ollut ainoa. Menettely oli niin poikkeuksellinen, että monet puolesta äänestäneet olisivat halunneet äänestää vastaan, mutta he pelkäsivät ryhmäkuria.

Iltapäivällä soitti sama toimittaja Yleisradiosta, joka oli pyytänyt minut viikonloppuna televisioon Lauantaiseuraan. Oli tehty päätös, että ohjelmassa ei keskustelukaan Laekenin huippukokouksesta. Kotimaan politiikassa oli tapahtunut muuta, tärkeämpää. Suomen Pankin asioiden arveltiin sittenkin olevan katselijoille kiinnostavampia kuin joku EU:n liittovaltioiminen ja sen militarisoiminen. Ketä nyt sellainen kiinnostaisi?

Olinpa vähällä päästä televisiossa muuhunkin kuin viihdeohjelmaan, mutta en ihan!

Lehdissä oli uutisia siitä, miten Italian pääministerinä toimiva miljardööri Berlusconi oli taipunut hyväksymään muiden EU-maiden hallitusten tavoin puitepäättöksen terrorismilaiesta.

Asia oli ollut ajankohtainen Suomessakin. Oli kysymys isoista periaatteista.

EU-jäsenyys on vienyt lainsäädäntövaltaa Suomen eduskunnalta. Se valta on siirretty eduskunnalta niille Suomen ministereille, jotka Suomen puolesta hyväksyvät EU:n (ministeri)neuvostoissa jäsenmaille lainveroisia asetuksia tai jäsenmaiden omaan lainsäädäntöön siirrettäviä direktiivejä. Ministerit ovat neuvostoissa lainhyväksyjä eduskunnan puolesta.

Suomessa - toisin kuin muiden EU-maiden parlamen-teissa - eduskunta on rajoittanut ministereiden vapaata harkintaa ja kuljetuttaa ministerit ennen neuvostoihin osallistumista kertomassa suurelle valiokunnalle, mihin Suomen puolesta suostutaan. Eduskunta voi myös antaa ohjeita siitä, mihin ei pidä suostua.

Suuri valiokunta oli käsitellyt puitelakipakettia 1) terrorismin torjumiseksi sekä 2) eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamis-menettelyistä.

EU:n viranomaiset ovat valmistelleet lakiehdotukset näistä asioista nopeasti - liian nopeasti - New Yorkin tapahtumien savuverhon suojaan.

Suuren valiokunnan kokouspöytäkirjasta (5.12) selviää, että tässä asiassa Suomen hallitus oli eduskunnan käsityksen mukaan hyväksynyt sellaista, johon sillä ei ollut suuren valiokunnan antamaa valtuutusta:

Saadun selvityksen mukaan Suomen edustaja oli maanantaina 3.12.2001 pidetyssä pysyvien edustajien komitean (Coreper) kokouksessa ilmoittanut, että Suomi poistaa näissä asioissa yleisvarauman ja pitää voimassa tarkasteluvarauman. EU:n neuvoston käytännössä Suomen edustajan ilmoitus merkitsee, että Suomella ei ole enää ehdotusten sisältöä koskevia varauksia vaan toivoo ainoastaan kotimaisen kannanmuodostuksen muotoseikkojen vuoksi lisää aikaa virallisen kantansa ilmoittamiseen.

Oikeudenkäytön kohteeksi - ja uhriksikin - on koko EU:n alueella tulossa "EU-kansalainen", jolta riistetään oman

maansa kansalaisuuden erityissuoja. Lainsäädännöstä häivytetään ne oikeudet, jotka jäsenmaiden kansalaisilla on synnyinmaan, isänmaan tai kotimaan perusteella. Otettuaan myönteisen kannan EU:n puitesopimukseen Suomen hallitus on heikentänyt Suomen kansalaisten oikeuksia ja oikeusturvaa.

Kun Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta käsitteli eurooppalaista pidätysmääräystä, kansanedustajien käytössä oli EU:n puheenjohtajavaltion esityksestä vain ranskankielinen teksti. Ne kansanedustajat, jotka eivät osaa ranskaa, eivät tienneet, mitä päättivät. Sellainen tapa tehdä päätöksiä on tänään käytössä EU-Suomen eduskunnassa!

Tulollaan olevat EU:n terrorismilait eivät kohdistu vain terrorismiin vaan pahimmillaan ne saattavat uhata vapaiden kansalaisten mielipiteen, mielen osoittamisen, kokoontumisen ja järjestäytymisen vapautta. Se ei johdu välttämättä itse laeista (siinä muodossa kuin ne on viime vaiheessa hyväksytyt), vaan sen ratkaisevat eri maissa lakien tulkinnat.

On oltava varauksellinen sellaisten enimmäisrangaistusten hyväksymiselle, jotka poikkeavat Suomen rangaistustasosta. Se sekoittaa kotimaassa rikosten rangaistusten keskinäisen suhteellisuuden. Toisaalta sitä hän tässä juuri ajetaan: EU:n tekemistä yhteiseksi oikeusalueeksi, tuomioistuinelaitosten samanlaistamista. Tavoitteena on tehdä EU:n alueella oikeustoimien vastavuoroisuuden tunnustamisen periaatteesta yhteisen oikeusalueen kulmakivi: toisten maiden oikeudelliset päätökset hyväksytään sellaisinaan. Sillä tavalla poistetaan oikeudenkäytöstä kansalliset rajat, jotka ovat voineet suojata oman maan kansalaisia toisten maiden oikeusviranomaisten mielivallalta.

Poliisi ja sotaväki ovat vallanpitäjien väkivaltakoneistoa. Heidän vastapuolensa on vapaa kansalainen, jolle ensin porvariston (sen asetuttua hallitsijaa vastaan) ja sitten työväen taistelulla on vuosikymmenten saatossa saatu turvatuksi lakisäätteisiä oikeuksia ja vapauksia vallanpitäjiä ja heidän poliisejaan ja ohraansa vas-

taan. Kansalaisyhteiskunnat ovat poikkeuksia siihen periaatteeseen, että laki on vain vallanpitäjän tahto.

Minulla on hyvä käsitys Suomen poliiseista. He tekevät tärkeää työtä kansalaisten arkisen elämän turvaamiseksi rikoksilta ja rikollisilta. Jos kuitenkin vähän raaputtaa, hekin ovat väkivaltakoneisto. Se on sellainen ammatti.

On myös poliiseja, jotka operoivat laillisuuden tuolla puolella. Salaiset palvelut sekä turvallisuus- ja suojelupoliisit tekevät julkisuudelta suojassa laittomuuksia. Suomen suojelupoliisilla (supo) ei ole minkäänlaista demokraattista valvontaa toisin kuin on useiden EU-maiden salaisilla poliiseilla. Federalistit haluavat EU:lle myös yhteisen "EU:n sisäisen turvallisuuden" poliisin.

On sanottava KYLLÄ suojelupoliisin demokraattiselle valvonnalle - esimerkiksi Saksan mallin mukaan - ja EI euro-ohranalle!

Perjantai 14.12 SOS Demokratia

Laekenin huippukokouksen vastatapahtumana meillä oli Brysselissä SOS Demokratia-ryhmän järjestämä seminaari. Paikalle oli kutsuttu EU-kriitikkoja useista maista. Osanottajia oli seminaarissa kolmisensataa, joukossa parikymmentä meppiä ja puolisen tusinaa suomalaista EU-kriitikkoa.

EU-kriittisyys on Suomessa sirpaloitunut monen lajin ortodoksisuudeksi, jolla ei ole yleistä uskottavuutta. Vapaalta kansalaistoiminnalta puuttuu poliittinen pohja.

EU:n liittovaltioitumisen vastustusta ei voida mitata oikeisto-vasemmisto -akselilla. Rintamalinjat ovat sille jaolle selvät, jos puhutaan veroista, sosiaaliturvasta, ympäristöstä tai pakolaisista, mutta jos puhutaan EU:sta ja Natosta, olen henkilökohtaisesti valmis hylkäämään tämän jaon. Sen sijasta on mielekkäämpää jakaa ihmiset mielipiteiden perusteella federalisteihin ja antifede-

ralisteihin. Toisaalla ovat liittovaltion kannattajat, jotka toimivat kansallisvaltioiden demokratian puolustajia vastaan, ja toisaalla nämä puolustajat.

Seminaarin avaus- ja pääpuheenvuoron käytti tanskalainen **Jens-Peter Bonde**, europarlamentin eurokriittikin dynamo ja Suomen *Vaihtoehto EU:lle-liikkeen* isähahmo.

Hän ei halua EU:lle uutta perustuslakia vaan perussopimuksen toimivaltojen jaosta. Hän muistutti, että *konventti*-sana tulee USA:sta, jossa koolle kutsuttiin vuonna 1776 Philadelphiaan kansalliskokous laatimaan USA:n federaation perustuslakia. Sama prosessi on käynnistymässä nyt EU:ssa. Blair saattaa haluta, että EU:sta tulee supervalta mutta ei supervaltio. Tällä menolla siitä tulee liittovaltio, jolle konventti valmistele perustuslakiluonnoksen.

Jotta olisi vaihtoehto, kyseiseen konventtiin ilmeisesti ainoana ei-federalistina valittava Bonde halusi sen valmistelevan perustuslain ohella (sen valmisteluahan ei voida estää) myös toisen vaihtoehdon: itsenäisten valtioiden liiton sopimuksen toimivaltojen jaosta. Vain valmistelu, joka tuottaa vaihtoehtoja, on hänen mielestään demokraattista.

Bonde haluaisi EU:n antavan jäsenvaltioille vähemmän määräyksiä. Niitä on jo 20 000 yli 80 000 sivulla 11 kielellä. EU:n on käytettävä lainsäädännössä enemmän joustavia minimidirektiivejä ja vähemmän pakollisia ase- tuksia, enemmän standardeja ja vähemmän yksityiskoh- taisia määräyksiä.

Hän kiinnitti huomion nykyiseen tapaan säätää ase- tuksia ja direktiivejä. Niistä 70 % sopivat komiteoissa (komitologiassa) alemman tason virkamiehet, 15 % jä- senmaiden EU-suurlähettiläät COREPER-kokouksissa ja vain 15 % uusista määräyksistä tulee ministeritasolle, jossa päätökset ovat usein vain muutamien lauseiden hiomista.

Bonde muistutti, miten poliisi ja sotaväki ovat kaikki- en valtioiden äärimmäiset työkalut. Hän kysyi, pidetään-

kö ne itsenäisten valtioiden käsissä vai annetaanko ne Brysselin käsiin? Jos annetaan, maa ei ole itsenäinen.

Hänen väkevän todistuksensa jälkeen päivä kului meppien ja kansalaisaktivistien vuoropuhelussa.

Muun muassa irlantilainen sitoutumaton meppi **Dana Scallan**, joka on konservatiiviryhmän (EPP) jäsen (ja eurovision laulukilpailun voittaja vanhoilta ajoilta), puo- lusti maansa kansanäänestyksen tulosta seminaarivie- raiksi kutsuttuja federalisteja vastaan.

Euroopan federalistien puheenjohtaja **Jo Leinen** esiti provosoivan kysymyksen. Pitääkö sallia jonkun pie- nen maan pienen enemmistön estävän muiden maiden enemmistöä tekemästä EU:sta liittovaltiota? Hän vasta- si, että ei pidä sallia. Jos jotkut asettavat kapuloita rat- taiseen, hän ja he ovat valmiit tekemään liittovaltion ns. tiiviimmän yhteistyön (enhanced cooperation) pohjalta: liittovaltioon tulevat ne, jotka tulevat, ja muut katsel- koot tätä Avantgarde-Eurooppaa sivusta.

Leinen on vaatinut presidentin valitsemista EU:lle yhteisillä vaaleilla. Useimmat federalistit haluavat EU:n perustuslain säädettäväksi nyt Laekenissa päätettävän valmistelun pohjalta Euroopan laajuisessa kansanäänes- tyksessä.

Siitä, millä nimellä Laekenissa päätetään perustus- lain säätämisestä, ei ole merkitystä. Leinenin mukaan jos joku kävelee kuin ankka, kaakattaa kuin ankka ja nokkii kuin ankka, on todennäköistä, että se on ankka.

Ankkalinjalla oli päivän lehtien mukaan ollut myös EPP:n europarlamenttiryhmän puheenjohtaja **Hans-Gert Pöttering**, jonka mukaan "sanamuoto on vähemmän tärkeä kuin käsite itsessään". Hänen mielestään on täy- sin mahdollista luonnostella perustuslaki kutsumatta sitä perustuslaiksi. "Ei pidä panna perustuslakikärryjä hevosen eteen." Saksalainen Pöttering myös oli vaati- nut, että Euroopan puolueiden olisi muututtava samal- la tavalla transnationaaliseksi kuin ovat europarlamen- tin poliittiset ryhmät, joissa on ylikansallinen päätök- senteko. Transnationaalisuus voidaan kääntää sekä poiki- että ylikansallisuudeksi. Käännöksessä on keskei-

sempää käsitteen sisältö kuin nimi. Asiasisältö on semmoinen, että halutaan päätökset tehtäviksi maiden asukasluokujen mukaan. Se on isojen maiden valtaa.

Seminaari vahvisti käsitystäni siitä, että Suomessa on koottava voimat pienen puolustamiseksi suurten ylivaltaa vastaan.

Lauantai 15.12

Eduskunta hyväksyi Nizzan sopimuksen

Helsingin Sanomissa oli pieni yhden palstan uutinen: "Eduskunta hyväksyi Nizzan sopimuksen". Uutisen pituus oli 19 riviä. Isompi asia oli se, että "Opiskelijoiden lounaan hinta laskee hieman". Sitä oli 21 riviä.

Kysymyksessä oli sentään asia, josta Irlannissa oli ollut kansanäänestys - ja jonka kansa voitti.

Suomen eduskunnassa sopimuksen puolesta oli äänestänyt 170 kansanedustajaa joukossa ilmeisestikin myös ystäväni Esko-Juhani Tennilä ja muut vasemmistolittolaiset. Vastaan oli äänestänyt vain 9. Lehdessä ei kerrottu, ketkä.

Harmistuneena vasemmistoliiton kansanedustajien ryhmäkuriin, joka perustuu marxilais-leniniläis-stalinilaiseen perinteeseen ja jossa ei tehdä tilaa vapaiden ihmisten vapaalle ajattelulle ja toiminnalle, kirjoitin Kansan Uutisten joululehteen kolumnin puoluekurin uskonnollisista juurista.

Tulin siinä rinnastaneeksi Venäjän ensimmäiset kommunisti-uskovaiset bolshevikit ja islam-uskovaisen al-Quidan. Vaimo sanoi, ettei olisi pitänyt rinnastaa, mutta minun mielestäni piti. Jos haluamme rakentaa jotain uutta, meidän on kiellettävä vanha. Jotta voidaan rakentaa demokratiaa, on torjuttava demokratia-kielteinen kommunismi.

Suomen kommunistit eivät ole tehneet rikoksia omaa kansaansa kohtaan. Demokratia on kyllä saanut kyytiä, ja valitettavasti vasemmistoliitto on sen lajin perin-

neyhdistys. Pahimmillaan sitä traditiota edustaa pyhä (ay-)perhe, pieni klikki ay-pamppuja.

Vaikka boshevikkien harjoittamaa terrorismia ja diktatuuria ei voi puolustaa, elämän ihmeellisyyksiin kuuluu se, että kaikesta huolimatta muinainen Neuvostoliitto oli 1970- ja 1980-luvuilla suurimmalle osalle venäläisiä parempi paikka elää kuin nykyinen Venäjä.

Sekä bolsheveikeilla että al-Qaidalla oli epämääräinen yhteys ulkovaltoihin. Boshevikkien vallankaappauksen saattoi rahoittaa Saksa, kun taas al-Qaidaa ovat rahoittaneet Pakistan ja Saudi-Arabian tosiuskovaiset. Molempia on tukenut maailmanlaajuinen verkosto, uskonyhteisö, ja molempien saavutuksia ovat rientäneet puolustamaan uskonsoturit muista maista. Kun al-Qaida tuhosi buddhien patsaita, bolshevikit tuhosivat kirkkoja. Kun al-Qaida murensi naissukupuolen ihmisoikeuksia, mieskeskeisiä olivat myös bolshevikit, joiden merkittävimpiä naishahmoja olivat Leninin vaimo ja rakastajatar. Perheonni ei ole koskaan ollut marxilainen hyve. Marxin seitsemästä lapsesta kolme teki itsemurhan ja vanhaksi asti eli vain perheen apulaisen kanssa - vaimolta salaa - tehty poika.

Kommunismi oli kyllä optimistinen uskonto, mutta kun siinä pyhitettiin väkivalta ja hirmuteot, se ei kelpaa ideologiaksi uudelle, vapaalle ja punavihreälle vasemmistolle.

Vasemmisto, joka ei kuuntele eikä puhuttele kansaa, on huono vasemmisto. Sitä se oli, kun kaikki vasemmistolaiset kansanedustajat äänestivät EU:n Nizzan sopimuksen puolesta. Vasemmisto ei kykene ylittämään vasemmiston rajoja suhteessa kansalliseen "omaan". Onko vasemmistoaate tuomittu olemaan Suomessa aina vain tuonti-ideologiaa? Kuuluuko siihen tuonti-ideologiaan EU:n tapauksessa aina ja kaikessa EU:n liittovaltioitumisen eli federalismin asian ajaminen?

Kun liitettiin EU:hun, liittymissopimuksen mukaan oli hyväksyttävä EMU. Se oli kirjattu vuonna 1991 solmittuun Maastrichtin sopimukseen, joka Suomen oli

pakko hyväksyä. Ruotsin esimerkki osoittaa, ettei kuitenkaan olisi ollut omasta rahasta luopumisen pakkoa.

Suomen poliittinen eliitti valehteli kansalle, kun se sanoi ennen EU-kansanäänestystä, että markan kohtalosta päätettäisiin erikseen. Päätettiin, mutta vain eduskunta päätti, ja sillekin sanottiin, että asia oli jo päätetty kansanäänestyksessä. Eduskunta äänesti asiasta samaan tapaan kuin Nizzan sopimuksesta. Vasemmistolaiset äänestivät silloinkin pääsääntöisesti vieraan rahan puolesta omaa rahaa vastaan.

Esitelmöin syksyllä Tallinnassa Viron EI EU:lle-järjestön kansainvälisessä seminaarissa EMU:sta.

Jäähdyäiset Suomen markalle

Kun Suomen markan arvo sidottiin peruuttamattomasti muiden EMU-maiden valuuttojen sekä euron arvoon, Suomi menetti mahdollisuuden harjoittaa omaa rahapolitiikkaa: omaa valuuttakurssi- ja korkopolitiikkaa.

Se on EMU:n keskeisin sisältö. Ei se, että paperirahat ja kolikot vaihtuvat, vaan se, että EMU on meille muiden tekemää vierasta politiikkaa. Euro on liittovaltoraha, ja se altistaa meidät liittovaltion rahapolitiikalle. Siihen on monopoli Euroopan keskuspankilla (EKP), jonka epäitsenäisiä haarakonttoreita ovat jäsenmaiden keskuspankit.

EKP:n johtokunnassa on 6 jäsentä. Alkuvaiheessa heistä yksi on ollut suomalainen (Sirkka Hämäläinen). Kun hänen toimikautensa loppuu vuonna 2003, Suomi ei saa uutta johtokunnan jäsentä vuosikymmeeniin. Silloin rahapolitiikka tulee Suomelle ulkoa täysin annettuna, ja sitä tekevät vierasmaalaiset päättäjät. EKP on itsessään yhden asian liike, joka taistelee inflaatiota vastaan, vaikka sitä ei olisi.

EKP:n johtokunnan jäsenet muodostavat yhdessä jäsenmaiden keskuspankkien eli haarakonttoreidensa pääjohtajien kanssa pankin 18-jäsenisen hallintoneuvoston. Se on EKP:n korkein valvontaelin. Ei ole minkäänlaista hallitusten tai parlamenttien valvontaa, vaan sen sijasta pankki valvoo itse itseään. Itsevalvonta ei ole demokratiaa.

Kun otetaan käyttöön liittovaltoraha euro, on laskukoneita niitä varten, jotka eivät osaa kuuden kerrotaulua. Muutamalla näppäimen painalluksella on helppo selvittää omaisuuden, tavaroiden ja palvelusten sekä historialliset että käyvät arvot Suomen rahassa ja uudessa liittovaltorahassa.

Kun vaihdetaan kaikki liikkeessä oleva raha euroihin, siitä aiheutuu kustannuksia, jotka tulevat pääasiassa ns. kuluttajien maksettaviksi. Rahanvaihto, tavaroiden ja palvelusten uusi hinnoittelu sekä kaikkien automaattien uudistus maksavat Suomelle miljardeja markkoja.

Siinä yhteydessä hintoja pyöristetään ylöspäin, ja myös sitä kautta euroon siirtyminen tulee maksuun kuluttajille. Osa hinnankorotuksista on tehty jo ennen euroon siirtymistä vastaamaan euromääräisiä talalukuja.

Rahojen vaihdon yhteydessä esiintyy rikollisuutta. Kun ihmiset eivät tunne oikeaa rahaa, heille tarjotaan väärää rahaa. Rahanvärentäjät ovat jopa saaneet varastetuksi oikean euron paino- ja turvamateriaalia. Rahanvaihto tuo valoon myös kaiken harmaan ja pimeän rahan, joka nykyisin kiinnittyy EMU-maiden valuuttoihin. Sitä on runsaasti myös Venäjällä ja muissa kolmansissa maissa. Ensi vuoden alussa se on arvotonta, ja rikollisissa piireissä on esiintynyt dollareiden hamstrausta. Se on heikentänyt euron arvoa suhteessa dollareihin ja lisännyt euron devalvoitumista.

Ennen EMU:un liittymistä kansalle sanottiin, että EMU tarjoaa "inflaatioherkälle" kansantaloudelle mahdollisuuden päästä irti ns. devalvaatio-inflaatio-kierreestä.

Toisin on käynyt. Eurovaluutat ovat devalvoituneet neljänneksen suhteessa USA:n dollariin. Sen johdosta EMU:n taloudelliset vaikutukset ovat olleet sängen vähäisiä.

Ongelmat syntyvät, kun alkaa euron ylä- ja dollarin alamäki. Kun ei ole omaa rahapolitiikkaa, talouspoliittiset "joustopot" on toteutettava finanssipolitiikassa (leikkaamalla sosiaaliturvaa ja koulutusmenoja valtion budjetissa) tai työmarkkinoilla (alentamalla palkkoja).

Euron devalvoituminen on vaikuttanut myönteisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyyn. Vienti on kasvanut. Yritykset ovat maksaneet omistajilleen ennätysellisiä osinkoja, ja voittojen ohella omistajille on jaettu myös yhtiöiden vanhaa varallisuutta.

Euron devalvoituessa suhteessa dollariin suomalaiset pörssiosakkeet ovat olleet halpoja amerikkalaisille sijoittajille. Sen seurauksena on niistä noin 70 % siirtynyt ulkomaiseen omistukseen. Se on merkinnyt taloudellisen vallan siirtymistä pois Suomesta ja dramaattisia vaikutuksia tulonjakoon.

Suomen EMU-yhteensovittamisen aikana maahan on tullut ulkomaista rahaa, joka on vääristänyt maan sisäisen tulonjaon. Tuloerot ovat kasvaneet ennätysuuriksi. Osingot ovat olleet saajilleen verottomia, ja sen lisäksi myyntivoitot ovat olleet joko verottomia tai aliverotettuja.

Samaan aikaan on poliittisin päätösin supistettu valtion velkaa, joka on pääosin peräisin 1990-luvun alkuvuosilta ja seurausta 1980-luvun lopun väärästä rahapolitiikasta (ns. vahvan tai kovan markan politiikasta). Sillä Suomea saatettiin EU-kuntoon.

Velanmaksun verukkeella on leikattu sosiaalisia etuisuuksia. Samaan aikaan on jätetty verottamatta rikkaita ja suurituloisia ja on jopa lisätty heidän verohelpotuksiaan.

Suomen EMU-yhteensovittaminen, joka on päättymässä euron käyttöönottoon, on synnyttänyt suurituloisille poliittisen hegemonian, joka on tehnyt mahdolliseksi erityisen optiorälssin synnyn.

Sen jäsenet ovat ottaneet yhtiöistä, ennen muuta Nokian, ulos rahan sijasta osakkeita. Se ei ole ollut pois yhtiöiltä (vaan niiden omistajilta). Kun he ovat myyneet osakkeensa, on tarvittu pörssijä ja tuontirahaa.

Nokian optiorälssi on ns. ensimmäisen polven rikkaita. He ovat uusrikkaita erotukseksi niistä, joilla on ollut perittyjä tai itse ostettuja - ja siltä pohjalta myytyjä - Nokian tai muiden yhtiöiden osakkeita.

Vuonna 1999 parin tuhannen suuruisen nokialaisten etujoukko möi optioita noin 5 miljardilla markalla.

Vuonna 2000 sama suppea piiri kuittasi optioista uudet 5 miljardia.

Vuoden 2001 aprillipäivänä optioiden saajien piiri laajeni 5000 nokialaiseen, jotka saivat myyntiin noin 3 miljardin arvosta optioita.

Summan suuruus riippuu siitä, myytiinkö osakkeet heti vai odotettiin arvonnousua. Kun mainitut pari tuhatta nokialaista olivat jo rahastaneet optioilla satoja tai vähintäänkin kymmeniä miljoonia markkoja per henkilö, heillä ei ole ollut pikkurahan puutetta, ja kannatti odotella. Syksyllä Nokian pörssikurssi nousi ja osakkeista sai paremman hinnan.

Vuoden 2001 pyhäinmiesten päivän aattona alkoivat viimeisimmät optioiden rahaksimuuttoviikot. Silloin jo kahteen kertaan optioilla rikastuneelle 2000 nokialaisen etujoukolla oli jaossa 19 markan kappalehintaan 76 miljoonaa osaketta. Kun niitä sai myydä päivän pörssihintaan (150-170 markkaa kappaleelta), optiorälssi sai niistä myyntivoittoa 10-12 miljardia markkaa.

Näin on pari tuhatta nokialaista kanssaihmistämme (ja vähän myös heidän kolme tuhatta työtoveriaan) saanut tai saamassa pörssin kautta noin 25 miljardia markkaa.

Vertailun vuoksi todettakoon, että vuonna 2001 kaikkien palkansaajien kaikki palkankorotukset olivat yhteensä 9 miljardia markkaa. Vuonna 2002 ne eivät ole sitäkään.

Optiot ovat täysimääräisen verotuksen piirissä. Niin ollen suurimpia hyötyjiä Nokia-optioista on ollut julkinen valta, joka saa jokaisesta optiomiljardista verotuloa lähes 600 miljoonaa markkaa.

Niillä rahoilla ei näytä olleen tulonjakovaikutuksia köyhien hyväksi.

Sitä on EMU-kuri. Se on rikkaiden kuria köyhiin.

Laeken ja EU:n perustuslaki

Laekenin huippukokouksessa 14-15.12. 2001 “rikottiin tabuja”, kun päätettiin aloittaa EU:n perustuslain valmistelu. Ennen kokousta uskottiin yleisesti, ettei sitä sanaa kirjattaisi kokouksen johtopäätöksiin ja että asiasta jouduttaisiin päättämään toisella nimellä.

Loppuasiakirjassa käytettiin sanaa itseään, ja sen johdosta kokous oli “historiallinen”. Sellaiseksi sitä kuvasi Saksan liittokansleri **Gerhard Schröder**. Mistään muusta Laekenin asiasta - kuin perustuslaista - ei niin voi sanoa.

Perustuslain valmistelua varten päätettiin kutsua koolle *konventti* eli *valmistelukunta*. Se aloittaa toimintansa 1.3.2002 ja sen toivotaan saavan työnsä valmiiksi vuodessa. Sen jälkeen alkaa *hallitusten välinen konferenssi (HVK)*, joka jatkaa siitä, mihin konventti päättyy.

Valmistelukunnan puheenjohtajaksi valittiin Ranskan entinen oikeistolainen presidentti **Valéry Giscard d’Estaing**, josta hänen ystävänsä Saksan entinen demariliittokansleri Helmut Schmidt sanoo, ettei tämä kannata EU:n tulevaisuuden kehittämisen perustaksi HVK-metodia. Hänen täytyy silloin olla jonkinasteinen liittovaltiomies.

On melko varmaa, että puheenjohtajasta oli sovittu liittovaltiomyönteisten saksalaisten ja heitä kriittisempien ranskalaisten kesken. Koko syksyn kulki huhuja, että maat olivat tehneet kaupat. Saksalaiset saivat perustuslain valmistelun ja ranskalaiset saivat sen valmistelukunnan puheenjohtajuuden.

Puheenjohtajaksi ei tullut komission entinen demari-puheenjohtaja **Jacques Delors**, joka olisi ollut tehtävään halukas. Hän on ollut sitä mieltä, että EU:sta pitää tehdä monen nopeuden EU niin että sen sisälle muodostetaan erityinen avantgarde-ryhmä, joka etenee liittovaltioon nopeammin kuin mihin hitaat maat ovat valmiita.

Demareille Delorsin syrjäyttäminen korvattiin valitsemalla konventin varapuheenjohtajiksi entiset demaripääministerit **Giuliano Amato** Italiasta ja **Jean-Luc Dehaene** Belgiasta. Federalisteja kumpainenkin.

Konventin työtä johtaa - ja manipuloi - puhemieshistö. Siihen valittiin mainittujen kolmen vanhan herran lisäksi kaksi komissaaria **Antonio Vittorino** Italiasta ja **Michel Barnier** Ranskasta. Lisäksi siihen tulevat konventin koollaoloajan puheenjohtajamaiden (Espanja, Kreikka ja Tanska) edustajat, kaksi europarlamentin edustajaa (ilmeisesti Inigo Méndez de Vigo konservatiiveista ja Klaus Hänsch demareista, federalisteja molemmat) ja kaksi kansallisten parlamenttien edustajaa (joista toinen paikka on sovittu annettavaksi federalismiin taipuvaiselle **David Millbankille** Isosta-Britanniasta).

Muiksi jäseniksi valitaan puheenjohtajien ja mainitun kahden komissaarin ohella 15 jäsenmaan hallituksen edustajaa, 2 kunkin jäsenmaan parlamentin edustajaa ja 16 europarlamentin jäsentä. Kaikilla on myös varaedustajat, mutta he saavat osallistua konventin työhön vain varsinaisen edustajan poissaollessa.

Konventtiin kutsutaan samojen perusteiden mukaan myös 12 jäsenhakijamaan ja Turkin edustajat, mutta he eivät ole täysivaltaisia. Konventti työskentelee 11 EU-kielillä, mutta ei heidän kielillään, eivätkä nämä edustajat voi estää "jäsenvaltioiden kesken saavutettavaa yhteisymmärrystä". Lusikan samaan soppaan muiden

kanssa he kuitenkin saavat. Kaiken kaikkiaan konventissa on 104 jäsentä.

Valmistelukunnan työmetodista päätettiin, että se "tarkastelee erilaisia kysymyksiä. Se laatii päätösasiakirjan, jossa voi olla joko eri vaihtoehtoja, jolloin kunkin kohdalla mainitaan, missä määrin niitä kannatettiin, tai suosituksia, jos on päästy yhteisymmärrykseen."

Federalistit eivät saaneet läpi sitä tavoitetta, että konventti laatii vain yhden (perustuslaki)vaihtoehdon. Optioiden tuottaminen näyttäisi itse asiassa palvelevan heidän asiaansa vielä paremmin. Näin luodaan yksi hegemoninen vaihtoehto ja vältetään se, mitä pääkomissaari Prodi pelkäsi, kun hän sanoi, että konventin lopputulos ei saa olla mikään joulukuusi ja että konsensus vie konventin tuohon. Puheenjohtajamaan pääministerin Guy Verhofstadtin mukaan vaihtoehdot voidaan esittää osoittaen, "mikä tuki eri optioilla on, onko niillä takanaan laaja tuki vai vähemmistö", ja konventin "täytyy määrittellä, mihin suuntaan vaaka kallistuu".

Siitä, että vaaka kallistuu tällä valmistelumenetelmällä federalismin suuntaan, ei ole epäilystä. Tällainen valmistelutapa ajaa tulevassa HVK:ssa ongelmiin ne maat, jotka haluavat säilyttää kansallisvaltioiden vallan. Vaatii kovaa itsetuntoa ja suurta kansallista yksituumaisuutta olla eri mieltä enemmistön kanssa ja antaa maineen mustua muiden silmissä. On vaikea kuvitella, että Suomi uskaltaa olla eri mieltä kuin konventin enemmistö. Siksi tämä valmistelutapa on niin vaarallinen. Lopputulos tulee olemaan suurten maiden valtaa pieniin, ja kun se esitetään neutraloidussa muodossa jonkun yhteisen elimen loppuasiakirjana, pienillä mailla on suuria vaikeuksia puolustaa itseään.

Sangen voitonriemuisesti saattoikin federalistisen Belgian federalistinen pääministeri **Guy Verhofstadt** julistaa kokouksen jälkeen, että Laekenissa "rikottiin tabuja". Ja totta on, että rikottiin. Kun konventin työn määrittely esitettiin sellaisten kysymysten muodossa, joihin sen on työstettävä vastauksia, perustuslaista sanottiin näin:

Lopuksi on kysyttävä, voivatko sopimusten yksinkertaistaminen ja niiden uusi järjestys aikanaan johtaa siihen, että unionille hyväksytään perustuslaki. Mitkä olisivat tällaisen perustuslain pääkohdat? Unionin edustamat arvot, kansalaisten perusoikeudet ja velvollisuudet, jäsenvaltioiden suhde unionissa?

Sana "perustuslaki" oli ollut Isossa-Britanniassa yksi tabu (samaan tapaan kuin "federalismi" oli ollut sellainen Maastrichtissa) . Pääministeri **Tony Blair** hyväksyi sanan käytön vastoin odotuksia, mutta hän joutui kääntämään asian kotimaassaan toisin päin. Hänen mukaansa tulevaisuuteen kuljetaan nyt muka Ison-Britannian viitoittamaa tietä. Vallan uusjaossa jäsenmaat ja kansalliset parlamentit saavat muka lisää valtaa. Roskapuhetta! Tosi asiassa tässä tienristeyksessä valittiin tie, jota Euroopan federalistisimmat maat Saksa, Beneluxmaat ja Suomi halusivat kulkea, Suomi Saksan peesisä. Konventin jälkeiselle HVK:lle tämä Blairin asenne tietää kuitenkin ongelmia.

Europarlamentissa Guy Verhofstadt sanoi suoraan, että "me olemme käynnistäneet perustuslaki-prosessin ja päättäneet tehdä uuden Euroopan".

Verhofstadtin mukaan kokouksessa oli rikottu "perustuslain" ohella myös muita tabuja. Oli ollut esillä "komission puheenjohtajan suora vaali".

Federalisteille "suora vaali" saattaa olla sitä, että kun tulevaisuudessa äänestetään EU:n presidentistä tai on kansanäänestys perustuslaista, jokaisella EU-kansalaisella on yksi ääni. Silloin suurissa maissa on jaossa paljon ääniä ja pienissä maissa vähän.

Tabujen rikkomiseen kuului myös se, että oli ollut ymmärtämystä antaa "Euroopalle" suurempi rooli jäsenmaiden puolustuskysymyksissä. Asia voidaan ymmärtää puolustusvoimain komentajan **Juhani Kaskealan** sanoin niin, että "näillä näkymin yleisin käsitys tuntuu olevan, että EU-maiden yhteinen puolustus voi toteutua vain kaikkien jäsenvaltioiden Nato-jäsenyyksien kautta".

Rikottiin myös tabua "pilarijaosta". Se tarkoittanee, että Maastrichtin sopimuksen II-pilarissa olevassa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa EU:lle halutaan antaa lisää toimivaltaa. Federalistit haluavat ottaa myös näillä aloilla käyttöön määräenemmistöäänestykset ja ajaa alas jäsenmaiden (ja varsinkin liittoutumattomien maiden) veto-oikeudet.

III-pilarissa taas halutaan yhteisöllistää oikeus- ja poliisitoimi, jotka tähän saakka ovat olleet jäsenmaiden yhteistoimintaa EU:n rakenteiden ulkopuolella. Se on merkinnyt jäsenmaiden täydellistä suvereniteettia, joka nyt halutaan poistaa. Belgian mukaan oli kannatettu lainvalmistelun perusmetodiksi puitesopimuksia. Niistä ovat hyvänä esimerkkinä terroristilait, joita koskevan puitesopimuksen hyväksymisellä Lipposen hallitus murensi Suomen oikeusjärjestelmän periaatteen siitä, että Suomen kansalaisella on erityisiä oikeuksia isänmaan kansalaisuuden perusteella.

Laekenissa luovittiin kapeilla reiteillä, joissa olisi helposti voitu ajaa karille. Niitä ohitettiin epämääräisillä sanonnoilla. Federalistit saivat läpi tavoitteensa perustuslaista sen hämäryyden suojassa, että konventin valmistelun lopputulos saattaa "aikanaan johtaa siihen, että EU:lle hyväksytään yhteinen perustuslaki". Amsterdammassa hyväksyttiin vastaava moniselitteinen mutta selkeä muotoilu yhteisestä puolustuspolitiikasta, "joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen". Tämän selkeämmin eivät federalistit voi saada tavoitteitaan läpi, mutta tämä riittää heille - ja perustuslain osalta muotoilu ylitti rohkeimmatkin toiveet.

Päätettiinkö Laekenissa mitään muuta?

Eipä paljon muuta. Virastoista yritettiin leipoa paketti niin, että Suomi saisi elintarvikeviraston. Se ei onnistunut, kun meillä ei tunneta prosciuttoa. Muuten vitsit olivat sangen vähissä, kun Ranskan presidentti tarjosi Ruotsille mannekiinien koulutusvirastoa. Kompromissi oli vähällä syntyä siitä, että jokaiselle jäsenmaalle olisi annettu joku virasto.

EU:n perustuslain valmistelun aloittaminen hukkui Suomessa - kun media sen hukutti - virastojen mereen. Ihan vähän kerrottiin myös 100 000 ihmisen mielenosoituksista.

Muista asioista oli ennalta tiedossa, että kokous päätäisi pyrkiä EU:n laajenemiseen ns. Big Bangilla. Sen mukaan kymmenen uutta jäsenmaata voisi olla mukana europarlamentin vaaleissa kesällä 2004.

Belgian ulkoministeri **Louis Michel** oli tällä kerralla henkilö, joka sekoili perusteellisimmin väittäessään, että oli sovittu yhteisestä monikansallisesta EU:n rauhanturvaoperaatiosta Afganistanissa. Muut sanoivat, että ei ollut sovittu. Jotain oli kyllä sovittu, mutta mitä, se jäi sotasalaisuudeksi. Kokouksen johtopäätös siitä, että "Euroopan unioni kykenee vastedes toteuttamaan kriisinhallintaoperaatioita", oli sanojen helinää. Ei täsmennetty, mitä tarkoittaa "vastedes". Afganistanin suhteen se ei tarkoita mitään, mutta tulevaisuudessa saattaa tarkoittaa.

Kokouksessa ei kirjattu pöytäkirjoihin mitään sellaista, joka auttaisi Irlannin KYLLÄ-puolta selviämään paremmin Nizzan sopimusta koskevassa ja muiden Irlannilta vaatimassa uudessa kansanäänestyksessä. Ei ole enää tärkeää, mitä irlantilaiset äänestävät? Juna kulkee kohden liittovaltiota raiteilla, joille yksi maa ei voi asettaa mutkia.

Belgian hallitus muuten julkaisi heti kokouksen jälkeen Helsingin Sanomissa koko sivun ilmoituksena Laekenin kokouksen julkilausuman. Se oli kaikissa lehden painoksissa, vaikka se muistutti lehden omia materiaaleja paljon enemmän kuin ilmoitukseni *Hyvää itsenäisyyspäivää*. Siinä ei edes lukenut, että kyseessä oli ilmoitus. Minulla sentään luki molemmissa yläkulmissa isolla.

Näin on osoitettu, että kaikki ilmoittajat eivät ole Helsingin Sanomissa tasa-arvoisia. EU on tasa-arvoisempi kuin eräät.

Osoituksena siitä, että Helsingin Sanomat ei aina suojaudu arvostelulta koko valtansa voimalla, on se, että

yleisön osastolla julkaistiin 23.12 näyttävästi kirjoitukseni perustuslain tuleamisen valmistelun aloittamisesta siinä hengessä kuin se on tässä edellä esitetty. Kun oikein tiukille menee, lehdessä osataan tehdä oikeita johtopäätöksiä. Lehden uskottavuus ei kestä sitä, että koko lehti on aina sen pääkirjoittajan linjalla, joka vaati 21.12 hallitus- ja muita Nato-jäsenyydelle myönteisiä puolueita ryhtymään jäsenyyspuheisiin. "Hallituksen on saatava kansalaisten enemmistö vakuuttuneeksi, että mahdollinen Nato-jäsenyys on Suomen etujen mukaista." Helsingin Sanomat on siitä jo vakuuttunut, mutta sen päätös ei yksin riitä. Medialla ei ole politiikassa - vielä - täyttä päätösvaltaa.

Mitkä informaation pakkosyötön ajat meitä odottavatkaan!

Suomessa sensuuri ei toimi niin, että toimittajille annettaisiin yksityiskohtaiset ohjeet siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei. Sensuuri on itesesensuuria. Toimittajat osavat usein lukea, ja he lukevat lehtiensä pääkirjoituksia, joita harvat muut lukevat. Niissä heille kerrotaan se linja, mitä heidän kannattaa monistaa oman palkka- ja urakehityksensä turvaamiseksi. Pääkirjoitukset eivät ole niinkään ns. julkista mielipidettä kuin lehtien omia toimittajia varten.

Yleisradiossa ei ole pääkirjoituksia, ja siksi siellä on enemmän hallinnollisia pakkoja ja määräyksiä. Yleisradio on pahempi kuin Helsingin Sanomat. Se kuristaa sanavapautta taloudellisilla resursseilla.

Kekkosen ajan poliittinen eliitti suometti maata, mutta sitä puolusteltiin maan edulla. Lipposen ajan eliitti taas sanoo, että me "olemme liittoutuneet liittyessämme EU:n jäseneksi". Niin muodoin EU:n etu on ylempi kuin maan etu. Kun "yhteisöllisyys on pienen jäsenmaan etu" ja kun "meidän paikkamme on EU:n sisäpiirissä", me emme ole täysivaltainen maa. Median yksipuolisuuden takia demokratiakin on Suomessa vähän sitä sun tätä, ei oikein sitä eikä tätä.

Lipposen ajan eliitin seuraava suuri poliittinen projekti - liittovaltioraha euron käyttöönoton jälkeen - on

Suomen natottaminen. SDP:lle ei Suomen liittyminen Natoon ole enää "maita ja mantuja mullistava kohtalonomainen ratkaisu".

Enemmistö suomalaisista ei kuitenkaan halua Natoon.

Mutta onko poliittinen eliittimme sitoutunut EU:ssa Natoon?

Ainakaan se ei halua vuoden 2003 eduskuntavaaleista Nato-vaaleja. Se merkitsee, että se ei halua keskustella Natosta, vaan se haluaa ottaa asiassa itselleen vapaat kädet. Se saa ne, jos vaalit eivät ole Nato-vaalit. Asiasta päätetään joka tapauksessa seuraavan eduskunnan aikana.

Peli on menetetty siinä vaiheessa, kun hallitus päättää tehdä selvityksen Nato-jäsenyyden eduista ja haitoista.

Ei riitä, että vaaditaan kansanäänestystä Nato-jäsenyydestä. Vuonna 2003 pitää käydä Nato-vaalit. Meillä ei vain taida olla yhtään uskottavaa puoluetta, joka olisi siihen valmis.

28.12.2001

GUE/NGL-europarlamenttiryhmän tiedotuslehti **uus**
vase**m****m****i****s****t****o** pitää Sinut ajan tasalla EU-tapahtumista 4-5
kertaa vuodessa. Tilaus on maksuton (tilauskortti alla).

YHTEYDENOTTOKORTTI

o Haluan, että nimeni ja osoitteeni lisätään lehden postituslistalle. Siitä ei aiheudu minulle mitään kustannuksia.

Nimi: _____

Osoite: _____

Lähetä tämä lipuke kirjeenä osoitteella Esko Seppäsen toimisto,
Euroopan parlamentti, ASP 08-H 349, Rue Wiertz, B-1047
Bruxelles, Belgique. Kuoreen 1. luokan postimerkki.